

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİMDE SEVİYE GRUPLAMASI

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kerim KARABACAK

109204

108204

Enstitü Anabilim Dalı : EĞİTİM BİLİMLERİ

Enstitü Bilim Dalı : EĞİTİM PROGRAMLARI VE
ÖĞRETİM

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Ahmet ESKİCUMALI

TEMMUZ - 2001

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİMDE SEVİYE GRUPLAMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kerim KARABACAK

Enstitü Anabilim Dalı : EĞİTİM BİLİMLERİ

Enstitü Bilim Dalı : EĞİTİM PROGRAMLARI VE
ÖĞRETİM

Bu tez ^{17.07}2001 tarihinde aşağıdaki Jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Musa TAŞDELEN
Jüri Başkanı

Doç. Dr. M. Durdu KARSLI
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ESKİCUMALI
Jüri Üyesi

ÖNSÖZ

Bu araştırma ilköğretim okullarında öğrencilerin akademik başarılarına göre seviye gruplarına ayrılmasıyla ilgili olarak sınıf öğretmenlerin görüşlerini almaya yöneliktir. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin seviye grupları hakkındaki düşünceleri, seviye gruplarını nasıl oluşturdukları ve bu gruplarla nasıl çalıştıkları ele alınmaktadır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin, çeşitli seviye gruplarındaki (akademik başarı seviyesi yüksek öğrencilerin, orta seviyedeki öğrencilerin ve seviyesi düşük olan öğrencilerin yer aldığı) öğrencilerin göstermiş olduğu özellikleri ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumları ile öğrencileri seviyelerine göre gruplamanın eğitimde fırsat eşitliği açısından değerlendirmelerine de bu çalışmada yer verilmiştir.

Hazırlamış olduğum bu çalışma bir çok kişinin katkıları ve desteğiyle gerçekleşmiştir. Özellikle araştırmanın başlangıcından bitimine kadar işlerinin çok yoğun olmasına rağmen yardımlarını hiçbir zaman eksik etmeyen değerli Danışman Hocam Yrd. Doç. Ahmet ESKİCUMALI'ya, istatistiki verilerin çözümlenmesinde yol gösteren değerli Hocalarım Doç. Dr. Mehmet Durdu KARSLI'ya ve Doç Dr. Aytekin İŞMAN'a teşekkür ederim. Veri toplama aracını hazırlarken deneyimlerini benimle paylaşan ve her yönden desteğini eksik etmeyen Sakarya Bölgesi ilköğretim müfettişlerinden Mehmet BECAN'a ile araştırma süresince her an önerilerinden faydalandığım değerli dostum Öğr. Gör. Mustafa ÖZTUNÇ'a ayrıca teşekkür ederim. Özellikle veri toplama aracının dağıtımında ve toplanmasında bana her türlü kolaylığı sağlayan araştırma dahilindeki okul idarecilerine ve soru sayısının fazlalığına rağmen değerli zamanlarını ayırarak, sabırla cevap veren öğretmenlerimize teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca, 17 Ağustos 1999 tarihindeki depremde hayatını kaybeden herkesi saygıyla anarım.

Sakarya, Haziran 2001

Kerim KARABACAK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	xvi
SUMMARY.....	xviii

BÖLÜM 1: SEVİYE GRUBUNUN TANIMI, SEVİYE GRUPLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER VE SEVİYE GUPLARI İLE ÇALIŞMA ESASLARI

GİRİŞ.....	1
1.1. Seviye Grubu Nedir?.....	5
1.2. Seviye Grupları Hangi Amaç için Kurulur?.....	7
1.3. Öğretmenleri Seviye Grubu Kurmaya Zorlayan Nedenler.....	8
1.3.1. Ferdi Farklar.....	9
1.3.2. Öğretmenin Yanlış Metot Seçmesi veya Doğru Metodu Yanlış Kullanması	10
1.3.3. Yeni Yönetmelikler.....	11
1.3.4. Uygulamanın Gerçek Sonuçları.....	11
1.4. Seviye Grupları Hakkındaki Görüşler.....	12
1.4.1. Seviye Gruplarının Yararlarıyla İlgili Görüşler	12
1.4.2. Seviye Grupları Oluşturmanın Aleyhindeki Görüşler.....	15
1.4.3. Seviye Grupları ve Sosyo-Ekonomik Durum	18
1.4.4. Seviye Grupları ve Eğitimde Fırsat Eşitliği	19
1.5. Seviye Grubu Çeşitleri	24
1.5.1. Bir Grup Olarak Sınıfın Oluşturulması	24
1.5.1.1. Benzeşik Sınıflar	24
1.5.1.2. Karma Sınıflar	24
1.5.2. Okul İçi (Birleştirilmiş sınıflarda) Seviye Grupları	25
1.5.3. Şubeler Arası Seviye Grupları	26
1.5.4. Sınıf İçi Seviye grupları	27

1.5.5. Kulik ve Kulik'in Seviye Grublamaı.....	28
1.5.5.1. XYZ Sınıfları	28
1.5.5.2. Karışık Sınıf gruplaması	28
1.5.5.3. Sınıf İçi Grublama	28
1.5.5.4. Hızlandırılmış Sınıflar	29
1.5.5.5. Zenginleştirilmiş Sınıflar	29
1.6. Seviye Grublaraının Oluşturulması ve Bu Grublara Çalışmalar	29
1.6.1. Seviye Grublaraının Oluşturulması	29
1.6.1.1. Hangi Dersler İçin Seviye Grubu Oluşturulur?	29
1.6.1.2. Seviye Grublaraında Öğrenci Sayısı	30
1.6.1.3. Seviye Grubunda Bir Öğrenci Ne Kadar Süreyle Kalır?.....	30
1.6.1.4. Bir Öğrenci Kaç Değişik Grupta Bulunabilir?	30
1.6.1.5. Bir Seviye Grubu Ne kadar Süre İçin Kurulur?.....	31
1.6.1.6. Seviye grublaraı nasıl Oluşturulur?	32
1.6.1.6.1. Seviye Grubu Oluşturma Basamaklaraı	34
1.6.2. Seviye Grublaraında Uygulama	38
1.6.2.1. Seviye Grubu Kurulmuş Sınıfta Bir Ders Saati	38
1.6.2.2. Türkçe Dersinde Seviye Grublaraının Oluşturulması ve Bu	
Grublaraı Çalışılması	39
1.6.2.2.1. Türkçe Dersi İle İlgili Seviye Grublaraıyla Bir Derslik	
Çalışma Planı	42
1.6.2.3. Matematik Dersinde Seviye Grublaraının Oluşturulması Ve	
Bu Grublaraı Çalışılması	44
1.6.2.3.1. Matematik Dersinin Seviye Grublaraı İle Bir	
Derslik alışma Planı	47
1.6.3. Seviye Grublaraında Değerlendirme	49
1.6.4. Seviye Grublaraıyla Yapılacak alışmalarda Dikkat Edilmesi Gereken	
Hususlar.....	51
1.7. Problem	52
1.7.1. Problem cümlesi	55
1.7.2. Alt problemler	55
1.7.3. Araştırmanın Amacı	56

1.7.4. Araştırmanın Önemi	56
1.7.5. İlgili Araştırmalar	57

BÖLÜM 2 : ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Modeli	65
2.1.1. Evren	65
2.1.2. Örneklem	65
2.1.3. Verilerin Toplanması	66
2.1.4. Verilerin Analizi	67
2.1.5. Syültular	67
2.1.6. Sınırlılıklar	68
2.2. Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri	68
2.2.1. Bitirilen Okul	68
2.2.2. Birleştirilmiş Sınıf Okutmuş Olma	70
2.2.3. Sınıftaki Öğrenci Sayısı	71
2.2.4. Okutulan Sınıf	71
2.2.5. Kıdem	72
2.2.6. Cinsiyet	72

BÖLÜM 3 : BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Seviye Gruplarının Öğretmenler Arasında Kullanım Yaygınlığı	76
3.1.1. 2000-2001 Eğitim-Öğretim Yılında Seviye Grupları Oluşturan Öğretmenlerin Dağılımı	76
3.1.2. Geçmişte Seviye Grupları Oluşturan Öğretmenler	76
3.1.3. Seviye Gruplarının Oluşturulmasında İlköğretim Müfettişlerinin Ve Okul İdarecilerinin Etkisi	84
3.2. Seviye Gruplarının Öğrenci Başarısına Etkileri	88
3.2.1 Akademik Başarıya Etkisi	88
3.2.2. Seviye Gruplarının Öğrencilerin Özgüven, Kendini İfade Becerisi, motivasyon. Vb. Özelliklerine Etkisi	98
3.3. Seviye Grupları İle Çalışmalarda Karşılaşılan Sorunlar	99

3.3.1. Programın Yoğun Olması.....	101
3.3.2. Zamanın Yetersizliği	103
3.3.3. Sınıfların Kalabalık Olması	104
3.3.4. Fiziksel ortam	108
3.3.5. Öğretmenin Bilgisi.....	110
3.3.6. Program Kitaplarında Seviye Grupları ile çalışmalara Yeteri Kadar Yer Verilmemesi	115
3.4. Seviye Gruplarını Oluşturma Ve Bu Gruplarla Çalışma	119
3.4.1. Seviye Gruplarını Oluşturma	119
3.4.1.1. Seviye Grupları Oluştururken Öğrencilerin Hangi Özellikleri Dikkate Alınıyor?	119
3.4.1.2. Seviye Grubu Oluşturulan Dersler	123
3.4.1.2.1. Mihver Dersler	123
3.4.1.2.2. Matematik	126
3.4.1.2.3. Türkçe	127
3.4.1.2.4. Diğer Dersler	130
3.4.2. Seviye Grupları İle Çalışma	131
3.4.2.1. Seviye Grupları ile Çalışmaları Planlarda Gösterme	131
3.4.2.2. Oturma Düzeni	135
3.4.2.3. Çalışma Süresi	136
3.4.2.4. Üst Seviye Grubuna Geçiş	136
3.4.2.4.1. Öğrencilerin Üst Seviye Grubuna Geçişinde Dikkate Alınan Hususlar.....	137
3.4.2.5. Öğretmenlerin seviye Gruplarına Ayırdığı Zaman	138
3.5. Gruplarındaki Öğrencilerin Gösterdiği Özallıklar Ve Ailelerinin Durumu..	140
3.5.1. Öğrencilerin Gösterdiği Özellikleri	140
3.5.1.1. Derste Aktif Olma	140
3.5.1.2. Liderlik	142
3.5.1.3. Arkadaşları Arasında Popülerlik	142
3.5.1.4. Sosyal Etkinliklerde Görev Alma	143
3.5.1.5. Sınıfta Kendini İfade Etme	144

3.5.2. Çeşitli Seviye Gruplarında Yer Alan Öğrenci Ailelerinin Özellikleri.....	145
3.5.2.1. Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu	145
3.5.2.2. Öğretmenlerin Veliler İle Görüşme Durumu	149
3.5.3. Öğretmenlerin Çeşitli Seviye Gruplarındaki Öğrencilerin Geleceğine	
İlişkin Görüşleri	161
3.6. Seviye Grupları Ve Eğitimde Fırsat Eşitliği	165
3.6.1 Eğitim-Öğretimin Niteliğinde Eşitlik	167
3.6.2. Öğretmende Eşitlik.....	168
3.6.3. Seviye Gruplamasına Alternatif: Grup Çalışması.....	178
SONUÇLAR.....	180
ÖNERİLER.....	192
KAYNAKLAR.....	196
ÖZGEÇMİŞ.....	202
EKLER.....	203

KISALTMALAR

SED : Sosyo-ekonomik Düzey

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

DMS : Devlet Memurluğu Sınavı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Karadeniz'in araştırma bulguları.....	12
Tablo 1.2. Belirtke Tablosu	37
Tablo 1.3. Öğrencilerin "kendini değerlendirme" tablosu.....	50
Tablo 2.1. Dağıtılan ve Dönen Anketlerin Okullara göre dağılımı.....	66
Tablo 3.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı.....	73
Tablo 3.2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre dağılımı	73
Tablo 3.3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bitirmiş oldukları okullara göre dağılımı	74
Tablo 3.4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 2000-2001 eğitim-öğretim yılında okuttukları sınıflara göre dağılımı.....	74
Tablo 3.5. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre dağılımı.....	75
Tablo 3.6. Araştırmaya katılan öğretmenlerin geçmiş yıllarda hiç birleştirilmiş sınıf okuttunuz mu? Sorusuna verdikleri cevapların dağılımı.....	75
Tablo 3.7. Sınıfında 2000-2001 yılında seviye grubu oluşturan öğretmenler	76
Tablo 3.8. Geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturan öğretmenlerin dağılımı	76
Tablo 3.9. Geçmiş yıllarda seviye grupları ile çalışan öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımı.....	77
Tablo 3.10. Daha önce birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturma durumları.....	79
Tablo 3.11. Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturma durumları.....	80
Tablo 3.12. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre geçmiş yıllarda seviye gruplarını oluşturma durumları.....	81
Tablo 3.13. Görünürde seviye gruplaması yapmasanız dahi, zihninizde böyle bir gruplamaya gidiyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	83
Tablo 3.14. İlköğretim müfettişleri, seviye grupları oluşturma	

yönelik önerilerde bulunuyor mu? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	84
Tablo 3.15. İlköğretim müfettişleri, seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu? Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı.....	85
Tablo 3.16. Okul idarecilerinin seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	87
Tablo 3.17. Seviye gruplarında yer alan öğrencilerin akademik başarısında bir artış olduğunu düşünen öğretmenlerin dağılımı.....	88
Tablo 3.18. Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarılı öğrencilere olumlu etkisinin olacağını düşünen öğretmenlerin dağılımı.....	88
Tablo 3.19. Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	89
Tablo 3.20. Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız olan öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre cevapların dağılımı.....	90
Tablo 3.21. Öğretmenlerin “seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz? Sorusuna verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı.....	93
Tablo 3.22. “Sizce, seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	94
Tablo 3.23. Seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı? Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı.....	95
Tablo 3.24. “Sizce seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı	97

Tablo 3.25. Seviye gruplarında yer alan öğrencilerin diğer özelliklerinde (öz güven, kendini ifade becerisi, motivasyon. Vb.) bir artış olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmen cevapların frekans dağılımı.....	98
Tablo 3.26. Seviye grupları ile çalışmada karşılaştığınız/karşılaşabileceğiniz güçlükler olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	99
Tablo 3.27. Seviye grupları ile çalışmada karşılaştığınız veya karşılaşabileceğiniz güçlükler olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı.....	100
Tablo 3.28. “Bu güçlükler programın yoğunluğundan kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	101
Tablo 3.29. Daha önce birleştirilmiş sınıf okutan veya okutmayan öğretmenlerin, “Seviye grupları ile çalışırken karşılaştığınız veya karşılaşacağınızı düşündüğünüz güçlükler programın yoğunluğundan kaynaklanan güçlükler mi?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı.....	102
Tablo 3.30. “Bu güçlükler zamanın yetersizliğinden kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	103
Tablo 3.31. Bu güçlükler sınıfın kalabalık olmasından kaynaklanan güçlükler mi? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	104
Tablo 3.32. “Seviye grupları ile çalışırken karşılaşılan güçlükler sınıfların kalabalık olmasından mı kaynaklanmaktadır?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı.....	105
Tablo 3.33. Seviye grupları ile çalışırken karşılaştığınız güçlükler sınıfların kalabalık olmasından kaynaklanan güçlükler mi? Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı.....	106
Tablo 3.34. Bu güçlükler fiziksel ortamdan kaynaklanan güçlükler mi? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	108
Tablo 3.35. “Seviye grupları ile çalışırken karşılaşılan güçlükler fiziksel ortamdaki yetersizliklerden mi kaynaklanmaktadır?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı.....	109
Tablo 3.36. Bu güçlükler öğretmenin bu konudaki bilgisinden kaynaklanan	

güçlükler mi? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	110
Tablo 3.37. Seviye gruplarının oluşturulmasında kendinizde yetersizlikler görüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	110
Tablo 3.38. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre seviye gruplarını oluşturmada kendilerini yetersiz görme durumları.....	111
Tablo 3.39. Öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre seviye grupları ile Çalışırken karşılaştıkları/karşılaşacaklarını düşündükleri güçlüklerde kendilerinin bilgisinden kaynaklanan güçlükler.....	112
Tablo 3.40. İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmayla ilgili konulara yeteri kadar yer veriyor mu? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	115
Tablo 3.41. İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmalara yeteri kadar yer veriyor mu? Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı.....	116
Tablo 3.42. İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmalara yeteri kadar yer veriyor mu? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı.....	118
Tablo 3.43. Seviye grubunu öğrencilerinizin akademik başarılarına göre mi oluşturuyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı.....	119
Tablo 3.44. Öğrencileri seviye gruplarına ayırırken ailelerinin sosyo-ekonomik durumunun bir etkisi oluyor mu? Sorusuna öğretmenlerin cevaplarının dağılımı.....	120
Tablo 3.45. Öğrencileri seviye gruplarına ayırmada ailenin sosyo-ekonomik durumunun etkisi	120
Tablo 3.46. Seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin her dersten farklı bir seviyede olacağına dikkat ediyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	122
Tablo 3.47. Farklı derslerde farklı seviye grupları oluşturuyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	123

Tablo 3.48. Mihver dersler için seviye grubu oluşturan öğretmenlerin dağılımı..	124
Tablo 3.49. Öğretmenlerin kıdemlerine göre mihver dersler için seviye grupları oluşturma durumları.....	124
Tablo 3.50. “Matematik dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	126
Tablo 3.51. Türkçe dersi için seviye grubu oluşturan öğretmenlerin dağılımı.....	127
Tablo 3.52. Türkçe dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı.....	128
Tablo 3.53. “Türkçe dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı	130
Tablo 3.54. Resim-iş, Müzik, Beden Eğitimi, vb. dersler için seviye grubu oluşturan öğretmenlerin dağılımı.....	131
Tablo 3.55. Seviye grupları ile yapacağınız çalışmalarını planlarınızda da belirtiyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	132
Tablo 3.56. Öğretmenlerin kıdemlerine göre seviye grupları ile ilgili çalışmalara planlarında yer verme durumları.....	132
Tablo 3.57. Seviye gruplarıyla yaptığınız veya yapacağınız çalışmalarını planlarınızda da belirtiyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı.....	134
Tablo 3.58. Oluşturmuş olduğunuz bir seviye grubunu oturma düzeninde de bir araya getiriyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	135
Tablo 3.59. Seviye grupları ile çalışma süresi belirleyen öğretmenlerin dağılımı.....	136
Tablo 3.60. Seviye gruplarında öğrenciler alt gruptan üst gruba geçme durumları.....	137
Tablo 3.61. Bu geçişlerde öğrencilerinizin sadece akademik başarılarına mı dikkat ediyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	137
Tablo 3.62. Sınıf içerisinde zamanınızın çoğunu hangi düzeydeki öğrencilere	

ayırıyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı..	138
Tablo 3.63. Sınıfınızda hangi düzeydeki öğrenciler ile ders işlemekten zevk alıyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	139
Tablo 3.64. Derslerde aktif olan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları.....	140
Tablo 3.65. Sınıfınızda derse katılım yönünden pasif durumda bulunan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları.....	141
Tablo 3.66. Sınıfınızda liderlik özelliğine sahip öğrenciler yer aldığı seviye grupları.....	142
Tablo 3.67. Sınıfınızda popüler olan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları.....	143
Tablo 3.68. Sosyal etkinliklerde daha çok görev almak isteyen öğrencilerin bulunduğu seviye grupları.....	143
Tablo 3.69. Sınıfça alınacak bir kararda fikir bildirmek yerine sadece bu karara uyma eğilimi gösteren öğrenciler yer aldığı seviye grupları.....	149
Tablo 3.70. Sınıfınızda akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi.....	145
Tablo 3.71. Sınıfınızda akademik yönden orta düzeyde bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi.....	146
Tablo 3.72. Sınıfınızda akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi.....	147
Tablo 3.73. Aileleri yurdumuzun doğu illerinden gelmiş olan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları.....	148
Tablo 3.74. Öğretmenlerin sınıflarındaki akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumu.....	149
Tablo 3.75. Sınıfınızda akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin aileleriyle görüşme durumunuz nasıldır? Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı.....	150
Tablo 3.76. Farklı sınıfları okutan öğretmenlerin, sınıfında akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin aileleri ile görüşme sıklıkları.....	152
Tablo 3.77. Öğretmenlerin akademik olarak orta olan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumu.....	153
Tablo 3.78. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre akademik başarısı	

orta düzeyde bulunan öğrencilerin velileri ile görüşme durumları.....	154
Tablo 3.79. Öğretmenlerin akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumları.....	156
Tablo 3.80. Öğretmenlerin “sınıfınızda akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumunuz nasıldır?” sorusuna verdikleri cevapların kıdemlerine göre dağılımı	157
Tablo 3.81. Sınıfınızda akademik yönden başarısız bir seviyeye sahip Öğrencilerin aileleriyle görüşme durumunuz nasıldır? Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı.....	159
Tablo 3.82. Düşük seviye grubunda yer alan öğrencilerin aileleri bu durumu nasıl karşılamaktadır?.....	161
Tablo 3.83. Üst öğrenimlere devam edeceğine inandığınız öğrenciler daha çok hangi seviyedeki öğrencilerdir? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	162
Tablo 3.84. Üst öğrenime devam edeceğine inandığınız öğrenciler için özel tedbirler alıyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	162
Tablo 3.85. Üst öğrenime devam edemeyeceğini düşündüğünüz öğrenciler daha çok hangi seviyedeki öğrencilerdir? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	163
Tablo 3.86. Üst öğrenimlere devam edemeyeceğini düşündüğünüz öğrenciler için özel tedbirler alıyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	164
Tablo 3.87. “Sizce seviye gruplaması eğitimde fırsat eşitsizliği yaratmakta mıdır?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	165
Tablo 3.88. “Sizce seviye gruplaması eğitimde fırsat eşitliğini desteklemekte midir?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	166
Tablo 3.89. “Sizce seviye gruplarının oluşturulması öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde farklılıklar yaratıyor mu?” Sorusuna	

öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	167
Tablo 3.90. “Sizce, sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?(A Öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum onun sınıfında olsun gibi)”	
Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	168
Tablo 3.91. Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre “Sizce, sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” sorusuna	
verdikleri cevapların dağılımı.....	169
Tablo 3.92. “Sizce, sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı? (A Öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum onun sınıfında olsun gibi)”	
Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	170
Tablo 3.93. “Sizce sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelere çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyor mu?” sorusuna	
öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı.....	171
Tablo 3.94. “Sizce, sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” Sorusuna	
öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların d	
ağılımı.....	173
Tablo 3.95. “Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır” fikrine ne derece katılıyorsunuz?	
Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	175
Tablo 3.96. “Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır. Fikrine ne derece katılıyorsunuz?”	
Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri	
Cevapların dağılımı.....	176
Tablo 3.97. “Öğrencileri akademik seviyelerine göre gruplama yerine karışık seviyede bulunan öğrencilerin bir araya geldiği küme çalışmalarına yer verilmelidir” fikrine ne derece katılıyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin	
verdikleri cevapların frekans dağılımı.....	178

ÖZET

Bu araştırma ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin akademik başarılarını dikkate alarak oluşturdukları seviye grupları hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmaya yöneliktir. Öğretmenlerin bu grupları hangi derslerde ve nasıl oluşturdukları, bu gruplarla nasıl çalıştıkları ve bu gruplarla çalışılırken ne gibi güçlüklerle karşılaştıkları ele alınmıştır. Ayrıca öğretmenlerin oluşturmuş oldukları çeşitli seviye gruplarında yer alan öğrencilerin göstermiş oldukları, derse katılım, liderlik, arkadaşları arasındaki popülerlik, sosyal faaliyetlerde isteklilik gibi özellikleri ile ailelerinin sosyo-ekonomik durumları ve çocuklarının eğitim-öğretimleri ile ilgilenme durumları da incelenmiştir. Öğretmenlerin görev yaptıkları sınıflar, cinsiyet, meslekteki kıdemleri, sınıflarındaki öğrenci sayıları, birleştirilmiş sınıf okutma durumları ve mezun oldukları okullar ile bağımlı değişkenler arasında bir ilişkinin olup olmadığı da incelenmiştir.

Bu araştırmanın evrenini, 2000-2001 eğitim-öğretim yılında, Sakarya ilinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise, rasgele seçilmiş yirmi dört ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 303 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada bilgi toplama aracı olarak, 66 soruluk bir anket geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Bu anketin güvenilirlik katsayısı (Alpha değeri) 0,7477 olarak bulunmuştur.

Araştırma bulgularının analizi aşamasında, SPSS programı kullanılmış ve öncelikle araştırma kapsamındaki bütün öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzdeler oranları çıkartılmıştır. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflar, cinsiyet, meslekteki kıdemleri, sınıflarındaki öğrenci sayıları ve sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezun olmaları ile anket sorularına verdikleri cevapların ilişki düzeyleri de One Way ANAVO programında hesaplanmış ve “F” değerinin 0,05’den küçük olmasına dikkat edilmiştir. Anlamlı ilişkilerin olduğu görülen bağımsız ve bağımlı değişkenler “crosstabs” programı ile tablolastırılmıştır.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin bu grupta çok kullandıkları ve bu gruplarla çalışırken programın yoğunluğundan, zamanın yetersizliğinden, sınıfların kalabalık olmasından ve fiziksel ortamdaki kaynaklanan bir takım sorunlar ile karşılaştıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin bu grupta başarılı öğrencilerin akademik başarısını arttırdığı, başarısız öğrencilerin akademik başarılarını ise başarılı öğrenciler kadar arttırmadığı ve öğrencilerin kendi ilgi ve ihtiyacına uygun eğitim alma imkanı sağladığı fikrine sahip oldukları da belirlenmiştir. Akademik başarı seviyesi yüksek olan öğrencilerden oluşan seviye gruplarındaki öğrencilerin, akademik başarı seviyesi düşük olan öğrencilerden oluşan seviye gruplarındaki öğrencilere oranla, derslerde daha aktif olduğu, liderlik özelliklerini daha çok gösterdikleri, sınıfça alınacak bir konuda fikirlerini rahatça söyledikleri, arkadaşları arasında daha popüler oldukları, sosyal etkinliklerde görev almaya daha istekli oldukları ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumunun daha yüksek olduğu ile ailelerinin kendilerinin eğitimiyle daha çok ilgilendikleri de vurgulanmıştır. Eğitimde fırsat eşitliği açısından da seviye grupları değerlendirilmiş ve grupta öğrencilerin almış olduğu eğitim-öğretimin niteliğinde farklılıklar yarattığı, öğretmen açısından da farklılıklar yarattığı belirlenmiştir. Seviye gruplarına alternatif olarak grup çalışmalarının kullanılabilirliğinin öğretmenler tarafından desteklendiği de belirtilmiştir.

SUMMARY

This study is intended to explore elementary school teachers thoughts about ability grouping based on students' academic achievements. Among these thoughts are how teachers organizes these groups, in what subject areas, how they work with these groups and what problems they face when they work with different ability groups. In addition, general characteristics of students such as course participation, leadership, popularity among their friends, willingness to participate in social activities in various ability groups together with their families' social and economic status and their parents' interests with their education are investigated. The relationship between ability grouping and the teachers' grade levels, sexes, experiences in job, student ratio in their classrooms, their experiences about teaching integrated grade levels and teacher training institutions they have finished have also been studied.

The universe of teachers have been questioned included those who have worked in Sakarya region during 2000-2001 educational term period and the sample consisted of 303 elementary teachers randomly chosen from 24 elementary schools.

In the study, a questionnaire of 66 questions was developed according to the experiences of an elementary teacher inspector and its scale analyze was found as 0,7477. The questionnaire was distributed and gathered by the researcher himself.

For analyzing the data, SPSS program was used and the statistical variance and percentages of teachers' responses were calculated. The statistical relations between the teachers' grade levels, their sexes, their job experiences, their student ratio, and their graduated schools and the each questions placed in the questionnaire was calculated by One Way ANOVA program and was paid attention that "F" value was under the 0,05. The valuable interrelationships between dependent and independent variables was tabularized with the help pf "cross tabs" program.

According to the research findings, teachers have often used ability groupings, but have confronted with problems caused by the intense of the curriculum, the shortage

of the time, the crowdedness of the classroom, the disadvantages of the physical learning environment. The teachers have considered that ability grouping has increased the achievement level of successful students, but have not improved unsuccessful students' academic achievements. The study has also pointed out that the teachers favor of ability grouping because it gives students many opportunities to learn according to their needs and interests. The study has shown that the students who are placed in high ability groups are more active than the students in low ability groups during their lessons and show more leadership characteristics than their peers. The high ability group students are also found more popular among their classmates than the low ability students and they shown more willingness to participate in social activities than those placed in low ability groups. It has also been found that the economic and social statues of students in high ability groups are considerably higher than those of low ability students and their families have interested more in their education than the families of low ability group students.

Finally in this study, the process of ability grouping has been questioned in terms of educational equality and quality and suggested that teachers support mixed group (learning team) educational activities as opposed to ability grouping.

BÖLÜM 1

SEVİYE GRUBUNUN TANIMI, SEVİYE GRUPLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER VE SEVİYE GRUPLARI İLE ÇALIŞMA ESASLARI

GİRİŞ

Çevremizde farklı farklı özelliklere sahip insanlar bulunmaktadır. Bu insanların fiziği, giyimi, işleri farklı olduğu gibi ilgileri ve ihtiyaçları da farklıdır. Bir insan müzik dinlemekten hoşlanırken başka bir insan spor yapmaktan, başka bir insan da kitap okumaktan hoşlanır. Normal yaşantımızda olduğu gibi eğitimde de bu böyledir ve her çocuk değişik özelliklere, ilgilere ve ihtiyaçlara sahiptir. Bir insan ilgi duyduğu bir alanda öğrenilmesi gerekenleri, istek duyduğu için çabuk öğrenirken, ilgisini çekmeyen bir alanda öğrenme için hiçbir çaba harcamamakta ve hatta bu alan ile ilgili konuların dile getirildiği ortamlardan uzaklaşmaktadır.

İnsanlar farklı yapıda oldukları için her birinin ilgi, yetenek, davranış, bilgi, öğrenme ve kavrama kapasiteleri de ayrı ayrıdır. Dolayısı ile bir öğrenme olayında, o olaya katılan herkesin aynı oranda konuyu kavraması mümkün değildir. Çünkü, öğrenme olayına katılan herkes, ilgi duyduğunu, öğrenme kapasitesine göre öğrenecektir. Bu yüzden de okullarda farklı öğrenen öğrenciler bulunacaktır (Yıldırım, 1988: 3).

Eğitimde bireyler arasında ilgi ve yetenek farklılıklarının olduğu ve eğitim-öğretim hizmetlerinin bu farklılıkların dikkate alınarak yürütülmesi gerektiği eğitim ile ilgili kanunlarımızda dile getirilmektedir. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda Türk Milli Eğitimi'nin Genel Amaçları'nın üçüncüsünde; "Türk Milleti'nin bütün fertlerini, ilgi istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak" ifadesi bulunmaktadır. (Kocaoluk ve Kocaoluk 1997).

İlköğretimin amaçlarını ifade eden maddelerin beşincisinin “ a ” bendinde, İlköğretim kurumlarının amaçlarından birisi, “Türk milli eğitiminin genel amaçları ve ilkeleri doğrultusunda; öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri istikametinde yetiştirmek hayata ve üst öğrenime hazırlamak”, “ı” bendinde, “öğrencilerin mesleki ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayarak gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak” şeklinde ifadelere yer verilmektedir (MEB, 1995).

İlköğretimin eğitim-öğretim ilkelerinden beşincisinde, “aynı yaştaki çocukların; yetenekleri, gelişme hızları, ilgi ve ihtiyaçları bir birinden farklıdır. Eğitim ve öğretim fertler arasında bu farkları ortadan kaldırmaya ve hepsini birbirine benzetmeye çalışacak yerde, her birine kendi ihtiyaç ve özelliklerine uygun gelişme ve yetişme imkanı sağlamalıdır. Ayrıca aynı çocuğun çeşitli kabiliyetleri arasında önemli farklar vardır. Bu yüzden belirli bir sınıf seviyesindeki bir öğrencinin, her öğrenme alanında aynı derecede başarılı olması beklenmemelidir. Bu anlayışla, bir sınıftaki öğrencilerin birbirleri ile kıyaslanması yerine, her çocuğun başarısı kendi gelişimi içinde değerlendirilmelidir” denilmektedir. Altıncı ilkede, “çocuğun büyümesi ve gelişmesi sürekli dir. Çocuğun güç, yetenek, ilgi ve ihtiyaçları sürekli olarak değişir ve gelişir. Eğitim öğretim çalışmaları her çocuğun erişmiş olduğu olgunluk ve hazırlık seviyesine göre düzenlenmeli ve hiçbir çocuk ulaştığı seviyenin altında veya üstünde bulunan çalışmalara zorlanmamalıdır” şeklinde bir ifadeye yer verilmektedir. Onbeşinci ilkede ise, “çocuklar başkalarının istediklerini değil, ilgi duydukları şeyleri öğrenirler. Sınıf çalışmaları çocukların, ilgi ve ihtiyaçları etrafında düzenlenmelidir” denilmektedir. Ondokuzuncusunda ise, “eğitim-öğretimde rehberlik esastır. Her çocuğun kendi yaşında olan diğer çocuklardan farklı bir fert oluşu ilkesi göz önünde bulundurularak, bunların eğitim-öğretiminde de ferdi durum ve ihtiyaçlarına uygun bir program uygulanması gerekir” denilmektedir (MEB, 1995: 26-28).

İlkokul programında, konuların seçilmesinde ve ünitelerin düzenlenmesinde, ilkokul öğrencilerinin ihtiyaçlarının karşılanmasına, bireysel yetenek ve kabiliyetlerinin geliştirilmesine, onların etkinliklere yöneltilmesine ve eğitimin amaçlarına uygun davranışların meydana getirilmesine dikkat edilmesi gerektiği dile getirilmektedir (MEB, 1995).

Yıldırım'a (1988) göre, "insan unsurun temeli çocuktur. İnsanlarda bilgi, beceri ve yetenek yönünden karşılaştığımız farklılıkları çocukta daha belirgin bir şekilde görmek mümkündür. Bu sebeple çocuklara gösterilmesi gereken ilgi, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını, öğrenme kapasitelerini bilen bir ilgi olmalıdır. Öğretmenlerin yapması gereken de budur. Öğrencisini tanıyan bir öğretmen, onun ilgi ve ihtiyaçlarını bildiği için, hangi bilgileri hangi yöntemlerle en iyi öğreneceğini de bilir ve çalışmalarını bu esaslara göre düzenler."

Okullarda yapılmakta olan ders ve çalışmaların bir kısmı öğrencilere bazı temel bilgi ve becerileri kazandırmaya yöneliktir. Bu temel bilgi ve beceriler öğrenciler için vazgeçilmez cinstendir. Bunları kazanamadığı takdirde öğrencinin hem aynı konuda hem de diğer derslerde başarı sağlaması güçleşmektedir. Türkçe, Matematik, Resim, Müzik, ve Beden Eğitimi dersleri bu grupta sayılan derslerdir. 1968 ilköğretim programı bu dersleri "ifade ve beceri dersleri" olarak adlandırmaktadır. Sınıftaki öğrenciler arasında adı geçen bu derslerle ilgili, bilgi ve becerilerde farklılık vardır. Farklılıkların nedeni çok ve değişik olabilmektedir. Değişmeyen husus, aynı sınıfta, aynı sıralarda bile öğrenciler arasında bir çok yönden farklılıkların bulunmasıdır.

Çocuğun zihinsel gelişimi üzerine muhtelif alanlarında incelemeler yapılarak ortalama yaşlar elde edilmiştir. Bu ortalamalardan, çocuklar arasında yapılacak karşılaştırmalardan yararlanılmaktadır. Ancak her çocuğun bu ortalamalara uyması beklenmemelidir. "Ortalama" ve "normal" sözleri farklı anlamlar içermektedir. "Ortalama" matematiksel ve soyut bir kavramdır. "Normal" ise sağlıklı fonksiyonlar için kullanılan bir terimdir. Bir çocuğun belli bir alandaki gelişimi ortalamaya uygun olmadığı halde normal sayılabilir. Çünkü belli fonksiyonlar çocukta aynı zamanda gelişmemektedir. Her alandaki gelişimi bakımından ortalama normları tıpa tıpa uyan bir çocuk bulmak hemen hemen imkansızdır. Bir çocuk normal geliştiği halde çeşitli alanlardaki gelişimi kendi yaşlılarından biraz önde veya biraz arkada olabilir. Genel olarak birinci sınıfa gelen, altı yaşındaki çocukların %2'si zihin gelişimi bakımından dört yaş seviyesinden düşük, diğer bir %2'si ise sekiz yaş seviyesinden üstündür. En üst ve en alt %2 dikkate alınmayacak olursa, çocukların zeka bakımından birbirlerinden

dört yaş kadar farklılık gösterdikleri dikkati çekmektedir. Çocuklar 11-12 yaşlarına geldikleri zaman aralarındaki zeka ayrımı sekiz yaşa kadar çıkmaktadır. Öğrencilerin muhtelif derslerdeki başarıları da sekiz yaş farklılık göstermektedir. Herhangi bir beşinci sınıfta, okuma gücü bakımından ikinci sınıf seviyesinde olan çocuk bulunacağı gibi, onuncu sınıf seviyesinde olan öğrenciye de rastlanabilmektedir. Sınıf öğrencileri de bu durumu kendi aralarında, geri-orta-ileri durumdaki öğrencileri, tembel-çalışkan şeklinde nitelendirmektedir (MEB, 1968: 368-369).

Yıldırım'a (1988) göre, 40 kişilik bir sınıfta on öğrenci ileri, beş öğrenci ileriye yakın, on öğrenci orta, beş öğrenci ortaya yakın olup diğerleri de geri durumdadır. Bu sınıfta yirmibeş öğrenci normal bilgi seviyesinde olup, ortaya yakın beş öğrenci çalıştıkları sürece bu gruba dahil olabilmektedir. Diğerleri sınıf bilgi seviyesinden geri olan öğrencilerdir. Bu geri olan öğrenciler, geri kaldıkları alanlarda ilerletilmeleri, normal bilgi sahibi olmaları, öğretmen için en önemli amaç olmalıdır.

Sınıfta matematik dersinde öğrencilerin bazıları öğretmenin taktir ve hayretini sağlayacak kadar ileri iken bazıları da öğretmeni düşündürecek kadar geri olabilmektedir. Bazıları da bu iki aşırı uç arasında değişik seviyelerde görülebilmektedir. Sınıftaki öğrencilerden bazıları bir derste öğretmeni memnun edecek derecede iyi iken, diğer bir derste zayıf olabilmektedir. Matematikte hep pekiyi alan Buğra, resimde eline kalem alıp çizgi çizmekten kaçabilir. Bütün bunlar bir sorundur ve bu sorunu gidermenin yolu, öğrencinin kendi durumuna uygun, bireysel öğretim yapmaktır. Ancak kalabalık sınıflarda bu yöntemi kullanmak imkansızdır (Özsoy, 1969: 94).

Bireysel ayrılıklara dikkat ederek eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde eğitimciler çeşitli kaynaklarda, gruplamalardan yararlanılabileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle, eğitimciler tarafından çeşitli gruplama şekilleri ortaya konmuştur. İlkokul programının bir bölümünde, ünitelerin işleniş sırasında ferdi, küme ve seviye grupları gibi çalışma şekillerine baş vurulabileceği dile getirilmektedir. Öğretmen, bu çalışma şekillerini öğrencilerin durumlarına, konunun özelliğine, okulun imkanlarına ve ihtiyaca göre ayarlamaktadır (Kocaoluk ve Kocaoluk, 2000:12).

İlköğretim okulu programında dile getirilen yöntemlerden ilki “bireysel (ferdi) çalışma”dır. Hatta bu yöntem, Neill tarafından, Reich ve Marcuse gibi düşünürlerin fikirlerinin etkisi ile geliştirilerek “bireyselleştirilmiş eğitim” adı altında, eğitimde alternatif bir yaklaşım olarak ortaya konmuştur (Fidan, 1998:198). Ancak bu yöntem gerek Özsoy (1969) ve gerekse Fidan (1998) tarafından çok pahalı, ülkemiz için imkansız ve gelişmiş olan ülkelerin bile tam olarak uygulayamadığı bir yöntem olarak görülmektedir.

İkinci bir yöntem ise, “grup (küme) çalışması”dır. Bu yöntemde göre de öğrenciler üzerinde çalışmak istedikleri konulara göre gruplandırılır. Ancak öğretmen, öğrencilerini ilgi, yetenek ve sosyal ihtiyaçlarının yanı sıra tesadüfi olarak da grupları oluşturabilmektedir (Özden, 1999:178).

Üçüncü yöntem ise, bizim de çalışmamıza konu olan “seviye grupları” oluşturmaktır. 1968 ilköğretim programı seviye gruplarına büyük önem vermektedir. Buna günümüze kadar yazılmış olan ilköğretim ya da yeni adı ile ilköğretim okulu programlarının her bölümünde rastlamak mümkündür. Seviye grupları, birleştirilmiş sınıfların bulunduğu okullarda ve heterojen özellik gösteren sınıflarda öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak konuların işlenmesinde uygun yöntemler arasında gösterilmektedir. Özellikle de birleştirilmiş sınıfların bulunduğu okullarla ilgili olarak, çocuklar sınıf esasına veya okula geliş yıllarına bakılmaksızın ifade ve beceri derslerine göre seviye gruplarına ayrılmaları gerektiği dile getirilmektedir (MEB, 1968).

1.1. Seviye Grubu Nedir?

Seviye grubu iki kelimedenden oluşmaktadır. Bu kelimelerin sözlük karşılığına bakarsak; seviye, Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde bir durumun bir başka duruma göre değer derecesidir. Grup ise aynı sözlükte, aralarında her hangi bir bakımdan ilgi ya da benzerlik bulunan topluluk şeklinde tanımlanmaktadır.

Grup kavramı yapısına veya amaçlarına göre değişik şekillerde tanımlanabilir. Steers grubun yapısal anlamda “bireylerinin, belirli bir amaçla bir araya gelmesi ve karşılıklı

bağlılık anlayışı içinde belirli rolleri oynamaları ve bu rollerin oynanmasını düzenleyen normlar geliştirmeleri ile ortaya çıktığını söylemektedir (Steers, 1981:183). Cattel'de grubu belli gereksinimleri karşılamak üzere birlikte hareket eden insanların oluşturduğu bir topluluk olarak tanımlamaktadır (Hogg, 1997:6). Bir başka tanımda ise grup, belirli bir amaca ulaşmak üzere birlikte çalışan kimselerin oluşturduğu birlikteliktir (Uluğ, 1999:74).

Bu tanımlardan hareketle; grubu, iki ya da daha çok kimseden kurulu, bir toplumsal varlık olarak, üyeleri arasında kendine özgü ilişkiler bulunan ve her üyenin grubun varlığını ve simgelerini bilinçli olarak ayırt ettiği, görelî bir süreklilik taşıyan insan topluluğu olarak tanımlamak mümkündür (Ozankaya,1979:89).

Bir grubun var olabilmesi için, üyeler arasında belirli bir etkileşimin olması ve bu bağlamda üyeleri birleştiren belli değer ve normların, yardımlaşma, dayanışma, duygusallık gibi belirli toplumsal ve ruhsal bağların kendisini göstermesi gerekmektedir. Ek olarak, grup üyelerinin, bir grup olduklarının bilincinde olması ya da başka bir anlatımla, bunların kendilerini bir bütün olarak görmeleri de gerekmektedir. Demek ki bir grubun varlığı; grubu oluşturan bireyler arasında ortak amaç ve çıkarlar ile bunları gerçekleştirme çabası içinde bulunması, bunun için de belirli bir ilişkiler düzeninin kurulmuş olması gerekmektedir (Uluğ, 1999:75). Bu sebeple, otobüs durağında otobüs bekleyen kişiler, bir basketbol maçını izleyen kişiler, otobüste yolculuk yapan kişiler grup özelliğinden yoksundur. Bunlar gelişi güzel bir araya gelmiş insan topluluklarıdır ve karşılıklı etkileşim ve grup bilinci yoktur.

Eğitimde gruplama ya da seviye grupları, orta öğretim düzeyindeki okullarda, öğrencileri akademik, genel veya mesleki dallara ayırmaktır. Dersleri bu dallara göre şekillendirerek öğrencileri üniversiteye ya da bir mesleğe hazırlamayı amaçlamaktadır (Eskicumalı, 1998).

İlköğretimde gruplama ise, seviye gruplaması anlamına gelmektedir. Seviye grubu, aralarında değer derecesine göre benzerlik bulunan topluluk şeklinde tanımlamaktadır

(Yıldırım, 1988:10). Tezcan (1997) ise, buna türdeşlik demiştir. Türdeşlikte benzer yetenekte olanların bir araya getirilmesidir.

Seviye grubunun, bir başka tanımı ise “belli bir bilgi ve beceri alanında bir birine yakın düzeyde bulunan öğrencilerin birlikte çalışmak üzere oluşturdukları grup” şeklinde yapılmıştır (Akbaşlı ve Pilten, 1999:21).

Diğer bir tanım ise seviye grubunu, “bilgi ve beceri yönünden birbirine yakın olan çocuklardan kurulan grup” olarak tanımlamaktadır (Kamallı ve Acar, 1968: 49).

İlköğretim okullarında daha çok yer alan seviye gruplandırması, aynı sınıftaki öğrencilerin bazı dersler için (çoğunlukla Türkçe ve matematik) kendi aralarında seviyelerine göre gruplara dağıtılmasıdır. İlköğretimde seviye grupları farklı programlar için öğrencilerin gruplandırılmasından çok aynı program içinde öğrencilerin belli gruplara ayrılmasıdır. Yani öğrencilerin, liselerdeki gibi farklı programlara ayırmak yerine, belirlenmiş ortak bir program içerisinde seviyelerinin belirlenerek gruplara ayrılması işlemidir. (Eskicumalı, 2001).

Seviye grubuna dayalı öğretim, gerektiğinde tüm öğretim kademelerinde uygulanabilecek bir öğretim türüdür. Ancak, ülkemizde sınıf öğretmenleri daha çok birleştirilmiş sınıflı okullarda ve heterojen özellik gösteren normal sınıflarda bunu kullanmaktadırlar (Taşdemir,2000:83).

1.2. Seviye Grupları Hangi Amaç İçin Kurulur?

Seviye grupları, öğrencilerin ilköğretim okullarında okutulan, Matematik, Türkçe, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi gibi ifade ve beceri derslerinde öğrenciler arasındaki bilgi ve becerilerdeki farklılıkları ortadan kaldırmak ve öğrenmeyi arttırmak ve kolaylaştırmak amacıyla oluşturulmaktadır (MEB, 1995). Kendi amacına hizmet eden bu gruplar, tek yönlü bir çalışmadır. Bu çalışma sonunda öğrenciler arasında bilgi ve becerinin yayıldığı genişlik azalacaktır. Sınıfta seviye grubu kurulan derste öğrenciler

asgari standartlara ulaştıklarında veya onun üzerine çıkmış olduklarında da seviye grubu uygulaması ortadan kalkacaktır (Karadeniz, 1968:25).

1.3. Seviye Grubu Kurmaya Zorlayan Nedenler

Öğrencilerin eğitim-öğretim çalışmalarını etkili bir şekilde katılabilmeleri için okuma, yazma ve aritmetik gibi alanlarda temel becerileri kazanmış olası gerekmektedir. Ele alınan problemin çözümü için inceleme, araştırma, deney yapmak ve çeşitli kaynaklardan yararlanmak zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Bu da sözlüğü kullanma, okuduğunu anlama, düşündüğünü yazı ile ifade edebilme gibi becerilere dayanmaktadır. Özellikle birleştirilmiş sınıflı okullarda öğrencilerin kendi kendilerine daha iyi çalışabilmeleri için temel becerilerinin kazandırılıp geliştirilmesi işi gayet hayati bir önem taşımaktadır.

Becerilerin kazandırılmasında öğrencilerin bireysel ayrılıklarını daima dikkate almak gerekmektedir. Aynı yaştaki çocuklardan meydana gelen bir sınıfta bile ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri bakımından çeşitli seviyeler bulunabileceği muhakkaktır. O halde eğitim-öğretimde bireysel ayrılıkları göz önünde tutarak, çocuğa göre bir çalışma yolunun tutulması zorunludur. Bu bakımdan Türkçe ve Matematik derslerinde çocuklar yetenek ve başarı durumlarına göre seviye gruplarına ayrılmaktadır (Karagöz, 1966:215).

İfade ve beceri derslerinde seviye grubu kurmak, öğrencilerin okula ilk başladıkları birinci sınıfın ilk aylarında gerekmemektedir. Lakin çözümlene sonunda ilkokuma ve yazmada farklı başarı ve beceriler doğmaktadır. Seviye grubu ile ilk karşılaşıldığı an Türkçe dersi için bu andır. Diğer dersler içinde bundan sonra ve daha önce bir seviye grubu kurma durumu ile karşılaşmak mümkündür. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda ise ders yılı başında sınıftaki öğrencilerin farklı başarı ve beceride olmaları çok daha olağandır. Çünkü yaz tatilinin araya girmesi, unutma ve derslerden soğuma oluşturmaktadır. Her hani bir sebepten, herhangi bir sınıfta yıl içinde de seviye grubu kurma zorunluluğu doğabilmektedir.

Tek sınıf okutan bir öğretmen, ders yılının hangi zamanlarında olursa olsun okuttuğu sınıftaki öğrencilerin, ifade ve beceri derslerinden her hangi birinde farklı başarı ve beceri gösterdiklerinde ve bu başarı bazı öğrencilerin dersi takip edemeyecek durumda olması veya okutulan programa göre olması gerektiği olgunluğun altında bulunduğunun belirlenmesi ile o sınıfta seviye grubu kurma yoluna gitmektedir.

Karadeniz(1968) seviye gruplarını kurmaya zorlayan sebepleri dört başlık altında toplamıştır. Bunlar:

- a. Bireysel (ferdi farklılıklar)
- b. Öğretmenin yanlış metot seçmesi ve doğru metodu yanlış kullanması
- c. Yeni okullar yönetmeliği
- d. Uygulamaların gerçek sonuçları

1.3.1. Ferdi Farklar

Araştırmalara göre yer yüzündeki insanlardan bir buçuk milyarda iki kişi bir birine benzemektedir. Ancak bu benzeşte hiçbir zaman yüzde yüz değildir. Bu rakamda ihtimal hesaplarına göre elde edilmektedir. Benzeyenlerin dışında kalanlar ise beden, ruh, his, istidat, gelişim hızı, ilgi ve ihtiyaç, heyecan ve sosyal değerler yönünden birbirlerinden farklıdır.

0-100 arasındaki bir ölçekte ikiz kardeşler bile yüzde 90 birbirlerine benzemektedir. Akrabalık bağı uzaklaştıkça bu oranda da düşme meydana gelmektedir. Ferdi farklılıkların nedeni sadece doğuştan gelmemektedir. Ferdin doğumdan önceki hali ve annenin sağlığı, doğumdan sonraki sağlığı, çevresi, yetiştiren kişinin kültürü, gördüğü tahsil, beslenmesi, vb. bu farklılıkları arttıran etmenlerdir. Diğer yandan vücut yapısı organların çalışıp çalışmaması ferdi farkların ortaya çıkmasında büyük etkiler yapmaktadır (Karadeniz, 1968: 5).

Bu bireysel farklılıkların nedenlerini Bacanlı (1999) ise, ana-baba tutumları, ekolojik perspektif ile sosyo-ekonomik düzey, kültür, çocuk bakım uygulamaları, doğum anı ve ailenin durumu gibi nedenlere bağlamaktadır.

Eğitimciler de görevlerini yaparken bu farklılıkları hesaba katarak ve karşısındaki herkesi bir birine eşit kapasitede tek insan kabul etmeyerek sınıfta kaç öğrencisi varsa, o kadar farklı insana nasıl hareket etmesi gerekirse öyle hareket etmektedir (Karadeniz, 1968: 6).

1.3.2. Öğretmenin Yanlış Metot Seçmesi Veya Doğru Metodu Yanlış Kullanması

Eğitim öğretimde amaca ulaşmak için takip edilen yola yöntem (metot) denir. Yöntem, belirlenen amaca en kısa yoldan ulaşmak için öğretmen tarafından belirlenmektedir. Öğretmen yöntemi seçerken konuya uygunluğuna (amaca ulaştırma derecesine) ve ekonomik olmasına özen göstermektedir. Eğer yöntem konuya uygun değil ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğu istenilen hedef davranışları gösteremeyecektir. Yöntemin ekonomik olması, amaca ulaşmak için geçirilecek süreyle yakından ilgilidir. Öğretmenin belirlediği yöntem konuya uygun olabilir. Ancak bazı öğrencilerin öğrenme hızlarına uygun düşmeye bilmektedir. Bu nedenle de öğrencilerin öğrenme hızlarına uymayan bir yöntem belirlendiği zaman öğrenciler arasında öğrenme farklılıkları doğacaktır. Bu farklılıkları gidermek için de öğretmen, seviye gruplarını devreye sokmaktadır.

Öğretmen, vereceği konuya, çevrenin ve öğrencilerin özelliklerine göre en uygun yöntemi belirlemiş olabilir. Ancak, eğitim-öğretim faaliyetleri bir süreçtir. Bu süreçte öğretmen bir konuda sadece bir yönetime bağlı kalmamaktadır. Bu süreç içerisinde bir çok yönetime yer vermektedir. Bu yöntemleri doğru belirlediği halde uygun düşün zamanda kullanmaması veya kullanırken yanlışlıklar yapması, öğrenciler arasında öğrenme farklılıkları meydana getirmektedir. Kimi öğrenciler ileri duruma geçmekte kimi öğrenciler ise sınıfın daha gerisinde kalmaktadır. Bu da gelecekte öğretmenleri bu farklılıkları gidermek için seviye grupları oluşturmaya zorlamaktadır (Karadeniz, 1968:7-10).

1.3.3. Yeni Yönetmelikler

1966 1966 İlkokullar Yönetmeliği ilkokul öğrencilerinin birinci ve ikinci sınıflarda öğrencilerin sınıfta bırakılmasını imkansızlaştırmıştır(Karadeniz, 1968:10). Bu durum 1997 yılında çıkartılan İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde daha da genişletilmiş, en son 09.04.2001 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Daire Başkanlığı'nın yayınladığı iki genelge ile yeni düzenlemelere gidilmiştir. Okullara gönderilen bu genellerde, devamsızlıktan sınıf tekrarları zorlaştırılmış, velinin rızası olmadan sınıf tekrarı öğrencilere yaptırılamaz duruma getirilmiştir. Yönetmelik ve genelgelerin öğrencilerin sınıfta kalmalarını okul müdürü, öğretmen ve veli üçlüsünün, birlikte karara bağlamalarını istemesi ve velilerin büyük çoğunluğunun çocuklarının sınıfta bırakılmasını istememeleri, üst sınıflarda, sınıf seviyesinin gerisinde öğrencilerin bulunmasına neden olmaktadır. Öğretmenler de öğrenciler arasındaki farklılıkları gidermek için seviye grupları oluşturmak durumunda kalmaktadır.

1.3.4. Uygulamanın Gerçek Sonuçları

Seviye gruplarını kurmaya zorlayan sebeplerden biri de uygulamalarda ortaya çıkan gerçek sonuçlardır. Karadeniz'e (1968) göre, yönetmeliklerde sınıfta kalma olsun veya olmasın, öğretmen yanlış metot kullansın veya kullanmasın, uygulamalarda ortaya çıkan sonuçlar seviye grupları oluşturmaya öğretmenleri yöneltmektedir. Şöyle ki:

Karadeniz, 1966-1967 öğretim yılı sonunda birinci sınıfı okutan atmış üç öğretmene bir anket uygulamıştır. Bu anketteki sorular "Bu yıl okuttuğunuz öğrencilerden";

1. Okur-yazar ettiklerinizin sayı nedir?
2. Heceleyen öğrencilerin sayısı nedir?
3. Okuyamayan öğrencilerin sayısı nedir? şeklindedir.

Bu sorulara verilen cevaplar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1.1. Karadeniz'in araştırma bulguları

	Öğrenci Sayısı	Yüzdesi
Okur-yazar olan öğrencilerin sayısı	420	% 42,5
Heceleyen öğrencilerin sayısı	278	% 29
Okuyamayan öğrencilerin sayısı	277	% 28,5
Toplam	975	% 100

Karadeniz, elde ettiği bu sonuçlardan hareketle, öğretmenlerin heceleyen ve okuyamayan öğrencileri de bir üst sınıfa geçirdiklerini belirlemiştir. Bu durum da yönetmeliklerden kaynaklanmamaktadır. Yönetmeliklerde öğrencilerin sınıfta bırakılmaması yönündeki hususlar bulunsa da bulunmasa da öğretmenler başarısız öğrencileri bir üst sınıfa geçirmişlerdir. Dolayısı ile uygulamalarda ortaya çıkan sonuçlar da sınıflarda seviye grupları oluşturulmasının bir nedenidir (Karadeniz, 1968:11-12).

1.4. Seviye Grupları Hakkındaki Görüşler

1.4.1. Seviye Gruplarının Yararlarıyla İlgili Görüşler

Karadeniz'e (1968) göre, normal bir derste sınıftaki öğrencilerin başarılarında farklılıklar, anlama ve kavramalarda geri kalmalar olabilmektedir. Seviye grupları da bu farklı başarı ve becerilere sahip öğrencileri, aynı veya bir birine çok yakın normal ve üstün başarılı öğrenciler haline getirmeyi sağlamaktadır. Öğretmen en iyi metotlarla dahi öğretim yapsa, bu başarı farkı doğmaktadır. Ancak bu farklılık normal işlenecek bir dersi anlamayacak kadar olmamalıdır. Bu fark nedeni ile seviye grubu, yoğun ve kısa bir çalışma ile geri öğrencilere gereken tekniği kavratarak sınıf standardına çıkmasını sağlamaktadır.

Seviye gruplarına ayrılan öğrenciler, kendilerinin ne derece başarılı olduklarının farkına varmaktadır. Geçici seviye grupları oluşturulduğunda, bu grupların geçici olduğunun öğrenci farkında olduğu durumlarda ve başarılı olduğunda bir üst gruba geçeceğine

inandığı zaman; kendinde güven duyacak ve bir üst gruba geçmek için azimli bir şekilde çalışmasına imkan sağlanmış olacaktır (Karadeniz, 1968:14-16).

Grupsuz sınıflardaki çalışmalarda “geri” öğrenciler genellikle bir kenara itilmektedir. Sınıfın çalışma seviyesi ileri öğrencilere göre ayarlanmaktadır. Dolayısıyla da bu öğrenciler öğrenme yarışına yeterince ayak uyduramamaktadır ve daha da geri kalmaktadır. Ancak seviye grupları oluşturma bu durumu ortadan kaldırmaktadır (Yıldırım, 1988: 31).

Seviye grubu ile çalışmanın öğrenci psikolojisi açısından da faydaları bulunmaktadır. Öğretmenin sınıfın bütünü için aynı programı uyguladığı durumlarda, arkadaşlarından geri kalan öğrenciler dersten kopabilmekte; arkadaşlarıyla arasını kapatamayacağı görüşüne kapılabilmektedir. İlk sınavlarda başarısız olan öğrenciler, nasıl olsa başaramayacağım kaygısıyla derse ilgiyi kesmektedir. Bunlar, öğrencinin zaman ve enerjisini iş dışı davranışlara kaydırabilmektedir. Her öğrenciden, başarabileceği kadarını beklemek, öğrencileri istenilen davranışa götürmektedir. Bu da seviye grupları ile çalışma ile mümkündür (Başar, 1999:116).

Bir sınıfın öğrencileri çeşitli sebeplerle farklı başarılarla sahiptir. Bu çocuklar farklı farklı alanlarda da olsa bir başarıya sahip olduklarını bilmektedir. Ancak burada problem olan hiçbir başarısı olmadığına inanan çocuklardır. Bu öğrenciler dersteki başarısızlıklarını, yön değiştirme, ödünleme gibi savunma mekanizmaları ile doyurmaya çalışmaktadır. Bunu neden yaptığını bilmeyen çocuk, sonra kendine bu davranışları huy edinmektedir. Bu mekanizmayı kullanırken bir ezikliğin ve aşağılık duygusunun ağırlığı altındadır ve gittikçe kendine güven duygusunu yitirmektedir. Seviye grubu, başarısızlık tadan ve aşağılık duygusu geliştiren bu çocukları kendi grubu içerisinde başarıya ulaştırmak, kendine güvenini sağlamak ve aşağılık duygusundan kurtarmak için faydalı bir gruptur (Karadeniz, 1968:16-17). Çocuk kendi kapasitesine uygun bir öğretime tabi tutulacağından başarısız olma ve dolayısıyla eksiklik duygusuna kapılmayacaktır (Özsoy, 1969:97).

Seviye grupları, çeşitli gruplama amaçlarına da hizmet etmektedir. Gruplar tümün parçası ve amaçları belirgin olduğundan, grup çalışmalarına motivasyon daha etkili olacaktır (Karadeniz, 1968:17). Seviye grupları, öğrencilerin bir arada çalışmaları, işbirliği yapmaları, kederi ve sevinçlerini bir birleri ile paylaşmalarını sağlayarak sosyal davranışların kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Öğrenciler arası kaynaşmayı sağlamakta ve sınıf içi rehberliği canlandırmaktadır (Karadeniz, 1968:15).

Seviye grubu ile çalışılan sınıflarda her grubun bilgi ve ihtiyaçları ile öğrencilerin özel durumları bilinmektedir. Gruplardaki öğrencilerin gelişmeleri kolaylıkla takip edilebilmekte ve her öğrencinin öğrenmesi gerektiği konular bilinmektedir. Her öğrenci ihtiyacı kadar yetenekleri ölçüsünde öğrenecektir (Yıldırım, 1988:33).

Seviye grupları sadece başarısız öğrencileri normal seviyeye çıkarmak için kullanılmamaktadır. Başarılı öğrencilerin daha derin ve genişliğine bilgi ve beceri sahibi olmalarını da sağlamaktadır. Öğrencilerin özel istidatları yönünde gelişmelerine fırsat hazırlamakta ve yaratıcı güce güç katmaktadır. Grup içerisinde öğrencilerin ihtiyaçlarının hesaba katılmasıyla, ferdi yaratıcı gücü de ortaya çıkacaktır. Öğrencilerin küçük gruplar içerisinde aldıkları görevi bitirmelerine de alışkanlık sağlamaktadır. Şahsiyet belirtmeden tenkit etme, yapılan tenkide kızmadan cevap verme, araştırma inceleme ve araç kullanma gibi iyi alışkanlıklar kazandırmada seviye grupları, çok faydalı olmaktadır (Karadeniz, 1968:17-18).

Seviye gruplarının öğretmen açısından da faydaları vardır. Burada öğretmen planlarına göre hedeflerini daha iyi tayin ettiği gibi bu hedeflere elle tutulur neticelerle ulaşmaktadır. Öğretmenin her öğrenci ile ayrı ayrı ilgilenecek zamanı yoktur. Ancak her grupta ilgilenecek zamanı bulabilmektedir. Yardıma muhtaç olan öğrencilere ayırdığı zaman daha çok olmaktadır. Hemen her öğrencinin grup içinde görevi olduğundan disiplin problemi de azalmaktadır (Karadeniz, 1968:18).

Öğrencilerin her biri bir problem ve öğretmen de bu problemleri çözecek bir kişidir. Ancak öğretmen sınıf mevcuduna eşit olan problemler ile ayrı ayrı uğraşamamaktadır. Ferdi farklılıkları bir birine yakın olan öğrenciler arasında yapılacak olan seviye

grupları, sınıf içerisindeki problem sayısını azaltılacaktır. Dolayısı ile öğretmenin ilgilenecek olduğu problem sayısı da seviye gruplaması sayesinde azalmakta ve öğretmen her problem ile daha çok ilgilenme imkanına sahip olmaktadır. Bir yönü ile de seviye gruplarına ayırma zorunlu olunca, öğretmen, öğrencileri her yönü ile tanıma teknikleri geliştirmekte ve kendini yetiştirmeye motive etmektedir. (Yıldırım, 1988: 31).

Tezcan'a (1997:254) göre , sınıflarda seviye gruplamasını savunanlar, bir sınıfta çeşitli yetenekte olanların öğrenme açısından olumlu sonuçlar doğuracağına inanmaktadır. Örneğin diğer çocuklar, yetenekli çocuklara imrenirler, onların yeteneklerini model olarak görmeleri sayesinde öğrenme istekleri kamçılanmakta iken ileride olanların da geride kalmış çocuklara yardım etme duyguları gelişmektedir.

Kulik ve Kulik'e (1991) göre, seviye gruplamasının eğitimde büyük bir önemi vardır. Bu nedenle yeteneğe ve seviyelere bağlı grupların oluşturulması anlayışından asla vazgeçilmemelidir. Eğer böyle bir gruptan vazgeçilirse eğitim olumsuz yönde etkilenecektir, eğitimde hasarlar meydana gelecektir. Eğer gruplama kaldırılırsa zeki öğrencilerin seviyesi düşecek alt gruptaki öğrencilerin ise bu durumdan hiçbir kazancı olmayacaktır. Çünkü, yüksek seviyedeki öğrencilerde tatmin olma yoktur. Bu öğrencilerin önünü seviye grupları açmakta, kendi seviyelerinde öğrenme imkanı vermekte, dolayısıyla akademik başarılarının daha da artmasına neden olmaktadır. Düşük düzeydeki öğrencilerin ise bu durum karşısında kendine güvenleri eksilmemektedir. Yalnız başarının sağlanabilmesi içinde programların, oluşturulmuş olan seviye gruplarına göre düzenlenmesi gerekmektedir.

1.4.2. Seviye Grupları Oluşturmanın Aleyhindeki Görüşler

Seviye gruplarına ayırma öğrenci grubunu organize etmenin bir yoludur. Gruplandırmanın amacı, öğretimin verimliliğini ve etkililiğini arttırmaktır. Teorik olarak, gruplara ayrılan sınıflardaki öğrencileri, ayrılmamış sınıflardaki öğrencilerden daha fazla öğreneceği kanısı vardır. Fakat öğrencileri seviyelerine göre gruplara ayırma bu amacı gölgede bırakan istenilmeyen neticelere de yol açmaktadır. Bu neticelerin ilki gruplamanın tabiatından kaynaklanmaktadır. Diğerleri de öğrencileri gruplara ayırma

teorisini uygulamadaki başarısızlıktır. Bu neticelerde, seviye gruplarını amaçlarından uzaklaştırmakta, daha az etkili ve eşitlikçi yapmaktadır (Hallinan, 1994).

Dünya da gruplamaya karşı çıkanların iki temel iddiası vardır. Bunlardan ilki gruplamanın hiçbir şey başaramadığı ve ikincisi ise akademik başarı için öğrencilere eşit olmayan fırsatlar yarattığı şeklindedir. Broaddok ve Slavin (1992), seviye gruplarının demokratik ve eşitlikçi normlarla çeliştiğini belirtmektedir. Ayrıca “eğitim-öğretim açısından seviye gruplarının etkili olduğu konusunda hiçbir kanıt elde edemediklerini” ifade etmektedirler. Barr ve Dreeben (1983) ve Gamoran (1986) ise bu gruplamanın bir okulda başarıyı artırmadığını fakat, eşitsizliğe katkılar sağladığını söylemektedirler.

Gerek bir sınıfta, gerekse okulda, sınıflar arası kurulacak seviye gruplarını meydana getiren öğrenciler derecelendirilmiş olmakta ve içinde buldukları grup ile diğerleri arasında bir bilince sahip olmaktadır. Bu gruplar normalin üstü, normal ve normalin altında derecelendirilince geri gruptaki öğrencide bir aşağılık duygusu gelişmektedir. Öğrenci olumsuz psikolojik duygular içerisine girmektedir. Ayrıca başarısızlığın farkına vararak güveni sarsılmakta ve güvensizlik gittikçe öğrenciyi tesiri altına almaktadır. Neticede öğrenci okuldan soğumakta, intibaksızlıklar doğmakta ve tahsilini velisinin isteğine göre yapmaktadır (Karadeniz, 1968).

Diğer taraftan bazı öğrenci velileri, bilhassa başarısız öğrencilerin olduğu gruplarda, çocuklarının olmasına hiç tahammül edememektedir. Böyle bir gruplama, dolayısıyla okul ve öğretmenin aleyhine de olmaktadır. Bu nedenle gruplamanın faydadan ziyade zarar getirdiğini öne sürmektedirler. Onlara göre gruplama olmasın, öğrencilere tek tek rehberlik ve yardım yapılması suretiyle aralarındaki fark azaltılsın ve sınıfın normal ve bütün halindeki öğrenim etkinliğine öğrenciler katılarak bundan yararlanı hale getirilmelidir (Oakes, 1985).

Seviye grupları ile çalışırken konu ve materyalin hafifliği veya ağırlığı da sınıfta gürültü ve problem yaratmaktadır. Öğretmenin çok hassas davranması gerekmektedir (Karadeniz, 1968:13-27). Ayrıca, sınıfların kalabalık olması, programın yoğun ve

zamanın yeteri kadar olmaması öğretmenin seviye grupları ile çalışmasını zorlaştırmaktadır.

Gruplamadaki, bir başka negatif sosyal-psikolojik olumsuzluk da öğrencinin öz güveninin ve sosyal statüsünün düşmesidir. Düşük seviye grubundaki öğrenciler genellikle kendilerine verilen ödevlerin öğretmenlerinin onların akademik düzeyleriyle ilgili düşük beklentilerden kaynaklandığını düşünmektedir. Öğretmenlerin, onların okulda başarılı olamayacağı, üniversiteye gidemeyeceği kanaatleri öğrencinin öz güvenini kaybetmesine motivasyonun ve akademik başarısının düşmesine neden olmaktadır. Bu kanaatler öğrencileri öğrenmeden soğutmakta disiplin problemlerinin düzeyini arttırmaktadır (Allen 1991).

Tezcan'a (1997) göre, seviye gruplarının karşısında olanlar ise, az yeteneklilerin üstün yetenekliler karşısında aşağılık duygusuna kapılacaklarını, üstün yeteneklilerin kendilerini yavaşlatacak etmenlerle karşı karşıya olduklarını, seviye grubunun oluşturulmadığı bir sınıfta, öğretmenlerin kendini sınıfa göre ayarlayacağı için sık sık tutum ve davranışlarını değiştirmek zorunda kalmayacaklarını söylemektedirler.

Gruplamanın en önemli istenmeyen etkilerinden biri de düşük seviye gruplarında yer alan öğrencilerin başarı artışlarının düşük seyretmesidir. Üst akademik düzeydeki öğrenciler bu gruplamadan faydalar elde etmekte iken düşük düzeydeki öğrencilerin başarılarında artış ya hiç olmamakta ya da çok düşük seviyede kalmaktadır. Bu durum düşük düzeydeki grupların öğretim yetersizliklerinden kaynaklanmaktadır. Bir çok düşük seviye grubunda dersler ilgi çekici değildir. Öğretim materyalleri eksiktir. Öğrencilerin performans standartları ve öğretmenlerin beklentileri düşüktür. Dersler, bir çok disiplin problemi yüzünden aksamalara uğramaktadır (Oakes, 1985).

Sudlow'a (1989) göre, öğrencilerin başarıları homejen olarak değil, aksine heterojen olarak gruplandırıldıklarında artmaktadır. Çünkü, heterojen gruplama öğrenciler arasında daha üretken bir etkileşime ve yardımlaşmaya yol açmaktadır. Bu da öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilemektedir.

1.4.3. Seviye Grupları ve Sosyo-ekonomik Durum

Kuzgun (1999), okul performansını etkileyen en önemli etkenlerden birisi olarak sosyo-ekonomik düzeyi (SED) göstermektedir. Anne-babanın gelir düzeyi, meslekleri öğrenim düzeyleri, okula karşı tutumları ve çocuk sayıları, çocukların ilgileri, gereksinimleri, yetenekleri, okul başarılarına ve okula uyumlarını doğrudan etkileyebilmektedir. SED öğrencilerin ders notları, okuldan kaçma ve okulu bırakma eğilimi ile tutarlı olarak ilişkilidir. Ülkemizde okuldan ayrılma oranı sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerde fazla olmaktadır. Her şeyden önce bu ailelerde barınma, beslenme, sağlıklı hayat olanaklarının düşük olması, öğrencilerin başarı ve uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir.

SED öğrencilerin geçmiş yaşantılarını da etkilemektedir. SED’i yüksek olan aileler çocuklarına okul öncesi eğitim olanağı sunmakta, daha çok yaşantı ve deneyim geçirmesine yardımcı olmakta, müze, hayvanat bahçesi ve tarihi yerleri ziyaret etme fırsatları oluşturmaktadır. Böylece okula yeni başlayan çocuklarda bile çeşitli değişkenler açısından çok farklı dağılımlar ortaya çıkarabilmektedir. Düşük seviye gruplarında yer alma ile SED arasında anlamlı bir ilişki vardır. Oakes’e (1985) göre düşük seviye gruplarında yer alma ile SED arasında direk bir ilişki olmamasına rağmen dolaylı yoldan bir ilişki bulunmaktadır.

SED’in etkilediği bir başka konu ise, anne-baba tutumu ve değerleridir. Örneğin orta sınıf aileler okula, eğitime, okumaya ve başarı gereksinimine daha fazla önem verirler. Bu tür aileler öğrencilerinin okul başarısı konusunda daha yüksek beklenti içerisindedir. Ailenin okuma oranı, eve aldıkları kitap, dergi, gazete vb. basılı materyaller arttıkça çocukların okuma oranlarının artması gerekmektedir. Ailenin çocukla konuşması, okula gelip gitmesi, öğretmenleriyle iletişim kurması onun okula uyumunu ve başarısını arttırabilmektedir (Kuzgun, 1999:60-61).

Oakes’e (1985) göre, düşük sosyal statü eğitimde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Gruplara ayırma öğrencinin seviyesi ve akademik performansı ile ilgili olduğu için tipik

olarak bir sosyal hiyerarşi oluşturmaktadır. Düşük seviye grubunda yer alan öğrenciler arkadaşlarından daha az saygı görmekte ve akademik hiyerarşide düşük statü kazanmaktadır. Düşük statünün etkisi öğrencilerin öğrenme çabaları ve motivasyonları üzerinde de etkisi görülür. Ayrıca ödüllerin yüksek seviyedeki öğrencilere verilmesi düşük statüdeki öğrencilerin öğrenme ilgilerini azaltmakta ve dışlanmalarına sebep olmaktadır.

Her çocuk farklı aile ortamı içerisinde çıkıp gelmiş ve bir sınıf içerisinde toplanmıştır. Bir kısım çocuk ekonomik durum ve aile ilgisi yönünden hiçbir sıkıntı çekmemekte iken, bir kısım çocuk ise bu yönden bazı sıkıntılar yaşayabilmekte ve bu da onların akademik başarısını etkilemektedir. Sosyo-ekonomik statüleri yüksek olan aileler teknolojinin bütün imkanlarından kolaylıkla yararlanmaktadırlar. Evinde bilgisayar ile çalışan çocuğun yeteneklerinin gelişmesi beklenen bir sonuçtur. Sosyo-ekonomik statüleri düşük olan öğrencilerin çocuklarına sağladığı imkanlar yok denecek kadar azdır. Özellikle bu çocukların ailelerinin okul harçlığı bile verememesinin ve gerekli olan eğitim-öğretim araç-gereçlerini sağlamakta sıkıntı çekmesinin bu çocukların akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir (Öztunç, 1999).

1.4.4. Seviye Grupları Ve Eğitimde Fırsat Eşitliği

“Seviye grubu” uygulaması günümüzde yoğun bir tartışma konusudur. Bu tartışma özellikle “gruplama”nın etkililiği ve eşitliği konusu üzerinedir. Birinci tartışma “gruplama”nın öğrencilerin öğrenmesinde diğer gruplama metodlardan daha etkili olup olmadığı üzerinedir. İkincisi de bütün öğrencilerin “gruplama”dan aynı ölçüde fayda sağlayamayacağı konusundadır. Bu tartışmalar özellikle “gruplama”nın nasıl çalıştığı ve öğrencileri nasıl etkilediği konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Bazı eğitim sosyologlarına göre seviye grupları bir okulda başarıyı arttırmamaktadır. Fakat, eşitsizliğe katkı sağlamaktadır (Barr ve Dreeben 1983 ve Gamoran 1986). Bu daha çok liselerdeki gruplamayı içerirken, ilköğretimdeki seviye gruplarında da aynı sonuçlar doğurmaktadır. Bunun anlamı şudur, yüksek gruplar yer alan öğrenciler daha başarılı olmaktadır. Düşük düzeydeki öğrenciler daha geride kalmaktadır Bu nedenle de

zaman içerisinde öğrencileri gruplandırmanın bir eşitsizliğe neden olduğu belirtilmektedir. Çünkü, yüksek gruplarda yer alan öğrencilerin, düşük gruplarda yer alan öğrencilerden daha fazla kazanımlar elde ettiği ortaya çıkmıştır (Slavin, 1987).

İlköğretim seviyesinde yüksek seviye gruplarındaki derslerde hızlı, düşük seviye gruplarındaki derslerde ise daha yavaş ilerlenmektedir (Barr ve Dreeben 1983, Gamoran 1986). Bir kişi düşük gruplardaki yavaş ilerlemenin, öğrencilerin ihtiyacına cevap verdiğini ya da onları geri bıraktığını söyleyememektedir. Orta düzey ve düşük düzey gruplarında yer alan öğrenciler karşılaştırıldıklarında orta düzey gruptaki öğrencilerin daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Yavaş ilerleme, düşük düzeydeki öğrencilerin eksikliklerini gidermeye yöneliktir.

Oakes (1985), farklı seviye gruplarında ne öğretildiği üzerinde de durmuştur. Farklı seviye gruplarında öğrencilere sunulan bilgi ve yaşantılar, nitelik ve nicelik olarak bir birinden çok farklıdır. Örneğin, üst seviye gruplarında öğrencilerin kolejlere ve üniversiteye girmelerine yarayacak yüksek statüdeki bilgi verilirken düşük düzey seviye gruplarında temel bilgi ve basit beceriler kazandırılması yoluna gidilmektedir. Yüksek düzeydeki öğrenciler klasik ve modern edebi yapıtları, edebiyat tarihi okutulmaktadır. Yaratıcı yazma etkinliklerine baş vurulmakta, kelime hazinelerinin geliştirilmesine çalışılmakta, edebi analizler ve semantik üzerinde durulmaktadır. Düşük seviye grubunda yer alan öğrenciler ise, temel edebi bilgiler, dil bilgisi kuralları, düzgün okuma, dilekçe yazma, basit hikayeler iş başvuru formu doldurma, edebi şiirler üzerinde durmaktadır. Üst düzey seviye gruplarında akademik ve entelektüel gelişim, kritik düşünme, problem çözme, genelleme, sentez yapma ağırlık kazanırken, düşük düzeyli gruplarda, basit okuma ve anlama, ezberleme ve dili düzgün konuşma ağırlık kazanmaktadır (Oakes, 1985).

Seviye gruplarında muhteva ve öğrenme atmosferindeki farklılıklar da etkili olmaktadır. Yüksek seviye gruplarını okutan öğretmenler planlamaya daha fazla zaman harcamaktadır. Bu öğretmenlerin öğrencilerinden beklentileri daha yüksek olmaktadır. Bu öğretmenler daha tecrübeli ve daha fazla prestij sahibidir. Problem çözme kritik düşünme üst seviye gruplarında düşük seviye gruplarından daha fazla uygulanmaktadır.

Buna karşın düşük seviye gruplarında öğretim parçalara ayrılmıştır daha çok okuma ve not tutturma ağırlıklıdır. Bu gruplarda öğretim zamanının çoğu disiplin problemlerine ayrılmaktadır (Oakes, 1985)

Muhteva ve öğrenme atmosferindeki farklılıklar sadece öğretmenlere bağlı değildir. Farklı seviye gruplarında yer alan öğrencilerin derslere ve öğrenmeye karşı ilgileri de bunda rol oynamaktadır. Düşük düzey seviye gruplarında öğrenciler derslerle daha az ilgilenmekte daha az ödev yapmakta, daha fazla disiplin problemleri yarata, okul ve gelecek hakkındaki düşünceleri farklılıklar göstermektedir (Oakes,1985).

Kulik ve Kulik'e (1991) göre, yüksek seviyedeki öğrencilerde tatmin olma yoktur, düşük seviye gruplarındakilerin ise kendine güvenleri eksilmemektedir. Oakes'e (1985) göre ise üst düzeydeki öğrenciler gruplamadan bir şey kazanmamaktadır. Düşük düzey gruplardaki öğrencilerin ise pek fazla bir kaybı olmamaktadır. Oakes, gruplandırmayı öğrencilere bir haksızlık olarak görmekte ve bu yüzden Amerika'da gruplamanın kaldırılmasını istemektedir.

Kulik ve Kulik'e (1991), Oakes'in "gruplama etkisizdir, adaletsizdir" fikrine karşı çıkmakta ve "Amerikan eğitiminin yeteneğe bağlı grupların oluşturulması anlayışından vazgeçilmesinin, Amerikan eğitimini olumsuz yönde etkileyeceğini" dile getirmekte; "yeteneklere bağlı olarak verilen eğitim programında gruplama kaldırılırsa hasar daha fazla olacaktır", demektedir. Gruplama kaldırılırsa zeki öğrencilerin seviyesi düşecek alt gruptaki öğrencilerin de bundan hiçbir faydası olmayacaktır.

Eğitimde ayrımcılık, istenmeyen ve negatif bir sonuçtur. Öğrencilerin ırk, etnik grup ve sosyo-ekonomik statü bakımından ayrılması bir ayrımcılıktır. Akademik başarı öğrencinin arka planı (background) ile ilgili olduğu için azınlık ve düşük gelirli öğrenciler çoğunlukla düşük seviye gruplarında yer almaktadır (Oakes, 1985).

Oakes'e (1985) göre, oluşturulan gruplar eşitlikten uzaktır. Fakir ve azınlık statüsündeki öğrenciler daha çok alt gruplarda yer almaktadır. Beyaz ve beyaz olmayan öğrencilere

uygulanan eğitim programları arasında farklar vardır. Grublamanın, ırk, etnik köken ile direk, sosyo-ekonomik statü faktörleri ile de endirek bir ilişkisi bulunmaktadır.

Ulusal dil dışında kalan yerel dillerde insanların eğitimden eşit bir şekilde yararlanmalarını önlemektedir (Doğan, 2000: 251). Ana dilinde eğitim alamayan ve azınlık statüsündeki öğrenciler düşük düzey seviye gruplarında yer almaktadırlar (Rosenbaum, 1976, Bowles ve Gintis 1976, Goodlad 1984, Oakes, 1985). Bu dil faktörü de kişinin gelmiş olduğu farklı bir coğrafyadan veya farklı bir etnik kökenden kaynaklanmaktadır. Evinde ve yakın çevresinde değişik dili konuşan bir çocuk okulda Türkçe eğitim görmekte ve Türkçe konuşmaktadır. Bu nedenle çocuk, okulda dersleri takip etmede güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu durum da Türkçe konuşulan bir yerdeki okulda sınıf içerisinde fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Çünkü, çocuğun Türkçe konuşulan yerdeki yaşıtları bilgi ve öğrenme aşamasına geldikleri halde, o sadece Türkçe konuşabilme yeteneğini elde etmiş olmaktadır. Sınıf içerisinde etnik kökene bağlı olan bu şekildeki bir eşitsizliğin olması Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'nden gelmiş olan öğrencilerin akademik başarısını olumsuz yönde etkilemektedir ve bu çocukların düşük seviye gruplarında yer almalarına neden olmaktadır (Tezcan, 1997:105).

Ülkemizde kadın-erkek konusundaki ayrımcı değerler de, çocukların eğitimini engellemektedir. Kız çocuğu değil mi, okumasa da olur! gibi bir yaklaşıma sahip olan veliler, kız çocuklarının eğitimine fazla önem vermemekte, zorunlu eğitimi bitirmelerinin dışında bu çocuklardan başka bir şey beklememektedir. Dolayısıyla veliler, ilkokul yıllarında bu çocukların eğitimlerine fazla önem vermemektedir. Bu durumda kız çocuklarının sınıf içerisindeki başarısını olumsuz olarak etkilemekte ve onların düşük seviye gruplarında yer almalarına neden olmaktadır. Ancak Türkiye'de son yıllarda söz konusu değerlerin büyük ölçüde önemini yitirdiği gözlenmektedir. Bu bakımdan kız çocuklarının eğitiminde belirgin artışlar olmuştur. (Doğan, 2000: 252).

Grublamanın etkililiği ve eşitliği öğrencilerin gruplara nasıl ayrıldığıyla da ilgilidir. Okulların öğrencilerin gruplara nasıl ayırdıkları konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Hatta aynı okulda bile öğrencileri farklı gruplara ayırırken farklı yollar izlenmektedir.

Örneğin, akademik başarıya standart test skorlarına, bir dersin başlangıç niteliğindeki önkoşul davranışlarına bakılarak yapılan gruplama akademik olarak en homojen gruplara ulaşılmasını sağlamaktadır. Fakat rehber öğretmenlerin ve sınıf öğretmenlerinin önerilerine, ailelerin ve öğrencilerin tercihlerine bakılarak yapılan gruplama heterojen grupların elde edilmesine yol açmaktadır. Bu eğilim üst düzey gruplarda daha fazla homojenlik sağlamaktadır. Üst grupta yer alan öğrenciler düşük düzeydeki öğrencilerden daha uygun öğrenme ortamı elde etmektedir. Subjektif kriter, öğrencilerin potansiyelleri hakkında bir çok objektif testlerden daha geçerli bilgiler sağlamasına rağmen, rehber öğretmenlerin okullarda yeteri sayıda bulunmaması ya da bu öğretmenlerin zamanın sınırlı olması bunun etkililiğini azaltmaktadır (Oakes, 1985).

Okulların gruplandırma yönteminde farklılıklar olmasına rağmen daha çok objektif ölçütler kullanılmaktadır. Okulların gruplamada objektif ölçütler baş vurması homojenliği arttırmasına rağmen bazı problemler de yaratmaktadır. Örneğin, üst seviye gruplarında çok az öğrenci yer alırken alt gruplarda daha çok öğrenci yer almaktadır.

Seviye gruplamasının hiçbir öğrenciye fayda sağlamadığı gibi, bu uygulamanın özellikle fakir ve azınlık statüdeki öğrencilerin düşük gruplarda yer alarak başarısızlıklarına ve okuldan ayrılmalarına neden olduğu dile getirilmektedir. Öğrencileri gruplandırmanın genel eğitim ideallerine ve demokratik eşitlikçi normlara aykırı bir uygulama olduğu, düşük seviye gruplarında yer alan öğrencilerin ırk, etnik köken ve sosyo-ekonomik statü olarak dezavantajlı gruplardan oluştuğu, alt düzey seviye gruplarında bulunan öğrencilere daha düşük düzeyde eğitim olanaklarının sağlandığı, bu gruplardaki öğrencilerin kendilerine güven duygularının azaldığı iddia edilmiştir. Yine öğrencileri gruplama fikrine karşı çıkanlar tarafından, ileri seviyedeki öğrencilerin aynı sınıf ortamlarında eğitim gördükleri takdirde geri kaldıkları ve başarının düştüğü iddia edilmiştir. Son yıllarda öğrencileri gruplara ayırma fikrinden vazgeçilme noktasına gelinmiş ve aynı sınıflarda heterojen grupların oluşturulması fikri ağırlık kazanmaya başlanmıştır (Oakes, 1985).

1.5. Seviye Grubu Çeşitleri

1.5.1. Bir Grup Olarak Sınıfın Oluşturulması

Seviye grubu türlerine geçmeden önce bir okulda sınıfların, öğrencilerin özelliklerine göre ne şekilde oluşturulduğuna bakmak gerekmektedir. Sınıf da bir gruptur ve Uluğ, sınıfların da birer grup olduğundan hareketle, sınıflardaki öğrencilerin özelliklerine göre kuruluş yapısını benzeşik ve karma olmak üzere iki şekilde olduğunu söylemektedir (Uluğ, 1999:206). Bu yapıyı oluşturma görevi de okul yönetiminin görev alanına girmektedir.

1.5.1.1. Benzeşik Sınıflar

Farklı düzeylere sahip öğrencilerin saptanarak ayrımlanması ve bu ayırım yapıldıktan sonra benzer yetenekte olanların tıpkı yabancı dil öğretimindeki kur sistemindeki gibi bir sınıfta toplanmasıdır. Bu tür gruplamada öğrenciler arasında hazır bulunuşluk düzeyleri yönünden uçurumlar olmadığı için sürenin daha etkin biçimde kullanılacağı varsayılmaktadır. Sağlıklı bir şekilde yapıldığında öğrencilerin öğretim amaçlarına daha kolay bir şekilde ulaşılacağı ve yeteneklerini sonuna kadar geliştirebilme olanağı bulabilecekleri düşünülür. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yakınlığı öne çıkardığı için bu gruplar homojen özellik taşıyıcı (Uluğ, 1999:206-207). Homojen özellik taşıyan bu gruplara “türdeş gruplar” da denilmektedir (Tezcan, 1997:254).

1.5.1.2. Karma Sınıflar

Geleneksel örgün eğitim kurumlarında sınıfın öğrenci yapısı yetenekler açısından benzeşik özelliklerde değildir. Öğrencilerin seçimi ve sınıflara yerleştirilmesi bu anlayışı yansıtıcı niteliktedir (Uluğ, 1999:208). Yani bu gruplar, öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyleri dikkate alınmadan oluşturulan sınıflardır. Öğrenciler gelişmiş bir araya getirildikleri için heterojen bir özellik taşımaktadır.

Bu iki gruptan ilki daha çok lise seviyesinde uygulanan bir yöntemdir. Öğrenciler önceki öğrenim yaşantılarından elde ettikleri bilgi ve becerilere göre sınıflara ayrılmaktadır. Yani bir sınıf düzeyindeki öğrencilerin müfredat programına göre gerçekleştirilmesi beklenen öğrenmelere hazırbulunmuşluk düzeyleri gözönüne alınarak oluşturulmaktadır. İkinci yöntem ile sınıflara ayırmada ise öğrenciler tamamen rastlantı sonucu bir sınıfta toplanmaktadır. Ancak şu husus unutulmamalıdır ki gerek benzeşik gerekse karma sınıflar olsun öğrenciler arasında yine de farklılıklar bulunmaktadır.

Sınıflar belirli yaş ve özelliklere sahip öğrencilerden oluşmaktadır. Hangi öğrencilerin hangi sınıf ve şubeye yerleştirileceği, yani öğretim için nasıl bir grup oluşturulacağı okul yönetiminin görev alanındadır. Ancak okul yönetimi hangi şekilde sınıflara öğrencileri dağıtırsa dağıtsın, öğrenciler arasında muhakkak seviyeleri yönünden farklılıklar olacağından, sınıflara dağıtım yapıldıktan sonra öğrencileri seviyelerine göre gruplandırma veya gruplandırmama öğretmenlerin sorumluluk alanına girmektedir.

Ülkemizde bir ilköğretim okulunda oluşturulabilecek üç seviye grubundan bahsedilmektedir. Bunlar: Okul içi (sınıflar arası) seviye grupları, şubeler arası seviye grupları ve sınıf içi seviye gruplarıdır (Özsoy, 1969:98).

1.5.2. Okul İçi (Birleştirilmiş sınıflarda) Seviye Grupları

Bu gruplama şekli daha çok birleştirilmiş sınıfların bulunduğu okullarda uygulanan seviye gruplaması şeklindedir. Birleştirilmiş sınıf, bir sınıfa düşen öğrenci sayısının azlığı ve bu gibi sınıflara ayrı ayrı birer öğretmen verilememesi nedeniyle birden çok sınıfın bir araya getirilmesinden oluşan ve tek bir öğretmenin yönetiminde bulunan sınıflardır (Oğuzkan, 1981:33). Yani bir derslikte bir öğretmenin okuttuğu sınıf adedinin birden fazla olduğu sınıflardır (Karadeniz, 1968:35).

Birleştirilmiş sınıflarda seviye grubu oluşturma zorunluluk halini almış bir öğretim uygulamasıdır (Taşdemir, 2000:66). Bir sınıf içerisinde çok farklı bilgi ve beceriye sahip öğrencilerin bulunması bu uygulamayı kaçınılmaz kılmaktadır. Böyle bir gruplamada öğrencilerin yaşına ve okula geliş yıllarına bakılmamaktadır. Yani

normalde 3. sınıfta bulunması gereken bir öğrenci 2. sınıf seviyesinde ise bu seviyeye uygun gruba dahil edilmektedir (Karagöz, 1966:215).

1.5.3. Şubeler Arası Seviye Grupları

Bir okulda aynı sınıf şubelerini okutan öğretmenlerin bir araya gelerek yapacakları gruplamadır. Şube öğretmenleri, seviye grubu oluşturulması gereken dersleri, bu derslerde arayacakları özellikleri, seviye tespiti için kullanacakları ölçüleri beraber kararlaştırmakta ve beraber uygulamaktadır. Bütün şubelerde aynı seviyede bilgi ve beceriye sahip öğrenciler, şube gözetilmeksizin bir araya getirilmektedir. Seviye grupları ile çalışma zamanları da bütün şubeler için aynı güne denk getirilmekte ve öğretmen daha faydalı olacağı bir seviye grubu ile çalışmaktadır. Seviye grubu ile çalışma saati bitince de her öğrenci kendi sınıfına gitmektedir (Özsoy, 1968: 98).

Bu seviye gruplaması şekline “Sınıflar Arası Kurulacak Seviye Grupları” da denilmektedir. Bu grupların oluşturulma amaçlarını ise şu şekilde dile getirmektedir:

1. Özel yetenekleri geliştirme bakımından; aynı yetenekleri az gelişmiş veya çok gelişmiş öğrencileri sınıf farkı gözetmeksizin, bu yönde yetenekli öğretmenin yönetim ve rehberliği altında eğitim-öğretime tabi tutmak. Bu dersler, resim, müzik, temsil, şergi, okuma, lisan vb. kurs şeklindeki çalışmalardır.
2. Okulu geliştirme, tarım çalışmaları ve bayram hazırlıkları yönünde öğrencilerden sınıf farkı gözetmeksizin amaca göre beceri ve başarıları aynı olan öğrencileri bir araya getirerek etkinliğe sevk etmek.
3. Ek üniteler ile ilgili etkinlikler için, her sınıftan amaca uygun çalışma yapacak öğrencilerin, birlikte çalışarak hazırlanmalarına imkan sağlayarak kendi sınıfları için kaynak kişi oluşturmak.

4. Gezi gözlem ve deneyler içinde sınıflar arası seviye grupları kurularak, bir yandan yenilikler geliştirilirken, diğer yandan ünite dersleri için kaynak araç ve kaynak kişiler hazırlanmış olur (Karadeniz, 1968:37).

Bu gruplarda dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi her öğretmenin bütün yetenekler için veya okulda verilecek bir kurs ve maharet dersleri için kaynak kişi olmayacağıdır. Bunun için şubeler arası seviye grubu etkinliklerinden birisi için hazırlıklı olan bir öğretmenden, bu yönde gelişmesi gereken öğrenciler için istifade edilmelidir. Böyle bir gruplama yapılmaz ise bu öğretmenden kendi sınıfı dışındakiler faydalanamayacaktır.

Sınıflar arası seviye grubunda okul idarecisi ve grubun teşkilinde, öğrencisi bulunan öğretmenlerin işbirliğine ve bu durumda okulun günlük program ile günlük ders dağıtımında değişiklik yapılmasını gerekmektedir. Bu yönden daha çok kişinin işbirliği ile geniş bir hazırlık ve planlama gerekmektedir. Ayrıca teşkil edilen gruplar müstakil ders saati ve müstakil derslik istemektedir.

1.5.4. Sınıf İçi Seviye grupları

Belirli bir sınıfta okutan öğretmenin sadece kendi sınıfındaki öğrencilerin bilgi ve becerilerini dikkate alarak gruplar oluşturmasıdır. Hangi dersler için gruplama yapılacağını, hangi ölçüler kullanılacağını sınıf öğretmeni kendi başına kararlaştırmakta ve kendi başına uygulamaktadır (Özsoy, 1969: 98).

Karadeniz (1968), bu gruplama şekline, “Normal Sınıflarda Kurulacak Seviye Grupları” adını vermektedir. Normal sınıf, bir öğretmenin tek sınıfı okuttuğu sınıflardır. Öğretmen ifade ve beceri derslerinden birindeki yayılmanın genişliğini dikkate alarak sınıfında seviye grubu oluşturmaya karar vermektedir. Öğrencilerin başarılarını derecelendirmekte ve bu öğrencilerini kaç grupta toplayacağını yayılmanın genişliğine göre tespit etmektedir. Bu dağılıma dikkat eden öğretmen, genelde orta, ortanın altında ve ortanın üstünde olmak üzere üç grup oluşturmaktadır (Kamalı ve Acar, 1968: 50). Bu

sınıflardaki seviye grubu uygulamasında dikkat edilmesi gereken husus, öğretmenin birleştirilmiş sınıflardaki gibi ödevli ve öğretmenli saatler şeklinde çalışacağıdır.

1.5.5. Kulik ve Kulik'in Seviye Gruplaması

Kulik ve Kulik (1991), bir okulda yapılan seviye gruplamalarını beş'e ayırmaktadır. Bu gruplar: XYZ sınıfları, karışık sınıf gruplaması, sınıf içi gruplama, hızlandırılmış sınıflar, zenginleştirilmiş sınıflar şeklindedir.

1.5.5.1. XYZ Sınıfları

Okul idaresi aynı sınıf düzeyindeki öğrencileri başarılarına göre yüksek, orta ve düşük seviye şeklinde gruplara ayırmaktadır. Dersler bir gün boyunca ya da bir ders için ayrı sınıflarda yapılmakta ve her sınıfta aynı öğretim materyalleri kullanılmaktadır.

1.5.5.2. Karışık Sınıf Gruplaması

Bir derste aynı düzeye sahip olan ancak farklı sınıflarda bulunan öğrenciler bir grupta toplanmaktadır. Öğrencilerin gerçekte hangi sınıfta oldukları ve hangi yaşta oldukları gözlemlenmeden gruplar oluşturulmakta ve buldukları düzeye göre dersler verilmektedir. Farklı başarı düzeyinde olan bu öğrencilere farklı program materyalleri kullanılmaktadır.

1.5.5.3. Sınıf içi Gruplama

Aynı sınıf içerisinde öğretmen tarafından öğrencilerin seviyelerine göre gruplar oluşturulmaktadır. Öğretmen, her grubun seviyesine göre uygun öğretim programı uygulamakta ve her gruba kendi özelliğine göre farklı öğretim materyalleri ve öğretim yöntemleri kullanmaktadır.

1.5.5.4. Hızlandırılmış Sınıflar

Bu gruplar (sınıflar) seviyeleri yüksek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrenci seviyeleri yüksek olduğu için daha hızlı bir eğitim-öğretim verilir. Bu durum da daha hızlı öğrenen bu öğrencilerin okulu, beraber başladığı ve kendilerine göre daha geri seviyede olan arkadaşlarından daha çabuk bitirmelerine imkanı sağlamaktadır.

1.5.5.5. Zenginleştirilmiş Sınıflar

Öğrencilerin seviyeleri çok daha yüksek gruplar (sınıflar)'dır. Bu öğrencilere, daha yüksek seviyeli zenginleştirilmiş bir program uygulanmakta ve öğrencilerin çok yönlü olarak gelişmeleri sağlanmaktadır.

1.6. Seviye Gruplarının Oluşturulması ve Bu Gruplarla Çalışmalar

1.6.1. Seviye Gruplarının Oluşturulması

Hemen hemen her sınıfta ve her ders ile ilgili olarak bütün okullarda öğretmenler, öğrencilerin akademik yetenekleri hakkındaki kanaatlerine göre öğrencileri gruplara ayırmaktadır. Kullanılan bu gruplandırma oldukça kesin ve durağandır. Seviye grupları bir çok dersle ilgili olarak oluşturulmaktadır. (Oakes, 1995). Bu nedenle öğretmenler sınıflarında seviye gruplarını oluşturmadan önce de bir takım hususlar hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Bu hususlardan ilki hangi dersler için seviye grupları oluşturulacağıdır.

1.6.1.1. Hangi Dersler İçin Seviye Grubu Oluşturulur?

Seviye grupları mihver dersler dışında kalan ifade ve beceri dersi olan Türkçe (ilkokuma-yazma), Matematik, Resim-iş, Müzik, Beden Eğitim, vb. gibi derslerde kurulmaktadır. Ancak, öğretmenlerin seviye gruplarını daha çok Matematik ve Türkçe dersleri için oluşturdukları görülmektedir (Kamalı ve Acar, 1968: 50, Fidan, 1988).

Seviye grupları, bu ifade ve beceri derslerinin yanında gözlem, deney, iş, inceleme gibi metot ve tekniklerle ilgili bilgi ve becerileri kazandırmak için de aynı seviyeye sahip olan öğrencilerin bir araya getirilmesiyle de oluşturulmaktadır. Mesela bazı ünitelerin işlenmesi esnasında deney yapılması gerekebilmektedir. Öğrencilerin bazıları deney yapmayı bilmiyor olabilir. Bu nedenle de bir grup öğrenci deney yaparken, öğretmen tarafından deney yapmayı bilmeyen öğrenciler bir gruba toplanarak, öğretmenin rehberliğinde deneyi yapabilmektedir (Özsoy, 1969:94).

1.6.1.2. Seviye Gruplarında Öğrenci Sayısı

Bir okulda veya sınıfta bir dersten kaç öğrencinin aynı bilgi ve beceriye sahip olduğu belli değildir (Özsoy, 1969:94). Bu bakımdan bir seviye grubunda “şu kadar öğrenci bulunur” demek yanlıştır. Bu gruplarda belli bir sayıda öğrencinin bulunması gerekmemektedir. Bir gruba on ve daha fazla öğrenci katılabilmektedir (MEB, 1995:40). Dolayısıyla bir grupta ne kadar öğrencinin bulunacağı, o sınıfta bir dersten kaç öğrencinin aynı seviyeye sahip olduğuna bağlıdır.

1.6.1.3. Seviye Grubunda Bir Öğrenci Ne Kadar Süreyle Kalır?

Bir öğrencinin aynı seviye grubunda ne kadar kalacağı onun sağlayacağı başarı ve gelişime bağlıdır. Aradan zaman geçince öğrencinin biri veya bir kaçını bulunduğu gruba göre fazla ilerleme göstererek ve bir üst grup seviyesine gelirse öğretmen tarafından üst gruba geçirilmelidir. Bazen bunun akside olabilmektedir. Bütün çabalara ve alınan tedbirlere rağmen önceden yerleştirildiği seviye grubuna ayak uyduramayan öğrenciler, eğer var ise seviyesine uygun olan alt gruba nakledilmelidir (Özsoy, 1969:95).

1.6.1.4. Bir Öğrenci Kaç Değişik Grupta Bulunabilir?

Bir öğrenci bir derste gösterdiği başarıyı diğer derste göstermeyebilir. İlköğretim Programı'nda matematik dersinde normalin altında olan çocuklardan teşkil edilen seviye grubunda bulunan öğrencilerin, okumada da aynı seviye grubunda bulunamayacağı ifade edilmektedir (MEB, 1995:40). Mesela, bir sınıfta matematik

dersinde bütün öğrencilerin aynı derecede başarı göstermeleri mümkün olmadığından; güçlerine uygun seviye grupları oluşturulmalıdır. Matematikte normalin altında olan çocuklardan teşkil edilen seviye gruplarında bulunan öğrencilerin, okumada da aynı seviye grubunda bulunması beklenmemelidir. Matematikte normalin üstünde başarı gösteren bir çocuk, okumada normal veya normalin altında olabilmektedir.

Burada vurgulanmak istenen matematikte normalin üstünde başarı gösteren bir çocuğun, okumada normal veya normalin altında olabileceği gibi, matematik dersindeki gibi normalin üstünde de olabileceğidir. Öğretmenlerin, seviye gruplarını oluştururken öğrencilerini farklı derslerden farklı seviye gruplarına dahil olabileceği hususunu göz önünde bulundurmalıdır.

Bir öğrenci seviye grubu oluşturulan dersin değişik konularında da farklı seviyede olabilmektedir (Özsoy, 1969). Mesela, bir matematik dersinde öğrenci toplama işlemleri ile ilgili konularda çok başarılı iken, grafiklerle ilgili konularda ise başarı seviyesi düşük olabilmektedir. Bu nedenle ders konuların özelliklerine göre, bir öğrenci değişik gruplarda yer alabilmektedir.

1.6.1.5. Bir Seviye Grubu Ne kadar Süre İçin Kurulur?

Seviye grupları daimi değildir. Seviye grupları ile çalışma zamanı, konuya ve çocuğun durumuna göre belirlenmektedir (Karagöz, 1966:216). Bir seviye grubu her çeşit gruplamada olduğu gibi amacına ulaştıktan sonra dağılmalı ve sınıf sistemine dönmelidir. İhtiyaç duyulmadığı sürece grup tekrar oluşturulmamalıdır (Karadeniz, 1968:18). Mesela, bir sınıfta, ilkokuma-yazma öğretiminde okumaya geçen öğrenciler olabileceği gibi daha hece devresinde bulunan öğrenciler de olacaktır. Öğretmen, hece devresindeki bu öğrencileri bir seviye grubunda toplayarak, özel bir çalışma içerisine girmelidir. Okumaya başlayan öğrenci, diğer seviye grubuna geçirilmelidir. Bu durum en son öğrenci de okumaya başladığı ana kadar sürmelidir. Bu son öğrencide okumaya başladığında artık seviye grubu amacını ulaşmıştır. Görevini tamamlamış olduğundan seviye grubu uygulamasına artık son verilmelidir. Artık sınıftaki öğrenciler bu konuda aynı seviyeye gelmiş olacaklar ve sınıfta çalışmalar bir bütün halinde

gerçekleştirilecektir. Ancak bu durumda öğrencilerin okuma hızları ve okuduğunu anlamada farklılıklar da meydana getirmektedir. Bu durumda da öğretmen yeni bir seviye grubu oluşturma yoluna baş vurabilir.

1.6.1.6. Seviye Grupları Nasıl Oluşturulur?

Seviye gruplarını oluştururken öncelikle öğretmen öğrencilerini çok iyi tanımış olmalıdır. Bu nedenle de öğrencileri tanıma tekniklerini çok iyi bilmelidir. Bu, çocuk hakkında isabetli kararlar verebilmek için gereklidir (Özsoy, 1970: 7).

Öğretmen niçin, neyi, ve nasıl tanıyacağına karar vermelidir. Burada niçin sorusunun cevabı seviye grubu oluşturmak için olacaktır. Öyleyse öğretmen, seviye grubu oluşturmak için neyi veya neleri tanıyacağına karar vermelidir. Özsoy (1970), “neyi” sorusunda aranacak cevapları şu şekilde sıralamıştır:

1. Çocuğun kimliği ile ilgili bilgiler. Adı, soyadı, cinsiyeti, doğum tarihi, sınıfı, şubesi ve numarası gibi her okulda zaten var olan bilgiler.
2. Kabiliyeti ile ilgili bilgiler. Çocuğun okuldaki derslerde başarı gösterebilmesi için gerekli genel kabiliyeti ile müzik, şiir, el işleri gibi farklı özel kabiliyetlerini ve yaratıcılık durumunu ortaya koyan bilgiler.
3. Okul başarısı ile ilgili bilgiler. Çocuğun her derste başarıları, okul hayatında karşılaştığı güçlükler, zayıf olduğu ders ve ders konularıyla ilgili bilgiler.
4. İlgileri ile ilgili bilgiler. Çocuğun çalışma, okuma, yazma, yapma, dinleme, oynama, seyretme gibi etkinliklerden hangisine fazla ilgi duyduğunu, hangileriyle hiç ilgilenmediğini belirtecek eğitsel ve mesleki yönden faydalı olacak bilgiler.
5. Sosyal ve duygusal olgunluğu veya uyumu ile ilgili bilgiler. Çocuğun neşeli, durgun, girişken, arkadaş canlısı, grupla çalışabilme, oynayabilme, grupça aranır

olma veya reddedilme, grubu peşinden sürükleyebilme, sorumluluk duygusu gibi özelliklerini belirtmeye yarayacak bilgiler.

6. Sağlıkla ilgili bilgiler. Çocuğun bedeni gelişimini gösterecek boyu, ağırlığı ile görme, işitme gücü, sık hastalanma, aşıları, geçirdiği rahatsızlıkları belirtecek bilgiler.
7. Alışkanlıkları ile ilgili bilgiler. Kendisini, kendi eşyalarını, okul eşyalarını temiz, düzenli tutma, koruma; ders ve işte çalışma, oyun, yemek başkalarının hakkına, malına saygılı olma, okula ve derse devamı, okul ödevlerini muntazam ve vaktinde yapma, başladığı işi sonuna kadar devam ettirebilme yönünden sahip olduğu alışkanlıkları belirtecek bilgiler.
8. Becerileri ile ilgili bilgiler. Değişik derslerde ve konularda, oyunda, işte çocuğun neleri kolayca ve ustalıkla yapabildiğini belirtmeye yarayacak bilgiler.
9. Okul ve ders dışı zamanlarını nasıl geçirdiğine ait bilgiler. Günün okul dışında geçen zamanlarını, hafta ve dinlenme tatilleriyle yaz tatillerini nasıl geçirdiğini veya geçirmek zorunda olduğunu ortaya koyan bilgiler. Şayet çalışıyorsa yaptığı iş, süresi, parası gibi hususlara ilişkin bilgiler de belirtilmelidir.
10. Aile durumu ve geçmişi ile ilgili bilgiler. Anne babanın varsa kardeş ve diğer aile fertlerinin, kimlikleri, yaşları, eğitim, ve sağlık durumları, meslekleri, kardeşlerin cinsiyetleri, çocuğun kardeşler arasındaki sırası ve yeri, ailenin ekonomik durumu, geçimi, kültürel durumu, evde konuşulan dilin eğitsel değeri, kitap, gazete, dergi bulundurabilme durumu, ailenin yaşadığı semt, semtin eğitsel ve kültürel durumunu etkileyen olumlu ya da olumsuz etmenler, aile bağları, boşanma, dulluk, üveylik, büyükanne-baba, amca, kardeş bir arada oturma ve çok sıkı bağlanma gibi durumlar ile ailenin gelecek için düşünceleri, çocuk için tasavvurları, ailenin eğitim anlayışı ve ailedeki tutumun eğitim bakımından uygunluğu gibi bilgiler.

Burada sıralanan bilgilerin, sırasında değişiklik yapma, bir kısmını çıkarmak veya eklemekte öğretmen serbest bırakılmaktadır (Özsoy, 1970: 17-19).

Nasıl tanıyacağım? sorusu en önemli olan sorudur. Öğretmen öğrencilerini nasıl tanıyacağına bu soru ile cevap bulmaya çalışmaktadır. Bu da öğrencileri tanıma tekniklerini iyi bilmekle cevaplandırılacak bir sorudur. Mümkün olduğunca en uygun metot ve aracın kullanılması en doğru yol olarak görülmektedir. Öğretmen için en önemli olanı ise tekniğin en kolay ve en az hatalı şekilde kullanılmasıdır (Özsoy, 1970:22).

Öğrenciyi tanımamızda aile en önemli faktörlerden birisidir. Ailesinin sosyal hayatı, kardeşleri, aile bireyleri arasında öz-üvey durumları, yaşadıkları evin özellikleri öğrenilmelidir. Öğrencilerin okul öncesi yıllarda geçirmiş olabilecekleri hastalıkları ve bunların varsa öğrencilerin bünyesinde bıraktıkları arızaları, öğretmenin mutlaka bilmesi gereklidir. Öğrencilerin aile içindeki yaşantısında çeşitli yaşlardaki ilgi ve yetenekleri ortaya çıkartılmalıdır. Çünkü aile bireyleri bile bir birinden farklı yaratılıştadır. Onların farklılıklarını da zeka durumları ile yetenekleri belirlemektedir. Ailenin huzursuz yaşantısı da çocuğun başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Öğrencilerin çevresi ve arkadaşları, yaşantısının en işlek ve yön verici unsurlarıdır. Öğretmen öğrencisinin çevre ve arkadaşları arasındaki yerinin ne olduğunu bilmelidir. Bunu devamlı gözlem ve sosyometri çalışmalarıyla öğrenmek mümkündür.

Öğrencinin ders içi dinleme zamanlarında, oyunlarda, oyun dışında arkadaşlarıyla olan ilişkileri gözlenerek, ruh ve eylem kapasitelerinin gözlenmesi gerekmektedir (Yıldırım, 1988).

1.6.1.6.1. Seviye Grubu Oluşturma Basamakları

Seviye gruplarını oluştururken takip edilmesi gereken basamaklar şu şekildedir:

1. Seviye grubu oluşturulacak ders veya etkinlikleri tespit etmek,

2. Öğrencilerin isimleri ile seviye grubu yapılması istenen özellikleri gösteren bir cetvel hazırlamak,
3. Tespit edilen özellik alanı ile ilgili olarak ne gibi bilgi ve becerilerin aranacağını tespit etmek,
4. Öğrencilerde aranılacak bilgi ve becerilerin nasıl ölçüleceğini kararlaştırmak,
5. Kararlaştırılan imtihan ve yoklama şekline göre öğrencilerin bilgi ve becerilerini ölçmek,
6. Ölçülen bilgi ve becerilerin bir rakam veya kelime ile ifade etmek,
7. Her öğrencinin notunu cetvele işlemek,
8. Seviye gruplarını oluşturmak (Özsoy, 1969).

Bu basamaklara göre yürütülecek çalışmalar ise şu şekildedir:

1. Seviye Grubu Oluşturulacak Ders Veya Etkinlikleri Tespit Etmek

İlk basamakta öğretmenler, hangi ders (Türkçe, Matematik, Resim, Müzik, vb) için veya yapacak olduğu hangi etkinlik (deney, araştırma) için seviye grubu oluşturacağına karar vermelidir.

2. Öğrencilerin İsimleri İle Seviye Grubu Yapılması İstenen Özellikleri Gösteren Bir Cetvel Hazırlamak

Öğretmen, sınıf defterindeki öğrencilerin adını ve soyadını yazarak karşısına o sınıfın müfredat programında istenilen özellikleri belirtecek nitelikte bir çizelge hazırlamalıdır (Bkz. Tablo 1.2).

3. Tespit Edilen Özellik Alanı İle İlgili Olarak Ne Gibi Bilgi Ve Becerilerin Aranacağını Tespit Etmek

Öğretmen, öğrencinin kazanması gereken hedef davranışları bu çizelgeye yazmalıdır. Yalnız öğretmenin burada istediği bilgi ve becerilerin ayrımını iyi yapmış olması gerekir. Mesela toplama işleminde farklı farklı bilgi ve beceriler vardır. Eldeli

toplamayı mı, altı basamaklı sayılarda toplamayı mı? Neyi istediğini belirtmelidir (Bkz. Tablo 1.2).

4. Öğrencilerde Aranılacak Bilgi ve Becerilerin Nasıl Ölçüleceğini Kararlaştırmak

Öğrencilerde aranılan özelliklerin nasıl ölçüleceği çok önemli bir noktadır. Öğretmen aradığı özelliği en iyi şekilde ölçebilecek ölçme aracını tespit etmelidir. Sözlü yoklamayla mı, yazılı yoklamayla mı, testlerle mi, gözlemlerle mi, aradığı özellikleri belirleyeceğini tespit etmelidir. Bu ölçme aracının ölçülen özelliğe göre en uygununun seçilmesi ölçümün objektif bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlar ve güvenilirliği yükselir. Aksi takdirde bazı öğrencilerin gerçek seviyesini belirlemede yanlışlıklar ortaya çıkabileceğinden bir öğrenci gerçekte olması gereken seviye grubundan farklı bir seviye grubunda yer alabilecektir.

5. Kararlaştırılan İmtihan Ve Yoklama Şekline Göre Öğrencilerin Bilgi Ve Becerilerini Ölçmek

Öğretmen bu basamakta, öğrencide aradığı özellikleri, belirlemiş olduğu ölçme aracı ile uygun bir zamanda ölçmektedir.

6. Ölçülen Bilgi Ve Becerilerin Bir Rakam Veya Kelime İle İfade Etmek

Bu basamakta, öğretmen ölçüm sonuçlarına sayısal semboller vermektedir. Ancak ilköğretim okullarında öğretmenler “pekiyi”, “iyi”, “orta” gibi kelimelerle de değerlendirme yapabilmektedir. Ancak sayısal semboller daha az yer kapladığından ve daha kolay yazıldığından daha çok tercih edilmektedir (bkz Tablo 1.2).

7. Her Öğrencinin Notunu Cetvele İşlemek

Öğretmen bu basamakta öğrencilerin almış oldukları notları daha önceden hazırlamış olduğu çizelgeye işlemektedir (Bkz Tablo 1.2).

Tablo 1.2. Belirtke Tablosu

MATEMATİK DERSİ 2000-2001
EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
BELİRTKE TABLOSU

ÖĞRENCİ:

NO

ADI VE SOYADI

		I ÜNİT									
		Küneyi kavrayabilme	Beş bas. Doğ sayıları kavrayabilme	Paydası bir bas. Olan kesirleri kavrayabil.	Toplamları en çok 6 bas. Olan doğ. Say. Top.	En çok 6 bas. Doğ. Say. Çıkarma işlemini	Çarpımları en çok 6 bas. Olan doğ. Say. Çarpma	En çok 5. bas. Doğ. Say. En çok 2 bas. Doğ. Say.	Ölçüler ile ilgili problem çözebilme	Çizgi grafiğini çizebilme	Doğru, eğiti ve nokta bilgisi
1	Hilal BAYRAK	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4
2	Serhat ALDEMİR	5	4	5	5	5	4	5	4	4	4
3	Lütfullah Mahmut	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2
4	Şeyda Nur ÇAKMAK	3	4	3	2	3	3	3	3	3	3
5	Betül ÇINAR	5	4	3	3	4	4	4	4	4	4
6	Reyhan TOMBUL	3	4	3	3	3	3	3	3	2	3
7	İnci MERCAN	1	2	1	2	2	2	1	2	2	1
8	Özge Mine MERCAN	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5
9	Uğur SUBAŞI	4	5	5	5	5	4	4	4	5	4
10	Ömer Faruk ÖZDEMİR	1	2	2	2	3	2	3	2	3	2
20	Türkan KİRAZ	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5
5 Alanların Sayısı											
4 Alanların Sayısı											
3 Alanların Sayısı											
2 Alanların Sayısı											
1 Alanların Sayısı											

Bazı öğretmenlerde bu yapılan çizelgenin en altına oluşturdukları bir bölümde öğrencilerin almış oldukları notların sayısını belirtmektedir. Bu sayılara göre oluşturulacak olan bir seviye grubundaki öğrenci sayısı da ortaya çıkmaktadır.

8. Seviye Gruplarını Oluşturma

Bu basamakta öğrencilerin ölçümlerinden elde edilen sonuçlara göre bir değerlendirme yapılarak, sınıfta kaç grup oluşturulacağı ve bu gruplardaki öğrenci sayıları tespit edilir. Öğrencilerin almış oldukları notlara göre öğrenciler gruplara dağıtılır. 4 ve 5 alanlar üst seviye grubuna, 3 alanlar orta seviyedeki öğrencilerin bulunduğu gruba, 1 ve 2 alanlar ise geri seviye grubuna yerleştirir. Öğretmen uygun gördüğü takdirde bu üç gruptan bir birine yakın özellikler gösteren öğrencilerin bulunduğu iki grubu birleştirebilir.

Bir matematik dersinde bir öğrenci her hangi bir konuda iyi durumda iken başka bir konuda geri durumda olabilmektedir. Örneğin, en çok altı basamaklı doğal sayılar içerisindeki toplama işleminin de başarılı olan bir öğrenci çizgi grafiğini çizmede başarısız olabilir. Bu nedenle öğretmen seviye gruplarını oluştururken bu konularla ilgili öğrenmelerde öğrencinin seviye gruplarındaki yerini çok iyi belirlemelidir (Özsoy, 1969:99-104).

1.6.2. Seviye Gruplarında Uygulama

1.6.2.1. Seviye Grubu Kurulmuş Sınıfta Bir Ders Saati

Seviye grubu kurulmuş bir sınıfta bir ders saatinde öğretmenin tutumu çok önemlidir. Bu sınıfta kaç grup var ise ders saati o sayı kadar bölünmüş demektir. Öğretmen önce kendi kendine çalışma yapacak ileri grubu ödevlendirmelidir. Bu grubun nasıl bir çalışma yapacağını çok iyi açıklamalıdır. Kaynakları göstermeli ve çalışmalarını başlattıktan sonra orta gruba dönmelidir. Onlarında yapacakları işleri açıklamalı ve çalışmaya başladıktan sonra zayıf gruba dönmeli ve onlarında ne yapacağını açıklamalıdır. Bu arada yardıma ihtiyacı olanlara bizzat giderek çalışmalarını tekrar

açıklamalı, yapılacak işi göstermelidir. Verilen ödev varsa ve onlar işlenecekse onları tek tek kontrol etmeli ve noksanları göstererek tamamlatmalıdır. Dersin özelliğine göre gruba ayırdığı zamanı, grupla ve fırsat bulursa her öğrenciye yardım ve genel açıklamalar ile geçirmelidir. Ders, okuma ise tek tek okutmalı ve her öğrenci üzerinde durmalıdır. Bir grupla meşgul olurken diğer grupları da göz hapsinde tutmalıdır. Onların yardıma ihtiyacı olduğunu sezince veya yardım istediklerinde hemen yardıma bulunmalıdır.

Seviye grubu uygulamasında öğretmen grubun biri ile meşgul olurken diğerleri ödevli çalışmaktadır. Ödev vermek, o grupla ilgilenilmeyecek anlamına gelmez, rehberlik gerektiği zaman anında yapılmalıdır. Yalnız ödevli dersler okumaya dayanmayıp yazılı bir çalışma şeklinde olursa disiplin daha iyi sağlanmaktadır.

Derse ilk girildiğinde zaman, öncelikli açıklama ödevli gruba yapılmakta ve onların bu ödev çerçevesinde çalışmaya başlaması sağlanmakta, son açıklama ise birlikte çalışılacak zayıf gruba yapılmaktadır. Birlikte çalışmadan sonra zayıf grubun ödevli olarak çalışması daha kolay olmaktadır. Bu ödevli çalışma, grup için yazılı egzersiz niteliğinde olmalıdır.

En önemlisi bütün sınıf için genel açıklama ve herkesi ilgilendiren konularda toptan bir yardım veya başka bir deyiş ile rehberlik yapılmasıdır. Bu arada her ödevin kontrolden geçirilmesi unutulmaması gereken bir husustur (Karadeniz, 1968:38-39).

1.6.2.2. Türkçe Dersinde Seviye Gruplarının Oluşturulması ve Bu Gruplarla Çalışılması

1. Sınıflarda

Öğrencilerde birkaç fiş verildikten sonra seviye farklılıkları ortaya çıkmaya başlamaktadır. Bu farklılıklar fişlerin yazılmasında, okunmasında, tanınmasında ve bakmadan yazılmasında belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu söylenen faaliyetleri becerebilen öğrenciler “ileri” düzeydeki seviye grubunda yer almayı

başarmakta, diğer öğrenciler ise beceri durumuna göre “orta” ve “geri” seviye gruplarına ayrılmaktadır.

Birinci sınıflarda çözümlmeyi bitirip, okumaya başlanıldığında dört ayrı seviyede öğrenci bulunabilmektedir. Bunlar; okumayı öğrenenler, yavaş okuyanlar, halen çözümlleme devrinde bulunanlar, cümle verilemeye devam edilenlerdir (Yıldırım, 1988:43).

Birinci sınıflarda seviye gruplarını oluşturmada öğretmenler öncelikle öğrencileri için bir gözlem tablosu oluşturmalıdır. Bu tablo öğrencilerin çizgi çalışmaları, fiş cümlelerindeki durumunu gösteren belirtke tablolarıdır. Öğretmen bu tablolardan öğrencilerinin durumunu belirleyerek, onlar için en uygun olan seviye grubunu belirlemekte ve her öğrenciyi durumuna uygun seviye grubuna yerleştirmektedir.

Öğretmen bu tablolarda öğrencilerin durumlarını sık sık kontrol etmelidir. Bu kontroller sonucunda eğer öğrencilerde bir sonraki seviye grubunda çalışabileceğini gösteren bir ilerleme var ise bu öğrenci, bir üst seviye grubuna geçirilmelidir.

2. Sınıflarda

Öğretmen öncelikle, sınıfa yeni katılmış öğrenciler var ise onları tanımalıdır. Öğretmen bu yeni katılan öğrencileri tanıdıktan sonra bütün sınıf öğrencilerini çok zorluk çekmeyecekleri bir sınava tabi tutmalıdır. Yalnız, seviye gruplarını sadece bu sınav sonuçlarını dikkate alarak oluşturma yoluna gitmemelidir.

Öğretmen bu sınıf içinde, okuma, anlama, dileme ve izleme, yazılı ve sözlü anlatım, dil bilgisi kuralları vb. konularda öğrencisini gözleyebileceği bir belirtke tablosu hazırlamalıdır. Seviye gruplarını öğrencilerin bu belirtke tablolarındaki durumunu göz önünde bulundurarak oluşturmalıdır.

İkinci sınıflarda seviye grupları ile ilgili çalışmaların yürütülmesi şu şekilde olur:

1. Sınıfta oluşturulacak en ideal seviye grubu sayısını üçtür. Derse bu gruplarla işleyeceğimiz konuyu tanıma ve ilgi çekme çalışmaları ile giriş yapılır. Bu çalışmalar okuma parçalarının işlenişinde, genellikle resimlerin incelenmesi ve öğrencilere anlatılmasıdır. Bu çalışma öğretmenlidir ve beş dakika civarında sürmektedir.
2. Birinci grubun sessiz okuma ve okuduğunu anlama, kelimelerin anlamlarını bulma, kelimeleri cümle içerisinde kullanma, parçanın sorularının cevaplandırılması ve güzel Türkçemizi öğrenelim kısımlarının işlenmesi. Bu çalışma öğretmensiz olarak 30 dakika süre ile gerçekleştirilir.
3. İkinci gruba parçadan alınan bir paragrafın hecelere ayrılması ve yazılması görevi verilir. Bu çalışmada öğretmensiz olarak 25 dakika sürdürülür.
4. Üçüncü gruba ders işlenir konuyla ilgili cümle çözümlemesi yapılır. Bu çalışma öğretmenli olarak gerçekleştirilir.
5. Bu aşamadan sonra ikinci gruba öğretmenli olarak çalışmaya başlanır. Öğretmensiz çalışmalar sürekli gözetim altında tutulmalıdır. Hecelerden yeni kelimeler, kelimelerden yeni cümleler öğrencilerin oluşturmaları istenir. Bu çalışma on dakika civarında sürdürülür. Bu gruba yeni kelimeler ve cümleler oluşturulması ödev olarak verilerek birinci grup ile çalışmaya geçilir.
6. Birinci gruba beş dakika konuyla ilgili sorular sorularak, anlama ve anladıklarını anlaştıkları durumları ölçülür. Birlikte konunun ana fikri bulunur (Yıldırım, 1988:45).

Bu derste zaman daha çok geri seviye grubuna ayrılmıştır. Ancak öğretmen zamanın daha çoğunu hangi seviye grubuna ayıracağını çalışacak olduğu seviye grubuna vereceği dersin içeriğine ve özelliğine göre belirlemektedir.

3. Sınıflarda

Bu sınıfta seviye grubu oluşturulurken ikinci sınıftaki gibi hareket edilmektedir. Yalnız belirtke tablosu hazırlanırken müfredat programına göre üçüncü sınıf öğrencilerinin sahip olması gereken bilgi ve beceriler dikkate alınmaktadır. Öğrencilerin bu bilgi ve becerilere sahip oluş derecelerine göre seviye grupları oluşturulur. Bu sınıfta da ikinci sınıflarda olduğu şekliyle seviye gruplarıyla çalışmalar yürütülür. Yani dersin uygulanışı yine aynı olacaktır ve konu hangi gruba ağırlıklı olarak verilecekse zamanın çoğu da o grup ile geçirilecektir. Diğer gruplar ödevlendirilerek öğretmensiz olarak çalışacaklardır. Ancak öğretmen diğer grupları sürekli kontrol etmeyi ihmal etmemelidir.

4. ve 5. Sınıflarda

İkinci devre her yönü ile birinci devreden tamamen farklıdır. Bu nedenle seviye gruplarını oluşturma ve bu gruplarla çalışma daha büyük bir önem kazanmaktadır.

Bu sınıflarda da seviye grupları oluşturulurken öğretmen hangi sınıfı okutuyorsa, müfredat programında bulunan dördüncü sınıf veya beşinci sınıf öğrencilerinin sahip olması gereken bilgi ve beceriler göz önüne alınarak ikinci ve üçüncü sınıflardaki gibi bir belirtke tablosu oluşturulmaktadır. Öğretmen bu belirtke tablosundaki öğrencilerin durumlarına dikkat ederek seviye grupları oluşturur. Sınıf içerisinde seviye grupları ile çalışma şekli yine ikinci sınıflarda yürütülen şekliyle gerçekleştirilmektedir.

1.6.2.2.1. Türkçe Dersi İle İlgili Seviye Gruplarıyla Bir Derslik Çalışma Planı

Tarih: 20.02.2001

Sınıf: 1-D

Ders: Türkçe

Amaç

1. Grup: Okuduğunu anlayabilme
2. Grup: Seviyelerine uygun okuma hızına sahip olabilme

3. Grup: Cümle içerisinde heceleri tanıyabilme

Konu:

1. Grup: “Kardan Adam” parçasının işlenmesi
2. Grup: “Kardan Adam” parçasının hecelere ayrılması
3. Grup: “Ali kardan adam yaptı.” cümlesinin hecelere ayrılması

Araçlar: Ders Kitabı, kardan adam ile ilgili resimler, sözlük, fiş cümlesi

İşleniş: Konuya ilginin çekilmesi, parçanın resminin incelenmesi, resimde görünenlerin öğrenciler tarafından anlatılması (5 dakika).

1. Grup: Sessiz okuyarak okuduklarını anlama çalışması yapmaları (30 dakika Öğretmensiz)

Parçanın bilinmeyen kelimelerinin bulunması, birer cümle içerisinde kullanılması

Parçanın sorularının cevaplandırılması

(üçüncü: 5 dakika öğretmenli)

Sorular sorarak konunun öğrencilere anlattırılması

Ana fikir üzerinde durulması

2. Grup: Parçanın hecelere ayrılması, okuyarak deftere yazılması (20 dakika öğretmensiz)

(ikinci: 10 dakika öğretmenli)

Hecelerin kontrolü, hecelerin okunması, hecelemeden metnin okunması

(5 dakika öğretmensiz)

hecelerden yeni kelimeler, kelimelerden yeni cümleler meydana getirilmesi.

3. Grup: (ilk: 20 Dakika Öğretmenli)

Cümlenin tahtaya yazılması

Kelimelere ayrılması

Kelimelerin kavratılması

Kelimelerin hecelere ayrılması

Hecelerle yeni kelimeler türetilmesi

Yeni kelimelerden yeni cümleler oluşturulması

(15 Dakika Öğretmensiz)

hecelerden yeni kelimeler ve kelimelerden yeni cümleler oluşturulmasına devam edilmesi

1.6.2.3. Matematik Dersinde Seviye Gruplarının Oluşturulması Ve Bu Gruplarla Çalışılması

Öğrenci değişik özellikleri nedeniyle Türkçe dersinde olduğu gibi Matematik dersinde de bazı öğrencilerin öğrendiği gibi öğrenememektedir. Bunun tam tersi de mümkündür. Matematik dersinde öğrenciler arasında öğrenme kapasitelerine göre yapılacak olan bir düzenlemede öğretmen büyük bir özen göstermelidir. Sınıf içerisinde öğrencilerin çalışkan-tembel gibi ayırım yaratabileceği bir havayı asla oluşturmamalıdır (Yıldırım, 1988:54).

Öğrencinin bu dersteki seviye durumunun belirlenmesinde, onun matematik dersine karşı olan ilgisi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmen öncelikle öğrencinin matematik dersindeki durumunu belirleme yoluna gitmektedir. Bunu yaparken de şu sorulara cevap aramalıdır:

1. Öğrencinin matematik dersine karşı olan ilgisi nasıldır?
2. Dersin hangi konularına ve işlemlerine ilgi duymaktadır?
3. Derse karşı dikkati devamlı mıdır?
4. Konuların çözümü için düşünüyor mu?
5. Problem çözmeye için çaba gösteriyor mu?
6. Kendi kendine muhakeme yapabiliyor mu?
7. Anlatılan konuları hemen mi, yoksa geç mi kavriyor?
8. Konular arasında ilişki kurabiliyor mu?
9. Yeri geldiğinde daha önceki bilgileri hatırlayabiliyor mu?
10. Sonucu açıklamada kendine güveniyor mu?
11. Sınıf içinde ve arkadaşları arasında sorumluluk yükleniyor mu (Erdener, 1973:247)?

Öğretmen bir öğrenci hakkında yukarıdaki soruları cevaplandırdıktan sonra, birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar her hangi bir sınıfta iki veya üç seviye grubu oluşturabilmektedir. Bu sayı sınıftaki öğrencilerin bilgi durumuna göre ayarlanabilir.

Oluşturulmuş olan her seviye grubu öğretmen tarafından dikkatle izlenmelidir. Gözlem sonuçları, sınıf içi çalışmaları, derse karşı ilgileri sürekli değerlendirilmelidir. İlerleme gösteren öğrenciler başarılarını sürdürmeleri için bir üst gruba geçirilmeli, eğer ileri seviye grubunda durgunluk gösteren öğrenciler var ise alt gruba geçirilmelidir (Yıldırım, 1988:54).

1. Sınıflarda

Matematik dersi için birinci sınıflarda seviye grubu oluşturma yoluna öğretim yılının ikinci yarısında başlamak doğrudur. Birinci yarıyılıda öğrenciler sürekli öğrenme durumundadır. Bu nedenle öğrenci gözlem tabloları öğretmen tarafından çok dikkatli bir şekilde özenle doldurulmalıdır. Çünkü, öğrenci farklı öğrenme kapasitelerine sahip olduklarını bu yarıyılıda göstermektedir. Öğretmenin bu yarıyılıda öğrencilerini iyi gözlemleyerek çalışmalarına yardımcı olması, seviye gruplarını işler hale getirmesi demektir. Birinci yarıyılıdaki gözlem sonuçları, ikinci yarı yılda kurulacak olan seviye gruplarına rehber olmaktadır (Yıldırım,1988:54).

Öğretmen, ikinci yarıyılıda müfredat programında öğrencilere kazandırılması gereken hedef ve hedef davranışları gözönüne alarak, hangi öğrencilerin yeni öğrenmelere hazır oldukları, hangi öğrencilerin yeni öğrenmelerde güçlüklerle karşılaşabileceğini ve hangi öğrencilerin de yeni öğrenmelere hazır olmadıklarını belirleyerek, seviye gruplarını oluşturur. Bunu gerçekleştirirken birinci yarıyılıda gerçekleştirmiş olduğu gözlem raporlarından yararlanmaktadır.

Birinci sınıfta öğrencilerin dağılımına göre iki veya üç seviye grubu oluşturulabilir (Yıldırım, 1988:55). Birinci gruba başarılı olanlar, ilgi ve yetenekleri fazla olanlar, derse karşı sorumsuz kalmayanlar yerleştirilmektedir. İkinci gruba, müfredat belirtilen hedef davranışlara göre; saymalarda hatalı olanlar, bazen başarılı bazen başarısız

olanlar, güç anlayanlar, doğru sonuca geç ulaşanlar, muhakeme edemeyenler yerleştirilir. Üçüncü gruba ise, müfredat programına göre başarısız öğrenciler yerleştirilir. Öğretmen bu seviye grupları ile çalışırken öğrencileri çok iyi bir şekilde gözlemelidir. Eğer bir öğrencinin üst seviye grubunda başarılı olacağı kanaatine ulaşırsa bu gruba geçirir. Üst grupta sıkıntı çeken öğrenci görürse de bu öğrenciyi öğrenmelerde geri kalmaması ve daha sağlam bir alt yapıya sahip olması için alt gruba geçirir.

2. Sınıflarda

Bir öğretmenin ikinci sınıftaki öğrencilerin hemen hemen tamamı birinci sınıftaki öğrencileri olacaktır. Mevcut İlköğretim Okulları Yönetmeliği'nde öğrencileri ikinci sınıfta bırakmak imkansız olduğundan sadece nakil yoluyla gelen öğrenciler bu sınıfta birinci sınıftan farklı öğrenciler olarak yer alacaktır. Ancak öğretmenin uzun bir yaz tatilinden dönen kendi öğrencilerinde de bazı ilerlemeler veya gerilemeler muhakkak olacaktır. Bu nedenle öğretmen, öğrencilerini öğretim yılı başında tanıma ve yerleştirmeye dönük bir değerlendirme yaparak, onlardaki olumlu veya olumsuz değişimleri belirlemelidir. Bu değerlendirmede öğrencilerin ikinci sınıfların müfredat programına hazır bulunuşluk durumları belirlenmektedir. Öğretmen değerlendirme sonuçlarına göre de öğrencilerini seviye gruplarına ayırmaktadır.

3. Sınıflarda

Bu sınıflarda da öğrenciler ikinci sınıflardaki gibi bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Öğrencilere üçüncü sınıflarda geçirecekleri ilk 2-3 aylık devrede göreceği ve ikinci sınıfın son aylarında gördüğü bilgiler geliştirilerek sorulmaktadır. Öğrencilerin başarılarına göre iki veya üç seviye grubu kurulur. Bu oluşturulan ilk seviye gruplarından sonra, öğrencilerin başarıları, ilerlemeleri, durgunlukları en az her ünite değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme sonucunda ileri veya geri durumdaki öğrenciler yeni gruplara aktarılmaktadır. Bu çalışma yalnız üçüncü sınıflar için değil her sınıfta geçerlidir (Yıldırım, 1988:56).

4. ve 5. Sınıflarda

Bu sınıflarda da müfredat programında belirtilen hedef davranışlar istikametinde öğrenciler bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu değerlendirme sonuçlarına göre de seviye grupları oluşturulmaktadır. Yalnız öğretmenlerin dikkat etmesi gereken başka bir nokta daha vardır:

Bu sınıflarda öğrenciler, kendi çaplarında bir aşamaya ulaşmışlardır. Beden, zihin ve yeteneklerinin gelişimi bir düzene, belirli bir hedefe ulaşarak kişiliğini bulmuştur. Bu sınıflardaki öğrenciler bir ölçüde çocukluktan ayrıldıklarını sanarak kendilerine büyük süsü verirler. Okulun son sınıflarına ulaşınca bu geçici gösteriş huyu, çocukların grubunu öne geçirmesini sağlar. Çünkü, bu gün küsüp, yarın barışan çocukluk duyguları bu sınıflarda görülmez. Öğrenciler arasında gruplaşmalara, gruplar arasında uzun süreli küskünlüklere bu sınıflarda daha sık rastlanmaktadır. Öğretmen arkadaşlarında bu sınıf ve okul dışı özelliklere seviye grupları kurarken gerekli önemi vermesi kendi başarısı için bir ihtiyaçtır (Yıldırım, 1998:56-57).

Bu hususa ve değerlendirmelere göre seviye grupları oluşturulduktan sonra uygulamalara diğer sınıflarda olduğu gibi devam edilmektedir. Her ünite sonucunda değerlendirme yapılarak başarılı olan öğrenciler bir üst seviye grubuna, üst grupta başarısız olan öğrencilerde bir alt seviye grubuna geçirilmektedir.

1.6.2.3.1. Matematik Dersinin Seviye Grupları İle Bir Derslik Çalışma Planı

Sınıfı :4/A

Ders :Matematik

Süre :40 Dakika

Amaçlar:

1. Grup:Ölçme becerilerini geliştirebilme
2. Grup:Ölçme, Kıyaslama ve tahminler yapabilme
3. Grup:Uzunluk ölçüsü birimini kavrayabilme

Kazandırılacak Davranışlar:

1. Grup: Gösterilen bir uzunluğu metre ile ölçme, ölçümü söyleme ve yazma.
Ölçüme yapmış olduğu bir hatayı düzeltme
2. Grup: Gösterilen bir uzunluğu karış, parmak ayak ve metre ile ölçme
Ölçüm sonuçlarını deftere yazma
Ölçtüğü bir uzunluğu ... karış, ayak, metre şeklinde söyleme
3. Grup: Uzunluk ölçüsü biriminin metre olduğunu söyleme
Metrenin kısa yazılışını söyleme ve yazma
Metre ile sınıfın en ve boyunu ölçerek deftere yazma

Konular: Uzunluk Ölçüsü

1. Grup: Uzunluk ölçüsü kavramı
2. Grup: Tabi ölçülerle kıyaslama ve tahminler
3. Grup: Metrenin tanıtılması

Araç ve Gereçler: Metre, cetvel, ip, sınıftaki eşyalar, okul bahçesi ve okul binası

İşleniş :

1. Bütün sınıfa metre gösterilir ve üzerinde konuşulur (5 dakika)
2. **1. Grup:** (30 Dakika Öğretmensiz) Okul bahçesinin çevresini ve okul binasının çevresini metre ile ölçmeleri, ölçüm sonuçlarını yazmaları
3. **2. Grup:** (20 dakika öğretmensiz) Okul koridorunun, sınıf kapılarının ayak, karış, parmak ve metre ile ölçümleri.
4. **3. Grup:** (20 dakika öğretmenli)
Metrenin tanıtılması,
Metrenin okunması ve "m" ile gösterilmesi,
Karış ve parmak ile sıraların ve sınıftaki eşyaların ölçülmesi
Sınıftaki sıraların ve eşyaların metre ile ölçülmesi
(15 Dakika Öğretmensiz)
Metre ile sınıfın en ve boyunun ölçülerek deftere yazılması
5. **2. Grup:** (10 dakika Öğretmenli) Öğrencilerin tespit ettikleri ölçülerin kontrolü, sınıftaki eşyalar üzerine tahminler yapma, kıyaslamalarda bulunma.

(5 dakika Öğretmensiz)

Eşyalar üzerine tahmini alıştırmalar yapma (kapının eni yedi karış, üç parmaktır. Metre ile bir metre gelir. Diyerek metre ile kapının eninin ölçülmesi.

6. 1. Grup: (5 dakika öğretmenli) Öğrencilerin tespit ettikleri ölçüm sonuçlarının kontrolü, hatalı ölçümler üzerine tartışılması.

1.6.3. Seviye Gruplarında Değerlendirme

Öğretmenler Seviye grupları ile gerçekleştirilen çalışmalarda objektif olmalıdır. Değerlendirmeyi, öğrencilerin ele alınan belli özelliklerdeki gelişme derecesini ortaya çıkaracak bir yapı olarak görmek zorundadır. Seviye grubu ile çalışılan dersler öğretmenin, öğrencilerini objektif olarak değerlendirmesini sağlamaktadır.

Seviye gruplarıyla yapılacak çalışmaların planlanmasında her grup için gerçekleştirilmek istenen hedefler ve hedef davranışlar açık bir şekilde belirtilmektedir. Bu hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğini öğretmenler, objektif testler, yapılan günlük çalışmaların gözlenmesi, yapılan işin ve ödevin kontrolü, öğrenci ile görüşme, işi yaparken veya çalışma anında gözlem, tutulan kayıtların incelenmesi ve anketler gibi çeşitli yöntemlerden faydalanmaktadır. Öğretmenler, bunların hangisini veya hangilerini kullanacağını konunun özelliğine, yere, zamana, ve şartlara göre belirlemektedir. Ancak bir öğretmen, eğitiminde kazandırmaya çalıştığı en önemli değerlendirme yöntemi olan, öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerine imkan tanıyacak yönlendirmelerde bulunmalıdır. Her grubun kendine göre ulaşılması gereken bir hedefi olduğundan, öğretmenler öğrencilere rehberlik yaparak, hedefin neresinde olduklarını veya nerelerde yanlışlar yaptıklarını öğrencilerin kendi kendilerine bulmalarını sağlayabilir. sağlanabilmektedir. Eğer öğretmen, öğrencilerinde kendi kendini değerlendirmeyi başarabilirse, her çalışma sonunda öğrencilerinin kendilerinde gördüğü eksiklikleri bulmalarına imkan tanımış olacaktır. Tabii öğrenciler eksiklerini gördükleri gibi kendilerindeki ilerlemeleri de fark edeceklerdir (Özsoy, 1969:117).

Mesela öğrenciler, onbeş işgünü kapsayan bir ünite süresince yapmış oldukları değerlendirme sonuçlarını kendi defterinde aşağıdaki şekilde bir tablo yapabilirler ve bu tabloya işleyebilirler:

Tablo 1.3. Öğrencilerin “kendini değerlendirme” tablosu

	1. gün	2. gün	3. gün	4. gün	5. gün	6. gün	7. gün	8. gün	9. gün	10. gün	11. gün	12. gün	13. gün	14. gün	15. gün
Doğru yaptıklarımın sayısı															
Yanlış Yaptıklarımın sayısı															

Böyle bir uygulama daha çok üst sınıflardaki öğrencilerin yapabileceği bir çalışmadır. Ayrıca öğrenciler bir birlerinin yanlışlarını ortaya çıkartmaya çalışması, öğrencilerin tablolara yanlış bilgiler yazmalarına da neden olabilmektedir. Öğretmen, bu hususlara dikkat etmelidir. Bu tabloda doğru yanlış yerine başka işaretlerde kullanılabilir.

Öğretmen, öğrencilerin “kendini değerlendirme” sonuçlarını da gözönüne alarak, yukarıda belirtilen yöntemlerden biri veya birkaçını kullanarak, kendi değerlendirmesini de yapmaktadır. Bu değerlendirmeyi sık sık yapması gelişme gösteren öğrencilerini bir üst seviye grubuna geçirilmesi veya üst seviye grubunda yer alan ve o gruba ayak uyduramayan öğrencileri, alt gruba geçirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Yani öğretmenin seviye gruplarında ayarlama yapması ve öğrencilerin kendi seviyelerine uygun eğitim alması açısından öğrencilerin sürekli değerlendirilmesi çok önemlidir.

Öğretmen yaptığı değerlendirme sonuçlarını seviye grubu oluşturmadan önce yapmış olduğu gibi belirtke tabloları oluşturmalıdır. (Bkz Tablo 1.3). Daha sonra bu tablolardan elde ettiği sonuçlardan hareketle, ya yani seviye grupları oluşturmalı ya da seviye grubu uygulamasına son vermelidir.

1.6.4. Seviye Gruplarıyla Yapılacak Çalışmalarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

1. Öğretmen, öğrencilerin öğrenme ilgi ve istidatları yönünden farklılıkları olduğunu öncelikle kabul etmelidir.
2. Öğrencilerin ifade ve beceri derslerinde bilhassa matematik ve Türkçe derslerinde bilgi ve beceri durumları çok iyi tespit edilmelidir.
3. Kurduğumuz seviye grupları, devamlı değişmelidir. Mesela matematikte normalin altında olan Buğra normal duruma geldiği zaman, normal seviyede bulunan öğrencilerin arasına dahil edilmelidir.
4. Seviye gruplarıyla çalışırken öğretmen çalışmalara rehberlik yapmalı ve gelişmeleri sürekli değerlendirmelidir.
5. Seviye gruplarının başarılı olması için öğretmen, öğrencilerine kendi kendilerine ve birlikte çalışma becerisini kazandırmalıdır (Kamalı, Acar, 1968: 50).
6. Öğretmenin, bir seviye grubunda çalışırken diğer gruplardaki öğrencilerin yapacakları işleri önceden iyi planlayıp organize etmelidir. Mesela, okumada geri olan öğrencilerle bir seviye grubu teşkil edilmelidir. Bunların daha çok yardıma ihtiyacı olduğunu düşünen öğretmen, bu seviye grubu ile çalışmalıdır. Diğer seviye grupları ise bu süre içinde seviyelerine uygun kitapları okumalı ya da günlük çalışma planında saptanan etkinliklerde bulunmalıdır. Bu durum da iyi yetmiş öğrencilerin kendi kendilerine çalışmalarını sağlamaktadır. Bu nedenle seviye grubu için ayrılan zamanda öğretmen bir grupta işi bitince iki ya da üç grupla çalışabilmektedir. Bu kadar yoğun bir çalışma içerisine giren öğretmenin zamanını nasıl değerlendireceğini önceden muhakkak belirlemesi gerekmektedir.
7. Günlük çalışmalarda seviye gruplarıyla ilgili etkinliklerin sonunda öğrenciler kendi sıralarına veya kümelerine dönmelidir. Böylece geri seviyedeki çocukların sürekli

olarak aynı grupta kalmasına meydan verilmemiş olmaktadır. Yani seviye grubu oluşturulan ders saatlerinde öğrenciler bir araya gelmeli, diğer saatlerde normal oturma yerler ne gitmelidir.

8. Seviye grupları ile çalışmada önemli olan esaslardan biri çocuklarda eksiklik duygusunun yerleşmesine meydan vermeyecek şekilde etkinliklerde bulunmaktır. Bu gruplar ders yılı sonuna kadar aynı kalır ve gelişen öğrencilere daha ileriye gitmeleri için fırsat verilmezse istenilen olumlu sonuçlar sağlanamamaktadır. Türkçe ve matematik gibi derslerde iyi düzenlendiği ve yürütüldüğü taktirde seviye gruplarıyla çalışma yolu, öğretimin bireyselleştirilmesinde, öğretmenin rehberliğinin daha etkili kılınmasında, öğrencilere gerekli becerilerin kazandırılması ve geliştirilmesinde olumlu sonuçlara ulaştırabilmektedir (Karagöz, 1966:215-216).

1.7. Problem

İlköğretim okullarında öğretmenler derslerin işlenişi esnasında öğrencilerin bireysel ayrılıklarını gözönüne alarak eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmeye çalışmaktadır. Bu hususta çeşitli yöntemleri kullanmaktadırlar. Seviye gruplaması da bu yöntemlerden bir tanesidir.

Sınıf öğretmenlerimizin kullandığı bu gruplama şekli, çeşitli öğretim yöntemleri kitaplarında ve İlköğretim Okulu Programı'nda dile getirilmesine rağmen, nasıl kurulacağı ve bu gruplarla nasıl çalışılacağı açık bir şekilde ifade edilmemiştir. İlkokul Programı'nda (1995) seviye gruplarının kurulması ve seviye grupları ile ilgili çalışma esasları sadece bir sayfa olarak şöyle açıklanmaktadır:

Bir sınıfta veya devrede (birleştirilmiş sınıflı okulların A ve B gruplarında) veyahut bir okulda, ifade ve beceri derslerinde, özellikle de Türkçe ve Matematik derslerinde, öğrencilerin bu derslerdeki başarı durumları dikkate alınarak seviye grupları teşkil edilmelidir. Mesela, belli bir sınıfta matematik derslerinde bütün öğrencilerin aynı derecede başarı göstermeleri mümkün olmadığından; güçlerine uygun seviye grupları kurulur. Bu gruplarda belli sayıda öğrencilerin olması aranmaz. Bir guruba on ve daha fazla öğrenci katılabilir. Matematikte normalin altında olan çocuklardan teşkil edilen seviye grubunda bulunan öğrencilerin, okumada da aynı seviye grubunda bulunması gerekmez. Matematikte

normalin üstünde başarı gösteren bir çocuk, okumada normal veya normalin altında olabilir. Bunun akside mümkündür.

Ayrıca normal veya normalin altında başarısı görünen öğrencilerin aynı seviye grubunda kalmasına meydan verilmez. Bir süre sonra öğrenci istenilen gelişmeyi gösterince daha ileri seviyedeki gruba geçirilir.

Öğretmen, birlikte çalışma ihtiyacı duyduğu bir seviye grubuna katılır, onların ortak zorluklarını giderecek çalışmalar yapar. Mesela deste bozarak çıkarma yapmayı veya eldeli toplama işlemi beceremeyen öğrenciler bir seviye grubu meydana getirirler.

Öğretmen bu gruplarla birlikte çalışarak onların noksanlarını gösterir. Bu konuda iyi yetişmiş bir çocuğun gözetiminde onları kendi kendilerine inceleme yapmaya yönltebilir. Belli bir seviye grubundaki işini bitiren öğretmen, başka bir seviye grubu ile çalışabilir ve onlara yardım edebilir.

Özellikle Matematik ve Türkçe derslerindeki seviye grupları çalışmalarında öğretmen, öğrencilerin buldukları seviyeyi esas almalı, sınıf geçmede ve ileriki çalışmalarda bu esasa göre hareket etmelidir. Bütün öğrencilerin sınıfın orta seviyesine yükseltme endişesine kapılmamalıdır. Bu çalışmalarda demokratik eğitimin ve ferdi farklılıkların esası olan "her fert kendi istidat ve kabiliyetlerine göre eğitilmelidir" ilkesi göz önünde tutulmalıdır

Seviye grupları ile ilgili olarak İlköğretim Okulu Programı'nda bulunan ifadeler bunlardan ibarettir. Acaba, öğretmenlerin sürekli ellerinin altında bulundurdukları bu programda seviye grupları hakkında yazılanlar yeterli mi? Ayrıca öğretmenler programda veya eğitim kitaplarında belirtilen şekli ile bu gruplamayı gerçekleştirebiliyor ve uygulayabiliyorlar mı? Bu soruların cevaplarını işin içerisinde bulunan öğretmenlerden almak en doğru yol olsa gerek.

Seviye gruplarının kurulması ve bu gruplarla çalışılmasının lehinde ve aleyhinde olan farklı farklı görüşler bulunmaktadır. Ancak gerçekte bu gruplamayı yapan ve onlarla çalışan kişiler öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin bu gruplama şekli hakkında neler düşündükleri önemlidir. Seviye grupları ile öğrenci başarısının artıp artmadığı konusunda öğretmenlerin fikirleri önemlidir. Ayrıca, öğretmenler arasında bu

grurolamanın yapılması ve bu gruplarla yürütülen çalışmalarda bir birlikteliğin olup olmadığı da önemlidir.

Seviye grupları ile sınıf içerisinde çalışmak öğretmenin çok yoğun ve yorucu bir çaba içerisine girmesine neden olmaktadır. Öğretmen bir sınıf içerisinde bazı derslerde iki hatta üç sınıf varmışçasına hareket etmektedir. Bu durumda da öğretmenlerin bir takım olumsuzluklarla karşılaşması kaçınılmaz hale gelmektedir. Dolayısı ile öğretmenlerimiz seviye gruplarını oluştururken ve bu gruplarla çalışırken ne gibi problemlerle karşılaştıklarını ve bu problemlerin nedenlerini de belirlenmesi önem arz etmektedir.

Öğrencilerdeki başarı farklılıklarının Türkçe ve matematik gibi ifade ve beceri derslerinde daha çok görüldüğü, bu nedenle de seviye gruplamasına daha çok bu iki derste kullanılan bir yöntem gözüyle bakılmaktadır (Fidan, 1988:16). Bu iki dersin dışındaki derslerde de seviye gruplamasına öğretmenlerin yer verip vermedikleri ortaya çıkartılmalıdır.

Öğretmenlerin seviye gruplarındaki uygulamalarının yanı sıra, çeşitli seviye gruplarındaki öğrencilerin özellikleri de ortaya çıkartılması gereken hususlardan birisidir. Bu zellikleri çocuğun kişisel ve ailesel özellikleri şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Kişisel zellikler dediğimiz, öğrencinin derste aktif olması, fikirlerini sınıf ortamında ifade edebilmesi, arkadaşları arasındaki durumu (popüler olma, liderlik) ve sosyal etkinliklerdeki girişimciliği gibi özellikleridir. Ailevi zellikler ise öğrencinin ailesin sosyo-ekonomik durumu, ailenin öğrencinin eğitimine ve okula karşı olan tutumlarıdır. Öğretmenlerin oluşturdukları çeşitli seviye gruplarındaki öğrencilerin bu özelliklere göre dağılımının nasıl olduğu da belirlenmesi gereken hususlar arasındadır.

Yukarıda belirttiğimiz dağılım eğitimde fırsat eşitliği açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu dağılımlara göre seviye gruplarının eğitimde eşitsizlikler yaratıp yaratmadığı da ortaya çıkartılmalıdır. Bir başka deyişle öğretmenlerin fikirlerinden yola çıkarak seviye gruplarının eğitimde fırsat eşitliği açısından da değerlendirilmelidir.

1.7.1. Problem Cümlesi

İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin, öğrencilerin seviyelerine göre gruplanması, seviye grubu uygulamaları ve değişik seviye gruplarında yer alan öğrencilerin özellikleri ile ilgili görüşleri nelerdir? Sorusu bu araştırmanın problemini ifade etmektedir.

1.7.2. Alt Problemler

1. Öğretmenlerin seviye grupları hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - a. Seviye gruplamasının öğrencilere faydası var mı?
 - b. Seviye gruplarını öğretmenler eğitimde fırsat eşitliği açısından nasıl değerlendiriyor?
2. Öğretmenler seviye gruplarını nasıl oluşturuyorlar ve bu gruplarla çalışmalarını nasıl yürütüyorlar?
 - a. Öğretmenler seviye gruplarının oluşturulması ve bu gruplarla çalışılması konusunda ne düşünüyorlar?
 - b. Öğretmenler seviye grupları oluşturulması ve gruplarla çalışmaların yürütülmesi konusunda hangi güçlüklerle karşılaşılıyorlar?
 - c. Öğretmenler seviye grupları oluştururken öğrencilerinin hangi özelliklerine dikkat ediyorlar?
 - d. Öğretmenler seviye gruplarını hangi dersler için oluşturuyorlar?
 - e. Seviye gruplarında geçişler oluyor mu ve öğrencilerin hangi özellikleri bu geçişlerde etkili oluyor?

3. Seviye gruplarındaki öğrencilerin özellikleri nelerdir?

- a. Çeşitli seviye gruplarında bulunan öğrencilerin özellikleri (derse katılım, sınıfta alınacak kararlarda fikir belirtme, sosyal etkinliklere görev alma isteği, popülerlik, liderlik) nelerdir?
- b. Değişik seviye gruplarında yer alan öğrencilerin ailelerinin özellikleri (Sosyo-ekonomik durum, okula ve çocuğunun eğitimine karşı ilgileri) nelerdir?

1.7.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Sakarya ili ilköğretim okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin; sınıf içerisinde oluşturdukları ve öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alan bir yöntem olarak görülen, seviye gruplarının oluşturulması, uygulanması ve değişik seviye gruplarında yer alan öğrencilerin derse katılım, bir konu hakkında fikir bildirme, derslere karşı ilgileri, arkadaşları arasındaki durumu, sosyal etkinliklere katılımı ile ailelerinin sosyo-ekonomik durumu ve okula karşı olan ilgileri hakkındaki düşüncelerini belirlemek ve eğitimde fırsat eşitliği açısından seviye gruplarını değerlendirmektir.

1.7.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma sonucunda öğretmenlerin seviye gruplarını nasıl oluşturdukları, bu gruplarla nasıl çalıştıkları ve bu gruplardaki öğrencilerin kişisel ve ailevi özellikleri ortaya konacaktır. Ayrıca bu araştırma sonucunda seviye gruplarının “eğitimde fırsat eşitliği” açısından bir değerlendirilmesi yapılacaktır.

Ülkemizde öğrencilerimiz arasındaki bireysel farklılıkların bir sonucu olarak seviye grupları, öğretmenlerimize ilköğretim programlarında kullanılması gereken bir öğretim şekli olarak tavsiye edilmektedir. Ayrıca bazı ilköğretim müfettişleri de öğretmenlere bu gruplar ile çalışmalarını gerektikleri yönünde tavsiyelerde bulunmaktadırlar. Bu araştırma sonucunda öğretmenlerden elde edilen bilgilerin ışığında seviye gruplarının mevcut şartlarda istenildiği gibi oluşturulmadığı ve gruplarla çalışılmadığı ortaya konacaktır.

Bu vesileyle mevcut şartlara uygun alternatif yöntemlere baş vurulması gerektiği vurgulanacak ve alternatif gruplama yöntemleri ortaya konacaktır.

Sınıf içerisinde çeşitli başarı düzeyine sahip öğrencilerin aileleri ve kendi kişilik özellikleri hakkında toplanan verilerden hareketle seviye gruplamasının eğitimde fırsat eşitsizliklerinin bulunduğu ortaya çıkartılacaktır. Elde edilen bu sonuçlardan hareketle bazı öneri ve temennilerde bulunulacaktır.

Geri seviyede bulunan öğrencilerin sınıf içerisindeki durumlardan elde edilen veriler de bu öğrencilerin pasif, derslere karşı ilgisiz, fikir bildirmeyen ve sadece derslere gelip-giden kişiler olduğu ortaya konmaya çalışılacaktır. Araştırmamızda bu yönde bir sonuca ulaşıldığında da bu özelliklere sahip öğrencileri nasıl kazanabileceğimiz yönünde önerilerde bulunulacaktır.

1.7.5. İlgili Araştırmalar

Arslan (1995), ilkokul öğrencilerinde gözlenen bilimsel becerilerle ilgili araştırmada, öğrencilerin bilimsel becerilere sahip olma düzeyleri bakımından üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeylere göre farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Aynı şekilde ilkokul 4. ve 5. sınıf kız ve erkek öğrencilerin bilimsel becerileri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Froman (1981), seviye grupları ile ilgili mevcut literatürü inceleyerek, bu alandaki araştırmaların çoğunluğunun seviye gruplarının aleyhinde bulgulara sahip olduğunu tespit etmiştir.

Broaddok ve Slavin (1992), seviye gruplarının demokratik ve eşitlikçi normlarla çeliştiğini belirtirlerken, eğitim-öğretim açısından seviye gruplarının etkili olduğu konusunda ortaya konulan düşünceleri destekler nitelikte hiçbir kanıt elde edememişlerdir..

Felmlee ve Eder (1983), öğrenciler bir defa düşük düzey seviye sınıflarında ya da gruplarında yer alınca, onların bu statülerini değiştirmelerinin hemen hemen olanaksız olduğunu ve bu öğrencilerin öğretmenleri tarafından çoğunlukla ihmal edildiğini araştırma sonuçlarında ortaya çıkarmışlardır.

Allan (1991), seviye gruplarının öğrencilerin kendilerine güven duygularını geliştirdiği konusunun net olmadığını belirterek, araştırma sonuçlarında seviye gruplarının öğrencilerin kendine güvenlerini arttırdığı konusundaki iddiaları destekleyici kanıtlar bulamamıştır.

Oakes (1985), bu alanda en kapsamlı araştırmayı yapmıştır. Bir seviye grubunda ya da diğer seviye grubunda yer alan öğrenciye ne olduğunu, davranış ve tutumlarının nasıl değiştiğini, öğrencilere ne öğretildiğini, öğretmenlerin öğretimi nasıl gerçekleştirdiklerinin üzerinde durmuştur. Oluşturulan grupların eşit olmadığı, fakir ve azınlık statüdeki öğrencilerin daha çok alt gruplarda yer aldığı ve bunun nedenleri üzerinde durmuştur. Gruplama yöntemine baş vuran yirmi beş okuldan topladığı verileri, ırk, etnik köken ve sosyo-ekonomik karakter açısından değerlendirmiştir. Özellikle ırk, etnik köken ve sosyo-ekonomik açıdan karma olan bu okullarda kimin daha çok hangi seviye grubunda yer aldığını araştırılmaya çalışmıştır. Verilen programlar arasındaki farklılıklarla, beyaz ve beyaz olmayan öğrencilere uygulanan eğitim programları arasındaki farkı ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Gruplamanın, ırk, etnik köken ile direkt, sosyo-ekonomik statü faktörleri ile de endirek bir ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur (Oakes, 1985).

Oakes araştırmasını, 13 tanesi beyaz öğrencilerin bulunduğu, 4 tanesi beyaz öğrencilerin hiç bulunmadığı, 8'inin ise karışık öğrencilerin bulunduğu 25 okulda yapmıştır. Oakes, özellikle karışık öğrencilerin bulunduğu altı okul üzerinde çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Araştırmaya ağırlık verdiği okullarda etnik köken ve sosyo-ekonomik düzey açısından öğrencilerin dağılımı yarı yarıyadır. Bu okullarda, İngilizce ve matematik derslerinde öğrencilerin gruplardaki dağılımına bakmıştır. Bu okullarda beyaz öğrencilerin %62 oranında yüksek düzey İngilizce seviye grubunda yer aldığını

ve bu öğrencilerin %60 oranında da yüksek düzey matematik seviye grubunda yer aldığını bulmuştur.

Bu okullardaki Matematik ve İngilizce derslerinin programları aynı olduğu halde farklı seviye grubundaki öğrenciler, aynı içerikleri ve aynı materyalleri öğrenmemişlerdir. Oakes, 25 okulda öğrencilerin bilgi ve öğrenme yaşantıları olarak büyük farklılıklar olduğunu bulmuştur.

Oakes, farklı seviye gruplarında ne öğretildiği üzerinde durulmuştur. Bulgularına göre farklı seviye gruplarında öğrencilere sunulan bilgi ve yaşantıların, nitelik ve nicelik olarak bir birinden çok farklı olduğunu bulmuştur. Örneğin, üst seviye gruplarında öğrencilerin kolejlere ve üniversiteye girmelerine yarayacak yüksek statüdeki bilgi verilirken düşük düzey seviye gruplarında temel bilgi ve basit beceriler kazandırılması yoluna gidilmiştir. Yüksek düzeydeki öğrenciler klasik ve modern edebi yapıtları, edebiyat tarihi okutulmaktadır. Yaratıcı yazma etkinliklerine baş vurulmuş, kelime hazinelerinin geliştirilmesine çalışılmış, edebi analizler ve semantik üzerinde durulmuştur. Düşük seviye grubunda yer alan öğrenciler ise, temel edebi bilgiler, dil bilgisi kuralları, düzgün okuma, dilekçe yazma, basit hikayeler iş başvuru formu doldurma, edebi şiirler üzerinde durulmuştur. Üst düzey seviye gruplarında akademik ve entelektüel gelişim, kritik düşünme, problem çözme, genelleme, sentez yapma ağırlık kazanırken, düşük düzeyli gruplarda, basit okuma ve anlama, ezberleme ve dili düzgün konuşma ağırlık kazanmıştır.

Matematik derslerinde de gruplar arasında belirgin farklılıklar gözlenmiştir. Bu derslerde de üniversite için gerekli yüksek statüdeki bilgi üst düzeydeki gruplara verilirken, düşük düzeydeki gruplarda ise ezber, basit aritmetik basit hesaplamalar, tablo okuma, basit ölçme yetenekleri gibi konuların üzerinde durulduğunu bulmuştur.

Oakes, bu araştırma sonuçlarına göre öğrencileri gruplandırmanın başarıyı arttırmadığını fakat öğrenciler üzerinde farklı etkilere neden olduğunu bulmuştur.

Oakes, seviye grupları ile ilgili olarak şunları ifade etmiştir:

Hemen hemen her sınıfta ve her ders ile ilgili olarak bütün okullarda öğretmenler öğrencilerin akademik yetenekleri hakkındaki kanaatlerine göre öğrencileri gruplara ayırmaktadırlar. Daha sonra okullar programlarını ve öğretim şekillerini öğrencilerin bu kabul edilen başarı düzeylerine göre düzenlemektedir.

Kullanılan bu gruplandırma oldukça kesin ve durağandır. Seviye grupları bir çok dersler ilgili olarak yapılmakta ve çoğunlukla bir yıl boyunca öğrenciler aynı grupta yer almaktadır.

Beyaz öğrenciler çoğunlukla bütün derslerle ilgili yüksek seviye gruplarında yer almakta Afrikan Amerikan ve Latin kökenli öğrenciler ise çoğunlukla düşük seviye gruplarında yer almaktadır. Öğrencileri bir programa ve seviye grubuna ayırırken başvurulan kriter açıkça belirlenmemiştir. Bu kriter genellikle öğrencilerin başarı ve yeteneklerine göre olduğu söylenmekte, standart testlere de çok rağbet edilmemektedir. Öğrenci velilerine çocuklarının hangi programda yer almalarını istedikleri sorulmakta bu da objektif standart testler ve profesyonel değerlendirmelerle çakışmaktadır. Fakat ailelerin çocukların gideceği programlar ve yer alacağı seviye grupları hakkında çok fazlada bilgileri bulunmamaktadır. Öğretmen ve rehber öğretmenlerin önerileri özellikle ilkokuldan orta okula, orta okuldan liseye geçişlerde en çok dikkate alınan kriterlerdir.

Düşük seviye grubunda daha az öğrenme fırsatları vardır. Öğretmen onlara daha az bilgi vermektedir. Temel bilgileri düşüktür. Programın gerisinden geldikleri ve düşük düzeyli bir eğitim verildiği için başarıları da düşük olmaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre düşük seviye gruplarında yer alan Afrikan-Amerikan ve Latin kökenli öğrencilerin üç dezavantajı ortaya çıkartılmıştır:

1. Gruplara ayırırken belirli kriterlerin olmaması,
2. Öğrenme fırsatlarının düşük olması,
3. Başarılarının düşük olması.

Slavin (1987 ve1990), yapmış olduğu araştırmalarda öğretmenler farklı gruplara farklı öğretim uygulamadıkları takdirde seviye gruplarının başarı üzerinde etkiye sahip değildir.

Slavin'in yapmış olduğu araştırmalardan çıkan neticelere göre, gruplama ve seviye grupları bir okulda başarıyı arttırmamaktadır fakat, eşitsizliğe katkı sağlamaktadır. Bu daha çok liselerdeki gruplamayı içerirken, ilköğretimdeki seviye gruplarında da aynı sonuçlar doğurmaktadır. Bunun anlamı şudur, yüksek gruplar yer alan öğrenciler daha başarı olmaktadır. Düşük düzeydeki öğrenciler daha geride kalmaktadır. Fakat, seviye gruplarını etkileri her durumda aynı değildir. Neden yüksek seviye gruplarında yer alan öğrenciler daha başarılı olmaktadır? Araştırmalar, öğrenci başarısını ölçmekle birlikte öğrencilerin gruplara ayrıldıktan sonra onlara nasıl davranıldığını başka bir deyiş ile sınıf içerisinde neler olduğunu ortaya koymaktan uzaktır. Sadece birkaç alan araştırması farklı seviye gruplarında neler olup bittiğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmalar daha çok öğretim kalitesi, yüksek seviye gruplarına sağlanan pozitif öğrenme ortamı üzerinde durmaktadır. İlköğretim seviyesinde bir çok araştırma yüksek seviye gruplarında derslerde daha hızlı düşük seviye gruplarında daha yavaş ilerlenmektedir. Ancak bu araştırmalara göre, bir kişi düşük gruplardaki yavaş ilerlemenin öğrencilerin ihtiyacına cevap verdiğini ya da onları geri bıraktığını söyleyememektedir. Orta düzey ve düşük düzey gruplarında yer alan öğrenciler karşılaştırıldıklarında orta düzey gruptaki öğrencilerin daha başarılı olduğunu ortaya koyan araştırmalar, yavaş ilerlemenin düşük düzeydeki öğrencilerin eksikliklerini gidermeye yönelik olduğunu vurgulamaktadır.

Karadeniz, 1968 yılında "İlkokullarda Seviye Grupları Kurma ve Uygulama" adında bir kitap yazmıştır. Bu kitapta öğretmenleri seviye grubu kurmaya zorlayan sebepleri, Seviye gruplarını lehinde ve aleyhindeki görüşlere, Seviye gruplarının hangi dersler için kurulacağına, Seviye gruplarının kurulmasına ve uygulamasına, seviye grubu çeşitlerine, Türkçe ve Matematik derslerinde kurulacak seviye gruplarının kurulmasına ve uygulamasına ilişkin örneklere ve yine bu dersler ile ilgili olarak seviye grubu uygulanan bir sınıftaki planlama ile ilgili örneklere yer vermektedir.

Karedeniz, yine bu kitapta yapmış olduğu bir araştırmaya da yer vermektedir. Bu araştırmada, 1966-1997 öğretim yılı sonunda birinci sınıfı okutan 975 öğrencisi bulunan atmış üç öğretmene bir anket uygulamıştır. Elde ettiği sonuçlardan hareketle, öğretmenlerin heceleyen ve okuyamayan öğrencileri de bir üst sınıfa geçirdiklerini belirterek seviye gruplarının üst sınıflarda oluşturulması nedenlerinden birinin uygulamadaki bu gerçek sonuçların olduğunu vurgulamaktadır.

Özsoy, 1969 yılında “Eğitimde Gruplama ve Grupla çalışma Teknikleri” adında bir kitap yazmıştır. Bu kitapta genel grup çalışmaları üzerinde durmaktadır. İçeriğinde de grubun tanımına, öğrenci ve grup ilişkilerine, eğitimde grupla çalışma, grup çalışmalarına hazırlıklara, kümelere ve seviye gruplarının meydana getirilmesine, seviye grubu çeşitlerine, seviye gruplarıyla örnek çalışmalar ile bu gruplardaki çalışmaların değerlendirilmesine yer vermektedir.

Yıldırım, 1988 yılında “Seviye Grupları” adında bir kitap yazmıştır. Bu kitabında seviye grubunun tanımına, İlkokul Programı’nda seviye grupları ile ilgili ilkelere, programda seviye grubu istenmesi ile ilgili açıklamalara, seviye gruplarının kurulması ile ilgili düşüncelere, seviye gruplarıyla Matematik ve Türkçe derslerinde çalışmalarının nasıl yapıldığına ve bu derslerle ilgili örnek çalışmalara yer vermektedir.

Uluğ, 1999 yılında “Eğitimde Grup Süreçleri” adında bir kitap yazmıştır. Uluğ, kitabında Grubun çeşitli toplumsal kurumlar ile ilişkilerinden ve okulun eğitim grubu olarak sınıftan bahsetmektedir.

Kullik (2000), seviye gruplarının bir analizini yapmış ve bu analiz sonucunda şu sonuca ulaşmıştır: Seviye grupları ile çalışmada başarıya ulaşmak için programın o grubun seviyesine göre düzenlenmesi gerekir. Yüksek seviyedeki öğrencilerde tatmin olma yoktur, düşük seviye gruplarındakilerin ise kendine güvenleri eksilmemektedir.

Kullik ve Kullik (1991), yaptıkları bir araştırmada seviye gruplarının öğrencilerinin öz güvenlerini geliştirerek daha başarılı olmalarını sağladıkları konusunda hiçbir kanıt bulamamıştır. Yine bu araştırmalarında seviye gruplarının üstün zekalı öğrenciler

üzerinde pozitif etkileri olduğunu bulmuşlardır. Homojen gruplarda yer alan üstün zekalı çocukların daha başarılı olduklarını ortaya koymuşlardır.

Kulik, Oakes'in (1985) ulaşmış olduğu sonuçlardan farklı sonuçlar elde etmişlerdir. Kulik ve Kulik, Oakes'in çalışmalarını eleştirmektedir. Ona göre, Oakes'in elde ettiği neticeler, kendi seçtiği ortamdan uzak gözlemden ortaya çıkmaktadır. Oakes'in "gruplama etkisizdir, adaletsizdir" fikrine karşı çıkar ve Amerikan eğitiminin yeteneğe bağlı grupların oluşturulması anlayışından vazgeçilmesinin, Amerikan eğitimini olumsuz yönde etkileyeceğini söylemektedir. Yeteneklere bağlı olarak verilen eğitim programında gruplama kaldırılırsa hasar daha fazla olacaktır, demektedir. Gruplama kaldırılırsa zeki öğrencilerin seviyesi düşecek alt gruptaki öğrencilerinde bundan hiçbir faydası olmayacaktır.

Kulik'in araştırmasına göre, XYZ sınıflarında öğrencilerin test puanlarındaki başarı %1 artmıştır. Ancak burada öğrencilerin seviyesine göre programların bir düzenlemesi yapılmamıştır. Aynı sınıf veya sınıflar arası gruplamada, programlarda çok az bir ayarlama yapılmış öğrencilerdeki başarıda % 2 ile % 3 oranında arttığı görülmüştür. Hızlandırılmış gruplarda başarı oranı ise oldukça yüksek olmuştur. Bu sınıflardaki öğrenciler akranlarını bir yıl önündedir. Gruplamanın en fazla faydası ise zenginleştirilmiş sınıflarda görülmüştür. Burada, orta ve düşük seviye gruplarındaki öğrenci başarısı azdır. XYZ'de öğrencilerin başarısında gruplamanın hiçbir faydası olmamıştır. Orta ve düşük düzey öğrenciler içinde, sınıflar arası ve sınıf içi gruplamada öğrencilerin başarısında %2, %3 oranında bir artışın olmasında, programın öğrencini seviyesine göre ayarlanmasının önemi büyük olmuştur.

Kulik'in araştırmasında gruplamanın zihinsel olmayan sonuçları ile ilgili bulgular açık değildir. Mesela bir araştırmaya göre öğrencinin kendine güveni üzerine küçük bir etkisi olduğu söylenmektedir. Gruplama gerçekten yetenekli öğrencilerinin tatminini artırıp düşük düzey grubu öğrencilerin kendine güvenini azaltmamaktadır. XYZ programları belki hızlı öğrenenlerin biraz kendine güvenini azaltmakta ancak yavaş öğrenenlerinin kendine güvenini de biraz arttırabilmektedir.

Kulik'e göre akademik seviyeye bağlı olarak oluşturulan gruptamanın toptan kaldırılması Amerika'ya zarar verecektir. Bu zarar XYZ'de küçük diğerlerinde büyük olacaktır. Özellikle yüksek düzey öğrencilerin başarıları düşerken diğer öğrencilerin başarı düzeyinde değişiklik olmayacaktır. Eğer okullar öğrencilerin seviyelerine göre ayarlanmış grupları ve eğitim programlarını kaldırırrsa üstün, orta ve düşük düzeydeki öğrencilerin hepsi bundan zarar greceklendir. Özellikle bu zarar zenginleştirilmiş ve hızlandırılmış sınıfların kaldırılmasıyla üstün yeteneklerin üzerinde daha fazla olacaktır. Öğrenci başarıları dramatik olarak düşerken, onlardan rutin işler istenecektir.

5

BÖLÜM 2

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1986:80).

Bu model ile öğretmenlerin seviye gruplarını nasıl oluşturdukları, bu grupların öğrenci başarısı üzerine olumlu ve olumsuz etkilerinin olup olmadığı, bu gruplarla nasıl çalıştıkları, çeşitli seviyelerdeki öğrencilerin sınıf içerisinde göstermiş olduğu davranışlar, çeşitli seviyedeki öğrencilerin ailelerinin özellikleri ile seviye gruplarının eğitimde fırsat eşitsizlikleri yaratıp yaratmadığı konularında öğretmenlerin görüşleri alınacaktır.

2.1.1. Evren

Bu araştırmanın evrenini, 2000-2001 eğitim-öğretim yılı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, Sakarya ilindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

2.1.2. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini Sakarya İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ve rasgele seçim (Random) yöntemi ile belirlenmiş 24 (yirmi dört) ilköğretim okulunda görev yapan 360 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

2.1.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak seviye gruplarının oluşturulması, bu gruplarla çalışma ve bu gruplardaki öğrencilerin özellikleri hakkında öğretmenlerin düşüncelerini ortaya çıkartacak bir anket hazırlanmış ve kullanılmıştır.

Tablo 2.1. Dağıtılan ve Dönen Anketlerin Okullara göre dağılımı

Anketlerin Dağıtıldığı Okul		Dağıtılan Öğretmen sayısı	Geriye Veren öğretmen Sayısı
1	A. A. Bekir Sıtkı Durgun İlköğretim Okulu	31	29
2	A. Kazım Karabekir İlköğretim Okulu	10	8
3	A. Neviye İlköğretim Okulu	12	10
4	A. Açmalar İlköğretim Okulu	10	8
5	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	5	5
6	Orhangazi İlköğretim Okulu	17	15
7	Erenler 50.Yıl İlköğretim Okulu	29	17
8	21. Haziran İlköğretim Okulu	28	25
9	Eser İlköğretim Okulu	14	12
10	Fatih İlköğretim Okulu	12	12
11	G. Murtaza Erdoğan İlköğretim Okulu	5	5
12	Kurtuluş İlköğretim Okulu	10	10
13	Sakarya İlköğretim Okulu	10	10
14	Büyükhazi İlköğretim Okulu	28	16
15	Şeker İlköğretim Okulu	12	10
16	Ahmet Akkoç İlköğretim Okulu	36	20
17	M. Şehit Ahmet Akyol İlköğretim Okulu	39	23
18	İsmet İnönü İlköğretim Okulu	14	13
19	Sabiha Hanım İlköğretim Okulu	18	10
20	Şehit Abdullah Ömür İlköğretim Okulu	12	10
21	Hakkı Demir İlköğretim Okulu	17	10
22	G. Namık Kemal İlköğretim Okulu	14	9
23	G. Köprübaşı İlköğretim Okulu	10	8
24	Mustafa Asım İlköğretim Okulu	12	8
	Toplam	360	303

Veri toplama aracının, öğretmenlere uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama araçları bizzat araştırmacı tarafından öğretmenlere dağıtılmış ve toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak oluşturulan anketlerden 400 adet çoğaltılmış ve 24 ilköğretim okulunda bulunan 360 öğretmene dağıtılmıştır. Bu anketlerden 303 tanesi geriye dönmüştür. Veri toplama aracının dağıtıldığı okullar, öğretmenler ve veri toplama

araçlarının geriye alındığı öğretmenlerin okullara göre dağılımı, Tablo 2.1’de görülmektedir.

2.1.4. Verilerin Analizi

İlk olarak, uygulanan kişilerden toplanan veri toplama araçları numaralandırılmış ve verilen cevaplar kodlanmıştır. İkinci adımda kodlanan veriler “SPSS (Statistical Package For Social Sciences) for Windows” (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) paket programına yüklenmiştir. Üçüncü adımda “SPSS” programı kullanılarak veriler analiz edilmiştir.

Görüşleri alınan öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların yüzde ve frekans dağılımı alınmıştır. Farklı özelliklere sahip öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların anlamlılık derecesi ise SPSS, One Way ANOVA programında incelenmiştir. Anlamlılık derecesi “F” değerlerine bakılarak 0,05’den küçük olan değerler dikkate alınmıştır. Daha sonra anlamlı ilişkilerin bulunduğu görülen değişkenler arasında “crosstabs” programı uygulanmış ve bu programdan elde edilen tablolardan yorumlamalarda faydalanılmıştır.

2.1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlar kabul edilmiştir:

1. Bu araştırmada yer alan sınıf öğretmenlerin anket soru formunu cevaplandırırken objektif oldukları ve gerçek durumları yansıttıkları kabul edilmiştir.
2. Örneklem, evreni temsil etmektedir.
3. Zihninde seviye grubu oluşturan öğretmenler de normal seviye grubu oluşturmuş gibi kabul edilecektir.

4. Akademik başarı seviyesi yüksek olan öğrencilerin, başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında, orta olanların, orta düzeydeki öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında, düşük olanların ise akademik başarısı düşük olan seviye gruplarında yer aldıkları kabul edilecektir.
5. Yurdumuzun doğu illerinden göç ederek Sakarya iline yerleşmiş velilerin, iş bulmak amacıyla göç eden ve sosyo-ekonomik düzeyleri düşük olan kişiler olduğu kabul edilmiştir.

5.1.6. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Sakarya ilinde bulunan İlköğretim okullarının birinci kademesinde yer alan ve ilk beş sınıfı okutan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın güvenilirliği öğretmenlerin verdikleri cevapların doğruluğuyla sınırlıdır.

2.2. Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri

2.2.1. Bitirilen Okul

Günümüzde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde sınıf öğretmeni olarak çalışan bir çok farklı fakülte veya yüksek okul mezunu öğretmen bulunmaktadır. Bu durum 1970’li yıllarının sonundan bu yana süre gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin farklı okul mezunu olma durumu 1980’li yılların başlarında öğretmen okulu çıkışlılar ve ön lisans veren Eğitim Enstitüsü çıkışlılar şeklinde iken, bu durum daha sonra Öğretmen Okulu mezunlarına dışarıdan ön lisans bitirme hakkı verilmesi ile giderilmiştir. 1989 yılında sınıf öğretmenliği ön lisans diploması veren “Eğitim Yüksek Okulu” uygulamasına son verilmesi ile de sınıf öğretmenliği, eğitim fakültelerinin bünyesine alınmış ve lisans diploması alınarak bu mesleğin hak edilmesi öngörülmüştür. Bu nedenle 1989-90 öğretim yılından itibaren sınıf öğretmenliği bölümlerine alınan öğretmen adayları lisans diploması verilmek üzere yetiştirilmeye başlanmıştır. Ancak iki yıllık Eğitim Yüksek okullarının kapatılması veya bu okulların dört yıllık eğitim fakültelerine

dönüştürülmesi, bu sefer de 1992 yılından itibaren sınıf öğretmenliği hakkı kazanan öğretmenlerin bir kısmının iki yıllık ön lisans, bir kısmının da lisans sahibi olma durumunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum karşısında da çeşitli üniversiteler ön lisans sahibi olan sınıf öğretmenlerine lisans tamamlama şansını vermiş ve bazı öğretmenlerde bu fırsatı değerlendirerek lisans sahibi olmuşlardır.

Sınıf öğretmenliği ön lisan diplomasının (dönem kaybedenler hariç) en son 1990 yılında verilmesi ve iki yıl süreyle her hangi bir yüksek okul veya fakültenin sınıf öğretmeni mezun vermemesi, ülkemizde sınıf öğretmeni açığının çok büyük boyutlara çıkmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan bu açığı kapatmak için farklı fakültelerden (Ziraat, mühendislik, vb.) lisans diploması olan ve öğretmen olma vasıflarını taşıyan her vatandaşımıza gerekli formasyonu aldıktan sonra sınıf öğretmeni olma hakkı tanınmıştır. Özellikle 2000 yılının birinci çeyreğine kadar eğitim fakülteleri dışındaki farklı fakültelerden mezun olan kişiler gerekli sınıf öğretmenliği formasyonu aldıktan sonra DMS'de de başarılı oldukları takdirde sınıf öğretmenliği yapmayı hak kazanmışlardır. 2000 yılının birinci çeyreğinden sonra sınıf öğretmenliği formasyonu alabilecek fakülte mezunlarında bir sınırlamaya gidilmiş ve sınıf öğretmenliği formasyonu alabilecek kişilerin eğitim fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları'ndan mezun olma veya son sınıfta bulunma zorunluluğu getirilmiştir.

Ülkemizde sınıf öğretmenliği yapan kişilerin çok farklı fakülte ve yüksek okullardan mezun olmaları nedeniyle seviye grupları ile ilgili bu çalışmaya öğretmenlerin mezun oldukları okulların türü, değişken olarak alınmıştır. Yani farklı okullardan mezun olan öğretmenlerin seviye grupları hakkında farklı görüşlere sahip olabileceği düşüncesiyle, bitirilen okul bağımsız değişken olarak araştırmamıza dahil edilmiştir. Bu nedenle de “mezun olunan okul” değişkeni kendi içerisinde üçe ayrılmıştır.

1. Sınıf öğretmenliği mezunu: Her hangi bir fakültenin, yüksek okulun veya öğretmen enstitüsünün sınıf öğretmenliği bölümlerinde mezun olanlar. Yani sınıf öğretmeni olmak için okula girenler ve mezun olduktan sonra da sınıf öğretmenliği yapanlar.

2. Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği dışındaki bölümlerinden mezun: Çeşitli Eğitim fakülteleri ve yine öğretmen yetiştiren yüksek okulların sınıf öğretmenliği dışındaki bölümlerinden mezun olanlar. Yani sınıf öğretmeni olmak için değil ama yine öğretmen olmak için okula girenler ve mezun olduktan sonra veya okuldaki son yıllarında gerekli sınıf öğretmenliği formasyonu aldıktan sonra sınıf öğretmeni olanlar.
3. Eğitim fakültesi dışındaki fakültelerden mezun: Amacı öğretmen yetiştirmek olmayan bir fakülte veya yüksek okul mezunu olanlar ve gerekli sınıf öğretmenliği formasyonunu aldıktan sonra sınıf öğretmeni olanlar.

2.2.2. Birleştirilmiş Sınıf Okutmuş Olma

Birleştirilmiş sınıflı okullar daha çok taşrada bulunan ve öğrenci sayısının azlığı, dersane sayısının yetersizliği gibi nedenlerle her sınıf için müstakil öğretmen verilmeyen/verilemeyen okullardır. Bu okullardaki dersane ve öğrenci sayıları dikkate alınarak öğretmen sayıları da belirlenir. Birleştirilmiş sınıfların bulunduğu bir okulda öğretmen sayısı bir ve dört arasında değişir. Eğer bir okulda bir öğretmen var ise bu öğretmen birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar okulda bulunan bütün öğrencileri bir dersane içerisi ne toplayarak eğitim öğretim faaliyetlerini yürütür. İki öğretmen var ise 1. 2. ve 3. sınıfları bir öğretmen, 4. ve 5. sınıfları diğer öğretmen okutur. Okulda üç öğretmen var ise birinci sınıfları müstakil olarak birinci öğretmen, 2. ve 3. sınıfları ikinci öğretmen ve 4.-5. sınıfları üçüncü öğretmen okutur. Eğer okulda dört öğretmen var ise birinci sınıf müstakil bir öğretmen, 2.-3 sınıfları birleştirilmiş olarak bir başka öğretmen, 4. ve 5. sınıflar da diğer iki öğretmen tarafından müstakil sınıf olarak okutulur. Yalnız sınıflardaki öğrenci sayılarında bir orantısızlık var ise bu dağılımda değişikliklerde yapılabilir (Taşdemir, 2000).

Birleştirilmiş sınıfları okutan öğretmenler bir dersane içerisinde birden daha fazla sınıf ile ders işlemek zorunda kaldıklarından, müstakil sınıfları okutan öğretmenlere oranla bir birinden farklı akademik seviyedeki öğrenciler ile çok daha fazla karşılaşmaktadır. İlköğretim Programı (1995) ve Taşdemir (2000), bu farklı seviyedeki öğrenciler ile bir

sınıf içerisinde çalışabilmek için öğretmenlerin bireysel çalışma, grup (küme) çalışması veya seviye grupları oluşturma gibi farklı yöntemler kullanmaları gerektiğini dile getirmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf okutan bir öğretmenin, özellikle seviye gruplarını sınıflarında oluşturmalarını kaçınılmaz bir durum olduğu üzerine de durmuşlardır. Bu nedenle de seviye gruplarını oluşturma ve bu gruplarla çalışmalarda geçmiş meslek hayatında öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf okutmuş veya okutmamış olmalarına göre bağımlı değişkenler arasında anlamlı ilişkilerin olabileceği düşüncesiyle, öğretmenlerin sahip olduğu bu özellik araştırmaya bağımsız değişken olarak dahil edilmiştir.

2.2.3. Sınıftaki Öğrenci Sayısı

Sınıftaki öğrenci sayısının öğretmenin sınıf içerisinde kullanacağı yöntemi belirlemede önemli bir etkisi vardır. Sınıftaki öğrenci sayısı az oldukça öğretmen öğrenci merkezli yöntemlere daha çok yer verebilir iken, öğrencisi sayısı arttıkça bu konuda bir takım sıkıntılar yaşabilir. Bu nedenle de seviye grupları ile ilgili çalışmalarda da sınıflardaki öğrenci sayısının öğretmenlerin düşüncelerine ve uygulamalarına bir etkisi olabileceği düşüncesiyle sınıftaki öğrenci sayısı bağımsız değişken olarak ele alınmış ve öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayılarına göre bağımlı değişkenlere verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığı da araştırılmıştır.

2.2.4. Okutulan Sınıf

İlköğretim okullarının birinci kademesi “A Grubu” ve “B Grubu” olmak üzere iki ayrı gruba ayrılmıştır. A Grubunda 1. 2. ve 3. sınıflar yer alır iken B grubunda 4. ve 5. sınıflar yer almaktadır. Bu araştırmada da bu beş sınıflı okutan öğretmenler arasında okutmuş oldukları sınıflara göre seviye grupları ile ilgili düşüncelerinde ve uygulamalarında bir takım anlamlı ilişkiler olabileceği düşüncesiyle, öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre bağımlı değişkenlere vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına da bakma gereği duyulmuştur.

2.2.5. Kıdem

Kıdem, kişinin bir mesleğin içerisinde bilfiil çalışarak geçirdiği zamandır. bir meslekteki kıdem, mesleki tecrübe, deneyim ile doğru orantılıdır. Bu, özellikle öğretmenlik mesleğinde daha net olarak görülebilir. Öğretmenlik mesleğine yeni girmiş bir öğretmen ile yıllarını bu mesleğin içerisinde geçirmiş bir öğretmen arasında bir çok farklılıkların olabileceği kaçınılmazdır. Mesela eğitim fakültesinden yeni mezun olmuş olan bir öğretmenin mesleki tecrübeleriyle, artık emeklisi geliş olan bir öğretmenin mesleki tecrübeleri arasında bir çok farklılıklar vardır. Zaten bu nedenle de öğretmenliğe yeni başlayan bir öğretmene rehberlik etmesi amacıyla deneyimli bir öğretmen rehberlik etmesi amacıyla görevlendirilir. Yani öğretmenlik mesleğinde bulunduğu yıllar süresince kazanmış olduğu bilgi ve tecrübelerini göreve yeni başlamış olan bir stajyer öğretmene aktarması amacıyla, her stajyer öğretmenin deneyimli bir rehber öğretmeni vardır. Bu nedenle seviye gruplarını oluşturmada ve gruplarla çalışmalarda mesleki deneyim ile anlamlı ilişkiler bulunabileceği düşüncesiyle “kıdem” bağımsız değişken olarak araştırma kapsamına alınmıştır.

2.2.6. Cinsiyet

Araştırmamızın son bağımsız değişkenini de cinsiyet oluşturmaktadır. Öğretmenlerin cinsiyetleri ile seviye grupları ile ilgili düşünceleri ve uygulamaları arasında anlamlı ilişkilerin bulunup bulunmadığı da araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma için hazırlanmış olan atmış altı soruluk anket, 400 (dört yüz) adet çoğaltılıp, gerekli olan izinler alındıktan sonra, Sakarya ili merkez ilçede bulunan yirmi dört ilköğretim okulunda görev yapan 360 sınıf öğretmenine dağıtılmıştır. Sınıf öğretmenlerine dağıtılan 360 adet anketten ancak 303'ü geriye dönmüştür. Ayrıca araştırma için hazırlanmış olan anket formunun güvenilirlik kat sayısı da (Alpha değeri) 0,7477' olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler SPSS programında değerlendirildikten sonra aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Kız	154	50,8	50,8
Erkek	149	49,2	49,2
Toplam	303	100	100

Araştırmamıza katılan öğretmenlerin 154'ü (%50,8) bayan ve 149'u (%49,2) erkektir (Bkz. Tablo 3.1).

Tablo 3.2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
0-5 yıl	63	20,8	20,8
6-10 yıl	36	11,9	11,9
11-15 yıl	31	10,2	10,2
15-20 yıl	22	7,3	7,3
20 yıl üzeri	151	49,8	49,8
Toplam	303	100	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımına bakıldığında, %20,8’ü (63) beş yıldan az bir süredir öğretmenlik mesleğinin içerisinde. %11,9’u (36) “6-10 yıl” arasında, %10,2’si (31) “11-15 yıl” arasında, %7,3’ü (22) “16-20 yıl” arasında bu meslekte yer almaktadır. Öğretmenlerin %49,8’i (151) ise yirmi yıldan daha fazla bir süredir bu meslekte çalışmaktadırlar (Bkz. Tablo 3.2).

Tablo 3.3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bitirmiş oldukları okullara göre dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Sınıf öğretmenliği mezunu	232	76,6	76,6
Öğretmen yetiştiren bir fakülte mezunu	37	12,2	12,2
Öğretmen yetiştiren fakültelerin dışında bir fakülte mezunu	34	11,2	11,2
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin mezun oldukları okullara bakıldığında ise, araştırmaya katılan öğretmenlerin 232’si (%76,6) sınıf öğretmeni yetiştiren bir yüksek okul veya fakülte mezunu, 37’si (%12,2) bir eğitim fakültesinin sınıf öğretmenliği dışındaki bir bölüm mezunu, 34’ü (%11,2) ise eğitim ile ilgisi olmayan her hangi bir fakülte mezunudur (Bkz. Tablo 3.3).

Tablo 3.4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 2000-2001 eğitim-öğretim yılında okuttukları sınıflara göre dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
1. sınıf	57	18,8	18,8
2. sınıf	53	17,5	17,5
3. sınıf	71	23,4	23,4
4. sınıf	56	18,5	18,5
5. sınıf	66	21,8	21,8
Toplam	303	100	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 2000-2001 eğitim-öğretim yılında 57'si (%18,8) birinci sınıfı, 53'ü (%17,5) ikinci sınıfı, 71'i (%23,4) üçüncü sınıfı, 56'sı (%18,5) dördüncü sınıfı, 66'sı (%21,8) beşinci sınıfı okutmaktadır (Bkz.Tablo 3. 4).

Tablo 3.5. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdellik Oran	Geçerli oran
20'den az	3	1,0	1,0
20-30 arası	88	29,0	29,0
30-40 arası	118	38,9	38,9
40-50 arası	74	24,4	24,4
50'den çok	20	6,6	6,6
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflarlardaki öğrenci sayılarına bakıldığında ise, 88 (%29,0) öğretmenin “20-30 arasında”, 118 (%38,9) öğretmenin “30-40 arasında”, 74 (%24,4) öğretmenin “40-50 arasında” ve 20 (%6,6) öğretmenin “50'den daha fazla” öğrencisi bulunmaktadır. Sadece üç (% 1,0) öğretmenin 20'den daha az öğrencisi vardır (Bkz. Tablo 3.5). Elde edilen bulgularda öğrencisi sayısı “20'den az” olan öğretmenlerin sayısının sadece üç (3) olduğu belirlendiği için bu üç öğretmen “20- 30 arasında” öğrencisi bulunan öğretmenlerin grubuna dahil edilmiş ve “20-30 arasında öğrencim var” seçeneği de “30'dan az öğrencim var” seçeneği haline dönüştürülmüştür. Yapılan bu değişiklikten sonra sınıftaki öğrenci sayısı ile bağımlı değişkenler arasındaki anlamlılık düzeyi hesaplanmıştır.

Tablo 3.6. “Araştırmaya katılan öğretmenlerin geçmiş yıllarda hiç birleştirilmiş sınıf okuttunuz mu?” Sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdellik Oran	Geçerli oran
Evet	203	67,0	67,0
Hayır	100	33,0	33,0
Toplam	303	100	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, 100'ü (%33,0) öğretmenlik yaşantısının geçmiş yıllarında hiç birleştirilmiş sınıf okutmamış, 203'ü (%67,0) ise geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutmuştur (Bkz. Tablo 3.6).

3.1. Seviye Gruplarının Öğretmenler Arasında Kullanım Yaygınlığı

3.1.1. 2000-2001 Eğitim-Öğretim Yılında Seviye Grupları Oluşturan Öğretmenlerin Dağılımı

Tablo 3.7. Sınıfında 2000-2001 yılında seviye grubu oluşturan öğretmenler

2000-2001 Eğitim-Öğretim Yılında	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Sınıfında Seviye grubu Oluşturanlar	168	55,4	55,4
Sınıfında seviye grubu oluşturmamayanlar	135	44,6	44,6
Toplam	303	100	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, 168'i (%55,4) 2000-2001 eğitim-öğretim yılında sınıfında seviye grubu oluşturarak çalışmalarda bulunmuş, 135'i (%44,6) ise seviye gruplamasını bu eğitim-öğretim yılında hiç kullanmamıştır. Tablo 3.7'de de görüldüğü üzere öğretmenlerin yarısından fazlasının 2000-2001 eğitim-öğretim yılında seviye gruplarını oluşturdukları belirlenmiştir.

3.1.2. Geçmişte Seviye Grupları Oluşturan Öğretmenler

Tablo 3.8. Geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturan öğretmenlerin dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	24	7,9	7,9
Hemen Hiç	10	3,3	3,3
Bazen	166	54,8	54,8
Hemen her zaman	38	12,5	12,5
Her zaman	65	21,5	21,5
Toplam	303	100	100

“Geçmiş yıllarda hiç seviye grupları oluşturarak çalışmalarınızı yürüttünüz mü?” Sorusuna öğretmenlerin 65’i (%21,5) “her zaman”, 38’i (%12,5) “Hemen her zaman”, 166’sı (%54,8) “bazen”, 10’u (%3,3) “hemen hiç” ve 24’ü (%7,9) ise “hiç” şeklinde cevap vermiştir (Bkz. Tablo 3.8).

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu eğitim-öğretim etkinliklerini yürütürken seviye gruplamasını çok sık kullanmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece %11,2’si seviye gruplarını hemen hemen yok denecek kadar az veya hiç oluşturmamış, kullanmamışlardır. Elde edilen bu bulgulara göre öğrencileri seviyelerine göre gruplama öğretmenler tarafından çok kullanılan bir yöntemdir.

Tablo 3.9. Geçmiş yıllarda seviye grupları ile çalışan öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımı

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	10	4	36	4	9	63
	Bu grup içindeki oran	%15,9	%6,3	%57,1	%6,3	%14,3	%100
	Sütündeki oran	%41,7	%40,0	%21,7	%10,5	%13,8	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	%3,3	%1,3	%11,9	%1,3	%3,0	%20,8
6-10 yıl	Kişi sayısı	5	3	21	6	1	36
	Bu grup içindeki oran	%13,9	%8,3	%58,3	%16,7	%2,8	%100
	Sütündeki oran	%20,8	%30	%12,7	%15,8	%1,5	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%1,7	%1	%6,9	%2	%3	%11,9
11-15 yıl	Kişi sayısı	4	1	16	4	6	31
	Bu grup içindeki oran	%12,9	%3,2	%51,6	%12,9	%19,4	%100
	Sütündeki oran	%16,7	%10	%9,6	%10,5	%9,2	%10,2
	11-15yıl/Toplam	%1,3	%0,3	%5,3	%1,3	%2	%10,2

Tablo 3.9. Geçmiş yıllarda seviye grupları ile çalışan öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımı

16-20 yıl	Kişi sayısı	0	0	11	2	9	22
	Bu grup içindeki oran	%0	%0	%50	%9,1	%40,9	%100
	Sütündeki oran	%0	%0	%6,6	%5,3	%13,8	%7,3
	15-20yıl/Toplam	%0	%0	%3,6	%0,7	%3	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	5	2	82	22	40	151
	Bu grup içindeki oran	%3,3	%1,3	%54,3	%14,6	%26,5	%100
	Sütündeki oran	20,8	20,0	49,4	57,9	61,5	49,8
	21 üzeri/Toplam	%1,7	%0,7	%27,1	%7,3	%13,2	%49,8
Toplam	Kişi sayısı	24	10	166	38	65	303
	Grup içindeki oran	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100

Öğretmenlerin kıdemlerine göre geçmiş yıllarda seviye grubu oluşturmaları incelendiğinde oldukça anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. f testine göre anlamlılık düzeyi $0,000 < 0,05$ olarak bulunmuştur. 10 yıldan daha az süredir bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre daha az seviye gruplarını oluşturdukları belirlenmiştir. Bu soruya cevap vermiş olan 5 yıl ve daha az süredir bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin %20,6'sının bu 'grupları oluşturdukları, %22,2'sinin bu şekilde gruplara, çalışmalarında meslekte buldukları süre zarfında yer vermedikleri belirlenmiştir. 6-10 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin %19,5'inin seviye gruplamasını geçmiş yıllarda yaptıkları, %22,2'sinin ise böyle bir gruplama yapmadıkları belirlenmiştir. 10 yılı aşkın süredir öğretmenlik mesleğinin içerisinde bulunan öğretmenlerin geçmiş yıllarda seviye grupları ile çalışmalara daha çok yer verdiği görülmektedir. 11-15 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %32,3'ü seviye grupları ile geçmiş yıllarda çalıştıkları, %16,1'inin ise çalışmadıkları tespit edilmiştir. Seviye gruplarına çalışmalarında geçmiş yıllarda en

çok yer vermiş olan öğretmenler ise 16-20 yıldır öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerdir. 16-20 yıldır bu mesleği sürdüren öğretmenlerin %50'sinin bu şekilde grupları oluşturdukları belirlenmiştir. Bu öğretmenlerden seviye gruplarına meslekte buldukları süre içerisinde yer vermediklerini ifade eden hiçbir öğretmen olmamıştır. 20 yılı aşkın süredir bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin ise %41,1'inin bu gruplara meslek hayatları boyunca yer verdikleri, %4,6'sının ise çok az yer verdiklerini veya hiç yer vermedikleri belirlenmiştir. Tablo 3.9'da öğretmenlik mesleğindeki geçmişi yeni olan öğretmenlerin seviye gruplarına tecrübeli öğretmenlere oranla önceki yıllardaki çalışmalarında daha az yer verdiği net olarak görülmektedir.

Tablo 3.10. Daha önce birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturma durumları

		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutanlar	Kişi sayısı	9	5	112	34	43	203
	Bu grup içindeki yüzdelik oran	%4,4	%2,5	%55,2	%16,7	%21,2	%100
	Sütündeki yüzdelik oran	%37,5	%50	%67,5	%89,5	%66,2	%67
	Evet/Toplam	%3	%1,7	%37	%11,2	%14,2	%67
Geçmiş yıllarda hiç birleştirilmiş sınıf okutmayanlar	Kişi sayısı	15	5	54	4	22	100
	Bu grup içindeki yüzdelik oran	%15	%5	%54	%4	%22	%100
	Sütündeki yüzdelik oran	%62,5	%50	%32,5	%10,5	%33,8	%33
	Hayır/Toplam	%5	%1,7	%17,8	%1,3	%7,3	%33
Toplam	Kişi sayısı	24	10	166	38	65	303
	Bu grup içindeki yüzdelik oran	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100
	Sütündeki yüzdelik oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100

Öğretmenlik mesleği içerisinde bulunduğu süre içerisinde birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler ile okutmayan öğretmenlerin “geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturarak çalışmalarınızı yürüttünüz mü?” sorusuna verdikleri cevaplar arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Yapılan f testine göre anlamlılık düzeyi $0,009 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Daha önce birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin çok azının geçmiş yıllarda sınıflarında seviye gruplarını oluşturmadığı belirlenmiştir. Daha önce birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin geçmiş yıllarda sadece %6,9'u seviye grubu oluşturmamıştır. Bu öğretmenlerin %37,9'u seviye gruplarını sınıflarında sürekli oluşturdukları, %55,2'sinin ise sürekli değil de gerekli olduğunda seviye gruplarını oluşturdukları tespit edilmiştir.

Daha önce birleştirilmiş sınıf okutmayan öğretmenlerin geçmiş yıllarda sınıflarında seviye gruplarını sürekli oluşturanların oranı, geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutanların üçte ikisine yakındır. Daha önce birleştirilmiş sınıf okutmayan öğretmenlerin geçmiş yıllarda sürekli olmasa da bazen bu şekilde gruplama yapanların oranı, birleştirilmiş sınıf okutanların oranına hemen hemen eşit olduğu bulunmuştur. Sınıflarında geçmiş yıllarda seviye grubu oluşturmayan ve daha önce birleştirilmiş sınıf okutmayan öğretmenlerin, sınıflarında seviye grubu oluşturmayan ve daha önce birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin üç katı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.11. Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturma durumları

Bitirilen Okul Türü		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Yüksek Okul veya Eğitim fakültelerinin	Kişi sayısı	10	7	129	31	55	232
	Bu grup içindeki yüzdelik oran	%4,3	%3	%55,6	%13,4	%23,7	%100
Sınıf Öğretmenliği Bölümü	Sütündeki yüzdelik oran	%41,7	%70	%77,7	%81,6	%84,6	%76,6
	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%3,3	%2,3	%42,6	%10,2	%18,2	%76,6

Tablo 3.11. Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturma durumları

Eğitim	Kişi sayısı	7	1	20	4	5	37
Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği	Bu grup içindeki yüzdellik oran	%18,9	%2,7	%54,1	%10,8	%13,5	%100
Dışındaki bir bölüm	Sütundaki yüzdellik oran	%29,2	%10	%12	%10,5	%7,7	%12,2
Mezunu	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%2,3	%0,3	%6,6	%1,3	%1,7	%12,2
Eğitim Fakülteleri dışındaki bir fakülte mezunu	Kişi sayısı	7	2	17	3	5	34
	Bu grup içindeki yüzdellik oran	%20,6	%5,9	%50	%8,8	%14,7	%100
	Sütundaki yüzdellik oran	%29,2	%20	%10,3	%7,9	%7,7	%11,22
	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%2,3	%0,7	%5,6	%1,0	%1,7	%11,2
Toplam	Kişi sayısı	24	10	166	38	65	303
	Bu grup içindeki yüzdellik oran	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100
	Sütundaki yüzdellik oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100

Geçmiş yıllarda seviye grubu oluşturulması ile bitirilen okul arasında yapılan f testinde anlamlılık düzeyi $0,001 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Tablo 3.11’de görüldüğü üzere, sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezun olmuş öğretmenlerin %37.1’inin geçmiş yıllarda seviye gruplarını sürekli oluşturduklarını, bu öğretmenlerin % 55,6’sı ise sürekli olmasa da arada sırada bu grupları oluşturduklarını ifade etmişlerdir. Bu öğretmenlerin %7.7’si geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturmamışlardır.

Bir eğitim fakültesinden mezun olarak gerekli formasyonu aldıktan sonra sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin %24.3’ünün seviye grupları ile geçmiş yıllarda da çalıştıkları, %54’ünün ise arada sırada bu gruplarla çalıştıkları belirlenmiştir. Bu

öğretmenlerin %21,7'si seviye gruplarını geçmiş yıllarda sınıflarında oluşturmamışlar ve bu gruplarla çalışmamışlardır.

Eğitim fakülteleri dışında kalan fakülte veya dengi okuldan mezun olan ve gerekli formasyonu aldıktan sonra sınıf öğretmenliği yapmaya başlayan öğretmenlerin %23.5'inin geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturdukları belirlenmiştir. Bu öğretmenlerin % 50'sinin arada bir bu grupları oluşturdukları ve çalıştıkları, % 26.5'inin ise bu gruplar ile çalışmadıkları belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenliği mezunu olan öğretmenlerin geçmiş yıllarda seviye grupları ile çalışmalara diğer okullardan mezun olan öğretmenlerden daha fazla yer verdiği görülmektedir. Buna karşılık eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümü ile eğitim fakültelerinin dışında kalan diğer fakültelerden mezun olan öğretmenler arasında geçmiş yıllarda seviye grupları ile çalışmaların gerçekleştirilmesinde bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.12. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre geçmiş yıllarda seviye gruplarını oluşturma durumları

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	7	2	79	22	39	149
	Bu grup içindeki oran	%4,7	%1,3	%53	%14,8	%26,2	%100
	Sütündeki oran	%29,2	%20	%47,6	%57,9	%60	%49,2
	Erkek/Toplam	%2,3	%0,7	%26,1	%7,3	%12,9	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	17	8	87	16	26	154
	Bu grup içindeki oran	%11	%5,2	%56,5	%10,4	%16,9	%100
	Sütündeki oran	%70,8	%80	%52,4	%42,1	%40	%50,8
	Bayan/Toplam	%5,6	%2,6	%28,7	%5,3	%8,6	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	24	10	166	38	65	303
	Bu grup içindeki oran	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%7,9	%3,3	%54,8	%12,5	%21,5	%100

Geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturulması ve bu gruplarla çalışmaların yürütülmesi ile ilgili olarak öğretmenlerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplar arasında ilişkinin f testine göre anlamlılık düzeyi $0,002 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Bayan öğretmenlerin % 27,26'sının, erkek öğretmenlerin ise % 40,93'ünün geçmiş yıllarda okuttukları sınıflarda seviye gruplarını oluşturdukları belirlenmiştir. Geçmiş yıllarda seviye grupları oluşturmayan ve gruplarla çalışmayan bayan öğretmenlerin oranı, bu soruya cevap vermiş olan bayan öğretmenler içerisinde % 16,22 iken, erkek öğretmenlerin oranı ise bu soruya cevap veren erkek öğretmenlerin % 6,03'tür. Bu da gösteriyor ki erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre geçmiş yıllarda okutmuş oldukları sınıflarda seviye gruplamasına daha çok yer vermişlerdir. Yani erkek öğretmenler seviye grupları ile çalışmalarda daha deneyimlidir.

Tablo 3.13. “Görünürde seviye gruplaması yapmasanız dahi, zihninizde böyle bir gruplamaya gidiyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	10	3,3	3,3
Hemen Hiç	3	1,0	1,0
Bazen	83	27,4	27,4
Hemen her zaman	72	23,8	23,8
Her zaman	135	44,6	44,6
Toplam	303	100,0	100,0

Tablo 3.13'de görüldüğü üzere öğretmenlerin 135'i (%44,6) “her zaman”, 72'si (%23,8) “Hemen her zaman”, 83'ü (%27,4) “bazen” görünürde seviye grupları oluşturmasalar dahi zihinlerinde böyle bir gruplamaya gitmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3'ü (%1,0) “hemen hiç” ve 10'u (%3,3) ise “hiçbir zaman” zihinlerinde böyle bir gruplama yapmamaktadır.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun seviye gruplamasını sınıfında alenen yapmasa bile, zihninde böyle bir gruplama yaptığı belirlenmiştir. Zihninde böyle bir gruplamayı

çok azda olsa yapan veya hiç yapmayan öğretmenlerin oranı, araştırmaya katılan bütün öğretmenlerin %4.3'ü kadardır (Bkz. Tablo 3.13).

3.1.3. Seviye Gruplarının Oluşturulmasında İlköğretim Müfettişlerinin Ve Okul İdarecilerinin Etkisi

Öğretmenlerin seviye grupları oluşturmaları yönünde ilköğretim müfettişlerinin ve okul idarecilerinin de önerilerde bulunmuş olabileceği düşüncesiyle, bu kişilerden öneriler alıp almadıkları hususunda da sorular sorulmuş ve bu soruların neticesinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 3.14. “İlköğretim müfettişleri, seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	38	12,5	12,5
Hemen Hiç	35	11,6	11,6
Bazen	128	42,2	42,2
Hemen her zaman	33	10,9	10,9
Her zaman	69	22,8	22,8
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 69'u (%22,8) “her zaman”, 33'ü (%10,9) “Hemen her zaman”, 128'i (%42,2) “bazen”, seviye grupları oluşturmaları yönünde ilköğretim müfettişlerinin önerilerde bulunulduğunu dile getirirken, 35'i (%11,6) “hemen hiç” ve 38'i (%12,5) ise hiçbir zaman kendilerine böyle bir öneride bulunulmadığını ifade etmiştir (Bkz. Tablo 3.14).

İlköğretim müfettişlerinden öğretmenlere seviye grupları oluşturmalarını önerenlerin oranı, oluşturmalarını önermeyenlerin oranından fazla çıkmıştır. Kendilerine ilköğretim müfettişlerinin böyle bir öneride bulunmadığını ifade eden öğretmenlerin oranı ile oluşturmalarının önerildiğini ifade edenlerin oranı arasında %9'luk bir fark olduğu

bulunmuştur. Bu durum da bize gösteriyor ki ilköğretim müfettişleri içerisinde böyle seviye gruplarının kurulması ve bu gruplarla çalışılmasını isteyenlerin yanında, istemeyenler de oldukça fazladır. Yani çok belirgin bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.15. “İlköğretim müfettişleri, seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Kıdem		Hiç	Hemen n Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	12	10	23	7	11	63
	Bu grup içindeki oran	%19	%15,9	%36,5	%11,1	%17,5	%100
	Sütündeki oran	%31,6	%28,6	%18	%21,2	%15,9	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	%4	%3,3	%7,6	%2,3	%3,6	%20,8
6-10 yıl	Kişi sayısı	9	5	11	5	6	36
	Bu grup içindeki oran	%25	%13,9	%30,6	%13,9	%16,7	%100
	Sütündeki oran	%23,7	%14,3	%8,6	%15,2	%8,7	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%3	%1,7	%3,6	%1,7	%2	%11,9
10-15 yıl	Kişi sayısı	3	10	11	1	6	31
	Bu grup içindeki oran	%9,7	%32,3	%35,5	%3,2	%19,4	%100
	Sütündeki oran	%7,9	%28,6	%8,6	%3	%8,7	%10,2
	11-15yıl/Toplam	%1	%3,3	%3,6	%0,3	%2	%10,2
16-20 yıl	Kişi sayısı	3	4	8	4	3	22
	Bu grup içindeki oran	%13,6	%18,2	%36,4	%18,2	%13,6	%100
	Sütündeki oran	%7,9	%11,4	%6,3	%12,1	%4,3	%7,3
	15-20yıl/Toplam	%1	%1,3	%2,6	%1,3	%1	%7,3

Tablo 3.15. “İlköğretim müfettişleri, seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

20 yıl üzeri	Kişi sayısı	11	6	75	16	43	151
	Bu grup içindeki oran	%7,3	%4	%49,7	%10,6	%28,5	%100
	Sütündeki oran	%28,9	%17,1	%58,6	%48,5	%62,3	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%3,6	%2	%24,8	%5,3	%14,2	%49,8
Toplam	Kişi sayısı	38	35	128	33	69	303
	Grup içindeki oran	%12,5	%11,6	%42,2	%10,9	%22,8	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%12,5	%11,6	%42,2	%10,9	%22,8	%100

“İlköğretim müfettişleri, seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevaplar arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin kıdemlerine göre bu soruya verdikleri cevapların anlamlılık derecesi f testine göre $0,002 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

İlköğretim müfettişlerinin sınıflarında seviye grupları oluşturmaları yönünde önerilerini en az 11-15 yıl arasında bu mesleğin içerisinde olan öğretmenlere yaptıkları belirlenmiştir. 11-15 yıl arasında öğretmenlik mesleğinin içerisinde bulunan bu öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerinden kendilerine sınıf içerisinde seviye grupları oluşturabilecekleri yönünde hiç önerilerin gelmediği veya çok az önerilerin geldiğini ifade edenlerin oranı kendi grupları içerisinde %42'dir. Bu oran 6-10 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunana öğretmenlerde %38,9, 0-5 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerde %34,9, 16-20 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerde %31,9, 20 yıldan daha fazla bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerde ise %11,3 dür.

İlköğretim müfettişlerinin kendilerine bazen veya sürekli seviye gruplarını kurmaları yönünde önerilerin geldiğini ifade eden öğretmenlerin en çok meslekte 20 yılın üzerinde

bulunan öğretmenlerin olduğu tespit edilmiştir. 20 yılın üzerinde mesleki deneyime sahip bu öğretmenlerin kendilerine ilköğretim müfettişlerinden sürekli önerilerin geldiğini ifade edenlerin oranı kendi grupları içerisinde %39,1 iken bazen bu önerilerin geldiğini ifade edenlerin oranı da %49,7'dir. Buradan hareketle öğretmenlik mesleğinde 15 yılın üzerinde mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %78,66'sına değişik zamanlarda ilköğretim müfettişleri tarafından seviye gruplarını oluşturmaları yönünde tavsiyeler veya başka bir deyişle önerilerin yapıldığı belirlenmiştir. Bu oran 15 yılından daha az süredir öğretmenlik mesleğinin içerisinde bulunanlarda ise %61,46'dır.

Tablo 3.16. “Okul idarecilerinin seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	57	18,8	18,8
Hemen Hiç	31	10,2	10,2
Bazen	152	50,2	50,2
Hemen her zaman	23	7,6	7,6
Her zaman	40	13,2	13,2
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 40'ı (%13,2) “her zaman”, 23'ü (%7,6) “hemen her zaman”, 152'si (%50,2) “bazen”, okul idaresi tarafından seviye grupları oluşturmaları yönünde önerilerin geldiğini ifade ederken, 31'i (%10,2) “hemen hiç” ve 57'si (%18,8) ise hiçbir zaman kendilerine seviye grupları oluşturmaları yönünde okul idaresinden öneriler veya tavsiyeler gelmediğini dile getirmiştir (Bkz. Tablo 3.16).

Okul idarecilerinden öğretmenlerin seviye grupları oluşturmaları yönünde bir önerinin gelmediğini ifade edenlerin, geldiğini ifade edenlerden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ancak ilköğretim müfettişleri ile ilgili olarak sorulan sorudaki gibi bu soruya verilen olumlu ve olumsuz cevaplar arasında da çok büyük bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Lakin okul müdürlerinin, ilköğretim müfettişlerine göre çok daha az seviye gruplarını oluşturmaları ve bu gruplarla çalışılmalarını öğretmenlerine önerdikleri belirlenmiştir.

3.2. Seviye Gruplarının Öğrenci Başarısına Etkileri

3.2.1 Akademik Başarıya Etkisi

Tablo 3.17. Seviye gruplarında yer alan öğrencilerin akademik başarısında bir artış olduğunu düşünen öğretmenlerin dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	4	1,3	1,3
Hemen Hiç	16	5,3	5,3
Bazen	136	44,9	44,9
Hemen her zaman	82	27,1	27,1
Her zaman	65	21,5	21,5
Toplam	303	100	100

Öğretmenlere göre seviye gruplaması öğrencilerin akademik başarısını artırmaktadır. Mesela, Öğretmenlerin %21,5'i seviye grupları öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı görüşünde iken, %27,1' her zaman olmasa da her zamana yakın bir derecede bu artışın olduğu, %44,9'u ise bazen böyle bir artış gördüklerini ifade etmiştir. Seviye grupları ile çalışıldığında öğrencilerin akademik başarılarında çok az bir ilerlemenin veya hiçbir ilerlemenin olmadığını ifade eden öğretmenlerin oranı ise sadece %6,6 olarak bulunmuştur (Bkz. Tablo 3.17).

Tablo 3.18. Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarılı öğrencilere olumlu etkisinin olacağını düşünen öğretmenlerin dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	8	2,6	2,6
Hemen Hiç	8	2,6	2,6
Bazen	101	33,3	33,3
Hemen her zaman	67	22,1	22,1
Her zaman	119	39,3	39,3
Toplam	303	100,0	100,0

Öğretmenlere göre seviye gruplaması başarılı öğrencileri olumlu yönde etkilemektedir. Bulgulara göre, “Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarılı öğrencilere olumlu etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna, öğretmenlerin 119’u (%39,3) “her zaman”, 67’si (%22,1) “Hemen her zaman”, 101’i (%33,3) “bazen”, 8’i (%2,6) “hemen hiç” ve 8’i (%2,6) ise “hiç” şeklinde cevap vermiştir. Tablo 3.18’de görüldüğü üzere, başarılı öğrencileri olumsuz olarak etkilemektedir fikrine sahip öğretmenler araştırmaya katılan öğretmenlerin sadece %5,2’sini oluşturmaktadır.

Tablo 3.19. Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	51	16,8	16,8
Hemen Hiç	23	7,6	7,6
Bazen	174	57,4	57,4
Hemen her zaman	24	7,9	7,9
Her zaman	31	10,2	10,2
Toplam	303	100,0	100,0

Seviye gruplarının başarısız öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkilerine bakıldığında, başarısız öğrencilerin öğrenmelerinde de faydalı olduğu fikrine, öğretmenlerimizin dörtte birinin sahip olduğu saptanmıştır. Ancak bu konuda kararsız olan öğretmenlerin araştırma kapsamındaki öğretmenlerin yarısından daha fazla olduğu belirlenmiştir. Seviye gruplamasının başarısız öğrencilerin öğrenmelerinde faydalı olmadığı görüşünde, başarılı öğrencilerin öğrenmelerinde faydalı olmadığı görüşüne oranla bir artışın ortaya çıktığı belirlenmiştir. Yani başarılı öğrencilere oranla, başarısız öğrencilerin öğrenmelerinde seviye gruplamasının daha az faydası vardır.

Tablo 3.20. “Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız olan öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	6	1	45	5	6	63
	Bu grup içindeki oran	%9,5	%1,6	%71,4	%7,9	%9,5	%100
	Sütündeki oran	%11,8	%4,3	%25,9	%20,8	%19,4	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	%2	%0,3	%14,9	%1,7	%2	%20,8
6-10 yıl	Kişi sayısı	6	6	17	3	4	36
	Bu grup içindeki oran	%16,7	%16,7	%47,2	%8,3	%11,1	%100
	Sütündeki oran	%11,8	%26,1	%9,8	%12,5	%12,9	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%2	%2	%5,6	%1	%1,3	%11,9
11-15 yıl	Kişi sayısı	3		20	4	4	31
	Bu grup içindeki oran	%9,7	%0	%64,5	%12,9	%12,9	%100
	Sütündeki oran	%5,9	%0	%11,5	%16,7	%12,9	%10,2
	11-15yıl/Toplam	%1	%0	%6,6	%1,3	%1,3	%10,2
16-20 yıl	Kişi sayısı	6	1	15	0	0	22
	Bu grup içindeki oran	%27,3	%4,5	%68,2	%0	%0	%100
	Sütündeki oran	%11,8	%4,3	%8,6	%0	%0	%7,3
	15-20yıl/Toplam	%2,0	%0,3	%5,0	%0	%0	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	30	15	77	12	17	151
	Bu grup içindeki oran	%19,9	%9,9	%51,0	%7,9	%11,3	%100
	Sütündeki oran	%58,8	%65,2	%44,3	%50	%54,8	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%9,9	%5	%25,4	%4	%5,6	%49,8

Tablo 3.20. “Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız olan öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Toplam	Kişi sayısı	51	23	174	24	31	303
	Grup içindeki oran	%16,8	%7,6	%57,4	%7,9	%10,2	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%16,8	%7,6	%57,4	%7,9	%10,2	%100

“Seviye gruplarının akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların anlamlılık düzeyi f testine göre $0,007 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin kıdemlerine göre bu soruya verdikleri cevaplara bakıldığında, 16 ila 20 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin hiç birisinin seviye gruplarının akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuzluklar yaratmadığı düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu kıdeme sahip öğretmenlerin “seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarılı öğrencilere olumlu etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplarla bu soruya verdikleri cevaplar arasında az da olsa farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. 16 ila 20 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin önceki soruya verdikleri cevapların, seviye gruplarının akademik yönden başarılı öğrencilere faydaları olduğu üzerinde yoğunlaştığı görülürken, bu soruda bu öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların daha çok “bazen”de yoğunlaştığı, yani çekimserlik oranının büyük bir derecede arttığı görülmüştür.

Farklı mesleki tecrübeye sahip diğer öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevapların “seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarılı öğrencilere olumlu etkilerinin bulunduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımlarında da belirgin farklılıklar bulunmuştur. Mesela 20 yılın üzerinde bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin % 19,3’ü seviye gruplarının akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuz etkilerinin olacağını ifade ederken, başarılı öğrencilere olumsuz etkilerinin olacağını düşünen 20 yılın üzerinde bu görevde bulunan öğretmenlerin ise

%4,6 olduğu belirlenmiştir. Yirmi yılın üzerinde öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin seviye gruplarının akademik yönden başarısız öğrencilere zararları olmadığını ifade edenlerin oranı ise %29,6'dır.

Mesleğe daha yeni başlamış olan öğretmenlerin ise seviye gruplarının başarısız öğrencilere olumsuz etkilerinin bulunup bulunmadığı konusunda biraz daha çekimser oldukları grlmştir. Bu ğretmenlerin seviye gruplamasının başarısız öğrencilere olumsuz etkileri olacağı fikrine sahip olanların oranı, olumsuz etkileri olmayacağı fikrine sahip olanların oranından %5,3 daha fazladır. ekimser kalanların oranı ise %71,4'dir.

6-10 yıl arasında öğretmenlik mesleğinin içerisinde bulunan öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplara bakıldığında, bu öğretmenlerin %19,4'ne göre seviye gruplamasının başarısız öğrencilere olumsuz etkileri bulunmakta, %33,4'ne göre ise bulunmamaktadır.

11-15 yıl arasında öğretmenlik mesleği içerisinde bulunan öğretmenlerin ise seviye gruplarının akademik başarısı düşük olan öğrencileri olumsuz etkilediği fikrine sahip olanlar içerisinde en büyük orana sahip oldukları belirlenmiştir. Bu ğretmenlerin %25,8'inin bu gruplama şeklinin başarısız öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olduğu fikrine sahip oldukları, sadece %9,7'sinin ise bu gruplama şekilinin bu öğrenciler üzerinde olumsuz etkilerinin bulunmadığı fikrine sahip oldukları bulunmuştur.

Tablo 3.21. “Öğretmenlerin “seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?” Sorusuna verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	37	10	77	10	15	149
	Bu grup içindeki oran	%24,8	%6,7	%51,7	%6,7	%10,1	%100
	Sütundaki oran	%72,5	%43,5	%44,3	%41,7	%48,4	%49,2
	Erkek/Toplam	%12,2	%3,3	%25,4	%3,3	%5	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	14	13	97	14	16	154
	Bu grup içindeki oran	%9,1	%8,4	%63	%9,1	%10,4	%100
	Sütundaki oran	%27,5	%56,5	%55,7	%58,3	%51,6	%50,8
	Bayan/Toplam	%4,6	%4,3	%32	%4,6	%5,3	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	51	23	174	24	31	303
	Bu grup içindeki oran	%16,8	%7,6	%57,4	%7,9	%10,2	%100
	Sütundaki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%16,8	%7,6	%57,4	%7,9	%10,2	%100

Seviye grupları ile çalışmanın başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olup olmadığı hususunda öğretmenlerin verdikleri cevaplar, cinsiyetlerine göre de farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplarının f testine göre anlamlılık düzeyi $0,01 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Bayan öğretmenlerin %19,5'ine göre seviye gruplarının bir sınıfta oluşturulmasının başarısız öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olmaktadır. Erkek öğretmenlerin %16,8'i de bu fikre katılmaktadır. Başarısız öğrencilere seviye gruplarının olumsuz etkilerinin her zaman veya hemen her zaman olumsuz etkilerinin olacağını düşünen erkek öğretmenlerin oranı bayan öğretmenlerin oranından %2,7 daha azdır. Buna karşın seviye gruplamasının başarısız öğrencilere olumsuz hiçbir etkisinin olmayacağını düşünen erkek öğretmenlerin oranı %24,8 iken,

bu oran bayan öğretmenlerde %9,1 olarak bulunmuştur. Erkek öğretmenlere oranla, bayan öğretmenler seviye gruplamasının başarısız öğrencileri, daha fazla olumsuz yönde etkilediği kanaatine sahiptir.

Tablo 3.22. “Sizce, seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	5	1,7	1,7
Hemen Hiç	6	2,0	2,0
Bazen	144	47,5	47,5
Hemen her zaman	64	21,1	21,1
Her zaman	84	27,7	27,7
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin, seviye gruplamasının öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etkilerinin olduğunu ifade etmelerinde belki de öğrencilerin kendi seviyelerine göre eğitim-öğretim almalarının da bir etkisi vardır. Çünkü araştırma bulgularına göre seviye gruplaması öğrencilerin kendi ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim almalarını sağlamaktadır. Bu fikre hiç katılmayan veya çok az da olsa katılan öğretmenlerin oranı ise sadece %3,7dir.

Tablo 3. 23. “Seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	0	1	32	17	13	63
	Bu grup içindeki oran	%0	%1,6	%50,8	%27	%20,6	%100
	Sütündeki oran	%0	%16,7	%22,2	%26,6	%15,5	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	%0	%0,3	%10,6	%5,6	%4,3	%20,8
6-10 yıl	Kişi sayısı	2	1	21	6	6	36
	Bu grup içindeki oran	%5,6	%2,8	%58,3	%16,7	%16,7	%100
	Sütündeki oran	%40	%16,7	%14,6	%9,4	%7,1	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%0,7	%0,3	%6,9	%2	%2	%11,9
11-15 yıl	Kişi sayısı	0	3	17	4	7	31
	Bu grup içindeki oran	%0	%9,7	%54,8	%12,9	%22,6	%100
	Sütündeki oran	%0	%50	%11,8	%6,3	%8,3	%10,2
	11-15yıl/Toplam	%0	%1	%5,6	%1,3	%2,3	%10,2
16-20 yıl	Kişi sayısı	0	0	10	5	7	22
	Bu grup içindeki oran	%0	%0	%45,5	%22,7	%31,8	%100
	Sütündeki oran	%0	%0	%6,9	%7,8	%8,3	%7,3
	15-20yıl/Toplam	%0	%0	%3,3	%1,7	%2,3	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	3	1	64	32	51	151
	Bu grup içindeki oran	%2	%0,7	%42,4	%21,2	%33,8	%100
	Sütündeki oran	%60	%16,7	%44,4	%50	%60,7	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%1	%0,3	%21,1	%10,6	%16,8	%49,8

Tablo 3. 23. “Seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Toplam	Kişi sayısı	5	6	144	64	84	303
	Grup içindeki oran	%1,7	%2	%47,5	%21,1	%27,7	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%1,7	%2	%47,5	%21,1	%27,7	%100

Öğretmenlerin, seviye gruplarının öğrencilerin kendi ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim almalarını sağlayıp sağlamadığı fikri ile kıdemleri arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin kıdemlerine göre bu soruya verdikleri cevapların anlamlılık düzeyi f testine göre $0,036 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Onbeş yıldan daha fazla mesleki deneyime sahip öğretmenlerin, 15 yıldan daha az mesleki deneyime sahip öğretmenlere göre seviye gruplarının öğrencilerin kendi ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetleri düzeyinde eğitim alma imkanı sağladığını daha çok ifade ettikleri belirlenmiştir. Onbeş yıldan daha fazla meslek içerisinde bulunan öğretmenlerin %55'inin bu fikre sahip oldukları bulunmuştur. Bu oran, soruya cevap veren bütün öğretmenlerin de %31,4'ünü oluşturmaktadır. 1 ile 5 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerde bu fikre katılanlarının oranında % 8 gibi çok düşük bir oranda olduğu görülmüştür. Seviye gruplarının öğrencilerin ilgi ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağladığı kanaatinde olan 6 ile 15 yıl arasında mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin oranında ise 15 yılın üzerinde mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin oranından %22 gibi bir fark olduğu bulunmuştur. Yani 6 ile 15 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin % 33,5'ine göre seviye gruplarının, öğrencilere bireysel farklılıklarına göre eğitim alma imkanı sağladığı belirlenmiştir. Dolayısıyla öğretmenlerin kıdemlerine göre bakıldığında, seviye gruplarının öğrencilerin bireysel ayrılıklarına göre eğitim alma imkanı sağladığı fikrine en az sahip olan öğretmenler 6 ila 15 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerdir.

Seviye gruplarının öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlamadığı fikrine sahip, hiçbir 16 ile 20 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmen olamamıştır. Bu imkanı sağlamadığı fikrine sahip 0-5 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin oranı kendi grubu içerisinde %1,6, 6-10 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin oranı %9,4, 11-15 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunanların oranı %9,7, 20 yılın üzerinde bulunan en deneyimli öğretmenlerin oranı ise %2,7 olarak bulunmuştur (bkz. Tablo 3.23).

Tablo 3. 24 “Sizce seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	3	4	62	27	53	149
	Bu grup içindeki oran	%2	%2,7	%41,6	%18,1	%35,6	%100
	Sütündeki oran	%60	%66,7	%43,1	%42,2	%63,1	%49,2
	Erkek/Toplam	%1	%1,3	%20,5	%8,9	%17,5	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	2	2	82	37	31	154
	Bu grup içindeki oran	%1,3	%1,3	%53,2	%24	%20,1	%100
	Sütündeki oran	%40	%33,3	%56,9	%57,8	%36,9	%50,8
	Bayan/Toplam	%0,7	%0,7	%27,1	%12,2	%10,2	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	5	6	144	64	84	303
	Bu grup içindeki oran	%1,7	%2	%47,5	%21,1	%27,7	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%1,7	%2	%47,5	%21,1	%27,7	%100

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile “Sizce seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?” sorusuna verdikleri cevaplar

arasındaki ilişkinin anlamlılık hesaplamasında f testi değeri $0,042 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Tablo 3.24’de görüldüğü üzere erkek öğretmenlerin %35,6’sına göre seviye grupları öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkânını her zaman sağlamaktadır. Bayan öğretmenlerin ise %20,1’i bu kanaate sahiptir. Bu soruya hemen her zaman diyen bayan öğretmenlerin oranı ise erkek öğretmenlerin oranından %3,9 fazladır. Bayan öğretmenlerin %53,2’si ise seviye grupları bazen böyle bir imkânı sağlamakta demiş iken, yine bazen diyen erkek öğretmenlerin oranı da %41,6 olarak bulunmuştur. Seviye gruplarının hemen hiç veya hiç böyle bir imkân tanımadığını ifade eden bayan öğretmenlerin toplam oranı %2,6, erkek öğretmenlerin oranı ise %4,7 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla Erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere oranla daha fazla seviye gruplarının öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkânı sağladığı fikrine sahip oldukları saptanmıştır.

3.2.2. Seviye Gruplarının Öğrencilerin Özgüven, Kendini İfade Becerisi, motivasyon Özelliklerine Etkisi

Tablo 3.25. “Seviye gruplarında yer alan öğrencilerin diğer özelliklerinde (öz güven, kendini ifade becerisi, motivasyon. Vb.) bir artış olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	8	2,6	2,6
Hemen Hiç	15	5,0	5,0
Bazen	103	34,0	34,0
Hemen her zaman	100	33,0	33,0
Her zaman	77	25,4	25,4
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 77’sine (%25,4) göre seviye gruplarında yer olan öğrencilerin özelliklerinde (özgüven, ifade becerisi, motivasyon vb.) her zaman, 100’üne (%33,0) göre de her zaman olmasa da oldukça fazla oranda artışlar olmaktadır. 103 (%34,0) öğretmene göre öğrencilerin bu özelliklerindeki artışlar bazen gerçekleşmektedir. 15 (%5,0) öğretmen bu artışların çok az gerçekleştiğini ifade ederken, 8 (%2,6) öğretmene

göre ise seviye gruplarında yer alan öğrencilerin göstermiş olduğu bu özelliklerinde hiçbir artışı olmamaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenler, seviye grupları ile çalışılan gruplarda yer alan öğrencilerin, öz güven, kendini ifade becerisi, motivasyon vb. gibi özelliklerinde olumlu yönde artışların olduğu fikrine, yaygın olarak sahiptirler (Bkz. Tablo 3.25).

3.3. Seviye Grupları İle Çalışmalarda Karşılaşılan Sorunlar

Tablo 3.26. “Seviye grupları ile çalışmada karşılaştığınız/karşılaşabileceğiniz güçlükler olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	16	5,3	5,3
Hemen Hiç	16	5,3	5,3
Bazen	176	58,1	58,1
Hemen her zaman	55	18,2	18,2
Her zaman	40	13,2	13,2
Toplam	303	100	100

Öğretmenlere, seviye gruplarının uygulanmasında karşılaştıkları/karşılaşabilecekleri sorunlar olup olmadığı sorulmuş ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun seviye grupları ile çalışırken bir takım sorunlar ile karşı karşıya kaldıkları saptanmıştır. Tablo 3.26’ya bakıldığında öğretmenlerin 40’ı (%13,2) “her zaman”, 55’i (%18,2) “Hemen her zaman”, güçlüklerle karşı karşıya kaldıkları/kalabileceklerini ifade ettikleri, 176 (%58,1) öğretmen ise “bazen” karşılaştıkları/karşılaşabileceklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu soruya “hemen hiç” diyenlerin sayısı 16 (%5,3) iken, hiçbir şekilde güçlüklerle karşılaşmadıklarını veya karşılaşmayacaklarını ifade edenlerin sayısı ise 16 (%5,3)’dür (Bkz. Tablo 3.26).

Tablo 3.27. “Seviye grupları ile çalışmada karşılaştığınız veya karşılaşılabileceğiniz güçlükler olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	10	10	92	21	16	149
	Bu grup içindeki oran	%6,7	%6,7	%61,7	%14,1	%10,7	%100,0
	Sütundaki oran	%62,5	%62,5	%52,3	%38,2	%40,0	%49,2
	Erkek/Toplam	%3,3	%3,3	%30,4	%6,9	%5,3	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	6	6	84	34	24	154
	Bu grup içindeki oran	%3,9	%3,9	%54,5	%22,1	%15,6	%100
	Sütundaki oran	%37,5	%37,5	%47,7	%61,8	%60	%50,8
	Bayan/Toplam	%2	%2	%27,7	%11,2	%7,9	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	16	16	176	55	40	303
	Bu grup içindeki oran	%5,3	%5,3	%58,1	%18,2	%13,2	%100
	Sütundaki oran	%100	%100	%100,0	%100	%100	%100
	Toplam	%5,3	%5,3	%58,1	%18,2	%13,2	%100

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bu soruya verdikleri cevaplara bakıldığında ise. öğretmenlerin cinsiyetleri ile seviye grupları ile çalışmalarda sorunlar yaşamaları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. İlişki düzeyi f testine göre $0,016 < 0,05$ olarak saptanmıştır. Tablo 3.27’de görüldüğü üzere erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere oranla seviye grupları ile çalışırken veya çalışmayı düşündüklerinde karşılaştıkları/karşılaşılabilecekleri sorunların daha az olacağı fikrine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu fark erkek öğretmenlerin seviye grupları ile geçmiş yıllarda daha fazla

çalışmasında yani seviye grupları ile çalışmada bayan öğretmenlerden daha deneyimli olmalarından da kaynaklanabilir.

3.3.1. Programın Yoğun Olması

Tablo 3.28. Bu güçlükler programın yoğunluğundan kaynaklanan güçlükler mi? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	19	6,3	6,3
Hemen Hiç	13	4,3	4,3
Bazen	111	36,6	36,6
Hemen her zaman	83	27,4	27,4
Her zaman	77	25,4	25,4
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin seviye grupları ile çalışırken karşılaştıkları/karşılaşabilecekleri sorunların kaynaklarını ortaya çıkartmak amacıyla bir dizi soru sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevaplar neticesinde sorunların kaynaklarından ilkinin programın yoğunluğu oluşturmuştur. Öğretmenlerin 77'si (%25,4) programın yoğun olmasının “her zaman”, 83'ü (%27,4) ise “hemen her zaman” güçlükler yarattığını ifade etmiştir. 111 (%36,6) öğretmen programın yoğun olmasının bazen güçlükler yarattığını düşünmektedir. Programın yoğun olmasının hemen hiç veya hiçbir şekilde güçlük yaratmayacağını düşünenlerin sayısı ise 32 (%10,6)'dir (Bkz. Tablo 3.28). Elde edilen bu bulgular gösteriyor ki programın yoğun olması öğretmenlerin bu gruplarla çalışmalarında karşılaştıkları/karşılaşabilecekleri sorunlardan bir tanesidir.

Tablo 3.29. Daha önce birleştirilmiş sınıf okutan veya okutmayan öğretmenlerin, “Seviye grupları ile çalışırken karşılaştığınız veya karşılaşacağınızı düşündüğünüz güçlükler programın yoğunluğundan kaynaklanan güçlükler mi?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Topla m
Geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutanlar	Kişi sayısı	15	4	81	54	49	203
	Bu grup içindeki yüzdeler oran	%7,4	%2	%39,9	%26,6	%24,1	%100
	Sütündeki yüzdeler oran	%78,9	%30,8	%73	%65,1	%63,6	%67
	Evet/Toplam	%5	%1,3	%26,7	%17,8	%16,2	%67
Geçmiş yıllarda hiç birleştirilmiş sınıf okutmayanlar	Kişi sayısı	4	9	30	29	28	100
	Bu grup içindeki yüzdeler oran	%4	%9	%30	%29	%28	%100
	Sütündeki yüzdeler oran	%21,1	%69,2	%27	%34,9	%36,4	%33
	Hayır/Toplam	%1,3	%3	%9,9	%9,6	%9,2	%33
Toplam	Kişi sayısı	19	13	111	83	77	303
	Bu grup içindeki yüzdeler oran	%6,3	%4,3	%36,6	%27,4	%25,4	%100
	Sütündeki yüzdeler oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%6,3	%4,3	%36,6	%27,4	%25,4	%100

Öğretmenlerin meslek yaşamında birleştirilmiş sınıf okutmuş olma durumu göz önüne alındığında, daha önce birleştirilmiş sınıf okutma/okutmama ile programın yoğunluğundan kaynaklanana sorunlar arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf okutma ve okutmama durumuna göre bu soruya verdikleri cevapların f testine göre anlamlılık düzeyi $0,018 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Seviye grupları ile çalışırken karşılaştıkları veya karşılaşılabilecekleri güçlüklerin nedenlerinden birisi olarak, geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin %50,7'si, geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutmayan öğretmenlerin ise %57'si programın yoğun olmasını görmektedir. Bu konuda çekimser kalanların kendi grupları içerisindeki oranları ise geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerde %39,9 iken, birleştirilmiş sınıf okutmayan öğretmenlerde %30'dur. Programın yoğun olmasının çok az miktarda seviye grupları ile çalışmalarda sorun yarattığını veya yaratabileceğini düşünen öğretmenlerin kendi grupları içerisindeki oranları da geçmişte birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler de sadece %2, geçmişte birleştirilmiş sınıf okutmayan öğretmenlerde %9 olarak bulunmuştur. Programın yoğun olmasının hiçbir zaman sorun yaratmayacağını ifade eden öğretmenlerin ise de kendi grupları içerisindeki oranları, daha önce birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerde %7,4, birleştirmiş sınıf okutmayan öğretmenlerde %4'dür (Bkz Tablo 3.29).

3.3.2. Zamanın Yetersizliği

“Bu güçlükler zamanın yetersizliğinden kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	23	7,6	7,6
Hemen Hiç	15	5,0	5,0
Bazen	135	44,6	44,6
Hemen her zaman	63	20,8	20,8
Her zaman	67	22,1	22,1
Toplam	303	100	100

“Seviye grupları ile çalışmalardaki güçlükler zamanın yetersiz olmasından kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin 67'si (%22,1) “her zaman”, 63'ü (%20,8) “Hemen her zaman”, 135'i (%44,6) “bazen”, 15'i (%5,0) “hemen hiç” ve 23'ü (%7,3) ise hiçbir zaman şeklinde cevap vermiştir(Bkz. Tablo 3.30).

Programın yoğun olması zamanı da direkt olarak etkileyeceğinden, zamanın yetersiz olmasının da seviye grupları ile çalışmalarda bir sorun yaratıp yaratmadığı sorulmuş, öğretmenlerin zamanın yetersiz olmasını da seviye grupları ile çalışmalarda karşılaşılan sorunların kaynaklarından birisi olarak gördükleri belirlenmiştir. Ancak zamanın yeterli olması, öğretmenlerimize programların yoğun olması kadar seviye gruplarıyla çalışmalarda sorunlar yaratmamaktadır.

3.3.3. Sınıfların Kalabalık Olması

Tablo 3.31. “Bu güçlükler sınıfın kalabalık olmasından kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	31	10,2	10,2
Hemen Hiç	29	9,6	9,6
Bazen	123	40,6	40,6
Hemen her zaman	56	18,5	18,5
Her zaman	64	21,1	21,1
Toplam	303	100	100

“Seviye grupları ile çalışmalarda karşılaşılabilecek güçlüklerden birisinin de sınıfların kalabalık olması mı?” Sorusuna öğretmenlerin 64’ü (%21.1) “her zaman”, 56’sı (%18,5) “Hemen her zaman”, 123’ü (%40,6) “bazen” cevabını vermiştir. öğretmenlerin 29, u (%9,6) “hemen hiç” cevabını verirken, 31’i (%10,2) ise hiçbir zaman sınıfların kalabalık olmasının bir güçlük yaratmayacağını düşündükleri belirlenmiştir (Bkz. Tablo 3.31).

Sınıfların kalabalık olması da seviye gruplarıyla çalışmada öğretmenlerin karşılaştığı güçlüklerden bir tanesidir. Sınıfların kalabalık olması, seviye grupları ile çalışmalarda karşılaşılan güçlüklerden; zamanın yetersiz ve programın yoğun olmasından daha az problem yaratmaktadır.

Tablo 3.32. “Seviye grupları ile çalışırken karşılaşılan güçlükler sınıfların kalabalık olmasından mı kaynaklanmaktadır?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	22	14	64	22	27	149
	Bu grup içindeki oran	%14,8	%9,4	%43	%14,8	%18,1	%100
	Sütündeki oran	%71	%48,3	%52	%39,3	%42,2	%49,2
	Erkek/Toplam	%7,3	%4,6	%21,1	%7,3	%8,9	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	9	15	59	34	37	154
	Bu grup içindeki oran	%5,8	%9,7	%38,3	%22,1	%24	%100
	Sütündeki oran	%29	%51,7	%48	%60,7	%57,8	%50,8
	Bayan/Toplam	%3	%5	%19,5	%11,2	%12,2	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	31	29	123	56	64	303
	Bu grup içindeki oran	%10,2	%9,6	%40,6	%18,5	%21,1	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%10,2	%9,6	%40,6	%18,5	%21,1	%100

Sınıfların kalabalık olması ile öğretmenlerin cinsiyetlerine göre seviye gruplarında karşılaştıkları güçlükler arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetleri ile sınıfların kalabalık olmasının güçlükler yaratması arasında uygulanan f testinde anlamlılık düzeyi $0,008 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Bu duruma göre bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla daha fazla, sınıfların kalabalık olmasının seviye grupları ile çalışmalarda güçlükler yarattığı fikrindedir (Bkz Tablo 3.32).

Tablo 3.33. “Seviye grupları ile çalışırken karşılaştığınız güçlükler sınıfların kalabalık olmasından kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı

Öğrenci sayısı		Hiç	Hemen	Bazen	Hemen	Her	Her	Toplam
			Hiç		Her zaman	Zaman		
30'dan az	Kişi sayısı	18	16	39	7	11		91
	Bu grup içindeki oran	%19,8	%17,6	%42,9	%7,7	%12,1		%100
	Sütündeki oran	%58,1	%55,2	%31,7	%12,5	%17,2		%30
	Genel toplamdaki Oran	%5,9	%5,3	%12,9	%2,3	%3,6		%30
30-40 Arası	Kişi sayısı	7	11	59	21	20		118
	Bu grup içindeki oran	%5,9	%9,3	%50	%17,8	%16,9		%100
	Sütündeki oran	%22,6	%37,9	%48	%37,5	%31,3		%38,9
	Genel toplamdaki Oran	%2,3	%3,6	%19,5	%6,9	%6,6		%38,9
40-50 Arası	Kişi sayısı	5	2	21	22	24		74
	Bu grup içindeki oran	%6,8	%2,7	%28,4	%29,7	%32,4		%100
	Sütündeki oran	%16,1	%6,9	%17,1	%39,3	%37,5		%24,4
	Genel toplamdaki Oran	%1,7	%0,7	%6,9	%7,3	%7,9		%24,4
50'den Çok	Kişi sayısı	1	0	4	6	9		20
	Bu grup içindeki oran	%5	%0	%20	%30	%45		%100
	Sütündeki oran	%3,2	%0	%3,3	%10,7	%14,1		%6,6
	Genel toplamdaki Oran	%0,3	%0	%1,3	%2	%3		%6,6

Tablo 3.33. “Seviye grupları ile çalışırken karşılaştığınız güçlükler sınıfların kalabalık olmasından kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı

Toplam	Kişi sayısı	31	29	123	56	64	303
	Bu grup içindeki oran	%10,2	%9,6	%40,6	%18,5	%21,1	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Genel toplamdaki Oran	%10,2	%9,6	%40,6	%18,5	%21,1	%100

Seviye grupları ile çalışırken karşılaşılan sorunların kaynaklarından birisi olarak sınıfların kalabalık olması ile öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayıları arasında oldukça anlamlı bir ilişkinin olduğu da saptanmıştır. Bu soruya öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayılarına göre verdikleri cevaplarda anlamlılık düzeyi $0,000 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Elde edilen bulgulara göre bir sınıfta öğrenci sayısı arttıkça, sınıfların kalabalık olmasından kaynaklanan sorunlarda artmaktadır. Mesela, 30’dan az öğrencisi bulunan öğretmenlerin, sınıfların kalabalık olmasının seviye gruplarıyla çalışmalarda her zaman sorunlar yarattığını ifade edenlerin oranı %12,1 iken bu oran 30 ila 40 arasında öğrencisi bulunan öğretmenlerde %16,9, 40 ila 50 arasında öğrencisi bulunan öğretmenlerde %32,4, 50’den daha fazla öğrencisi bulunan öğretmenlerde %45’dir. Bu bulgulara göre seviye grupları ile çalışmada öğretmenler, sınıflarındaki öğrenci sayısı arttıkça, bu sayıya istinaden daha fazla sorunlarla karşılaşmaktadırlar (Bkz. Tablo 3.33).

3.3.4. Fiziksel ortam

Tablo 3.34. “Bu güçlükler fiziksel ortamdan kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	26	8,6	8,6
Hemen Hiç	30	9,9	9,9
Bazen	136	44,9	44,9
Hemen her zaman	66	21,8	21,8
Her zaman	45	14,9	14,9
Toplam	303	100	100

Bir başka soruda ise fiziksel ortamın seviye grupları ile çalışmalarda güçlükler yaratıp yaratmadığı belirlenmek istenmiş ve öğretmenlerin 45'i (%14,9) “her zaman”, 66'sı (%21,8) “Hemen her zaman”, 136'sı (%44,9) “bazen” çalışmalarda fiziksel ortamdan kaynaklanan engeller olduğunu, 30'u (%9,9) “hemen hiç” diyerek fiziksel ortamdaki yetersizliklerden kaynaklanan güçlüklerin çok az olduğunu ifade etmiştir. 26 (%8,6) öğretmen ise hiçbir zaman fiziksel ortamdaki yetersizliklerin herhangi bir güçlük yaratmadığını dile getirmiştir (Bkz. Tablo 3.34).

Fiziksel ortamdan kaynaklanan olumsuzluklarda öğretmenlerin seviye grupları ile çalışmalarında sorunlar yaratmaktadır. Fiziksel ortamın güçlükler yaratmadığını ifade eden öğretmenlerin oranı %18,5'dir. Öğretmenler fiziksel ortamdan kaynaklanan güçlüklerle, programın yoğunluğundan ve zamanın yetersizliğinden kaynaklanan güçlüklerle oranla daha az karşılaşmaktadırlar. Sınıfların kalabalık olmasından kaynaklanan güçlükler ile de aşağı yukarı aynı oranda karşılaşmaktadırlar.

Tablo 3. 35. “Seviye grupları ile çalışırken karşılaşılan güçlükler fiziksel ortamdaki yetersizliklerden mi kaynaklanmaktadır?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	17	15	76	24	17	149
	Bu grup içindeki oran	%11,4	%10,1	%51	%16,1	%11,4	%100
	Sütündeki oran	%65,4	%50	%55,9	%36,4	%37,8	%49,2
	Erkek/Toplam	%5,6	%5	%25,1	%7,9	%5,6	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	9	15	60	42	28	154
	Bu grup içindeki oran	%5,8	%9,7	%39	%27,3	%18,2	%100
	Sütündeki oran	%34,6	%50	%44,1	%63,6	%62,2	%50,8
	Bayan/Toplam	%3	%5	%19,8	%13,9	%9,2	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	26	30	136	66	45	303
	Bu grup içindeki oran	%8,6	%9,9	%44,9	%21,8	%14,9	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%8,6	%9,9	%44,9	%21,8	%14,9	%100

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile seviye grupları ile çalışmalarda karşılaştıkları güçlüklerin fiziksel ortamdan kaynaklanan güçlükler olduğu arasında da anlamlı bir ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Bu değişkenler arasında uygulanan f testine göre anlamlılık düzeyi $0,004 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Tablo 3.35’de görüldüğü üzere bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla daha fazla fiziksel ortamlardan kaynaklanan güçlüklerle karşılaştıkları belirlenmiştir.

3.3.5. Öğretmenin Bilgisi

Tablo 3. 36. “Bu güçlükler öğretmenin bu konudaki bilgisinden kaynaklanan güçlükler mi?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	82	27,1	27,1
Hemen Hiç	55	18,2	18,2
Bazen	148	48,8	48,8
Hemen her zaman	11	3,6	3,6
Her zaman	7	2,3	2,3
Toplam	303	100	100

Seviye grupları ile çalışmalarda kendini yetersiz gören öğretmenlerin sayısının oldukça az olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin 7’si (%2,3) “her zaman”, 11’i (%2,3) “Hemen her zaman”, 148’i (%48,8) “bazen”, seviye grupları ile çalışmalarda, kendilerinin bu konu ile ilgili bilgisizlikten kaynaklanan sorunların olduğunu ifade etmişlerdir. 55 (%18,2) öğretmen “hemen hiç” kendilerinin seviye grupları ile çalışmalarda bilgisizlikten kaynaklanan güçlükler ile karşılaşmadıklarını, 82 (%27,1) öğretmen ise hiçbir zaman kendilerini bu konuda bilgisiz görmediklerini ve dolayısı ile seviye gruplarıyla çalışmalarında bunun bir sorun yaratmadığını belirlenmiştir (Bkz. Tablo 3.36).

Tablo 3. 37. Seviye gruplarının oluşturulmasında kendinizde yetersizlikler görüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	75	24,8	24,8
Hemen Hiç	42	13,9	13,9
Bazen	176	58,1	58,1
Hemen her zaman	6	2,0	2,0
Her zaman	4	1,3	1,3
Toplam	303	100	100

Seviye grupları ile çalışırken karşılaşılan sorunların kaynaklarından birinin öğretmenin bu konudaki bilgisinden kaynaklanabileceğinin yanında bu grupları oluştururken de öğretmenin yetersizliğinden kaynaklanan bir sorun olup olmadığı öğretmenlere sorulmuş ve öğretmenlerin seviye gruplarının oluşturulmasında kendilerini çok az yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Yani seviye gruplarının nasıl oluşturulacağı konusunda öğretmenler gerekli olan bilgilerin çoğuna sahiptir. Bundan dolayı da bu grupları oluşturmada bilgi yetersizliğinden kaynaklanan, %3,3 gibi çok az bir orandaki öğretmenlerin sorunlar yaşadığı saptanmıştır. Tablo 3.37’de görüldüğü üzere, öğretmenlerin 75’i (%24,8) kendilerini seviye gruplarının oluşturulması konusunda hiçbir şekilde yetersiz görmemekte, 42’si (%13,9) ise çok az yetersiz görmektedir. 176 (%58,1) öğretmen ise “bazen” seviye gruplarının oluşturulmasında kendilerinde yetersizlikler görmektedir. 6’sı (%2,0) “Hemen her zaman” bu konuda yetersiz kalabileceklerini düşünürken, 4’ü (%1,3) kendilerini seviye gruplarının oluşturulmasında tamamen yetersiz görmektedir (Bkz. Tablo).

Tablo 3.38. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre seviye gruplarını oluşturmada kendilerini yetersiz görme durumları

Öğrenci sayısı		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
30’dan az	Kişi sayısı	18	9	62	1	1	91
	Bu grup içindeki oran	%19,8	%9,9	%68,1	%1,1	%1,1	%100
	Sütündeki oran	%24	%21,4	%35,2	%16,7	%25	%30
	Genel toplamdaki Oran	%5,9	%3	%20,5	%0,3	%0,3	%30
30-40 Arası	Kişi sayısı	28	16	68	4	2	118
	Bu grup içindeki oran	%23,7	%13,6	%57,6	%3,4	%1,7	%100
	Sütündeki oran	%37,3	%38,1	%38,6	%66,7	%50	%38,9
	Genel toplamdaki Oran	%9,2	%5,3	%22,4	%1,3	%0,7	%38,9

Tablo 3.38. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre seviye gruplarını oluşturmada kendilerini yetersiz görme durumları

40-50 Arası	Kişi sayısı	20	14	38	1	1	74
	Bu grup içindeki oran	%27	%18,9	%51,4	%1,4	%1,4	%100
	Sütündeki oran	%26,7	%33,3	%21,6	%16,7	%25	%24,4
	Genel toplamdaki Oran	%6,6	%4,6	%12,5	%0,3	%0,3	%24,4
50'den Çok	Kişi sayısı	9	3	8	0	0	20
	Bu grup içindeki oran	%45	%15	%40	%0	%0	%100
	Sütündeki oran	%12	%7,1	%4,5	%0	%0	%6,6
	Genel toplamdaki Oran	%3	%1	%2,6	%0	%0	%6,6
Toplam	Kişi sayısı	75	42	176	6	4	303
	Bu grup içindeki oran	%24,8	%13,9	%58,1	%2	%1,3	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Genel toplamdaki Oran	%24,8	%13,9	%58,1	%2	%1,3	%100

Öğretmenlerin sınıflarında öğrenci sayısına göre seviye grupları oluşturmada kendini yetersiz görenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Yapılmış olan f testine göre anlamlılık düzeyi $0,049 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Tablo 3.38'de açıkça görülebileceği gibi öğretmenlerin sınıflarında öğrenci sayısı arttıkça seviye gruplarını oluşturmada kendilerinin yetersiz kalabileceği düşünülürken, öğretmenlerin kendilerini daha az yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Örneğin, sınıfında 30'dan az öğrencisi bulunan öğretmenlerin %19,8'i kendilerini hiç yetersiz görmez iken bu oran 30 ila 40 arasında öğrencisi olan öğretmenlerde %23,7, 40 ila 50 arasında öğrencisi olan öğretmenlerde %27 ve 50 den çok öğrencisi olan öğretmenlerde ise %45

olarak bulunmuştur. Dolayısıyla sınıflardaki öğrenci sayısının artması öğretmenlerin seviye gruplarını oluşturmada kendilerinin yetersiz kalacağı fikrine hiçbir etkisi yoktur.

Tablo 3.39. Öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre seviye grupları ile çalışırken karşılaştıkları/karşılaşacaklarını düşündükleri güçlüklerde kendilerinin bilgisinden kaynaklanan güçlükler

Okutulan sınıf		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
1. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	12	10	30	4	1	57
	Bu grup içindeki oran	%21,1	%17,5	%52,6	%7	%1,8	%100
	Sütündeki oran	%14,6	%18,2	%20,3	%36,4	%14,3	%18,8
	1. Sınıf/Toplam	%4	%3,3	%9,9	%1,3	%0,3	%18,8
2. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	21	11	20	1	0	53
	Bu grup içindeki oran	%39,6	%20,8	%37,7	%1,9	%0	%100
	Sütündeki oran	%25,6	%20	%13,5	%9,1	%0	%17,5
	2. Sınıf/Toplam	%6,9	%3,6	%6,6	%0,3	%0	%17,5
3. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	25	17	25	2	2	71
	Bu grup içindeki oran	%35,2	%23,9	%35,2	%2,8	%2,8	%100
	Sütündeki oran	%30,5	%30,9	%16,9	%18,2	%28,6	%23,4
	3. Sınıf Toplam	%8,3	%5,6	%8,3	%0,7	%0,7	%23,4
4. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	10	10	35	0	1	56
	Bu grup içindeki oran	%17,9	%17,9	%62,5	%0	%1,8	%100
	Sütündeki oran	%12,2	%18,2	%23,6	%0	%14,3	%18,5
	4. Sınıf/Toplam	%3,3	%3,3	%11,6	%0	%0,3	%18,5

Tablo 3.39. Öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre seviye grupları ile çalışırken karşılaştıkları/karşılaşacaklarını düşündükleri güçlüklerde kendilerinin bilgisinden kaynaklanan güçlükler

5. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	14	7	38	4	3	66
	Bu grup içindeki oran	%21,2	%10,6	%57,6	%6,1	%4,5	%100
	Sütündeki oran	%17,1	%12,7	%25,7	%36,4	%42,9	%21,8
	5. Sınıf/Toplam	%4,6	%2,3	%12,5	%1,3	%1	%21,8
Toplam	Kişi sayısı	82	55	148	11	7	303
	Grup içindeki oran	%27,1	%18,2	%48,8	%3,6	%2,3	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%27,1	%18,2	%48,8	%3,6	%2,3	%100

Öğretmenlerin, “Seviye grupları ile çalışmalarda karşılaştığınız veya karşılaşacağınızı düşündüğünüz güçlükler öğretmenin bu konudaki yetersizliğinden kaynaklanan güçlükler mi?” sorusuna okuttukları sınıflara göre verdikleri cevaplar arasında da anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan f testinde anlamlılık düzeyi $0,002 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerden, özellikle ikinci devredeki (4. ve 5.) sınıfları okutanlar ile birinci devreden birinci sınıfı okutanların %31 ile %39 arasında değişen oranlarda kendilerini seviye gruplarını ile çalışmalarda hiç yetersiz görmedikleri veya çok az yetersiz kaldıklarını/kalabileceklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Oysa ikinci ve üçüncü sınıfları okutan öğretmenlerde bu oran %60 dolaylarındadır. Yani ikinci devredeki sınıfları ve birinci devreden, birinci sınıfları okutan öğretmenler diğer iki sınıfı okutan öğretmenlere göre kendilerini daha yetersiz görmektedirler.

3.3.6. Program Kitaplarında Seviye Grupları ile çalışmalara Yeteri Kadar Yer Verilmemesi

Tablo 3.40. “İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmayla ilgili konulara yeteri kadar yer veriyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	38	12,5	12,5
Hemen Hiç	77	25,4	25,4
Bazen	94	31,0	31,0
Hemen her zaman	46	15,2	15,2
Her zaman	48	15,8	15,8
Toplam	303	100	100

Bir başka soruda öğretmenlerden ilköğretim programında seviye gruplarına ve bu gruplarla çalışmalara yeteri kadar yer verilip verilmediği sorulmuş ve öğretmenlerin 48’i (%15,8) “her zaman”, 46’sı (%15,2) “Hemen her zaman”. 94’ü (%31) “bazen”, ilköğretim programlarının bu konudaki bilgilere yer verdiğini, 77’i (%25.3) “hemen hiç” ilköğretim programlarını seviye grupları ile ilgili çalışmalara yer vermediğini ve 38’i (%12.5) ise ilköğretim programlarının seviye grupları ile çalışmalara “hiç” yer vermediğini ifade etmiştir (Bkz. Tablo 3.40).

Öğretmenlerin, İlköğretim Programı kitaplarında seviye grupları ile ilgili çalışmalara yeteri kadar yer veriliyor veya verilmiyor fikrine sahip olanlar arasında %7,9 bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Yani öğretmenlerden yeteri kadar yer verilmiyor diyenlerin oranı, veriliyor diyenlerin oranından %7.9 fazladır. Bu konuda çekimser kalanlar ise araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %31’ini oluşturmaktadır.

Tablo 3.41. “İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmalara yeteri kadar yer veriyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	10	18	21	9	5	63
	Bu grup içindeki oran	%15,9	%28,6	%33,3	%14,3	%7,9	%100
	Sütündeki oran	%26,3	%23,4	%22,3	%19,6	%10,4	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	%3,3	%5,9	%6,9	%3	%1,7	%20,8
6-10 yıl	Kişi sayısı	7	13	10	5	1	36
	Bu grup içindeki oran	%19,4	%36,1	%27,8	%13,9	%2,8	%100
	Sütündeki oran	%18,4	%16,9	%10,6	%10,9	%2,1	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%2,3	%4,3	%3,3	%1,7	%0,3	%11,9
11-15 yıl	Kişi sayısı	9	10	9	2	1	31
	Bu grup içindeki oran	%29	%32,3	%29	%6,5	%3,2	%100
	Sütündeki oran	%23,7	%13	%9,6	%4,3	%2,1	%10,2
	11-15 yıl/Toplam	%3,0	%3,3	%3	%7	%3	%10,2
16-20 yıl	Kişi sayısı	2	10	6	3	1	22
	Bu grup içindeki oran	%9,1	%45,5	%27,3	%13,6	%4,5	%100
	Sütündeki oran	%5,3	%13	%6,4	%6,5	%2,1	%7,3
	15-20 yıl/Toplam	%0,7	%3,3	%2	%1	%0,3	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	10	26	48	27	40	151
	Bu grup içindeki oran	%6,6	%17,2	%31,8	%17,9	%26,5	%100
	Sütündeki oran	%26,3	%33,8	%51,1	%58,7	%83,3	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%3,3	%8,6	%15,8	%8,9	%13,2	%49,8

Tablo 3.41. “İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmalara yeteri kadar yer veriyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Toplam	Kişi sayısı	38	77	94	46	48	303
	Grup içindeki oran	%12,5	%25,4	%31	%15,2	%15,8	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%12,5	%25,4	%31	%15,2	%15,8	%100

Öğretmenlerin “İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmalara yeteri kadar yer veriyor mu?” sorusuna kıdemlerine göre verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevapların anlamlılık düzeyi f testine göre $0,000 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Mesleki deneyimi en yüksek olan öğretmenler seviye grupları ile ilgili bilgilere ilköğretim programlarında yeteri kadar yer verildiğini ifade etmişlerdir. Yani bu öğretmenlere göre ilköğretim programında seviye grupları ile ilgili gerekli olan ve istedikleri an ulaşabilecekleri bilgiler mevcuttur. Bu fikre sahip olan en deneyimli öğretmenlerin kendi grupları içerisindeki oran %44,4’dür. Tecrübeli öğretmenlerin bu fikrini destekleyen diğer öğretmenlerin, %22,2’sinin en az tecrübeye sahip, %18,1’inin 16 ila 20 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan, %16,7’sinin 6 ila 10 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan, %9,7’sinin ise 11 ila 15 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunanların olduğu bulunmuştur.

Öğretmenlerin bu soruya ilişkin verdikleri cevaplar genel bir değerlendirmeye tabi tutulduğunda en deneyimli öğretmenler seviye grupları ile ilgili bilgilere ihtiyaçları olduğunda ilköğretim programı kitaplarında bunlara ulaşabilmektedir. Bu öğretmenlerin yarısı kadar oranda en az deneyime sahip öğretmenler de ulaşabildiklerini ifade etmişlerdir. Oysa mesleki deneyimleri orta düzeyde bulunan öğretmenlerin %54,6 ila % 61,5 arasında değişen oranlarda seviye grupları ile ilgili bilgilere bu kitaplarda yeteri derecede bulunmadığı fikrine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.42. “İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmalara yeteri kadar yer veriyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	18	25	52	26	28	149
	Bu grup içindeki oran	%12,1	%16,8	%34,9	%17,4	%18,8	%100
	Sütundaki oran	%47,4	%32,5	%55,3	%56,5	%58,3	%49,2
	Erkek/Toplam	%5,9	%8,3	%17,2	%8,6	%9,2	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	20	52	42	20	20	154
	Bu grup içindeki oran	%13	%33,8	%27,3	%13	%13	%100
	Sütundaki oran	%52,6	%67,5	%44,7	%43,5	%41,7	%50,8
	Bayan/Toplam	%6,6	%17,2	%13,9	%6,6	%6,6	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	38	77	94	46	48	303
	Bu grup içindeki oran	%12,5	%25,4	%31	%15,2	%15,8	%100
	Sütundaki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%12,5	%25,4	%31	%15,2	%15,8	%100

“İlköğretim programları seviye grupları ile çalışmalara yeteri kadar yer veriyor mu?” sorusuna öğretmenlerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplar arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Yapılan f testine göre anlamlılık düzeyi $0,014 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin %71,1’i bazen, oldukça veya tamamen seviye grupları ile ilgili çalışmalara Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırlamış olduğu program kitaplarında bulabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu oran bayan öğretmenlerde ise %53,3’dür. Seviye grupları ile ilgili çalışmalara program kitaplarında hemen hemen hiç yer verilmediğini dile getiren bayan öğretmenlerin oranı %33,8 iken, bu oran erkek öğretmenlerde ise 16,8’dir. Bu duruma göre, erkek öğretmenler seviye grupları ile ilgili çalışmaların nasıl yürütüleceğine dair bilgilerin ilköğretim okulu program kitaplarında

yeterli olduğu kanaatinde iken, bayan öğretmenler erkek öğretmenler kadar bu fikre katılmamaktadır.

3.4. Seviye Gruplarını Oluşturma Ve Bu Gruplarla Çalışma

3.4.1. Seviye Gruplarını Oluşturma

3.4.1.1. Seviye Grupları Oluştururken Öğrencilerin Hangi Özellikleri Dikkate Alınıyor?

Tablo 3.43. “Seviye grubunu öğrencilerinizin akademik başarılarına göre mi oluşturuyorsunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	22	7,3	7,3
Hemen Hiç	9	3,0	3,0
Bazen	101	33,3	33,3
Hemen her zaman	96	31,7	31,7
Her zaman	75	24,8	24,8
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin öncelikle seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin hangi özelliklerini dikkate aldıkları belirlenmeye çalışılmış ve öğretmenlerin çok büyük bir oranında seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin akademik başarılarını dikkate aldıkları belirlenmiştir. Bulgularda, “Seviye gruplarını öğrencilerin akademik başarılarına göre mi oluşturuyorsunuz?” sorusuna öğretmenlerin 75’i (%24,8) “her zaman”, 96’sı (%31,7) “Hemen her zaman”, 101’i (%33,3) “bazen”, öğrencilerin akademik başarılarına göre seviye gruplarını oluşturdukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin 9’u (%3,0) “hemen hiç” ve 22’si (%7,3) ise hiçbir zaman öğrencilerin akademik başarılarını göz önünde bulundurmadıklarını ifade etmiştir (Bkz. Tablo 3.43).

Tablo 3.44. “Öğrencileri seviye gruplarına ayırırken ailelerinin sosyo-ekonomik durumunun bir etkisi oluyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin cevaplarının dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	142	46,9	46,9
Hemen Hiç	56	18,5	18,5
Bazen	66	21,8	21,8
Hemen her zaman	17	5,6	5,6
Her zaman	22	7,3	7,3
Toplam	303	100	100

Diğer bir soru ise sosyo-ekonomik düzeyin öğrencilerin seviye gruplarına ayırmada dikkate alınıp alınmadığının tespitine yönelik olarak sorulmuştur. Öğretmenlerin sadece % 46,9'unun bu durumu hiç dikkate almadığı belirlenmiştir. Seviye grubu oluştururken öğretmenlerin 22'si (%7,3) “her zaman”, 17'si (%5,6) “Hemen her zaman”, öğrencilerinin ailelerinin sosyo-ekonomik durumunu da göz önünde bulundurmaktadır. Öğretmenlerin 66'sı (%21,8) “bazen” sosyo-ekonomiyi göz önüne aldıklarını ifade etmiştir. 56 (%18,5) öğretmen “hemen hiç” çocukların sosyo-ekonomik durumuna bakmamaktadır. Tablo 3.44'de görüldüğü üzere öğretmenlerin % 34,7'lik bir kısmı çeşitli oranlarda öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına seviye grupları oluştururken dikkat etmektedir.

Tablo 3.45. Öğrencileri seviye gruplarına ayırmada ailenin sosyo-ekonomik durumunun etkisi

Okutulan sınıf		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
		Kişi sayısı	23	10	15	5	
1. sınıflı okutanlar	Bu grup içindeki oran	%40,4	%17,5	%26,3	%8,8	%7	%100
	Sütündeki oran	%16,2	%17,9	%22,7	%29,4	%18,2	%18,8
	1. Sınıf/Toplam	%7,6	%3,3	%5	%1,7	%1,3	%18,8

Tablo 3.45. “Öğrencilerinizi seviye gruplarına ayırırken ailelerin sosyo-ekonomik durumunun bir etkisi oluyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı

2. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	31	5	11	3	3	53
	Bu grup içindeki oran	%58,5	%9,4	%20,8	%5,7	%5,7	%100
	Sütündeki oran	%21,8	%8,9	%16,7	%17,6	%13,6	%17,5
	2. Sınıf/Toplam	%10,2	%1,7	%3,6	%1	%1	%17,5
3. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	37	16	15	1	2	71
	Bu grup içindeki oran	%52,1	%22,5	%21,1	%1,4	%2,8	%100
	Sütündeki oran	%26,1	%28,6	%22,7	%5,9	%9,1	%23,4
	3. Sınıf Toplam	%12,2	%5,3	%5	%0,3	%0,7	%23,4
4. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	28	12	7	3	6	56
	Bu grup içindeki oran	%50	%21,4	%12,5	%5,4	%10,7	%100
	Sütündeki oran	%19,7	%21,4	%10,6	%17,6	%27,3	%18,5
	4. Sınıf/Toplam	%9,2	%4	%2,3	%1	%2	%18,5
5. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	23	13	18	5	7	66
	Bu grup içindeki oran	%34,8	%19,7	%27,3	%7,6	%10,6	%100
	Sütündeki oran	%16,2	%23,2	%27,3	%29,4	%31,8	%21,8
	5. Sınıf/Toplam	%7,6	%4,3	%5,9	%1,7	%2,3	%21,8
Toplam	Kişi sayısı	142	56	66	17	22	303
	Grup içindeki oran	%46,9	%18,5	%21,8	%5,6	%7,3	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%6,9	%18,5	%21,8	%5,6	%7,3	%100

“Öğrencilerinizi seviye gruplarına ayırırken ailelerin sosyo-ekonomik durumunun bir etkisi oluyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevaplar arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu soruya okutmuş

oldukları sınıflara göre verdikleri cevapların anlamlılık düzeyi f testine göre $0,045 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre seviye gruplarını oluşturmalarında ailelerin sosyo-ekonomik durumunun tablo 3.45’de görüldüğü üzere 5. sınıfları okutan öğretmenlerin %34,8’ine göre hiçbir etkisi olamamaktadır. Aynı şekilde düşünen birinci sınıf öğretmenlerin oranı da %40’dır. Oysa 2. 3. ve 4. sınıfları okutan öğretmenler de ise bu oran %50’nin üzerindedir. Elde edilen bu bulgulardan da anlaşılıyor ki ara sınıfı okutan öğretmenler, 1. ve 5. sınıfı okutan öğretmenlere göre çok daha az seviye gruplarını oluştururken bu gruplarda yer alacak olan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik statülerine dikkat etmektedirler.

Tablo 3.46. “Seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin her dersten farklı bir seviyede olacağına dikkat ediyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzelik Oran	Geçerli oran
Hiç	8	2,6	2,6
Hemen Hiç	8	2,6	2,6
Bazen	64	21,1	21,1
Hemen her zaman	94	31,1	31,1
Her zaman	129	42,6	42,6
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin farklı derslerde farklı seviyelerde olabileceklerine de dikkat ettikleri belirlenmiştir. “Seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin her dersten farklı bir seviyede olacağına dikkat ediyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin 129’unun (%42,6) “her zaman”, 94’ünün (%31,1) “hemen her zaman”, 64’ünün ise “bazen” şeklinde cevap verdikleri belirlenmiştir. 8 (%2,6) öğretmenin öğrencilerin farklı derslerde farklı başarıya sahip olabileceğine hemen hiç dikkat etmediği, 8 (%2,6) öğretmen ise hiç dikkat etmediği belirlenmiştir Bkz Tablo 3.46).

3.4.1.2. Seviye Grubu Oluşturulan Dersler

Tablo 3.47. “Farklı derslerde farklı seviye grupları oluşturuyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	26	8,6	8,6
Hemen Hiç	25	8,3	8,3
Bazen	174	57,4	57,4
Hemen her zaman	36	11,9	11,9
Her zaman	42	13,9	13,9
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin farklı derslerde seviye grupları oluşturanlar ile oluşturmayanlar arasında % 8,9 oranında bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Yani farklı dersler için farklı seviye grubu oluşturanlar oluşturmayanlardan bu oranda fazladır. Ancak öğretmenlerin çok büyük bir oranının çekimser kaldığı görülmektedir. Bulgulara göre, öğretmenlerin 42’sinin (%13,9) “her zaman”, 36’sının “hemen her zaman”, 174’ünün (%57,4) bazen farklı dersler için farklı seviye grupları oluşturdukları bulunmuştur. 25 (%8,3) öğretmen “hemen hiç” farklı dersler için farklı seviye grupları oluşturmaz iken, 26 (%8,6) öğretmen ise hiçbir zaman öğrencilerin farklı derslerde farklı seviyelerde olabileceğine dikkat ederek seviye gruplarını oluşturmamaktadır.

Tablo 3.46’da görüldüğü üzere öğretmenlerin, seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin her dersten farklı bir seviyede olacağına dikkat etmelerine rağmen, tablo 3.47’de görüldüğü üzere farklı derslerde aynı oranda seviye gruplarını oluşturmadıkları ortaya çıkmıştır.

3.4.1.2.1. Mihver Dersler

Öğretmenlerin 33’ü (%109) her zaman Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinin oluşturduğu mihver dersler için öğrencilerini seviyelerine göre gruplara ayırırken, 34 (%11,2) öğretmen her zaman olmasa da bu derslerde seviye gruplamasına

gitmektedir. 130 (%42,9) bazen seviye gruplaması yapmakta, 47 (%15,5) öğretmen ise hemen hiç böyle bir gruplamaya gitmemektedir. 59 (%19,5) öğretmen bu dersler için hiçbir zaman öğrencilerini seviyelerine göre gruplamamaktadır (Bkz. Tablo 3.48).

Tablo 3.48. Mihver dersler için seviye grubu oluşturan öğretmenlerin dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	59	19,5	19,5
Hemen Hiç	47	15,5	15,5
Bazen	130	42,9	42,9
Hemen her zaman	34	11,2	11,2
Her zaman	33	10,9	10,9
Toplam	303	100	100

İlköğretim Programında, seviye gruplarının ifade ve beceri derslerinde, özellikle de Türkçe ve Matematik derslerinde oluşturulduğu ifade edilmesine rağmen öğretmenlerin %22,1'lik bir kısmının mihver derslerde de seviye gruplarını oluşturdukları ortaya çıkmıştır. Mihver dersler içinde seviye grupları oluşturan öğretmenlerin oranı hiçte az değildir. Öğretmenlerin %36'sı ise seviye gruplarını mihver derslerde oluşturmamaktadır.

Tablo 3.49. Öğretmenlerin kıdemlerine göre mihver dersler için seviye grupları oluşturma durumları

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	8	5	35	7	8	63
	Bu grup içindeki oran	%12,7	%7,9	%55,6	%11,1	%12,7	%100
	Sütündeki oran	%13,6	%10,6	%26,9	%20,6	%24,2	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	%2,6	%1,7	%11,6	%2,3	%2,6	%20,8

Tablo 3.49. Öğretmenlerin kıdemlerine göre mihver dersler için seviye grupları oluşturma durumları

6-10 yıl	Kişi sayısı	10	4	15	6	1	36
	Bu grup içindeki oran	%27,8	%11,1	%41,7	%16,7	%2,8	%100
	Sütündeki oran	%16,9	%8,5	%11,5	%17,6	%3	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%3,3	%1,3	%5	%2	%0,3	%11,9
11-15 yıl	Kişi sayısı	6	9	8	5	3	31
	Bu grup içindeki oran	%19,4	%29,0	%25,8	%16,1	%9,7	%100
	Sütündeki oran	%10,2	%19,1	%6,2	%14,7	%9,1	%10,2
	11-15yıl/Toplam	%2	%3	%2,6	%1,7	%1	%10,2
16-20 yıl	Kişi sayısı	7	7	6	2	0	22
	Bu grup içindeki oran	%31,8	%31,8	%27,3	%9,1	%0	%100
	Sütündeki oran	%11,9	%14,9	%4,6	%5,9	%0	%7,3
	15-20yıl/Toplam	%2,3	%2,3	%2	%0,7	%0	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	28	22	66	14	21	151
	Bu grup içindeki oran	%18,5	%14,6	%43,7	%9,3	%13,9	%100
	Sütündeki oran	%47,5	%46,8	%50,8	%41,2	%63,6	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%9,2	%7,3	%21,8	%4,6	%6,9	%49,8
Toplam	Kişi sayısı	59	47	130	34	33	303
	Grup içindeki oran	%19,5	%15,5	%42,9	%11,2	%10,9	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%19,5	%15,5	%42,9	%11,2	%10,9	%100

Öğretmenlerin mihver derslerde seviye grupları oluşturmaları ile kıdemleri arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin kıdemlerine göre bu soruya verdikleri cevapların anlamlılık düzeyi uygulanan f testi neticesinde $0,024 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Mihver dersler için seviye grupları oluşturmayan öğretmenlerin daha çok

6 ile 20 yıl arasında mesleki deneyime sahip oldukları bulunmuştur. En az ve en fazla mesleki deneyime sahip öğretmenlerin dışında kalan öğretmenlerden, 16 ila 20 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin mihver dersler için hemen hiç seviye grubu oluşturmadıklarını ifade edenler arasında birinci sırada yer aldığı tablo 3.49'da görülmektedir. En az mesleki deneyime sahip öğretmenlerden mihver derslerde seviye grupları oluşturmayanların oranı ise %20,6'dır. Bu oran kıdemlerine göre bu soruya hemen hiç ve hiç şeklinde cevap veren öğretmenlerin içerisindeki en düşük orandır.

Seviye grupları ile ilgili olarak şu ana kadar yazılmış kitaplarda, seviye gruplarının ifade ve beceri derslerinde oluşturulduğu ifade edilmesine rağmen, öğretmenlerimizin aslında mihver derslerde de bu grupta şekline yer verdikleri bulgusu elde edilmiştir. 0 ila 5 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %79,4'ü, 6 ila 10 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %61,2'si, 10 ila 15 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %51,6'sı, 16 ila 20 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %36,4'ü, 20 yıldan daha fazla mesleki deneyime sahip öğretmenlerin ise %66,9'u bazen veya her zaman mihver dersler için seviye gruplarını oluşturmaktadır.

3.4.1.2.2. Matematik

Tablo 3.50. “Matematik dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	25	8,3	8,3
Hemen Hiç	14	4,6	4,6
Bazen	129	42,6	42,6
Hemen her zaman	67	22,1	22,1
Her zaman	68	22,4	22,4
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 68'i (%22,4) her zaman matematik dersi için seviye gruplaması yaparken, 67'si (%22,1) her zaman olmasa da sıkça bu derste böyle bir gruplamaya başvurmuştur. 129 (%42,6) öğretmen ise bazen bu derste seviye grupları

oluşturmaktadır. 14 (%4,0) öğretmen az da olsa böyle bir gruplamaya giderken, 25 (%8,3) öğretmen matematik dersi için asla öğrencilerinin seviyelerine göre gruplar oluşturmamaktadır (Bkz. Tablo 3.50).

Öğretmenler, matematik dersi için seviye grupları oluşturmaktadır. Bu ders için seviye grubu oluşturmayan öğretmenlerin oranı araştırma dahilinde olan öğretmenlerin %12,9'unu oluşturmaktadır. Tablo 3.50'de görüldüğü üzere geçmiş yıllarda seviye grubu oluşturmayan veya çok az oluşturan öğretmenlerin oranı %11,2 olduğuna göre daha önce seviye grubu oluşturan öğretmenlerin hemen hemen hepsinin matematik dersinde seviye gruplaması yaptıkları belirlenmiştir.

3.4.1.2.3. Türkçe

Tablo 3.51. Türkçe dersi için seviye grubu oluşturan öğretmenlerin dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	29	9,6	9,6
Hemen Hiç	11	3,6	3,6
Bazen	115	38,0	38,0
Hemen her zaman	69	22,8	22,8
Her zaman	79	26,1	26,1
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 79'u (%26,1) her zaman Türkçe dersi için öğrencilerinin bu derste akademik başarılarına göre seviye gruplaması yaparken, 69'u (%22,8) her zaman olmasa da sıkça bu derste böyle bir gruplamaya başvurmaktadır. 115 (%38,0) öğretmen ise bazen bu derste seviye grupları oluşturmaktadır. 11 (%3,6) öğretmen azda olsa böyle bir gruplamaya giderken, 29 (%9,6) öğretmen Türkçe dersi için asla öğrencilerinin seviyelerine göre gruplar oluşturmamaktadır (Bkz. Tablo 3.51).

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu Türkçe dersi için de seviye gruplarını oluşturmaktadırlar. Öğretmenlerden Türkçe dersi için seviye gruplarını çok az veya hiç oluşturmayanlar bu araştırmaya katılan öğretmenlerin %13,2'sini oluşturmaktadır.

Seviye gruplarını sınıflarında oluşturmayan öğretmenlerin de % 11,2 oranında olduğunu da hesaba katarsak, öğretmenlerin çok büyük bir çoğunluğu bu ders için seviye grubu oluşturmaktadırlar.

Tablo 3.52. “Türkçe dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	10	2	58	36	43	149
	Bu grup içindeki oran	%6,7	%1,3	%38,9	%24,2	%28,9	%100
	Sütündeki oran	%34,5	%18,2	%50,4	%52,2	%54,4	%49,2
	Erkek/Toplam	%3,3	%0,7	%19,1	%11,9	%14,2	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	19	9	57	33	36	154
	Bu grup içindeki oran	%12,3	%5,8	%37	%21,4	%23,4	%100
	Sütündeki oran	%65,5	%81,8	%49,6	%47,8	%45,6	%50,8
	Bayan/Toplam	%6,3	%3	%18,8	%10,9	%11,9	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	29	11	115	69	79	303
	Bu grup içindeki oran	%9,6	%3,6	%38	%22,8	%26,1	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%9,6	%3,6	%38	%22,8	%26,1	%100

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile Türkçe dersinde seviye grupları oluşturmaları arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Uygulanan f testine göre anlamlılık düzeyi, $0,031 < 0,05$ olarak bulunmuştur. Tablo 3.52’deki bulgulara göre bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla Türkçe dersinde daha az seviye gruplamasına gittikleri görülmüştür. Mesela Türkçe dersinde seviye grubu hiç oluşturmamış olan veya çok az

da olsa böyle bir gruplama yapan bayan öğretmenlerin oranları toplamı %18,1 iken bu oran erkek öğretmenlerde sadece %8'dir.

Tablo 3.53. “Türkçe dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı

Okutulan sınıf		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
1. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	3	1	20	14	19	57
	Bu grup içindeki oran	%5,3	%1,8	%35,1	%24,6	%33,3	%100
	Sütündeki oran	%10,3	%9,1	%17,4	%20,3	%24,1	%18,8
	1. Sınıf/Toplam	%1	%0,3	%6,6	%4,6	%6,3	%18,8
2. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	4	1	16	10	22	53
	Bu grup içindeki oran	%7,5	%1,9	%30,2	%18,9	%41,5	%100
	Sütündeki oran	%13,8	%9,1	%13,9	%14,5	%27,8	%17,5
	2. Sınıf/Toplam	%1,3	%0,3	%5,3	%3,3	%7,3	%17,5
3. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	9	0	30	17	15	71
	Bu grup içindeki oran	%12,7	%0	%42,3	%23,9	%21,1	%100
	Sütündeki oran	%31	%0	%26,1	%24,6	%19	%23,4
	3. Sınıf Toplam	%3	%0	%9,9	%5,6	%5	%23,4
4. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	7	6	18	19	6	56
	Bu grup içindeki oran	%12,5	%10,7	%32,1	%33,9	%10,7	%100
	Sütündeki oran	%24,1	%54,5	%15,7	%27,5	%7,6	%18,5
	4. Sınıf/Toplam	%2,3	%2	%5,9	%6,3	%2	%18,5

Tablo 3.53. “Türkçe dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı

5. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	6	3	31	9	17	66
	Bu grup içindeki oran	%9,1	%4,5	%47	%13,6	%25,8	%100
	Sütündeki oran	%20,7	%27,3	%27	%13	%21,5	%21,8
	5. Sınıf/Toplam	%2	%1	%10,2	%3	%5,6	%21,8
Toplam	Kişi sayısı	29	11	115	69	79	303
	Grup içindeki oran	%9,6	%3,6	%38	%22,8	%26,1	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%9,6	%3,6	%38	%22,8	%26,1	%100

Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıf ile Türkçe derslerinde seviye grubu oluşturmaları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bu soruya öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre verdiği cevaplar arsında yapılan f testinde anlamlılık düzeyi $0,016 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerden özellikle birinci ve ikinci sınıfları okutanların Türkçe dersinde diğer sınıfları okutan öğretmenlerden daha fazla öğrencileri seviyelerine göre gruplara ayırdıkları ortaya çıkmıştır. Mesela 1. sınıfı okutan öğretmenlerin %57,9'u, 2. sınıfı okutan öğretmenlerinde %61,4'ü seviye gruplarını Türkçe dersinde sürekli veya sürekli olmasa da çok sık olarak oluşturdukları saptanmıştır. Oysa 3. sınıfları okutan öğretmenlerde bu oranın %45, 4. sınıfı okutanlarda %44,6, 5. sınıfı okutanlarda ise %39,4 olduğu bulunmuştur. 1. ve 2. sınıfı okutan öğretmenlerin Türkçe dersinde seviye gruplarını daha fazla oluşturmasının nedenleri arasında öğrencilere ilk okuma yazma öğretiminin de bir etkisi olduğu düşünülebilir.

3.4.1.2.4. Diğer Dersler

Öğretmenlerin 15'i (%5,0) her zaman Resim-iş, Beden Eğitimi, Müzik vb. dersleri için seviye gruplaması yaparken, 14'ü (%4,6) her zaman olmasa da sıkça bu derslerde böyle bir gruplamaya başvurmuştur. 67 (%22,1) öğretmen ise bazen bu derslerde seviye

grupları oluşturmaktadır. 60 (%19,8) öğretmen az da olsa böyle bir gruplamaya giderken, 140 (%48,5) öğretmen bu dersler için hiçbir zaman öğrencilerini seviye gruplarına ayırmamaktadır (Bkz. Tablo 3.54).

Tablo 3.54. Resim-iş, Müzik, Beden Eğitimi, vb. dersler için seviye grubu oluşturan öğretmenlerin dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	147	48,5	48,5
Hemen Hiç	60	19,8	19,8
Bazen	67	22,1	22,1
Hemen her zaman	14	4,6	4,6
Her zaman	15	5,0	5,0
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin çok büyük bir çoğunluğu matematik ve Türkçe dersi dışında kalan ifade ve beceri derslerinde seviye grupları oluşturmamaktadır. Bu derslerde seviye gruplarını her zaman veya her zaman olmasa da sürekli yaptığını ifade eden öğretmenler araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %9,6'sını oluşturmaktadır.

3.4.2. Seviye Grupları İle Çalışma

3.4.2.1. Seviye Grupları ile Çalışmaları Planlarda Gösterme

Öğretmenlerin, 22'si (%7,3) "her zaman", 30'u (%9,9) "Hemen her zaman", seviye grupları ile yapacakları çalışmaları planlarında da göstermektedir. 140 (%46,2) öğretmen ise "bazen" seviye grupları ile yapılacak çalışmaları planlarında gösterdiklerini ifade etmişlerdir. 45 (%14,9) öğretmen "hemen hiç" planlarında bu çalışmalara yer vermez iken, 66 (%21,8) öğretmen de seviye grupları ile yapacakları çalışmaları hiçbir zaman planlarında göstermedikleri belirlenmiştir (Bkz. Tablo 3.55).

Tablo 3.55. “Seviye grupları ile yapacağınız çalışmaları planlarınızda da belirtiyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	66	21,8	21,8
Hemen Hiç	45	14,9	14,9
Bazen	140	46,2	46,2
Hemen her zaman	30	9,9	9,9
Her zaman	22	7,3	7,3
Toplam	303	100	100

Seviye grupları ile yapılacak çalışmaları öğretmenlerin büyük bir kısmının planlarında belirtmedikleri ortaya çıkmıştır. Planlarında bu çalışmaları belirten öğretmenlerin oranı tüm öğretmenlerin içerisinde sadece %17,2’dir.

Tablo 3.56. Öğretmenlerin kıdemlerine göre seviye grupları ile ilgili çalışmalara planlarında yer verme durumları

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	18	14	24	6	1	63
	Bu grup içindeki oran	%28,6	%22,2	%38,1	%9,5	%1,6	%100
	Sütündeki oran	%27,3	%31,1	%17,1	%20	%4,5	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	5,9	4,6	7,9	2	%0,3	%20,8
6-10 yıl	Kişi sayısı	7	7	18	3	1	36
	Bu grup içindeki oran	%19,4	%19,4	%50	%8,3	%2,8	%100
	Sütündeki oran	%10,6	%15,6	%12,9	%10	4,5	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%2,3	%2,3	%5,9	%1	%3	%11,9

Tablo 3.56. Öğretmenlerin kıdemlerine göre seviye grupları ile ilgili çalışmalara planlarında yer verme durumları

11-15 yıl	Kişi sayısı	9	6	11	3	2	31
	Bu grup içindeki oran	%29	%19,4	%35,5	%9,7	%6,5	%100
	Sütündeki oran	%13,6	%13,3	%7,9	%10	%9,1	%10,2
	11-15yıl/Toplam	%3	%2	%3,6	%1	%0,7	%10,2
16-20 yıl	Kişi sayısı	3	6	9	4	0	22
	Bu grup içindeki oran	%13,6	%27,3	%40,9	%18,2	%0	%100
	Sütündeki oran	%4,5	%13,3	%6,4	%13,3	%0	%7,3
	15-20yıl/Toplam	%1	%2	%3	%1,3	%0	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	29	12	78	14	18	151
	Bu grup içindeki oran	%19,2	%7,9	%51,7	%9,3	%11,9	%100
	Sütündeki oran	%43,9	%26,7	%55,7	%46,7	%81,8	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%9,6	%4	%25,7	%4,6	%5,9	%49,8
Toplam	Kişi sayısı	66	45	140	30	22	303
	Grup içindeki oran	%21,8	%14,9	%46,2	%9,9	%7,3	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%21,8	%14,9	%46,2	%9,9	%7,3	%100

Öğretmenlerin kıdemleri ile seviye grupları ile ilgili çalışmalara planlarında yer vermeleri arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu soruya kıdemlerine göre verdikleri cevapların anlamlılık derecesi f testine göre, $0,02 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Meslekteki deneyimi en yüksek olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre seviye grupları ile ilgili çalışmalara planlarında daha fazla yer verdikleri belirlenmiştir. planlarında seviye gruplarıyla yapacağı çalışmalara yer verdiklerini söyleyen bu öğretmenlerin oranı kendi grupları içerisinde %21,2'dir. 11 ila 20 yıl arasında mesleki

deneyime sahip öğretmenlerin ise ortalama %17'si planlarında bu gruplarla yapılan çalışmaları göstermektedir. 10 yıldan daha az mesleki deneyime sahip öğretmenlerden seviye gruplarıyla yaptıkları veya yapacakları çalışmaları planlarında gösterenlerin oranı ise %11,1'dir. Seviye gruplarıyla yapacağı çalışmaları planlarında hemen hiç göstermeyen öğretmenlerin ise daha çok mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin olduğu belirlenmiştir. 0-5 yıl arasında mesleki deneyime sahip bu öğretmenlerin oranının %50,8 olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.57. "Seviye gruplarıyla yaptığınız veya yapacağınız çalışmaları planlarınızda da belirtiyor musunuz?" Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Erkek	Kişi sayısı	29	18	72	15	15	149
	Bu grup içindeki oran	%19,5	%12,1	%48,3	%10,1	%10,1	%100
	Sütündeki oran	%43,9	%40	%51,4	%50	%68,2	%49,2
	Erkek/Toplam	%9,6	%5,9	%23,8	%5	%5	%49,2
Bayan	Kişi sayısı	37	27	68	15	7	154
	Bu grup içindeki oran	%24	%17,5	%44,2	%9,7	%4,5	%100
	Sütündeki oran	%56,1	%60	%48,6	%50	%31,8	%50,8
	Bayan/Toplam	%12,2	%8,9	%22,4	%5	%2,3	%50,8
Toplam	Kişi sayısı	66	45	140	30	22	303
	Bu grup içindeki oran	%218	%14,9	%46,2	%9,9	%7,3	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%21,8	%14,9	%46,2	%9,9	%7,3	%100

Öğretmenlerin seviye grubu ile ilgili olarak yaptıkları/yapacakları çalışmaları planlarında göstermeleri ile cinsiyetleri arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu

saptanmıştır. Bu iki değişken arasında uygulanan f testine göre anlamlılık düzeyi $0,047 < 0,05$ olarak bulunmuş ve erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere oranla daha fazla seviye grupları ile yaptıkları/yapacakları çalışmaları planlarında belirttikleri ortaya çıkmıştır (Bkz Tablo 3.57).

3.4.2.2. Oturma Düzeni

Tablo 3.58. “Oluşturmuş olduğunuz bir seviye grubunu oturma düzeninde de bir araya getiriyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	29	9,6	9,6
Hemen Hiç	18	5,9	5,9
Bazen	131	43,2	43,2
Hemen her zaman	55	18,2	18,2
Her zaman	70	23,1	23,1
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 70'inin (%23,1) “her zaman”, 55'inin (%18,2) “Hemen her zaman”, aynı seviyeye sahip öğrencileri sınıf içerisinde bir araya gelecek şekilde oturttukları belirlenmiştir. 131 (%43,2) öğretmen “bazen” seviye gruplarını oturma düzeninde de bir araya getirmektedir. 18 (%5,9) öğretmen “hemen hiç” bu şekilde oturma düzeni yaratmaz iken, 29 (%9,6) öğretmenin hiçbir zaman seviyeleri bir birine yakın olan veya aynı seviye grubunda bulunan öğrencileri oturma düzeninde bir araya getirmedikleri belirlenmiştir (Bkz. Tablo 3.58).

Tablo 3.58’de görüldüğü üzere öğretmenlerimiz seviye gruplarını oluşturduktan sonra bu grupları oturma düzeninde de bir araya getirmektedirler. Bu grupları oturma düzeninde bir araya getirmediklerini ifade eden öğretmenler ise araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %15,5’ini oluşturmaktadır.

3.4.2.3. Çalışma Süresi

Tablo 3.59. Seviye grupları ile çalışma süresi belirleyen öğretmenlerin dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	45	14,9	14,9
Hemen Hiç	34	11,2	11,2
Bazen	171	56,4	56,4
Hemen her zaman	28	9,2	9,2
Her zaman	25	8,3	8,3
Toplam	303	100	100

25 (%8,3) öğretmen her zaman seviye grupları ile ne kadar süre çalışacağı ile ilgili bir zaman tayin ederken, 28 (%9,2) öğretmen her zaman olmasa da sıkça böyle bir zaman tayininde bulunmaktadır. 171 (56,4) öğretmen ise bazen seviye grupları ile çalışacağı süreyi önceden belirlemektedir. 34 (11,2) öğretmen az da olsa seviye gruplarıyla çalışılacak zaman belirlerken, 45 (%14,9) öğretmen hiçbir zaman bu gruplarla ne kadar süre çalışacağını önceden belirlememektedir (Bkz. Tablo 3.59).

Öğretmenler arasında seviye grupları ile çalışma süresi belirlenmesi konusunda düşünce farklılıkları vardır. Öğretmenlerin %56,4'lük gibi yarısında fazla bir oranda bu konuda çekimser kaldıkları görülürken, çalışma süresi belirlemeyenlerin oranının da belirleyenlerden %8,6 daha fazla olduğu bulunmuştur.

3.4.2.4. Üst Seviye Grubuna Geçiş

67 (%22,1) öğretmene göre alt seviye grubunda bulunan bir öğrenci her zaman bir üst seviye grubuna geçebilmektedir. 73 (%24,1) öğretmene göre ise her zaman olmasa da sıkça bu geçişler olmaktadır. Sıkça olmasa da bazen bu geçişlerin olduğunu ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 150 (%49,5)'dir. Öğrencilerin alt seviye grubundan bir üst seviye grubuna geçişlerin az da olsa gerçekleştirdiğini ifade eden öğretmenlerin sayısı 3 (%1,0) iken, hiçbir zaman böyle bir geçişin olmadığını ifade eden öğretmenlerin sayısı da 10 (%3,3)'dur (Bkz. Tablo 3.60).

Tablo 3.60. Seviye gruplarında öğrenciler alt gruptan üst gruba geçme durumları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	10	3,3	3,3
Hemen Hiç	3	1,0	1,0
Bazen	150	49,5	49,5
Hemen her zaman	73	24,1	24,1
Her zaman	67	22,1	22,1
Toplam	303	100	100

Oluşturulan bir seviye grubunda öğrenciler bazen bir üst gruba geçebilmektedirler. Her zaman veya her zaman olmasa da sürekli bu geçişlerin olduğu da görülmektedir. Öğretmenlerin sadece %4,3'üne göre bu geçişler olmamaktadır. Bu bulgularda bize gösteriyor ki öğrenciler, seviye gruplarına ayrıldıktan ve bu gruplarla çalışıldıktan sonra alt seviye grubundan üst seviye grubuna geçişler görülmektedir. Ancak bu konuda çekimser kalan öğretmenlerin oranı daha çoktur.

3.4.2.4.1. Öğrencilerin Üst Seviye Grubuna Geçişinde Dikkate Alınan Hususlar

Tablo 3.61. “Bu geçişlerde öğrencilerinizin sadece akademik başarılarına mı dikkat ediyorsunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	17	5,6	5,6
Hemen Hiç	18	5,9	5,9
Bazen	131	43,2	143,2
Hemen her zaman	85	28,1	28,1
Her zaman	52	17,2	17,2
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 52'si (%17,2) öğrencilerin alt seviye grubundan üst seviye grubuna geçişlerinde her zaman akademik başarılarını göz önünde bulundururken, 85'i (%28,1)

sadece akademik başarılarının yanında çok az da olsa öğrencilerinin başka özelliklerini de dikkate almaktadır. Akademik başarıları ile diğer özelliklerindeki gelişmeleri bu geçişlerde eşit olarak dikkate alan öğretmenlerin sayısı ise 131 (%43,2)'dir. Öğrencilerinin alt seviye grubundan üst seviye grubuna geçişlerinde akademik başarılarındaki gelişmeleri çok az dikkate alan öğretmenlerin sayısı 18 (%5,9) iken, alt gruptan üst gruba geçişte akademik başarıyı hiç dikkate almayan 17 (%5,6) öğretmenin olduğu belirlenmiştir (Bkz. Tablo 3.61)

Öğretmenlerden, alt seviye grubundan üst seviye grubuna geçişlerde sadece akademik başarıya hiç dikkat etmeyenlerin veya çok az dikkat edenlerin oranı oldukça düşüktür. Bu fikre sahip öğretmenler araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %11,5'ini oluşturmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin genelinin öğrencilerin bir gruptan diğer gruba geçişlerinde daha çok akademik başarıyı dikkate aldıkları belirlenmiştir.

3.4.2.5. Öğretmenlerin Seviye Gruplarına Ayırdığı Zaman

Tablo 3.62. “Sınıf içerisinde zamanınızın çoğunu hangi düzeydeki öğrencilere ayırıyorsunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	5	1,7	1,7
Başarısız	65	21,5	21,5
Orta	133	43,9	43,9
Başarılı	36	11,9	11,9
Çok Başarılı	7	2,3	2,3
Bütün öğrencilere eşit	57	18,2	18,2
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 5'i (%1,7) sınıf içerisinde zamanın çoğunu çok başarısız öğrencilere ayırmaktadır. Öğretmenlerin 65'i (%21,5) başarısız öğrencilerle daha çok vakit geçirirken, 133 (%43,3) öğretmen zamanının çoğunu orta seviyede bulunan öğrencilere ayırmaktadır. Zamanının çoğunu başarılı düzeyde bulunan öğrencilere ayıran öğretmenlerin sayısı ise 36 (%11,9)'dır. Çok başarılı öğrencilere daha çok vakit

ayırıldığını söyleyen 7 (%2,3) öğretmendir. Bu soruya cevap vermeyerek bu soruya ilave bir fikri olanlar için boş bırakılan yeri dolduran öğretmenlerin sayısı da 57 (%18,2)'dir. Bu öğretmenler de zamanı bütün seviyedeki öğrencilere eşit olarak ayırdıklarını ifade etmiştir

Elde edilen bu bulgulara göre, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu derslerinde zamanını akademik olarak orta seviyeye sahip öğrencilere ayırmaktadır. Başarısız öğrencilere zaman ayıran öğretmenlerin de araştırmaya katılan öğretmenlerin 1/5'i olduğu belirlenmiştir. Başarısız öğrencilerin yanı sıra her seviyedeki öğrencilere eşit zaman ayıran öğretmenlerinde üçüncü sırada yer almaktadır. Derslerinde çok başarısız ve çok başarılı öğrencilere daha çok zaman ayıran öğretmenlerin sadece %4 olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle öğretmenler ders düzenini daha çok orta akademik başarıya sahip öğrencilere göre ayarlamaktadırlar (Bkz. Tablo 3.62).

Tablo 3.63. “Sınıfınızda hangi düzeydeki öğrenciler ile ders işlemekten zevk alıyorsunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	1	0,3	0,3
Başarısız	1	0,3	0,3
Orta	22	7,3	7,3
Başarılı	200	66,0	66,0
Çok Başarılı	79	26,1	26,1
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin ders işlemekten hoşlandığı öğrencilerin daha çok üst seviye grubunda yer alan öğrenciler olduğu belirlenmiştir. Örneğin, öğretmenlerin 79'u (%26,1) akademik olarak çok başarılı seviyeye sahip, 200'ü (%66,0) ise başarılı seviyede bulunan öğrencilerle ders işlemekten hoşlanmaktadır. 22 (%7,3) öğretmen orta seviyede bulunan öğrencilerle ders işlemekten hoşlanmaktadır. Akademik seviyesi düşük ve çok düşük olan öğrencilerle ders işlemekten hoşlanan öğretmenlerin sayısı ise sadece 2 (%0,6)'dır.

Tablo 3.63’de açık olarak görülen duruma göre öğretmenler akademik yönden başarılı ve çok başarılı öğrencilerle ders işlemeden hoşlanmaktadırlar. Akademik başarıları orta ve ortanın altındaki öğrenciler ile ders işlemekten zevk aldığını ifade eden öğretmenlerin oranı araştırma kapsamı içerisindeki öğretmenlerin sadece %7,9’udur.

3.5. Seviye Gruplarındaki Öğrencilerin Gösterdiği Özellikler Ve Ailelerinin Durumu

3.5.1. Öğrencilerin Gösterdiği Özellikleri

3.5.1.1. Derste Aktif Olma

Tablo 3.64. Derslerde aktif olan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	0	0	0
Başarısız	1	0,3	0,3
Orta	12	4,0	4,0
Başarılı	219	72,3	72,3
Çok Başarılı	71	23,4	23,4
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 290’ı (%95,7) akademik yönden orta seviyenin üzerinde bulunan yani başarılı ve çok başarılı olan öğrencilerin derslere aktif olarak katıldığını dile getirmekte iken, 12 (%4,0) öğretmen ise orta seviyede bulunan öğrencilerinde derslere aktif olarak katıldığını ifade etmişlerdir. Sadece bir (%0,3) öğretmen başarısız öğrencilerin aktif olarak derse katıldıklarını işaretlemiştir. Çok başarısız durumda olan öğrencilerin derse aktif olarak katıldıklarını ifade eden hiçbir öğretmen olmamıştır (Bkz. Tablo 3.64).

Tablo 3.64’de net olarak görüldüğü gibi akademik başarıları ortanın üzerindeki seviye gruplarında yer alan öğrenciler derslere aktif olarak daha çok katılmaktadırlar. Akademik başarıları ortanın altında olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındakilerin

hemen hemen hiç derslere aktif olarak katılmamaktadırlar. Dolayısıyla başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrenciler derslerde sürekli aktiftir.

Tablo 3.65. Sınıfınızda derse katılım yönünden pasif durumda bulunan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	84	27,7	27,7
Başarısız	175	57,8	57,8
Orta	42	13,9	13,9
Başarılı	2	0,7	0,7
Çok Başarılı	0	0	0
Toplam	303	100	100

255 (%85,5) öğretmene göre derse aktif katılmayıp pasif olarak sınıfta bulunan öğrenciler, akademik olarak “başarısız” ve “çok başarısız” seviyelerde bulunan öğrencilerdir. 42 (%13,9) öğretmene göre bu özelliği gösteren öğrenciler, orta seviyede bulunan öğrencilerdir. Sadece iki (%0,7) öğretmen başarılı durumda bulunan öğrencilerin bu özelliği gösterdiğini ifade etmiştir. Çok başarılı seviyeye sahip olan öğrencilerin böyle bir özellik gösterdiğini ifade eden hiçbir öğretmen bulunmamıştır (Bkz. Tablo 3.65).

Tablo 3.65’de görüldüğü üzere öğretmenler çok büyük bir oranda, derse katılmayarak sınıfta pasif durumda kalan öğrencilerin daha çok akademik seviyeleri düşük olan öğrencilerin bulunduğu gruplarda yer alan öğrenciler olduğu fikrindedir. Orta seviye gruplarında bulunan öğrencilerinde derslerde pasif kaldığını ifade eden öğretmenler de olmuştur. Ancak bu oran araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %13,9’unu oluşturmaktadır. Orta seviyenin üzerinde akademik başarıya sahip öğrencilerin hemen hemen hiçbir öğretmen, derslerde pasif kaldığı fikrine sahip değildir. Dolayısıyla derslerde sürekli pasif kalan öğrenciler akademik seviyesi düşük olan öğrencilerin yer aldığı seviye gruplarındakilerdir.

3.5.1.2. Liderlik

Öğretmenlerin, 280'i (%92,4) arkadaşları arasında liderlik özelliği gösteren öğrencilerin daha çok "başarılı" ve "çok başarılı" seviyelerde olduğunu dile getirmiştir. 21 (%6,9) öğretmen orta seviye gruplarında yer alan öğrencilerin liderlik özelliği gösterdiğini ifade ederken, sadece iki (%0,7) öğretmen daha çok başarısız olan öğrencilerin içerisinde liderlik özelliği gösterenlerin bulunduğunu dile getirmiştir. Çok başarısız öğrencilerin liderlik özelliği gösterdiğini hiçbir öğretmen ifade etmemiştir (Bkz. Tablo 3.66).

Tablo 3.66. Sınıfınızda liderlik özelliğine sahip öğrencilerin yer aldığı seviye grupları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	0	0	0
Başarısız	2	0,7	0,7
Orta	21	6,9	6,9
Başarılı	153	50,5	50,5
Çok Başarılı	127	41,9	41,9
Toplam	303	100	100

Tablo 3.66' da net olarak görüldüğü üzere öğretmenlerin hemen hepsi, liderlik özelliği gösteren öğrencilerin akademik başarıları ortanın üstünde bulunan öğrencilerden meydana gelmiş seviye gruplarından olduğunu ifade etmişlerdir. Orta seviyenin altındaki akademik başarıya sahip gruplardan böyle bir özellik gösteren öğrencilerinin olduğunu ifade eden yok denecek kadar az öğretmen olmuştur.

3.5.1.3. Arkadaşları Arasında Popülerlik

115 (%38,0) öğretmene göre çok başarı öğrenciler sınıf içerisinde arkadaşları arasında popülerdir. 159(%52,8) öğretmene göre ise başarılı öğrenciler arkadaşları arasında popülerdir. Arkadaşları arasında popüler olan öğrencilerin orta seviyede bulunan öğrencilerdir diyen öğretmenlerin sayısı ise 19 (%6,3)'dur. Başarısız öğrencilerin arkadaşları arasında popüler olduğunu ifade eden öğretmen sayısı 9 (%3,0) iken, çok

başarısız öğrencilerin popüler olduğunu dile getiren sadece bir (%0,3) öğretmen olmuştur (Bkz. Tablo 3.67).

Tablo 3.67. Sınıfınızda popüler olan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	1	0,3	0,3
Başarısız	9	3,0	3,0
Orta	19	6,3	6,3
Başarılı	159	52,5	52,5
Çok Başarılı	115	38,0	38,0
Toplam	303	100	100

Tablo 3.67’ de görüldüğü gibi sınıf içerisinde popüler olan öğrencilerin orta seviyenin üzerindeki akademik başarıya sahip öğrencilerin yer aldığı gruplardaki öğrencilerin olduğunu hemen hemen bütün öğretmenler dile getirmektedir. Öğretmenlerin çok az bir kısmına göre, bu özelliğe sahip öğrenciler orta ve ortanın altında başarı seviyesine sahip olan öğrencilerin bulunduğu gruplardan çıkmaktadır.

3.5.1.4. Sosyal Etkinliklerde Görev Alma

Tablo 3.68. Sosyal etkinliklerde daha çok görev almak isteyen öğrencilerin bulunduğu seviye grupları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	1	0,3	0,3
Başarısız	7	2,3	2,3
Orta	53	17,5	17,5
Başarılı	190	62,7	62,7
Çok Başarılı	52	17,2	17,2
Toplam	303	100	100

Sosyal etkinliklerde görev almayı isteyen öğrenciler, 52 (%17,2) öğretmene göre akademik olarak çok başarılı, 190 (%62,7) öğretmene göre başarılı olan öğrencilerdir.

53 (%17,5) öğretmene göre orta seviyeye sahip öğrenciler sosyal etkinliklerde görev almaya diğerlerine göre daha çok isteklidir. Başarısız ve çok başarısız öğrencilerin sosyal etkinliklerde daha çok görev almaya çalıştığını ifade eden öğretmen sayısı ise sadece 8 (%2,6)'dır (Bkz. Tablo 3.68).

Öğretmenlerin %77,9'luk gibi bir oranı, orta seviyenin üstünde bir akademik başarıya sahip öğrencilerinin yer aldığı gruplardaki öğrencilerin sosyal etkinliklerde daha fazla görev almak istediklerini ifade etmişlerdir. Orta seviyenin altındaki akademik seviyeye sahip öğrencilerin daha çok bu etkinliklerde görev almak istediğini ifade eden öğretmenlerin oranı ise %2,6'yı geçmemektedir. Bu da bize gösteriyor ki akademik başarı seviyesi ortanın üzerinde bulunan öğrencilerin yerleştirilmiş olduğu gruplardaki öğrencilerde sosyal etkinlikler, daha fazla görev almaya çalışmaktadırlar.

3.5.1.5. Sınıfta Kendini İfade Etme

Tablo 3.69. Sınıfça alınacak bir kararda fikir bildirmek yerine sadece bu karara uyma eğilimi gösteren öğrencilerin yer aldığı seviye grupları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	45	14,9	14,9
Başarısız	139	45,9	45,9
Orta	85	28,1	28,1
Başarılı	24	7,9	7,9
Çok Başarılı	10	3,3	3,3
Toplam	303	100	100

Sınıfça alınacak bir karara fikir bildirmek yerine sadece bu karara uyma eğilimi gösteren öğrenciler, 45 (%14,9) öğretmene göre akademik olarak çok başarısız, 139 (%45,9) öğretmene göre başarısız seviyede bulunan öğrencilerdir. Yani orta akademik seviyenin altında bulunan öğrencilerin bu özelliğe sahip olduğunu ifade eden öğretmenler, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 60,6'sıdır. 85 (%28,1) öğretmene göre orta seviyedeki öğrenciler bu özelliği göstermektedir. 24 (%7,9) öğretmen bu

özelliği gösteren öğrencilerin, başarılı öğrenciler olduğunu, 10 (%3,3) öğretmen ise çok başarılı öğrencilerin olduğunu ifade etmiştir (Bkz. Tablo 3.69).

Öğretmenlerin %60,8'i orta akademik başarı seviyesinin altında bulunan öğrencilerin bulunduğu gruplarda yer alan öğrencilerin sınıfça alınacak bir kararı sadece uygulama eğilimindedirler. Bu öğrenciler karar alma sürecine katılmamakta ve sadece alınan karara uymaktadırlar. Orta akademik başarı seviyesinin üzerinde bulunan öğrencilerin yer aldığı gruplardaki öğrencilerin ise karar alma sürecine katılmadığını ifade eden öğretmenlerin oranı ise %11 dolaylarındadır.

3.5.2. Çeşitli Seviye Gruplarında Yer Alan Öğrenci Ailelerinin Özellikleri

3.5.2.1. Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu

Tablo 3.70. Sınıfta akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Çok Düşük	1	0,3	0,3
Düşük	10	3,3	3,3
Orta	191	63,0	63,0
Yüksek	98	32,3	32,3
Çok Yüksek	3	1,0	1,0
Toplam	303	100	100

Sınıfta akademik olarak başarılı durumda bulunan öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarının çok yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin sayısı 3 (%1,0), yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 98 (%32,3)'dir. 191 (%63,0) öğretmene göre akademik olarak başarılı durumda bulunan öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumları orta düzeydedir. 10 (%3,3) öğretmene göre bu öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları düşük düzeyde iken, sadece bir (%0,3) öğretmene göre bu öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları çok kötüdür (Bkz. Tablo 3.70).

Elde edilen bulgulara bakıldığında, akademik başarısı ortanın üzerindeki öğrencilerin bir araya getirildiği gruplarda yer alan öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyi orta ve ortanın üzerinde olduğunu ifade eden öğretmenlerin oranı % 94,3'dür. Bu oranda bize gösteriyor ki orta ve ortanın üzerinde sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin hemen hemen tamamı sınıf içerisinde başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer almaktadır.

Tablo 3.71. Sınıfta akademik yönden orta düzeyde bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok Düşük	6	2,0	2,0
Düşük	108	35,6	35,6
Orta	182	60,1	60,1
Yüksek	7	2,3	2,3
Çok Yüksek	0	0	0
Toplam	303	100	100

Sınıfta akademik olarak orta seviyelerde bulunan öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarının çok yüksek olduğunu ifade eden hiçbir öğretmen yoktur. Orta akademik seviyeye sahip öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarının yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 7 (%2,3)'dir. 182 (%60,1) öğretmene göre akademik olarak orta seviyede bulunan öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumları da orta düzeydedir. 108 (%35,6) öğretmene göre bu seviyedeki öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumları düşük düzeyde iken, 6 (%2,0) öğretmene göre .bu öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu çok kötüdür (Bkz. Tablo 3.71).

Öğretmenlere göre, sınıf içerisinde akademik başarısı orta düzeyde bulunan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer alanların sosyo-ekonomik statüleri tablo 3.71'de açıkça görüldüğü gibi orta ve düşük düzeydedir. Akademik başarısı orta seviyede bulunan öğrencilerin bu grupların içerisinde yüksek ve çok düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin yok denecek kadar az bir kısmının da yer aldığı

görülmektedir. Sosyo- ekonomik statüsü çok yüksek olan öğrencilerin bu gruplarda yer aldığı görülmemiştir.

Yalnız öğretmenlerin tablo 3.70 ile 3.71’de vermiş oldukları cevaplar karşılaştırıldığında, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu orta düzeyde olanlar ile akademik başarısı orta seviyede bulunan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu orta düzeyde olanların oranları bir birine çok yakın çıkmıştır. Bu da bir çelişki yaratmıştır.

Tablo 3.72. Sınıfınızda akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok Düşük	70	23,1	23,1
Düşük	163	53,8	53,8
Orta	60	19,8	19,8
Yüksek	6	2,0	2,0
Çok Yüksek	4	1,3	1,3
Toplam	303	100	100

Sınıfta akademik olarak başarısız durumda bulunan öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarının çok yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin sayısı 4 (%1,3), yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 6 (%2,0)’dır. 60 (%19,8) öğretmene göre akademik olarak başarısız durumda bulunan öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumları orta düzeydedir. 163 (%53,8) öğretmene göre bu öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları düşük düzeydedir. Başarısız olan öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarının çok düşük olduğunu ifade eden öğretmenlerin sayısı da 70 (%23,1)’dir (Bkz. Tablo 3.72).

Sınıf içerisinde akademik olarak başarısız durumda bulunan öğrencilerin yer aldığı seviye gruplarındaki öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik statülerinin düşük olduğu tablo 3.72’de açık bir şekilde görülmektedir. Bu durum bizim beklediğimiz şekilde ortaya çıkmıştır. Bu fikre sahip öğretmenler araştırmaya katılan öğretmenlerin %76,9’unu

oluşturmaktadır. Bu gruplarda yer alan öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik durumunun iyi olduğu kanaatine sahip öğretmenlerin ise sadece %3,3 oranında olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.73. Aileleri yurdumuzun doğu illerinden gelmiş olan öğrencilerin yer aldığı seviye grupları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok Düşük	18	5,9	5,9
Düşük	79	26,1	26,1
Orta	164	54,1	54,1
Yüksek	34	11,2	11,2
Çok Yüksek	4	1,3	1,3
Cevap vermeyen	4	1,3	-
Toplam	299	100	98,7

Aileleri yurdumuzun doğu illerinden gelmiş olan öğrenciler 87 (%32,0) öğretmene göre daha çok, akademik olarak düşük veya çok düşük seviyedeki öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer almaktadır. 164 (%54,1) öğretmene göre bu öğrenciler akademik olarak orta seviyedeki öğrencilerin bir araya getirildiği seviye gruplarında yer almaktadır. Aileleri yurdumuzun doğu illerinden gelerek Adapazarı'na yerleşmiş olan öğrencilerin akademik olarak başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer aldığını ifade eden öğretmen sayısı ise 34 (%11,2)'dir. 4 (%1,3) öğretmene göre bu öğrenciler çok başarılı öğrencilerin bulunduğu seviyedeki gruplarda yer almaktadır. Dört (%1,3) öğretmen ise bu soruya cevap vermemiş ve tüm öğretmenlerin verdikleri geçerli cevapların oranı da %98,7 olarak bulunmuştur. (Bkz. Tablo 3.73).

Dört öğretmenin cevap vermediği bu soruda; öğretmenler, ailesi yurdumuzun Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'nden göç ederek Sakarya iline yerleşmiş olan öğrencilerin daha çok orta ve ortanın altındaki akademik başarıya sahip öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer aldığı belirlenmiştir. Bu öğrencilerin özellikle orta seviye grubunda yer aldığını ifade eden öğretmenlerin oranı araştırma kapsamındaki öğretmenlerin yarısından fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu öğrencilerin, düşük

akademik başarıya sahip öğrencilerin bulunduğu gruplarda yer aldığını belirten öğretmenlerin ise araştırma kapsamındaki öğretmenlerin 1/3'üne çok yakın olduğu bulunmuştur. Aileleri göç etmiş olan bu öğrencilerin daha çok başarı durumları iyi olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer aldığını ifade eden öğretmenler ise daha çok düşük seviye gruplarında yer aldığını ifade eden öğretmenlerin yarısından bile daha az olduğu belirlenmiştir.

3.5.2.2. Öğretmenlerin Veliler İle Görüşme Durumu

Tablo 3.74. Öğretmenlerin sınıflarındaki akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumu

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	2	0,7	0,7
Hemen Hiç	2	0,7	0,7
Bazen	50	16,5	16,5
Hemen her zaman	126	41,6	41,6
Her zaman	123	40,6	40,6
Toplam	303	100	100

Sınıfta akademik olarak başarılı durumda bulunan öğrencilerinin aileleri ile her zaman görüşebildiklerini ifade eden öğretmenlerin sayısı 123 (%40,6), hemen her zaman görüşebildiklerini ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 126 (%41,6)'dır. 50 (%16,5) öğretmen akademik olarak başarılı durumda bulunan öğrencilerinin aileleri ile bazen görüşebilmektedir. 2 (%0,7) öğretmen bu öğrencilerin aileleri ile hemen hiç görüşmemektedir. Başarılı seviyedeki öğrencilerinin aileleri ile hiç görüşemediğini ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 2 (%0,7)'dir (Bkz. Tablo 3.74).

Çocuklarının akademik başarısı yüksek olan öğrenci velileri ile öğretmenler çok sık görüşmektedirler. Çocukları başarılı olan bu veliler ile çok az veya hiç görüşemediklerini ifade eden öğretmenlerin yok denecek kadar az olduğu tablo 3.74'de açıkça görülmektedir. Dolayısıyla başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki

öğrencilerin aileleri çocuklarının eğitimleriyle yakından ilgilenmekte ve onların eğitim-öğretim sürecindeki durumlarını sürekli takip etmektedirler.

Tablo 3.75. “Sınıfınızda akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin aileleriyle görüşme durumunuz nasıldır?” Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı

Öğrenci sayısı		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
30'dan az	Kişi sayısı	1	1	23	40	26	91
	Bu grup içindeki oran	%1,1	%1,1	%25,3	%44	%28,6	%100
	Sütündeki oran	%50	%50	%46	%31,7	%21,1	%30
	Genel toplamdaki Oran	,3	,3	7,6	13,2	8,6	30
30-40 Arası	Kişi sayısı	1	1	15	49	52	118
	Bu grup içindeki oran	%0,8	%0,8	%12,7	%41,5	%44,1	%100
	Sütündeki oran	%50	%50	%30	%38,9	%42,3	%38,9
	Genel toplamdaki Oran	%0,3	%0,3	%5	%16,2	%17,2	%38,9
40-50 Arası	Kişi sayısı	%0	%0	%10	%30	%34	%74
	Bu grup içindeki oran	%0	%0	%13,5	%40,5	%45,9	%100
	Sütündeki oran	%0	%0	%20	%23,8	%27,6	%24,4
	Genel toplamdaki Oran	%0	%0	%3,3	%9,9	%11,2	%24,4

Tablo 3.75. “Sınıfınızda akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin aileleriyle görüşme durumunuz nasıldır?” Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı

50'den Çok	Kişi sayısı			2	7	11	20
	Bu grup içindeki oran	%0	%0	%10	%35	%55	%100
	Sütundaki oran	%0	%0	%4	%5,6	%8,9	%6,6
	Genel toplamdaki Oran	%0	%0	%0,7	%2,3	%3,6	%6,6
Toplam	Kişi sayısı	2	2	50	126	123	303
	Bu grup içindeki oran	%0,7	%0,7	%16,5	%41,6	%40,6	%100
	Sütundaki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Genel toplamdaki Oran	%0,7	%0,7	%16,5	%41,6	%40,6	%100

Sınıftaki öğrenci sayısına göre başarılı akademik seviyeye sahip çocukların aileleri ile görüşme arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişkide anlamlılık düzeyi $0,007 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısının arttıkça akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin aileleri ile görüşme aralıklarının da sıklaştığı görülmüştür. Mesela 30'dan daha az öğrencisi bulunan öğretmenlerden akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin velileri ile her zaman görüşebilenlerin oranı %28,6 iken bu oran 30 ila 40 arasında öğrencisi bulunan öğretmenlerde %44,1, 40 ila 50 arasında öğrencisi bulunan öğretmenlerde ise %45,9, 50 den daha fazla öğrencisi bulunan öğretmenlerde ise %55'dir. Bu bulgulara göre akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrenci velileri ile sınıftaki öğrenci sayısının fazla olması görüşememe nedenlerinden birisi değildir. Yalnız bu duruma ailenin sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenin kendi çocuğu ile ilgilenmesini sürdürmesi içinde sık sık okula gelerek öğretmen ile görüşme veya sürekli ilişki içerisinde olma isteği de etkili olabilir.

Tablo 3.76. Farklı sınıfları okutan öğretmenlerin, sınıfında akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin aileleri ile görüşme sıklıkları

Okutulan sınıf		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
1. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	0	2	33	21	1	57
	Bu grup içindeki oran	%0	%3,5	%57,9	%36,8	%1,8	%100
	Sütündeki oran	%0	%20	%17,3	%21,4	%33,3	%18,8
	1. Sınıf/Toplam	%0	%0,7	%10,9	%6,9	%0,3	%18,8
2. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	0	1	3	19	0	53
	Bu grup içindeki oran	%0	%1,9	%62,3	%35,8	%0	%100
	Sütündeki oran	%0	%10	%17,3	%19,4	%0	%17,5
	2. Sınıf/Toplam	%0	%0,3	%10,9	%6,3	%0	%17,5
3. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	0	4	45	21	1	71
	Bu grup içindeki oran	%0	%5,6	%63,4	%29,6	%1,4	%100
	Sütündeki oran	%0	%40	%23,6	%21,4	%33,3	%23,4
	3. Sınıf Toplam	%0	%1,3	%14,9	%6,9	%0,3	%23,4
4. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	1	2	35	18	0	56
	Bu grup içindeki oran	%1,8	%3,6	%62,5	%32,1	%0	%100
	Sütündeki oran	%100	%20	%18,3	%18,4	%0	%18,5
	4. Sınıf/Toplam	%0,3	%0,7	%11,6	%5,9	%0	%18,5
5. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	0	1	45	19	1	66
	Bu grup içindeki oran	%0	%1,5	%68,2	%28,8	%1,5	%100
	Sütündeki oran	%0	%10	%23,6	%19,4	%33,3	%21,8
	5. Sınıf/Toplam	%0	%0,3	%14,9	%6,3	%0,3	%21,8

Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflar ile başarılı öğrencilerinin velileri ile görüşmeleri arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflar ile bu soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlılık düzeyini belirlemek için yapılan f testinde anlamlılık düzeyi $0,028 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Birinci sınıflı okutan öğretmenlerin % 38,6'sının çocuklarının akademik seviyesi yüksek olan velilerle sürekli görüştükleri belirlenmiştir. Bu oran ikinci sınıflı okutan öğretmenlerde %35 dolaylarındadır. Diğer sınıfları okutan öğretmenlerde bu oranın az daha düştüğü belirlenmiştir. Dolayısıyla akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer alan öğrencilerin velileri ile birinci sınıflı okutan öğretmenler diğer sınıfları okutan öğretmenlere göre daha sık görüşmektedirler (Bkz. Tablo 3.76).

Tablo 3.77. Öğretmenlerin akademik olarak orta olan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumu

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	1	0,3	0,3
Hemen Hiç	1	0,3	0,3
Bazen	105	34,7	34,7
Hemen her zaman	120	39,6	39,6
Her zaman	76	25,1	25,1
Toplam	303	100	100

Sınıfta akademik olarak orta seviyede bulunan öğrencilerinin aileleri ile “her zaman” görüşebildiklerini ifade eden öğretmenlerin sayısı 76 (%25,1), “hemen her zaman” görüşebildiklerini ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 120 (%39,6)’dır. 105 (%34,7) öğretmen akademik olarak orta seviyede bulunan öğrencilerinin aileleri ile “bazen” görüşebilmektedir. 1 (%0,3) öğretmen bu öğrencilerin aileleri ile “hemen hiç” görüşmemektedir. Orta akademik seviyedeki öğrencilerinin aileleri ile “hiç” görüşemediğini ifade eden, sadece 1 (%0,3) öğretmendir (Bkz. Tablo 3.77).

Orta akademik başarıya sahip öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarına bakıldığında ise öğretmenlerin hemen her zaman veya bazen bu gruplarda yer alan öğrencilerin velileri ile görüşebildikleri belirlenmiştir. Yani başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarına oranla veliler ile görüşme aralıklarının biraz daha arttığı görülmüştür. Orta akademik başarıya sahip bu öğrencilerin velileri ile çok az görüşebilen veya hiç görüşemeyen öğretmenlerin ise yok denebilecek kadar az olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrenci velilerine oranla, orta akademik seviyeye sahip öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrenci velileri ile daha sık görüştikleri de bulgular sonucunda elde edilmiştir.

Tablo 3.78. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre akademik başarıları orta düzeyde bulunan öğrencilerin velileri ile görüşme durumları

Okutulan sınıf		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
1. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	0	1	18	36	2	57
	Bu grup içindeki oran	%0	%1,8	%31,6	%63,2	%3,5	%100
	Sütündeki oran	%0	%16,7	%16,7	%19,8	%28,6	%18,8
	1. Sınıf/Toplam	%0	%0,3	%5,9	%11,9	%0,7	%18,8
2. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	0	0	17	34	2	53
	Bu grup içindeki oran	%0	%0	%32,1	%64,2	%3,8	%100
	Sütündeki oran	%0	%0	%15,7	%18,7	%28,6	%17,5
	2. Sınıf/Toplam	%0	%0	%5,6	%11,2	%0,7	%17,5
3. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	0	2	28	38	3	71
	Bu grup içindeki oran	%0	%2,8	%39,4	%53,5	%4,2	%100
	Sütündeki oran	%0	%33,3	%25,9	%20,9	%42,9	%23,4
	3. Sınıf Toplam	%0	%0,7	%9,2	%12,5	%1	%23,4

Tablo 3.78. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre akademik başarısı orta düzeyde bulunan öğrencilerin velileri ile görüşme durumları

4. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	0	2	23	31	0	56
	Bu grup içindeki oran	%0	%3,6	%41,1	%55,4	%0	%100
	Sütündeki oran	%0	%33,3	%21,3	%17	%0	%18,5
	4. Sınıf/Toplam	%0	%0,7	%7,6	%10,2	%0	%18,5
5. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	0	1	22	43	0	66
	Bu grup içindeki oran	%0	%1,5	%33,3	%65,2	%0	%100
	Sütündeki oran	%0	%16,7	%20,4	%23,6	%0	%21,8
	5. Sınıf/Toplam	%0	%0,3	%7,3	%14,2	%0	%21,8
Toplam	Kişi sayısı	0	6	108	182	7	303
	Grup içindeki oran	%2	%2	%35,6	%60,1	%2,3	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%2	%2	%35,6	%60,1	%2,3	%100

Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflar ile sınıflarında orta düzeyde bulunan öğrencilerinin velileri ile görüşme durumları arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Yapılan f testinde anlamlılık düzeyi $0,01 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Özellikle birinci, ikinci ve beşinci sınıfı okutan öğretmenlerin akademik başarısı orta düzeyde bulunan öğrencilerin velileri ile görüşme aralıklarının üçüncü ve dördüncü sınıfı okutan öğretmenlere göre daha kısa olduğu belirlenmiştir. Birinci, ikinci ve beşinci sınıfları okutan öğretmenlerin bu özelliğe sahip öğrenci velileri ile sürekli görüşmelerin oranı %65 ila %68 arasında değişirken, bu oran üçüncü ve dördüncü sınıflarda %55 ila %58 arasındadır. Dolayısıyla öğretmenler, okula yeni başlayan veya ikinci yılında bulunan orta akademik seviyedeki öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin velileri ile ilköğretimin ikinci kademesine geçiş yapacak olan ve yine orta akademik seviyeye sahip öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin velileri ile daha sık görüşmektedirler.

Tablo 3.79. Öğretmenlerin akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumları

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	4	1,3	1,3
Hemen Hiç	48	15,8	15,8
Bazen	101	33,3	33,3
Hemen her zaman	86	28,4	28,4
Her zaman	64	21,1	21,1
Toplam	303	100	100

Sınıfında akademik olarak başarısız durumda bulunan öğrencilerinin aileleri ile her zaman görüşebildiklerini ifade eden öğretmenlerin sayısı 64 (%21,1), hemen her zaman görüşebildiklerini ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 86 (%28,4)'dır. 101 (%33,3) öğretmen akademik olarak başarısız durumda bulunan öğrencilerinin aileleri ile bazen görüşebilmektedir. 48 (%15,8) öğretmen bu öğrencilerin aileleri ile hemen hiç görüşmemektedir. Başarısız seviyedeki öğrencilerinin aileleri ile hiç görüşemediğini ifade eden öğretmenlerin sayısı ise 4 (%1,3)'dür (Bkz. Tablo 3.79).

Öğretmenlerin sınıfındaki akademik başarıları düşük olan öğrencilerin bir araya getirildiği gruplardaki öğrenci velileri ile görüşme sıklığının diğer seviye gruplardaki öğrenci velilerine oranla azaldığı görülmüştür.

Tablo 3.80. Öğretmenlerin “sınıfınızda akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumunuz nasıldır?” sorusuna verdikleri cevapların kıdemlerine göre dağılımı

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	0	14	22	13	14	63
	Bu grup içindeki oran	%0	%22,2	%34,9	%20,6	%22,2	%100
	Sütundaki oran	%0	%29,2	%21,8	%15,1	%21,9	%20,8
	0-5 yıl/Toplam	%0	%4,6	%7,3	%4,3	%4,6	%20,8
6-10 yıl	Kişi sayısı	1	10	16	5	4	36
	Bu grup içindeki oran	%2,8	%27,8	%44,4	%13,9	%11,1	%100
	Sütundaki oran	%25	%20,8	%15,8	%5,8	%6,3	%11,9
	6-10 yıl/Toplam	%0,3	%3,3	%5,3	%1,7	%1,3	%11,9
11-15 yıl	Kişi sayısı	2	8	7	12	2	31
	Bu grup içindeki oran	%6,5	%25,8	%22,6	%38,7	%6,5	%100
	Sütundaki oran	%50	%16,7	%6,9	%14	%3,1	%10,2
	11-15 yıl/Toplam	%0,7	%2,6	%2,3	%4	%0,7	%10,2
16-20 yıl	Kişi sayısı	0	5	7	6	4	22
	Bu grup içindeki oran	%0	%22,7	%31,8	%27,3	%18,2	%100
	Sütundaki oran	%0	%10,4	%6,9	%7	%6,3	%7,3
	15-20 yıl/Toplam	%0	%1,7	%2,3	%2	%1,3	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	1	11	49	50	40	151
	Bu grup içindeki oran	%0,7	%7,3	%32,5	%33,1	%26,5	%100
	Sütundaki oran	%25	%22,9	%48,5	%58,1	%62,5	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%0,3	%3,6	%16,2	%16,5	%13,2	%49,8

Tablo 3.80. Öğretmenlerin “sınıfınızda akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumunuz nasıldır?” sorusuna verdikleri cevapların kıdemlerine göre dağılımı

Toplam	Kişi sayısı	4	48	101	86	64	303
	Grup içindeki oran	%1,3	%15,8	%33,3	%28,4	%21,1	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%1,3	%15,8	%33,3	%28,4	%21,1	%100

Öğretmenlerin başarısız öğrencilerin aileleri ile görüşme durumları ile kıdemleri arasında çok anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. öğretmenlerin sorulan bu soruya verdikleri cevap ile kıdemleri arasındaki anlamlılık derecesi yapılan f testinde $0,000 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

En yüksek mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdemlere sahip öğretmenlere oranla akademik yönden başarısız öğrencilerin aileleri ile daha çok görüştikleri belirlenmiştir. Akademik yönden başarısız öğrencilerin aileleri ile sık sık görüştiklerini ifade eden bu öğretmenlerin oranı kendi grupları içerisinde %60 civarındadır. Bu oran içerisinde bulunan öğretmenlerden, bu velilerle “her zaman” görüştiklerini ifade edenlerin oranı %26,5’dir. Başarısız öğrencilerin aileleri ile görüştiklerini ifade eden 11 ila 20 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin oranı da %45’den fazladır. Bu öğretmenlerin, %6,5’inin “her zaman” bu velilerle görüştiklerini ifade edenlerin 11 ila 15 yıl arasında deneyime sahip öğretmenlerden oluştuğu belirlenmiştir. Bu oranın da “her zaman” görüştiklerini ifade edenler içerisinde en düşük oran olduğu belirlenmiştir.

Bu soruya cevap veren öğretmenlerden, akademik başarıları düşük olan öğrencilerin aileleri ile hiç görüşemediklerini veya çok az görüştiklerini ifade eden öğretmenlerin mesleki deneyimi en yüksek olanların olduğu belirlenmiştir. Başarısız öğrencilerin velileri ile görüşemeyen bu öğretmenler, 20 yılın üzerinde mesleki deneyime sahip öğretmenlerin %8’ini oluşturmaktadır. Diğer mesleki deneyime sahip öğretmenlerin, akademik başarıları düşük olan öğrencilerinin velileri ile görüşemediklerini ifade edenlerin oranı %20’den fazladır.

Tablo 3.81. “Sınıfınızda akademik yönden başarısız bir seviyeye sahip öğrencilerin aileleriyle görüşme durumunuz nasıldır?” Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı

Öğrenci sayısı		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
30'dan az	Kişi sayısı	3	17	37	21	13	91
	Bu grup içindeki oran	%3,3	%18,7	%40,7	%23,1	%14,3	%100
	Sütundaki oran	%75	%35,4	%36,6	%24,4	%20,3	%30
	Genel toplamdaki Oran	%1	%5,6	%12,2	%6,9	%4,3	%30
30-40 Arası	Kişi sayısı	1	15	33	42	27	118
	Bu grup içindeki oran	%0,8	%12,7	%28	%35,6	%22,9	%100
	Sütundaki oran	%25	%31,3	%32,7	%48,8	%42,2	%38,9
	Genel toplamdaki Oran	%0,3	%5	%10,9	%13,9	%8,9	%38,9
40-50 Arası	Kişi sayısı	0	13	24	19	18	74
	Bu grup içindeki oran	%0	%17,6	%32,4	%25,7	%24,3	%100
	Sütundaki oran	%0	%27,1	%23,8	%22,1	%28,1	%24,4
	Genel toplamdaki Oran	%0	%4,3	%7,9	%6,3	%5,9	%24,4
50'den Çok	Kişi sayısı	0	3	7	4	6	20
	Bu grup içindeki oran	%0	%15	%35	%20	%30	%100
	Sütundaki oran	%0	%6,3	%6,9	%4,7	%9,4	%6,6
	Genel toplamdaki Oran	%0	%1	%2,3	%1,3	%2	%6,6

Tablo 3.81. “Sınıfınızda akademik yönden başarısız bir seviyeye sahip öğrencilerin aileleriyle görüşme durumunuz nasıldır?” Sorusuna öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre verdikleri cevapların dağılımı

Toplam	Kişi sayısı	4	48	101	86	64	303
	Bu grup içindeki oran	%1,3	%15,8	%33,3	%28,4	%21,1	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Genel toplamdaki Oran	%1,3	%15,8	%33,3	%28,4	%21,1	%100

Öğretmenlerin sınıflarında öğrenci sayılarıyla akademik başarı seviyesi düşük öğrencilerin aileleri ile görüşme zaman aralıkları arasında da anlamlı bir ilişki vardır ve bu ilişki düzeyi de $0,036 < 0,05$ şeklindedir. Elde edilen bulgulara göre yine daha önce sınıftaki öğrenci sayısı ile anlamlı ilişkisi bulunan diğer bağımlı değişkenlere benzer bir dağılımın ortaya çıktığı görülmüştür. Yani öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısı arttıkça akademik olarak düşük seviyeye sahip öğrencilerin velileri ile görüşme sıklıklarının da arttığı görülmüştür (Bkz. Tablo 3.81).

Akademik başarısı düşük olan öğrencilerin velileri ile her zaman görüşebilen öğretmenlerden sınıflarında öğrenci sayısı 50'den çok olanların tablo 3.81'de görüldüğü gibi %30'luk bir orana sahip olduğu belirlenmiştir. Bu oran öğrenci sayısı azaldıkça düşmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısının fazla olması akademik seviyesi düşük olan öğrencilerin aileleri ile görüşmelerine bir engel teşkil etmemektedir. Ancak öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısı ile akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumları arasında da bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Yani öğrenci sayısı fazla olan öğretmenler akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin velileri ile akademik başarısı düşük olan öğrencilerin velilerine oranla daha sık görüşmektedirler. Bu duruma sebep olan unsurun, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında olan öğrenci velilerinin, okul ve çocuğunun eğitim-öğretimi ile daha yakından ilgilenmeleri düşünülebilir.

Tablo 3.82. “Düşük seviye grubunda yer alan öğrencilerin aileleri bu durumu nasıl karşılamaktadır?”

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Şiddetle Karşı çıkmaktadırlar	9	3,0	3,0
Karşı çıkmaktadırlar	32	10,6	10,6
Kayıtsız kalmaktadırlar	149	49,2	49,2
Olumlu karşılamaktadırlar	102	33,7	33,7
Çok olumlu karşılamaktadırlar	11	3,6	3,6
Toplam	303	100	100

9 (%3,0) öğretmene göre, akademik olarak seviyeleri düşük olan öğrencilerin, düşük seviye gruplarına yerleştirilmesine öğrenci aileleri şiddetle karşı çıkmaktadır. 32 (%10.6) öğretmene göre, ailelerin çocuklarının düşük seviye gruplarında yer almasına şiddetli bir şekilde olmasa bile karşı çıkmaktadırlar. Öğretmenlerden bu duruma kayıtsız kalan ailelerin bulunduğunu ifade edenlerin sayısı ise 149 (%49,2)'dir. 113 (%37,2) öğretmene göre öğrenci ailelerinin çocuklarının böyle bir grupta yer almasını olumlu karşılamaktadır.

Bu bulgulara göre öğrenci velilerinin hemen hemen yarıya yakın bir kısmının, çocuklarının ortanın altındaki seviye grubunda yer almasına kayıtsız kaldıkları belirlenmiştir. Ancak, böyle bir durumu olumlu karşılayan velilerin oranı da oldukça yüksektir. Öğrenci velilerinin çocuklarının akademik başarıları düşük olan seviyedeki öğrencilerin bulunduğu gruplarda yer almasına tepkiler gösterdiği nadirdir. (Bkz. Tablo Bkz.Tablo 3.82).

3.5.3. Öğretmenlerin Çeşitli Seviye Gruplarındaki Öğrencilerin Geleceğine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin 99'u (%32,7) sınıf içerisinde çok başarılı bulduğu, 191'i (%63) ise sınıf içerisinde başarılı bulduğu öğrencilerin lise ve üniversite gibi okullara devam edebileceğine inanmaktadır. Sınıf içerisinde orta seviyede bulunan öğrencilerin üst öğrenimlere devam edebileceğini ifade eden öğretmenlerin sayısı 12 (%4,0)'dır. Sadece

bir öğretmen başarısız öğrencilerinin okul hayatını üst öğrenimlerde de sürdürebileceğini ifade etmiştir. Sınıf içerisinde çok başarısız durumda olan öğrencilerin okul yaşamını üst öğrenimlerde de sürdürebileceğini ifade eden hiçbir öğretmen olmamıştır (Bkz. Tablo 3.83).

Tablo 3.83. Öğretmenlerin üst öğrenimlere devam edeceğine inandığı öğrencilerin seviyelerine göre dağılımı

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	0	0	0
Başarısız	1	0,3	0,3
Orta	12	4,0	4,0
Başarılı	191	63,0	63,0
Çok Başarılı	99	32,7	32,7
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin akademik olarak başarılı ve çok başarılı öğrencilerin üst öğrenimlere devam edebileceklerini düşündükleri belirlenmiştir. Bu fikre sahip olan öğretmenlerin % 95,7 gibi çok büyük bir oranda oldukları belirlenmiştir. Akademik olarak orta ve ortanın altındaki bir seviye sahip olan öğrencilerin üst öğrenimlere devam edebilecekleri fikrine sahip olan öğretmenlerin sadece %4,3 oranında olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.84. “Üst öğrenime devam edeceğine inandığınız öğrenciler için özel tedbirler alıyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	7	2,3	2,3
Hemen Hiç	11	3,6	3,6
Bazen	102	33,7	33,7
Hemen her zaman	78	25,7	25,7
Her zaman	105	34,7	34,7
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 105'i (%34,7) “her zaman”, 78'i (%25,7) her zaman olmasa da oldukça fazla üst öğrenimlere devam edeceğini düşündükleri öğrenciler için özel tedbirler almaktadır. 102 (%33,7) öğretmen ise bazen bu öğrencilere yönelik tedbirler almaktadır. 11 (%3,6) öğretmen ise üst öğrenimlere devam edeceğini düşündükleri bu öğrenciler için çok az tedbirler alırken, 7 (%2,3) öğretmen de bu konuda hiçbir zaman özel bir gayret içerisine girmemektedir (Bkz. Tablo 3.84).

Öğretmenler üst öğrenimlere devam edeceğine inandığı akademik başarısı yüksek olan öğrenciler için özel tedbirler almaktadırlar. Öğretmenlerin 1/3'ü civarındaki bir kısmının ise bazen tedbir aldıkları belirlenmiştir. Üst öğrenime devam edebileceğini düşündüğü öğrenciler için tedbir almadıklarını ifade eden öğretmenlerin oranının %5,9 gibi çok düşük bir seviyede kaldığı bulunmuştur. Dolayısıyla akademik başarısı ortanın üzerinde bulunan öğrencilerden oluşturulmuş olan bir seviye grubuna dahil olan öğrenciler, öğretmenlere göre üst öğrenimlere de devam edebilecek öğrencilerdir ve bunların akademik başarılarını arttırmak için öğretmenler özel bir çaba içerisine girmektedirler.

Tablo 3.85. “Üst öğrenime devam edemeyeceğini düşündüğünüz öğrenciler daha çok hangi seviyedeki öğrencilerdir?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Çok başarısız	120	39,6	39,6
Başarısız	116	38,3	38,3
Orta	33	10,9	10,9
Başarılı	26	8,6	8,6
Çok Başarılı	8	2,6	2,6
Toplam	303	100	100

8 (%2,6) Öğretmene göre üst öğrenime devam edemeyecek olan öğrenciler “çok başarılı” seviyede olan öğrencilerdir. 26'(%8,6) öğretmene göre ise gelecekte okul hayatını sürdüremeyecek olan öğrenciler akademik olarak “başarılı” bir seviyeye sahiptir. 33 (%10,9) öğretmen orta akademik seviyede bulunan öğrencilerin üst

öğrenime devam edemeyeceğini düşünmektedir. 116 (%38,3) öğretmen “başarısız” öğrencilerin üst öğrenimlere devam edemeyeceğini düşünmekte iken, 120 (%39,6) öğretmene göre ise “çok başarısız” öğrenciler üst öğrenimlere devam edemeyeceklerdir (Bkz. Tablo)

“Üst öğrenime devam edebileceğine inandığınız öğrenciler daha çok hangi seviyedeki öğrencilerdir? Sorusunu destekler nitelikte sorulan “üst öğrenimlere devam edemeyeceğine inandığınız öğrenciler daha çok hangi seviyedeki öğrencilerdir?” sorusunda da ilk sorudaki bulguların hemen hemen aynısına ulaşılmıştır. Yani öğretmenler orta ve ortanın altında bir akademik seviyeye sahip öğrencilerin üst öğrenimlere devam edemeyeceklerini düşünmektedirler. Dolayısıyla orta ve geri seviye gruplarında yer alan öğrencilerin okul yaşantılarını zorunlu eğitimi bitirdikten sonra sürdürebilmeleri öğretmenler tarafından hemen hemen imkansız gibi görülmektedir.

Tablo 3.86. “Üst öğrenimlere devam edemeyeceğini düşündüğünüz öğrenciler için özel tedbirler alıyor musunuz?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	10	3,3	3,3
Hemen Hiç	23	7,6	7,6
Bazen	120	39,6	39,6
Hemen her zaman	70	23,1	23,1
Her zaman	80	26,4	26,4
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 80’i (%26,4) “her zaman”, 70’i (%23,1) her zaman olmasa da oldukça fazla üst öğrenimlere devam edemeyeceğini düşündükleri öğrenciler için özel tedbirler almaktadır. 120 (%39,6) öğretmen “bazen” bu öğrencilere yönelik tedbirler almaktadır. 23 (%7,6) öğretmen ise üst öğrenimlere devam edemeyeceğini düşündükleri bu öğrenciler için “çok az” tedbir alırken, 7 (%2,3) öğretmen de bu konuda hiçbir zaman özel bir gayret içerisine girmediklerini ifade etmiştir (Bkz. Tablo 3.86).

Öğretmenler üst öğrenimlere devam edemeyeceğini düşündüğü öğrenciler için de özel tedbirler almaktadır. Ancak bu tedbiri alan öğretmenler, akademik başarısı yüksek olan öğrenciler için tedbir aldıklarını ifade eden öğretmenlerden daha azdır. Yani öğretmenler daha çok akademik başarısı yüksek olan öğrencileri için özel bir gayret içerisine girmektedirler.

3.6. Seviye Grupları Ve Eğitimde Fırsat Eşitliği

Tablo 3.87. “Sizce seviye gruplaması eğitimde fırsat eşitsizliği yaratmakta mıdır?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	46	15,2	15,2
Hemen Hiç	52	17,2	17,2
Bazen	141	46,5	46,5
Hemen her zaman	32	10,6	10,6
Her zaman	32	10,6	10,6
Toplam	303	100	100

32 (%10,6) öğretmen seviye gruplarının eğitimde fırsat eşitsizliğini “her zaman” yarattığını düşünmektedir. 32 (%10,6) öğretmen de her zaman olmasa bile büyük oranda eşitsizlik yarattığı fikrine sahiptir. Öğretmenlerin 141’i (%46,5) ise seviye grupları “bazen” eşitsizlikler yarattığını düşünmektedir. 52 (%17,2) öğretmene göre seviye grupları çok az eşitsizlikler yaratmakta iken, 46 (%15,2) öğretmene göre ise böyle bir gruplamanın hiçbir şekilde öğrencilerin eğitiminde fırsat eşitsizlikleri yaratmamaktadır (Bkz. Tablo 3.87).

Öğretmenlerin seviye gruplarının eğitimde fırsat eşitsizliği yaratıp yaratmadığı konusundaki fikirlerinde farklılıkların olduğu tablo 3.87’de görülmektedir. Seviye gruplarının eğitimde fırsat eşitsizliği yarattığı fikrine sahip öğretmenlerin, yaratmamaktadır fikrine sahip öğretmenlerin 2/3’üne yakın olduğu saptanmıştır. Seviye gruplamasının eğitimde fırsat eşitsizliği yaratmadığı fikri öğretmenler tarafından daha çok kabul görse de yarattığı fikrine sahip olan öğretmenlerin de hiçte

küçümsenmeyecek oranda oldukları belirlenmiştir. Ayrıca bu konuda çekimser kalan öğretmenlerin oldukça yüksek olduğu göz ardı edilmemelidir.

Tablo 3.88. “Sizce seviye gruplaması eğitimde fırsat eşitliğini desteklemekte midir?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	26	8,6	8,6
Hemen Hiç	19	6,3	6,3
Bazen	128	42,2	42,2
Hemen her zaman	68	22,4	22,4
Her zaman	62	20,5	20,5
Toplam	303	100	100

Öğretmenlerin 62'sine (%20,5) göre öğrencileri seviyelerine göre oluşturulan gruplar eğitimde fırsat eşitliğini desteklemektedir. Seviye gruplarının bu eşitliği her zaman olmasa da büyük bir oranda desteklediğini düşünen öğretmenlerin sayısı 68 (%22,4)'dir. Seviye gruplarının bazen bu eşitliği desteklediğini dile getiren 128 (%42,2) öğretmen olmuştur. 19 (%6,3) öğretmen bu şekilde öğrencileri gruplandırmanın çok az bir oranda eğitimde fırsat eşitliğini desteklediği kanaatine sahiptir. Öğrencileri seviyelerine göre gruplandırmanın eğitimde fırsat eşitliğini hiç desteklemediği fikrine de 26 (%8,6) öğretmen sahiptir. (Bkz. Tablo 3.88)

Tablo 3.88'de görüldüğü üzere öğretmenlerin farklı seviye gruplarının eğitimde fırsat eşitliğini desteklediği kanaatine sahip olanların oranı fazladır. Bu fikre sahip öğretmenlerin %42,9, olmayanların ise %14,9 oranında oldukları belirlenmiştir. Bu bulgular neticesinde seviye grupları, eğitimde fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmak için öğretmenlerin başvurabilecekleri bir uygulamadır demek özellikle çekimser kalanların oranının %42,2 gibi yüksek bir oranda olduğu hesaba katılırsa pek doğru olmaz.

3.6.1 Eğitim-Öğretimin Niteliğinde Eşitlik

Tablo 3.89. “Sizce seviye gruplarının oluşturulması öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde farklılıklar yaratıyor mu?” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	17	5,6	5,6
Hemen Hiç	5	1,7	1,7
Bazen	152	50,2	50,2
Hemen her zaman	78	25,7	25,7
Her zaman	50	16,5	16,5
Cevap vermeyen	1	0,3	-
Toplam	302	100	99,7

Öğretmenlere göre, öğrencileri seviyelerine göre gruplama, onların aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde farklılıklar yaratmaktadır. Seviye gruplamasının bu farklılıkların çok az yarattığı veya hiç yaratmadığı fikrine sahip öğretmenlerin araştırma kapsamı içerisindeki öğretmenlerin %7,3'ü olduğu belirlenmiştir. Tablo 3.89'da görüldüğü üzere “Sizce seviye gruplarının oluşturulması öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde farklılıklar yaratıyor mu?” sorusuna cevap veren 50 (%16,5) öğretmene göre öğrencilerin seviyelerine bakarak gruplandırılması, öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde “her zaman” farklılıklar yaratmaktadır. 78 (%25,7) öğretmene göre öğrencileri seviyelerine göre gruplama, her zaman olmasa bile öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde farklılıklar meydana getirmektedir. 152 (%50,2) öğretmene göre alınan eğitim-öğretimin niteliğinde seviyeye göre öğrencileri gruplama “bazen” farklılıklar yaratmaktadır. Çok az farklılıklar yaratacağını ifade eden öğretmenlerin sayısı 5 (%1,7) iken, böyle bir gruplama hiçbir zaman öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde farklılık yaratmaz, diyen öğretmenlerin sayısı ise 17 (%5,6)'dir. Bir (%0,3) öğretmen de bu konuda her hangi bir fikir belirtmemiştir.

3.6.2. Öğretimde Eşitlik

Tablo 3.90. “Sizce, sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?(A Öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum onun sınıfında olsun gibi)” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdeler Oran	Geçerli oran
Hiç	0	0	0
Hemen Hiç	10	3,3	3,3
Bazen	44	14,5	14,5
Hemen her zaman	89	29,4	29,4
Her zaman	159	52,5	52,5
Cevap vermeyen	1	0,3	-
Toplam	302	100	99,7

Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler, 159 (%52,5) öğretmene göre “A öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum o öğretmenin sınıfında okusun” şeklinde çocuklarını okutacak öğretmenleri her zaman seçmektedir. 89 (%29,4) öğretmen ise sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan velilerin her zaman olmasa da çok yüksek oranda böyle bir tercihte bulunmaktadır. Öğretmenlerin 44’üne (%14.5) göre ise bu konuda aileler bazen böyle bir tercihte bulunmaktadır. Öğretmenlerin 10’una (%3,3) göre ise sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler çok az böyle bir tercihte bulunmaktadır. Bu soruya sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler hiç böyle bir tercihte bulunmamaktadır diyen öğretmen olmamıştır. Bu soruya cevap vermemiş olan öğretmen sayısı ise bir (%0,3)’dir (Bkz. Tablo 3.90).

Tablo 3.90’da açık bir şekilde görüldüğü üzere öğretmenler, Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gittikleri kanaatine sahiptir. Özellikle öğretmenlerinin %80’inden fazlası sosyo-ekonomik durumu yüksek olan velilerin sürekli veya çok sık bu tercihlerde ulunduklarını ifade etmiştir. Bu durumda da sosyo-ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocukları ile sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin çocukları arasında öğretmenin niteliği

açısından bir eşitsizlik meydana getirmektedir. Yani her iki sosyo-ekonomik statüye sahip öğrencilerin arasında öğretmenden kaynaklanan bir fırsat eşitsizliği doğurmaktadır.

Tablo 3.91. Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre “Sizce, sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

Bitirilen Okul Türü		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
Yüksek Okul veya Eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Bölümü Mezunu	Kişi sayısı	0	5	32	67	128	232
	Bu grup içindeki oran	%0	%2,2	%13,8	%28,9	%55,2	%100
	Sütündeki oran	%0	%50	%72,7	%75,3	%80,5	%76,8
	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%0	%1,7	%10,6	%22,2	%42,4	%76,8
Eğitim Fakültelerini n Sınıf Öğretmenliği Dışındaki bir bölüm Mezunu	Kişi sayısı	0	2	5	10	19	36
	Bu grup içindeki yüzdeler oran	%0	%5,6	%13,9	%27,8	%52,8	%100
	Sütündeki oran	%0	%20	%11,4	%11,2	%11,9	%11,9
	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%0	%0,7	%1,7	%3,3	%6,3	%11,9
Eğitim Fakülteleri dışındaki bir fakülte mezunu	Kişi sayısı	0	3	7	12	12	34
	Bu grup içindeki oran	%0	%8,8	%20,6	%35,3	%35,3	%100
	Sütündeki oran	%0	%30	%15,9	%13,5	%7,5	%11,3
	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%0	%1	%2,3	%4	%4	%11,3
Genel Toplam	Kişi sayısı	0	10	44	89	159	302
	Bu grup içindeki oran	%0	%3,3	%14,6	%29,5	%52,6	%100
	Sütündeki oran	%0	%100	%100	%100	%100	%100
	Bu soruya cevap verenlerin içerisindeki oran	%0	%3,3	%14,6	%29,5	%52,6	%100

Öğretmenlerin bitirmiş oldukları okul ile “sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” sorusuna

verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. f testine göre anlamlılık düzeyi $0,033 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Eğitim fakülteleri dışındaki bir fakülteden mezun olmuş olan öğretmenlerin diğer okullardan mezun olmuş olan öğretmenlerden daha az, sosyo-ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gittiklerini ifade ettikleri saptanmıştır. Eğitim fakülteleri dışındaki bir fakülteden mezun olmuş olan öğretmenlerin %35'i sosyo-ekonomik durumu iyi olan bu ailelerin her zaman bu tercihte buldukları fikrine sahip iken, Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezun olmuş olan öğretmenler ile her hangi bir eğitim fakültesinden mezun olmuş olan öğretmenlerden bu fikre sahip olanların oranı %50'nin üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.92. “Sizce, sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı? (A Öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum onun sınıfında olsun gibi)” Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	31	10,2	10,2
Hemen Hiç	85	28,1	28,1
Bazen	132	53,6	53,6
Hemen her zaman	27	8,9	8,9
Her zaman	26	8,6	8,6
Cevap vermeyen	2	0,7	-
Toplam	301	100	99,3

Sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler, 26 (%8,6) öğretmene göre “A öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum o öğretmenin sınıfında okusun” şeklinde çocuklarını okutacak öğretmenleri “her zaman” seçmektedir. 27 (%8,9) öğretmene göre ise sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan aileler her zaman olmasa da çok yüksek oranda böyle bir tercihte bulunmaktadır. Öğretmenlerin 132'sine (%43,8) göre ise bu konuda velilerin “bazen” böyle bir tercihte bulunmaktadır. 85'ine (%28,2) göre ise sosyo-ekonomik durumu

düşük olan aileler çok az böyle bir tercihte bulunmaktadır. Sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler “hiç” böyle bir tercihte bulunmamaktadır diyen öğretmen sayısı da 31 (%10,2)’dir. Bu soruya cevap vermeyen öğretmenlerin sayısı ise 2 (%0,7)’dir (Bkz. Tablo 3.92).

%38,3 gibi bir orana sahip öğretmenin sosyo-ekonomik durumu düşük olan bu velilerin çocuklarını okutacak öğretmenleri yok denebilecek kadar az tercih ettiklerini veya hiçbir zaman böyle bir tercihte bulunmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla sosyo-ekonomik durumu düşük olan velilerin, çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih edenlerin oranı, tercih etmeyenlere oranından, araştırmaya katılan bütün öğretmenler arasında %20,8 daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yani bu sosyo-ekonomik statüye sahip velilerin çocuklarını okutacak öğretmenleri seçme yoluna gittiklerini çok az görülmektedir. Yalnız bu konuda çekimser kalan öğretmenlerin sayısı da araştırma kapsamındaki öğretmenlerin yarısından fazladır.

Tablo 3.93. “Sizce sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelere çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyor mu?” sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

Kıdem		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
0-5 yıl	Kişi sayısı	9	20	25	3	5	62
	Bu grup içindeki oran	%14,5	%32,3	%40,3	%4,8	%8,1	%100
	Sütündeki oran	%29	%23,5	%18,9	%11,1	%19,2	%20,6
	0-5 yıl/Toplam	%3	%6,6	%8,3	%1	%1,7	%20,6
6-10 yıl	Kişi sayısı	3	13	16	4	0	36
	Bu grup içindeki oran	%8,3	%36,1	%44,4	%11,1	%0	%100
	Sütündeki oran	%9,7	%15,3	%12,1	%14,8	%0	%12
	6-10 yıl/Toplam	%1	%4,3	%5,3	%1,3	%0	%12

Tablo 3.93. “Sizce sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelere çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyor mu?” sorusuna öğretmenlerin kıdemlerine göre verdikleri cevapların dağılımı

11-15 yıl	Kişi sayısı	3	11	14	3	0	31
	Bu grup içindeki oran	%9,7	%35,5	%45,2	%9,7	%0	%100
	Sütündeki oran	%9,7	%12,9	%10,6	%11,1	%0	%10,3
	11-15yıl/Toplam	1	3,7	4,7	1	0	10,3
16-20 yıl	Kişi sayısı	%3	%11	%6	%1	%1	%22
	Bu grup içindeki oran	%13,6	%50	%27,3	%4,5	%4,5	%100
	Sütündeki oran	%9,7	%12,9	%4,5	%3,7	%3,8	%7,3
	15-20yıl/Toplam	%1	%3,7	%2	%3	%0,3	%7,3
20 yıl üzeri	Kişi sayısı	13	30	71	16	20	150
	Bu grup içindeki oran	%8,7	%20	%47,3	%10,7	%13,3	%100
	Sütündeki oran	%41,9	%35,3	%53,8	%59,3	%76,9	%49,8
	21 üzeri/Toplam	%4,3	%10	%23,6	%5,3	%6,6	%49,8
Toplam	Kişi sayısı	31	85	132	27	26	301
	Grup içindeki oran	%10,3	%28,2	%43,9	%9	%8,6	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam oran	%10,3	%28,2	%43,9	%9	%8,6	%100

Öğretmenlerin kıdemleri ile sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin, çocuklarını okutacak öğretmenleri seçmesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin kıdemleri ile “sizce sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar arasında uygulanan f testine göre anlamlılık düzeyi $0,004 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Özellikle mesleğin içerisinde 20 yıldan daha uzun süre bulunan öğretmenlerin sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrenci velilerinin çocuklarını okutacak öğretmenleri seçtikleri fikrine, diğer kıdeme sahip öğretmenlerden daha fazla sahip oldukları belirlenmiştir. Bu fikre sahip olanların 20 yılın üzerinde bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin % 24'ünü oluşturdukları saptanmıştır. 20 yıldan daha az mesleki deneyime sahip öğretmenlerden bu fikre sahip olanların ise kendi grupları içerisindeki öğretmenlerin %9 ila %12,9 arasında değişen oranlarda oldukları saptanmıştır. Bu fikrin tam karşısında olan yani düşük sosyo-ekonomik statüye sahip olan velilerin çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etmediklerini ifade eden öğretmenlerin içerisinde %63,6'lık bir orana sahip 16 ila 20 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin ilk sırada geldiği saptanmıştır. 15 yıldan daha az mesleki kıdeme sahip öğretmenlerde ise bu oranın %45-46 civarında olduğu saptanmıştır. Sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin böyle bir tercihte bulunmadığı fikrine sahip 20 yılın üzerinde mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ise %28 civarında olduğu belirlenmiştir.

Mesleki deneyimi 20 yılın üzerinde olan öğretmenlerin sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarını okutacak öğretmenleri seçmeleri düşüncesinde farklılıkların olduğu tablo 3.93'de açıkça görülmektedir. Oysa yirmi yıldan daha az mesleki deneyime sahip öğretmenlerde ise bu velilerin çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etmedikleri fikrinin daha çok hakim olduğu saptanmıştır.

Tablo 3.94. “Sizce, sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı

Okutulan sınıf		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
1. sınıflı okutanlar	Kişi sayısı	1	20	25	7	4	57
	Bu grup içindeki oran	%1,8	%35,1	%43,9	%12,3	%7	%100
	Sütündeki oran	%3,2	%23,5	%18,9	%25,9	%15,4	%18,9
	1. Sınıf/Toplam	%0,3	%6,6	%8,3	%2,3	%1,3	%18,9

Tablo 3.94. “Sizce, sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı

2. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	8	10	20	4	10	52
	Bu grup içindeki oran	%15,4	%19,2	%38,5	%7,7	%19,2	%100
	Sütündeki oran	%25,8	%11,8	%15,2	%14,8	%38,5	%17,3
	2. Sınıf/Toplam	%2,7	%3,3	%6,6	%1,3	%3,3	%17,3
3. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	12	22	32	3	2	71
	Bu grup içindeki oran	%16,9	%31	%45,1	%4,2	%2,8	%100
	Sütündeki oran	%38,7	%25,9	%24,2	%11,1	%7,7	%23,6
	3. Sınıf/Toplam	%4	%7,3	%10,6	%1	%7	%23,6
4. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	5	19	23	4	4	55
	Bu grup içindeki oran	%9,1	%34,5	%41,8	%7,3	%7,3	%100
	Sütündeki oran	%16,1	%22,4	%17,4	%14,8	%15,4	%18,3
	4. Sınıf/Toplam	%1,7	%6,3	%7,6	%1,3	%1,3	%18,3
5. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	5	14	32	9	6	66
	Bu grup içindeki oran	%7,6	%21,2	%48,5	%13,6	%9,1	%100
	Sütündeki oran	%16,1	%16,5	%24,2	%33,3	%23,1	%21,9
	5. Sınıf/Toplam	%1,7	%4,7	%10,6	%3	%2	%21,9
Toplam	Kişi sayısı	31	85	132	27	26	301
	Grup içindeki oran	%10,3	%28,2	%43,9	%9	%8,6	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%10,3	%28,2	%43,9	%9	%8,6	%100

Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflar ile “sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı?” sorusuna verdikleri cevaplar arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. yapılan f testinde anlamlılık düzeyi $0,021 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Özellikle birinci, ikinci ve beşinci sınıfı okutan öğretmenlerin akademik başarısı orta ve yüksek düzeyde bulunan öğrencilerin velileri ile görüşme aralıklarına verdikleri cevaplara benzer bir dağılımın öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplarda olduğu görülmüştür. Yani üçüncü ve dördüncü sınıfı okutan öğretmenler birinci, ikinci ve beşinci sınıfı okutan öğretmenlere oranla “sosyo ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etmektedirler” fikrine daha az katılmaktadır. Şöyle ki üçüncü ve dördüncü sınıf gibi ara sınıfları okutan öğretmenlerden bu fikre çok az katılan veya hiç katılmayanların oranları toplamı %’43 ila 48 arasında iken, birinci, ikinci ve beşinci sınıfları okutan öğretmenlerde bu oran %28 ila 38 arasındadır. Özellikle beşinci sınıfları okutan öğretmenlerin, “sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etmektedir” az da olsa katılanların veya hiç katılmayanların diğer sınıfları okutan öğretmenlere göre daha az orana sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 3.95. “Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır” fikrine ne derece katılıyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların frekans dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelik Oran	Geçerli oran
Hiç	32	10,6	10,6
Hemen Hiç	21	6,9	6,9
Bazen	115	38,0	38,0
Hemen her zaman	47	15,5	15,5
Her zaman	87	28,7	28,7
Cevap vermeyen	1	0,3	-
Toplam	302	100	99,7

“Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır” fikrine ne derece katılıyorsunuz? Sorusuna 87 (%28,7) öğretmen “her zaman” katıldıkları şekline cevap verirken, 47 (%15,5) öğretmen her zaman olmasa da büyük bir çoğunlukla katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin 115’i (%38,0)

“bazen” bu fikre katıldıklarını ifade etmiştir. 21 (%6,9) öğretmen bu fikre “çok az” katılmakta, 32 (%10,6) öğretmen ise bu fikre “hiç” katılmamaktadır. Bir (%0,3) öğretmen de bu soruya cevap vermemiştir (Bkz. Tablo 3.95).

Öğretmenlerin %44,2’lik gibi bir oranının akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin daha çok, halk arasında başarılı olarak tanınan veya lanse edilen öğretmenlerin sınıflarına yerleştirildiği kanaatine sahip oldukları tablo 3.95’de görülmektedir. Bu kanaate olmayan öğretmenlerin de %17,5 oranında olduğu görülmektedir. Bu bulgular neticesinde akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin daha çok başarılı olarak tanınan öğretmenlerin sınıflarına yerleştirildikleri saptanmıştır. Bu durumda öğretmenlerin niteliği açısından öğrenciler arasında fırsat eşitsizliği sağlamaktadır.

Tablo 3.96. “Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır. Fikrine ne derece katılıyorsunuz?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı

Okutulan sınıf		Hiç	Hemen Hiç	Bazen	Hemen Her zaman	Her Zaman	Toplam
1. sınıfi okutanlar	Kişi sayısı	4	2	25	9	16	56
	Bu grup içindeki oran	%7,1	%3,6	%44,6	%16,1	%28,6	%100
	Sütündeki oran	%12,5	%9,5	%21,7	%19,1	%18,4	%18,5
	1. Sınıf/Toplam	%1,3	%0,7	%8,3	%3	%5,3	%18,5
2. sınıfi okutanlar	Kişi sayısı	6	5	17	6	19	53
	Bu grup içindeki oran	%11,3	%9,4	%32,1	%11,3	%35,8	%100
	Sütündeki oran	%18,8	%23,8	%14,8	%12,8	%21,8	%17,5
	2. Sınıf/Toplam	%2	%1,7	%5,6	%2	%6,3	%17,5

Tablo 3.96. “Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır. Fikrine ne derece katılıyorsunuz?” Sorusuna öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre verdikleri cevapların dağılımı

3. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	11	7	26	9	18	71
	Bu grup içindeki oran	%15,5	%9,9	%36,6	%12,7	%25,4	%100
	Sütündeki oran	%34,4	%33,3	%22,6	%19,1	%20,7	%23,5
	3. Sınıf/Toplam	%3,6	%2,3	%8,6	%3	%6	%23,5
4. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	2	3	13	15	23	56
	Bu grup içindeki oran	%3,6	%5,4	%23,2	%26,8	%41,1	%100
	Sütündeki oran	%6,3	%14,3	%11,3	%31,9	%26,4	%18,5
	4. Sınıf/Toplam	%0,7	%1	%4,3	%5	%7,6	%18,5
5. sınıfı okutanlar	Kişi sayısı	9	4	34	8	11	66
	Bu grup içindeki oran	%13,6	%6,1	%51,5	%12,1	%16,7	%100
	Sütündeki oran	%28,1	%19	%29,6	%17	%12,6	%21,9
	5. Sınıf/Toplam	%3	%1,3	%11,3	%2,6	%3,6	%21,9
Toplam	Kişi sayısı	32	21	115	47	87	302
	Grup içindeki oran	%10,6	%7	%38,1	%15,6	%28,8	%100
	Sütündeki oran	%100	%100	%100	%100	%100	%100
	Toplam	%10,6	%7	%38,1	%15,6	%28,8	%100

“Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır.” Fikrine ne derece katılıyorsunuz? Sorusuna Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre vermiş oldukları cevaplar arasında da anlamlı bir ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Yapılan f testinde anlamlılık düzeyi $0,002 < 0,05$ olarak bulunmuştur.

Şöyle ki beşinci sınıfı okutan öğretmenler bu fikre diğer sınıfları okutan öğretmenler kadar katılmamaktadır. Mesela beşinci sınıf, dışındaki diğer sınıfları okutan öğretmenlerden başarılı olarak tanınan öğretmenlerin sınıflarına her zaman akademik

seviyesi yüksek olan öğrenciler yerleştirilmektedir diyenlerin oranı %25'den fazla iken beşinci sınıfları okutan öğretmenlerde bu oran sadece %16,7'dir. Dördüncü sınıfları okutan öğretmenler ise %41,1' ile bu fikre en çok sahip olan öğretmenlerdir.

3.6.3. Seviye Grublmasına Alternatif: Grup Çalışması

Tablo 3.97. “Öğrencileri akademik seviyelerine göre grublama yerine karışık seviyede bulunan öğrencilerin bir araya geldiği Grup çalışmalarına yer verilmelidir” fikrine ne derece katılıyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı.

Değer tanımı	Frekans	Yüzdelerik Oran	Geçerli oran
Hiç	6	2,0	2,0
Hemen Hiç	10	3,3	3,3
Bazen	112	37,0	37,0
Hemen her zaman	89	29,4	29,4
Her zaman	85	28,1	28,1
Cevap vermeyen	1	0,3	-
Toplam	302	100	99,7

85 (%28,1) öğretmen öğrencilerin seviyelerine göre grublandırılması yerine küme (grup) çalışmalarına yer verilmesi gerektiği fikrine her zaman katıldıklarını ifade etmiştir. Öğretmenlerin 89'u (%29,4) sürekli olmasa da büyük bir oranda bu görüşe katıldıklarını, 112 (%37,0) öğretmen ise bazen bu görüşe katılmaktadır. Sevi grublaması yerine küme çalışmasının yapılması fikrine çok az oranda katılan öğretmenlerin sayısı ise 10 (%3,3)'dur. Sadece bir (%0,3) öğretmen öğrencileri seviye grublaması yerine küme (grup) çalışmalarına yer verilmesi fikrine hiç katılmamaktadır. Bu soruya bir (%0,3) öğretmen cevap vermemiştir (Bkz. Tablo.3.97)

Tablo 3.97'de araştırama kapsamındaki öğretmenlerin grup (küme) çalışmaları fikrine çok az katılanların veya hiç katılmayanların oranlarının toplamı %5,3 olduğuna bakıldığında öğrencileri akademik seviyelerine bakılarak grublama yerine farklı

akademik seviyede bulunun öğrencilerin bir araya getirildiği grupların (Kümelerin) oluşturulmasına öğretmenler sıcak bakmaktadırlar.

SONUÇLAR

Öğretmenlerin yarısından fazlası 2000-2001 eğitim-öğretim yılında seviye gruplarını oluşturmuşlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden çok azı seviye gruplarını geçmiş meslek yaşamlarında oluşturmamışlardır. Öğretmenler sınıflarında seviye gruplarını alenen oluşturmasalar bile zihinlerinde öğrencileri seviyelerine göre gruplandırmaktadırlar. Öğrencileri seviyelerine göre gruplara ayıran ve ayırmayan öğretmenler arasında 2000-2001 eğitim-öğretim yılında çok büyük bir farklılık olmamasına rağmen, öğretmenler tarafından çok yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir.

Tecrübeli öğretmenler geçmiş yıllarda eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütürken on yıldan daha az süredir bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlere oranlar seviye gruplarını daha çok oluşturmuşlardır. Seviye grupları ile çalışan öğretmenlerin oranı meslekteki on birinci yıllarından itibaren artmaya başlamış, bu gruplarla gerçekleştirilen çalışmalara en çok yer veren öğretmenlerin ise 16 ila 20 yıl arasındaki tecrübeye sahip öğretmenlerin olduğu belirlenmiştir. Seviye grupları ile çalışan 20 yılın üzerinde mesleki tecrübeye sahip öğretmenlerin 16 ile 20 yıl arasında bu meslekte bulunan öğretmenlerin oranına göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin mezun oldukları okullar dikkate alındığında, sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenler diğer, okul çıkışlı öğretmenlere göre geçmiş yıllarda daha fazla öğrencilerini seviyelerine göre gruplara ayırmışlar ve bu gruplarla çalışmışlardır.

Daha önce birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf okutmayan öğretmenlere göre geçmiş yıllarda seviye gruplarını daha çok oluşturdukları ve bu gruplarla çalıştıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bakıldığında ise geçmiş yıllarda seviye grubu oluşturan ve bu gruplarla çalışan öğretmenlerin daha çok erkek öğretmenlerin olduğu saptanmıştır. Yani erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre seviye grupları konusunda daha deneyimlidir.

Öğretmenlere ilköğretim müfettişleri seviye gruplarını kurmaları yönünde önerilerde bulunmaktadır. Ancak seviye grubu ile çalışılması konusunda önerilerde bulunmayanların oranının da oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Yani bu konuda ilköğretim müfettişleri arasında tam bir birlikteliğin olmadığı belirlenmiştir. İlköğretim müfettişlerinin tecrübeli öğretmenlere tecrübesiz öğretmenlere oranla daha fazla sınıf içerisinde seviye gruplarını oluşturmaları ve bu gruplarla çalışarak öğrenciler arasında seviye farklılıklarını gidermelerini önerdikleri ortaya çıkmıştır. Okul idarecileri de öğretmenlere seviye grupları oluşturmaları yönünde önerilerde bulunmaktadır. Ancak bu ilköğretim müfettişlerine oranla daha az gerçekleştirmektedir.

Seviye gruplarının başarılı öğrencilerin öğrenmelerinde olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlere göre, seviye grupları ile çalışıldıktan sonra öğrencilerin akademik başarılarında bir artışın olmaması çok az karşılaşılan bir durumdur. Ancak başarısız öğrencilerin öğrenmelerinde, başarılı öğrencilere oranla daha az faydasının olduğu da belirlenmiştir.

Onbeş yılın üzerinde bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlere göre seviye gruplamasının başarılı öğrencilere faydaları bulunmaktadır. Onbeş yıldan daha az süredir bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun bu fikri desteklediği de belirlenmiştir.

Seviye gruplarının akademik başarısı düşük olan öğrencilere olumsuz etkilerinin olup olmadığı ile seviye gruplarının akademik yönden başarılı öğrencilere olumlu etkilerinin olup olmadığı hususuna öğretmenlerin kıdemlerine göre bakıldığında, farklılıklar ortaya çıkmıştır. 16 ila 20 yıl arasında öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerde bu iki hususta büyük bir farklılık görülmemesine rağmen diğer kıdemlere sahip öğretmenlerin farklı düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir. 16 ila 20 yıllık mesleki deneyime sahip olanların dışındaki öğretmenlerin kıdemleri ne olursa olsun seviye gruplarının akademik yönden başarılı öğrencilere olumsuz etkilerinin olacağı fikrine sahip olanların oranı oldukça düşük iken, başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünenlerin oranı yüksek çıkmıştır. Yani bu öğretmenlere göre başarılı öğrencilerin öğrenmelerinde seviye gruplamasının bir zararı yoktur bilakis faydaları vardır. Ancak başarısız

öğrencilere olumlu etkileri de çok azdır. Bayan öğretmenler ise seviye gruplamasının başarısız öğrencilere, erkek öğretmenlere oranla daha fazla olumsuz etkileri olduğu kanaatine sahiptir. Ayrıca öğretmenlerin, bir sınıf içerisinde seviye grupları oluşturarak çalışıldığında öğrencilerin akademik başarılarında bir artış olduğu fikrine sahip olmalarının yanında bu artış öğrencilerin öz güven, kendini ifade becerisi, motivasyon vb. gibi özelliklerinde olduğu fikrine sahip oldukları belirlenmiştir.

Seviye gruplaması öğrencilerin kendi ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı da sağlamaktadır. “Seviye grupları ile çalışma, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imanı sağlar” diyen öğretmenlerin büyük çoğunluğunun onbeş yıldan daha uzun süredir bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin olduğu belirlenmiştir. Onbeş yıldan daha az süredir bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin ise büyük çoğunluğunun bu konuda çekimser kaldığı belirlenmiştir. Erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere oranla daha fazla seviye gruplarının öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağladığı fikrine sahip oldukları da saptanmıştır. Erkek öğretmenlerin bu şekilde düşünmesinde, seviye grupları ile bayan öğretmenlere oranla daha fazla çalışmış olmalarının da muhakkak bir etkisi vardır.

Öğretmenler seviye grupları ile çalışırken bir takım sorunlar ile karşılaşmaktadır. Özellikle Bayan öğretmenler seviye grupları ile çalışmalarda erkek öğretmenlere oranla daha çok sorunlar yaşamaktadır. Yine bu duruma erkek öğretmenlerin seviye grupları ile bayan öğretmenlere nazaran daha fazla çalışmış olmasının bir etkisi olabileceği de göz ardı edilmemelidir.

Öğretmenlerin seviye grupları ile çalışırken karşılaştığı sorunların kaynaklarına bakıldığında ilki programın yoğun olmasıdır. Öğretmenlerden geçmiş yıllarda birleştirilmiş sınıf okutmamış olanlar, okutmuş olanlara oranla programın yoğunluğunun daha çok sorun yarattığı fikrine sahip oldukları da belirlenmiştir. Seviye grupları ile çalışmalarda sorunlar yaratan diğer bir unsur ise zamanın yetersiz olmasıdır. Ancak zamanın yersiz olması, programın yoğun olması kadar öğretmenlere problem yaratmamaktadır. Öğretmenlerin seviye grupları ile çalışırken karşılaştıkları sorunların

kaynaklarından biride sınıfların kalabalık olmasıdır. Bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla daha fazla sınıfların kalabalık olmasından kaynaklanan sorunlar ile karşılaşmaktadır. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısına göre bakıldığında ise öğrenci sayısı arttıkça, sınıftaki öğrenci sayısından kaynaklanan sorunlarda artmaktadır. Seviye grupları ile çalışmalarda karşılaşılan sorunlardan sonuncusu ise, fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlardır. Yine Bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlar ile daha çok karşılaşmaktadır.

Öğretmenler kendilerini seviye grupları ile çalışmalarda yeterli gördüklerinden, seviye grupları ile çalışmalarda öğretmenlerin bilgisinden kaynaklanan her hangi bir sorun ile karşılaşmadıkları belirlenmiştir. Seviye grupları ile çalışmanın yanında öğretmenlerin bu grupları oluşturmalarında da kendi bilgilerinden kaynaklanan sorunlar ile çok fazla karşılaşmadıkları belirlenmiştir. Ancak öğretmenlerin yarısından fazlasının bu konuda çekimser kaldıkları da görülmüştür. İkinci ve üçüncü sınıfları okutan öğretmenlerin ise seviye gruplarını oluşturmada kendilerinden kaynaklanan sorunlar ile diğer sınıfları okutanlara göre daha az karşılaştıkları da belirlenmiştir.

İlköğretim Programı'nda (1995) "Programın Uygulanması İle İlgili Esaslar" bölümünde seviye grupları ile ilgili çalışmalara yeteri kadar yer verilip verilmediği konusunda öğretmenler arasında farklı düşünenlerin bir birine yakın oranlarda oldukları belirlenmiştir. Yani seviye grupları ile ilgili bilgilerin, yeteri kadar programların bu bölümlerinde bulunmadığını ifade edenlere yakın oranda, bulunduğunu da ifade edenler olmuştur. Öğretmenler arasında bu konuda bir birliktelik yoktur. Deneyimli öğretmenler ise seviye grupları ile ilgili bilgilere ihtiyaçları olduğunda İlköğretim Programı'nın bu konuda yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Oysa mesleki deneyimleri orta düzeyde bulunan öğretmenlerin seviye grupları ile ilgili bilgilere İlköğretim Programı'nda yeteri derecede yer verilmediği fikrine sahip oldukları belirlenmiştir. Erkek öğretmenler de seviye grupları ile ilgili çalışmaların nasıl yürütüleceğine dair bilgilerin İlköğretim Programı'nda yeterli olduğu kanaatinde iken, bayan öğretmenler erkek öğretmenler kadar bu fikre katılmamaktadır. Yalnız araştırma için hazırlanmış olan anket formları öğretmenlerden geriye alınırken, araştırma konusunun kendileri için önemli olduğunu ve bu konuda kaynak önerilmesini isteyenlerin de oldukça fazla olduğu gözlenmiştir.

Öğretmenlerin çok büyük bir oranda öğrencilerinin akademik başarılarına bakarak seviye gruplarını oluşturdukları belirlenmiştir. Öğrencilerin seviyelerine göre gruplandırılmasında ailelerin sosyo-ekonomik durumunu öğretmenlerin hiçte küçümsenmeyecek bir oranda dikkate aldıkları da araştırmamız sonucunda ortaya çıkmıştır. 2000-2001 eğitim-öğretim yılında 1. ve 5. sınıfı okutan öğretmenlerin, ara sınıfları okutan öğretmenlere göre seviye gruplarını oluştururken bu gruplarda yer alacak olan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik statülerini daha çok dikkate aldıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin farklı derslerde farklı seviyelerde olabileceklerine de dikkat ettikleri belirlenmiştir. Ancak öğretmenlerin bu duruma dikkat etmelerine rağmen farklı dersler için farklı seviye gruplarını bu oranda oluşturmadıkları da belirlenmiştir.

Öğretmenler, İlköğretim programı ve diğer kaynaklarda ifade edildiği gibi seviye gruplarının sadece ifade ve beceri derslerinde ve özellikle de Türkçe, Matematik derslerinde değil, mihver derlerde de oluşturmaktadırlar. Resim, Müzik, Beden eğitimi gibi derslerde seviye grubu oluşturulmamaktadır. Mesleğe yeni başlamış olan ve meslekteki deneyimi en üst seviyede olan öğretmenlerin dışında kalan, yani 6 ila 20 yıl arasında bu mesleğin içerisinde bulunan öğretmenlerin ise mihver derslerde daha fazla seviye gruplarını oluşturdukları belirlenmiştir.

Sınıfında seviye grubu oluşturan öğretmenlerin hemen hemen hepsi matematik dersi için seviye grupları oluşturmaktadır. Aynı şekilde Türkçe dersinde de bu öğretmenlerin seviye gruplarını çok sık oluşturdukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin matematik derslerine oranla, Türkçe derslerinde daha çok bu gruplamayı gerçekleştirdikleri de belirlenmiştir. Erkek öğretmenlerin Türkçe dersinde bayan öğretmenlere oranla çok az da olsa seviye gruplamasına daha fazla yer verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre Türkçe dersinde seviye gruplarını oluşturmalarına bakıldığında ise birinci ve ikinci sınıfı okutan öğretmenlerin diğer sınıfları okutan öğretmenlere oranla daha fazla bu grupları oluşturma yoluna gittikleri görülmüştür.

Öğretmenlerin seviye grupları ile yapacakları çalışmaları planlarında belirtmeleri gerektiği halde, bu çalışmaları planlarında göstermeyen öğretmenlerin oranı oldukça fazladır. Meslekteki deneyimi en yüksek olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre seviye grupları ile ilgili çalışmalara planlarında daha fazla yer verdikleri belirlenmiştir. Seviye grupları ile ilgili yaptıkları/yapacakları çalışmalara planlarında yer verme durumlarına öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bakıldığında ise erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre daha fazla yer verdikleri saptanmıştır.

Öğretmenler sınıf içerisinde öğrencilerinin oturma düzenini çeşitli şekillerde ayarlamaktadır. Bu düzeni ayarlarken öğrencilerin sahip olduğu özellikler önemlidir. Seviye grupları da öğrencilerin akademik başarıları dikkate alınarak oluşturulduğu için, sınıfında öğrencileri seviyelerine göre gruplayan öğretmenlerin de aynı akademik seviye sahip öğrencileri, oturma düzeninde bir araya getirdiği belirlenmiştir.

Öğretmenler arasında seviye grupları ile çalışma süresi belirlenmesi hususunda farklı görüşlerin hakim olduğu belirlenmiştir. Özellikle öğretmenlerin bu konuda çekimser kaldığı elde edilen bulgular sonucunda ortaya çıkmıştır. Ancak seviye gruplarıyla çalışma süresi belirlemeyen öğretmenlerin oranı belirleyenlerden az da olsa fazla olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bir alt gruptan üst gruba geçiş yapabilmektedir. Öğretmenler, alt seviye grubunda yer alan öğrencilerin bir üst gruba geçişlerinde daha çok akademik başarılarını göz önünde bulundurmaktadır. Akademik başarının yanı sıra çok az da olsa öğrencilerin derslere olan ilgisine, almış olduğu eğitimdeki olumlu davranış gelişimine, Türkçe derslerinde ki anlatımlarına, duygusal gelişimlerine, dersle ilgili olarak almış olduğu sorumluluğu yerine getirmesine, arkadaşlarıyla uyumuna, ailelerinin sosyo-ekonomik durumu ile eğitime bakış açılarını da dikkate alan öğretmenlerin olduğu da belirlenmiştir.

Seviye grupları ile çalışmanın temel amaçlarından biri sınıf seviyesindeki düşük akademik seviye sahip öğrencileri sınıf seviyesine çıkarmak olduğuna göre

öğretmenlerin seviye grupları ile çalışırken zamanlarını daha çok akademik başarısı düşük olan öğrencilere ayırmış olması beklenirken, orta akademik seviyede bulunan öğrencilere daha çok zaman ayırdıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra başarısız öğrencilere zamanlarını ayıranlar da vardır. Ancak "akademik başarısı orta durumda bulunan öğrencilere zamanımı daha çok ayırıyorum" diyen öğretmenlerin oranı yüksek iken, "akademik seviyesi düşük öğrencilere daha çok zaman ayırıyorum diyen öğretmenler oranı daha düşüktür. Bunun yanı sıra öğretmenlerden "her seviyedeki öğrencilere eşit zaman ayırıyorum" diyenlerde oranı düşüktür.

Öğretmenler daha çok orta akademik seviyeye sahip öğrencilere zaman ayırmalarına rağmen, akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye grubuyla ders işlemekten hoşlandıkları da belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin akademik seviyesi düşük olan öğrencilere ders verirken daha isteksiz, akademik seviyesi yüksek öğrencilere ders verirken daha istekli olmalarına da neden olabilir.

Çeşitli seviye gruplarında yer alan öğrencilerin göstermiş olduğu, derste aktif olma, liderlik, arkadaşları arasında popüler olma, sosyal etkinliklerde görev almada isteklilik ve sınıfça alınacak bir kararda fikrini açıklama gibi özellikler de araştırmamız sonucunda ortaya çıkartılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, akademik seviyesi yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındakilerin derslerde daha aktif olduğu, akademik başarısı düşük olan öğrencilerin ise derslerde sürekli pasif olduğu belirlenmiştir. Liderlik özelliği gösteren öğrenciler de yine akademik başarısı yüksek olan gruplarda yer alan öğrencilerdir. Akademik başarısı düşük olan öğrencilerin yer aldığı seviye gruplarındaki öğrencilerinden liderlik özelliği gösterenlerin yok denecek kadar az olduğu öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Arkadaşları arasında popüler olan öğrenciler de yine akademik başarısı yüksek olan gruplarda yer alan öğrencilerdir. Akademik başarı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrenciler sosyal etkinliklerde de diğer seviye gruplarındakilere göre daha fazla görev almak istemektedir. Son olarak da akademik başarı seviyesi yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin sınıfça alınacak bir karar sürecine sürekli katıldıkları, akademik başarısı düşük olan öğrencilerin böyle bir karar sürecine

katılmadıkları, bu karar sürecinde kendi fikirlerini ifade etmedikleri ve sadece alınan kararlara uyma eğilimi gösterdikleri belirlenmiştir.

Farklı seviye gruplarında yer alan öğrencilerin ailelerinin özellikleri incelendiğinde ise başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumunun daha çok orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu gruplarda yer alan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları yüksek olanlarda çoğunluktadır. Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin yer aldığı seviye gruplarındaki öğrencilerden sosyo-ekonomik durumu düşük olanların çok az olduğu belirlenmiştir.

Akademik seviyesi orta düzeyde olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin ise daha çok orta ve düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerin çocukları olduğu belirlenmiştir. Orta akademik seviyeye sahip öğrencilerin bulunduğu bu seviye gruplarında sosyo-ekonomik düzeyi çok yüksek olan hiçbir ailenin çocuğunun olmadığı da görülmüştür.

Akademik seviyesi düşük olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin ailelerinin sahip olduğu sosyo-ekonomik düzeye bakıldığında ise bu öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük veya çok düşük olduğu belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik durumu düşük olan öğrencilerden yok denecek kadar az bir kısmının başarılı öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer alabildiği belirlenmiştir. Dolayısıyla akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarından, akademik başarısı düşük olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarına doğru gidildikçe öğrenci ailelerinin de sosyo-ekonomik statülerinin de düştüğü belirlenmiştir.

Aileleri çeşitli sebeplerle yurdumuzun Doğu ve Güney Doğu illerinden göç ederek Sakarya iline yerleşen öğrencilerin orta ve düşük akademik başarıya sahip öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer aldıkları da belirlenmiştir. Bu öğrencilerden akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu gruplarda yer aldığını ifade eden öğretmenlerin oranı ise düşüktür.

Ailelerin çocuğun eğitimine karşı olan ilgilerine bakıldığında ise başarılı öğrencilerin yer aldığı seviye gruplarındaki öğrencilerin aileleriyle öğretmenler çok sık görüşmektedirler. Dolayısıyla başarılı öğrencilerin yer aldığı seviye gruplarındaki öğrencilerin aileleri, çocuklarının eğitim-öğretim sürecindeki durumlarını sürekli takip etmektedir. Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrenci velileri ile sınıftaki öğrenci sayısının fazla olması arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Sınıftaki öğrenci sayısı arttıkça öğretmenlerin bu öğrencilerin aileleri ile görüşme sıklıklarının da arttığı görülmüştür. Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer alan öğrencilerin velileri ile birinci sınıfta okutan öğretmenlerin diğer sınıfları okutan öğretmenlere göre daha sık görüştükleri de belirlenmiştir.

Öğretmenlerin orta akademik seviyede bulunan öğrencilerin bir araya getirildiği gruplardaki öğrenci velileri ile görüşmelerinin, başarılı öğrencilerin bulunduğu gruplara oranla biraz daha azaldığı görülmüştür. Öğretmenler okula yeni başlayan veya ikinci sınıfta bulunan orta akademik seviyedeki öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin velileri ile ilköğretimin ikinci kademesine geçiş yapacak olan ve yine orta akademik seviyeye sahip öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilerin velileri ile sık görüşmektedirler.

Akademik başarısı düşük düzeyde olan öğrencilerin bir araya getirildiği seviye gruplarında ise durumun biraz daha olumsuz yöne kaydığı, yani öğretmenlerin bu seviye gruplarında yer alan öğrenci velileri ile görüşme sıklığının biraz daha azaldığı belirlenmiştir. Hatta bu velilerle çok az görüşebildiklerini ifade eden öğretmenlerin sayısında belirgin bir artış olmuştur. Özellikle mesleki deneyimi 20 yıldan daha az olan öğretmenler başarısız öğrencilerin aileleriyle 20 yıldan daha fazla mesleki deneyime sahip öğretmenlere oranla daha az görüşmektedir. Öğretmenlerin okutmuş oldukları sınıflara göre bakıldığında ise 3. ve 4. sınıf gibi ara sınıfları okutan öğretmenlerin akademik başarısı düşük olan seviye gruplarında yer alan öğrencilerin velileri ile diğer sınıfları okutan öğretmenlere göre daha az görüştükleri saptanmıştır.

Ayrıca akademik seviyesi düşük olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında çocuklarının yer almasına veliler ya kayıtsız kalmakta ya da bu durumu olumlu karşılamaktadır. Ancak bu hususta düşük seviye gruplarında yer alan öğrenci ailelerinin daha çok düşük sosyo-ekonomik statüye sahip aileler olduğu da unutulmamalıdır.

Öğretmenlerin, akademik olarak başarılı seviyede bulunan öğrencilerin yer aldığı seviye gruplarındaki öğrencilerin üst öğrenimlere devam edebilme şansına sahip iken, orta ve ortanın altındaki akademik seviyeye sahip öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilere bu öğrenim şansı verilmesine rağmen, üst öğrenimlerde başarılı olamayacakları ve dolayısıyla bu şansı kullanamayacakları fikrine sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenler hem üst öğrenimlere devam edeceğine inandığı akademik başarısı yüksek seviyedeki öğrencilerin hem de üst öğrenimlere devam edemeyeceklerini düşündüğü orta ve ortanın altında akademik seviyede bulunan öğrencilerin eğitim ve öğretimlerinde bir takım özel tedbirler almaktadırlar. Ancak başarılı öğrencilerin bulunduğu gruplarda, bu öğrencilerin eğitim-öğretimleri için özel tedbir alan öğretmenlerin biraz daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Seviye gruplaması eğitimde fırsat eşitsizliği yaratmamaktadır diyen öğretmenlerin fazla olmasına rağmen, yaratmaktadır diyenlerin de oranının dikkate alınmayacak kadar az olmadığı saptanmıştır. Bu bulgular neticesinde seviye grupları, eğitimde fırsat eşitsizliği yaratmamaktadır demek, özellikle çekimser kalanların oranının yüksek olduğu hesaba katılırsa pek doğru olmayacaktır.

Öğretmenlerden, "seviye grupları eğitimde fırsat eşitliğini desteklemektedir" fikrine sahip olanların oranı, "desteklememektedir" fikrine sahip olanlardan oldukça fazladır. Ancak bu konuda çekimser kalan öğretmenlerin "fırsat eşitsizliği yaratması" hususundakine yakındır. Dolayısıyla "seviye gruplarının eğitimde fırsat eşitliğini oldukça desteklemektedir" demekte doğru olmayacaktır.

Öğrencileri seviyelerine göre gruplama farklı seviye gruplarında yer alan öğrencilerin farklı öğrenmelerine neden olup olmaması da eğitimde fırsat eşitliği açısından önemli bir husustur. Bu nedenle de öğretmenlere çeşitli seviye gruplarında yer alan öğrencilerin

öğrenmelerinde nitelik farklılıklarının olup olmadığına yönelik bir soru sorulmuştur. Bu duruma göre de öğrenciler seviyelerine göre gruplandırıldığında oluşan farklı seviye gruplarındaki öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde de farklılıklar meydana gelmektedir. Seviye gruplamasının öğrencilerin eğitim-öğretiminde farklılıklar yaratması, eğitimde fırsat eşitliği açısından da olumsuz bir durumdur.

Bütün öğretmenlerimiz öğrencilerime en iyi nasıl öğretim çabası içerisindeyim. Bu nedenle öğretmenler için başarılı/başarısız gibi bir ayrımın yapılması elbette doğru değildir. Ancak bazı öğretmenler, bulunduğu semtte başarılı olarak nitelendirilebilirler. Tabii bu başarı kıstaslarının neler olduğu ayrı bir araştırma konusudur. Yine de "A öğretmen başarılı öğretmen" gibi sıfatların bazı öğretmenlere halk arasında verildiği de sıkça duyulmaktadır.

Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gittikleri belirlenmiştir. Öğretmen olmak için fakülteye veya yüksek okula girmiş ve mezun olmuş olan öğretmenler, amacı öğretmen yetiştirmek olmayan ve sınıf öğretmenliği formasyonu alarak bu mesleğe giren öğretmenlere göre sosyo-ekonomik durumu iyi olan ailelerin, çocuklarını okutacak öğretmenleri daha çok tercih ettikleri fikrine sahiptir.

Düşük sosyo-ekonomik statüye sahip velilerin ise çocuklarını okutacak öğretmenleri seçme yoluna gittiklerini çok az görülmektedir. 20 yılın üzerinde mesleki deneyime sahip öğretmenlerin diğer kıdemlerdeki öğretmenlere göre, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip bu velilerin çocuklarını okutacak öğretmenleri seçme yoluna daha çok gittikleri fikrine sahip oldukları belirlenmiştir. Yani yirmi yıldan daha az mesleki deneyime sahip öğretmenlerde bu sosyo-ekonomik statüye sahip velilerin, çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etmedikleri fikrinin daha çok hakim olduğu saptanmıştır. 2000-2001 eğitim öğretim yılında özellikle beşinci sınıfları okutan öğretmenlerin, "sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etmektedir" fikrine az da olsa katılanların veya hiç katılmayanların diğer sınıfları okutan öğretmenlere göre daha az bir orana sahip oldukları da belirlenmiştir.

Bu durumda da sosyo-ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocukları ile sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin çocukları arasında öğretmenin niteliği açısından bir eşitsizlik meydana gelmektedir. Yani her iki sosyo-ekonomik statüye sahip öğrencilerin arasında öğretmenden kaynaklanan bir fırsat eşitsizliği doğmaktadır. Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan ailelerin çocukları, araştırma bulgularımıza göre daha çok akademik başarısı orta ve ortanın üzerinde olan öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında yer aldıklarından tercih ettikleri öğretmenin sınıfı da akademik başarısı orta ve ortanın üzerinde olan öğrencilerin bulunduğu sınıflar haline gelecektir. Oysa, sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler, çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etmediklerinden rasgele sınıflara dağıtılacakları için böyle bir sınıfta olması ancak bir ihtimal olarak gerçekleşecektir. Yine bu durumu destekleyen bir bulguda, akademik başarı seviyesi yüksek olan öğrencilerin daha çok başarılı olarak tanınan öğretmenlerin sınıflarına yerleştirildikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre eğitim alma imkanı sağlayan en iyi yöntemlerden birisi bireysel çalışmadır. Ancak bu yöntemi ülkemiz şartlarında uygulamak oldukça güçtür. Bireysel çalışmanın yanı sıra öğrencileri seviyelerine göre gruplara ayırmakta araştırmamız sonucunda öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre eğitim almalarını sağlayan yöntemlerden birisi olarak belirlenmiştir. Ancak öğrencileri seviyelerine göre gruplara ayırmak yaptığımız bu çalışma sonucunda eğitimde fırsat eşitliği açısından bir takım olumsuzluklar yaratmaktadır. Bu nedenle de grup çalışmasının, öğrencileri seviyelerine göre gruplandırılması yerine kullanılabileceğine öğretmenler de katılmaktadır. Yani öğretmenler, seviye grupları yerine farklı seviyedeki öğrencilerin bir araya getirildiği grupların (kümelerin) oluşturulmasına sıcak bakmaktadır.

ÖNERİLER

Seviye gruplaması ülkemizde öğretmenler arasında yaygın olarak kullanılan bir yöntem olduğuna göre, öncelikle bu gruplama yönteminin uygulama boyutunda bir bütünlüğün sağlanması gerekmektedir. Seviye gruplarının amaçlarından biri, geri durumdaki öğrencileri sınıf seviyesine çıkarmak olduğu için bu gruplar daimi değildir. Bu nedenler öğretmenler bu gruplarla çalışacakları zamanı iyi belirlemelidir.

Düşük seviye gruplarında yer alan öğrenciler diğer seviye gruplarında yer alan öğrenciler tarafından “tembel” şeklinde sıfatlandırılılabileceğinden (özellikle ilkökullü öğrencilerin bu konuda daha acımasız davranabilecekleri göz önüne alınırsa) gruplar hiçbir zaman sürekli olmamalıdır. Mümkünse sadece seviye grupları ile çalışılacak derslerde aynı seviyeye sahip öğrenciler bir araya getirilmeli diğer derslerde gruplar dağıtılmalıdır. Eğer matematik dersi için seviye gruplarını oluşturmuş isek bu seviye gruplarını her ders saatinde bir arada tutmak yerine sadece matematik dersinde bir araya getirmek daha doğru olacaktır. Böylece öğrencilerimiz diğer derslerde sınıf içerisinde akademik seviyelerine göre heterojen bir dağılım gösterecek, matematik dersinde de homojen bir özellik göstereceklerdir. Bu durumda da matematik dersinden başarısı düşük olan bir öğrenci diğer derslerde başarısız olduğu hissinden sıyrılarak kendine güven duyacaktır.

Seviye grupları ile çalışırken öğrencilerde başarıyı arttırabilmemiz için öncelikle uygulanacak olan programın grupların seviyelerine göre ayarlamak gerekmektedir. Seviye gruplarıyla çalışacak öğretmenler özellikle buna dikkat etmelidirler. Eğer çocuklar yoğun bir programa tabi tutulurlarsa başaramayacağı kanaatine de ulaşabilirler. Bu kanaatler öğrencileri öğrenmeden soğutmakta disiplin problemlerinin düzeyini arttırmaktadır. Bunları engellemek için öğretmenler farklı seviye grubundaki öğrencilere olumlu mesajlar vermelidir. Öğretmenler, öğrencilerin başarı ve gelişimlerini arttırıcı fırsatlar yaratmalıdır. Okullar daha esnek gruplama politikası izlemeli, öğrencilerin başarılı oldukları takdirde daha üst düzey gruplara alınacağı mesajı verilmelidir.

Seviye gruplarının ortaya çıkaracağı ayrımcılığın kaçınılmaz olması durumunda onun olumsuz etkileri, öğrencilerin bazı derslerde ve okul faaliyetlerinde bir arada tutulmasıyla azaltılabilir. Ancak bu hususta öğretmenler düşük akademik başarıya sahip öğrencileri iyi gözetmeli ve onların faaliyetlerde yeteri kadar sorumluluk almalarını da sağlamalıdır. Öğretmenler özellikle sınıf içerisinde, popüler olma gayreti içerisinde olan başarılı öğrencilerin yanında, akademik başarıları düşük olan öğrencileri de cesaretlendirmeli ve kendine güvenmelerini sağlamalıdır. Bu özellikle kişilik gelişimi açısından çok önemlidir.

Öncelikle öğretmenler sınıfına gelen çocukların seviye farklılıklarını ortadan kaldırma yoluna gitmelidirler. Bu nedenle, öğretmenler, çalışmış olduğu öğrenci grubunun daha oyun çağındaki çocuklar olduğunu göz ardı etmemelidir. Öğretmenlerin başarısının Anadolu Liselerine kazandırdığı öğrenci sayısına göre değerlendirildiği günler, zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıyla geride kalmıştır. Bu nedenle o günlerdeymiş gibi hareket etmenin hiçbir anlamı yoktur. Eğer sadece öğrencileri çözmüş olduğu problem sayısına göre başarı değerlendirilirse, çocukların okula başladığı ilk yıllar ile son yıllar arasında öğrencilerin seviyelerinde çok daha uçurumlar yaratmış olunacaktır. Bu nedenle derslerde mümkün olduğu kadar oyunlaştırmaya gidilmelidir. Bu konuda “yaratıcı drama” çalışmalarına yer vermek, hem her seviyedeki öğrencinin derslerde daha aktif olmalarını sağlayacak hem dikkatlerinin sürekli olmasını sağlayacak, hem de eğlenirken öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacaktır. Dolayısıyla öğrencileri seviyelerine göre gruplara ayırmanın da hiçbir gereği olmayacaktır.

Eğitimciler düşük düzey seviye gruplarındaki öğretim yöntemlerini geliştirebilirler. Örneğin öğretmenler daha ilginç öğretim materyalleri geliştirebilirler. Araştırmalar, zekanın bir çok boyutları olduğunu ortaya koyduğundan öğretmenler değişik öğretim yöntemleri kullanarak öğrencilerin başarılarını arttırabilirler. Öğretmenler öğrenciden beklentilerini yükseltebilir. Değişik ödül sistemleri kullanılarak öğrenciler motive edilebilir. Okul bütün gruplardaki öğrencilerin başarılarını ön plana çıkarabilir. Müdürler ve rehber öğretmenler, öğretmenin öğretim zamanını çalan disiplin problemleriyle ilgilenebilir.

Seviye grupları öğrenciler arasında bir takım eşitsizlik sağladığına göre okul idaresi ve öğretmenler bu eşitsizlikleri en aza indirmek için ellerinden bütün gayreti göstermelidirler. Öncelikle okul idareleri öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumuna bakarak veya öğrencilerin akademik başarılarını ölçerek sınıfları oluşturmamalıdır. Bu durum sosyo-ekonomik durumu iyi olan aile çocuklarının geçmiş yaşantıları daha zengin olduğu için homojen özelliklere sahip başarılı bir sınıfın oluşmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu sınıfları okutan öğretmenler başarılı öğretmen olarak halk arasında tanınmakta, akademik başarıları düşük olan öğrencilerin bir araya getirildiği sınıfları okutan öğretmenler ise başarısız olarak sıfatlandırılmaktadır. Bu durum öğrenci için olduğu kadar öğretmen içinde bir eşitsizlik yaratmaktadır. Ayrıca okuldan uzak durak yani çocuklarının eğitimi ile ilgilenmeyen düşük sosyo-ekonomik statüye sahip velilerin okula ve dolayısıyla öğrencilerin eğitimlerine ilgisini çekmeleri gerekmektedir.

Sınıftaki öğrenci sayısının artması öğretmenin ilgileneceği kişilerinde artması demektir. Bu nedenle eğitim faaliyetlerini organize eden kişiler, sınıflardaki öğrenci sayılarını ideal duruma indirmek için her türlü imkanları zorlamalıdır.

Öğrencileri, grubunun başarısını ön plana çıkartacak bir grup bilinci aşılacak, heterojen özellik gösteren gruplar, seviye grupları yerine kullanılabilir. Yalnız burada farklı seviyede öğrencilerin bir araya getirilmesine dikkat edilmelidir. Öğrenciler arasında grubun başarısının önemli olduğu ısrarla vurgulanmalıdır. Bütün grup bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Bu durumda da başarılı öğrenciler akademik başarıları düşük olan öğrencilere grubun başarı için yardımlarda bulunacak, öğrenmede güçlük çektiği konularda destek çıkacaktır. Dolayısıyla öğretmenin farklı seviyelerdeki çocuklar ile tek tek veya gruplar halinde ilgilenmesine gerek kalmayacak, grup içerisinde öğrenciler bir birleriyle yarışmak yerine bir takım ruhuyla hareket ederek bir birlerini destekleyeceklerdir. Öğretmen de sadece onlara rehberlik eden bir kişi konumunda olacaktır. Ayrıca bu grupları oluşturarak çalışılması öğrencilerin, daha sosyalleşmesine, grup içerisinde fikirlerini söyleyebilmesine, bütün öğrencilerin grup içerisinde sorumluluk almasına, lider benim, popülerim gibi duygular yerine biz duygusuna sahip olmalarını sağlayacaktır.

Araştırmacılara Öneriler

Seviye gruplamasını ÷lkemizdeki öğretmenler çok fazla kullansa da bu konuda fazla araştırmanın ÷lkemizde yapılmadığı da gör÷lmüştür. Özellikle seviye gruplarının nasıl oluşturulduğu ve gruplarda çalışma esaslarını içeren bir kitabın oluşturulması öğretmenlerimize rehber olması açısından oldukça faydalı olacaktır.

Ayrıca araştırmacılar seviye gruplarıyla ilgili şu çalışmalar da bulunabilirler:

1. Öğretmenler üst öğrenime devam edeceklerine inandıkları öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarında ne gibi tedbirler alıyor?
2. Öğretmenler geri seviye gruplarında bulunan öğrenciler için ne gibi tedbirler alıyor?
3. Geri seviye gruplarında yer alan çocuklarının bu gruplarda olmasına karşı çıkan velilerin veya olumlu karşılayan velilerin çocukları hangi akademik başarıya sahiptir?
4. Seviye gruplarını öğrencilerin almış olduğu eğitim öğretimlerinde ne gibi farklılıklar yarattığı incelenebilir.
5. Başarıyı arttırmadığı söyleyen araştırmalar, öğrenciler gruplara ayrıldıktan sonra sınıflar da neler olduğu konusunda bilgi vermemektedir. Bu nedenle, başarılı ve başarısız öğrencilerin bulunduğu seviye gruplarındaki öğrencilere ön test son test modeli ile seviye gruplarının öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkileri incelenebilir?
6. Okul müdürleri okuluna yeni gelen öğrencileri sınıflara yerleştirirken öğrencilerin hangi özelliklerine dikkat ediyor?
7. Akademik başarısı düşük olan öğrencilerden oluşan gruplardaki öğrencilere seviye gruplarının psikolojik etkileri araştırılabilecek konular arasındadır.

KAYNAKÇA

AKBAŞLI Sait, Önder PİLTEN, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Mikro Yayınları, Konya, 1999.

BACANLI, Hasan, Gelişim ve Öğrenme, Nobel Yayınları, Ankara, 1999.

BAŞAR, Hüseyin, Sınıf Yönetimi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1999.

BİLGİSEVEN, Amiran Kurtkan, Eğitim Sosyolojisi, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1987.

BOWLES, S. ve H. GINTIS, Schooling in Capitalist America, Basic Books, New York, 1977

ERDENER, Sebahattin, İlkokul Matematik Klavuzu, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1973.

FİDAN, Nurettin, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Editör: Bekir ÖZER, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No: 100, Eskişehir, 1988.

GOODLAD, John A Place Called School: Prospects for the Future, McGraw-Hill, New York, 1983.

HOGG, H., Sosyal ve Psikolojik Açından Grupla Bütünleşme, Çev., A. M. AKTAŞ, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1997.

KAMALI, Orhan, ve Mehmet ACAR, Yeni İlkokul Programına Göre Örnekli Uygulama Rehberi, İş Matbaası, Eskişehir, 1968.

KARADENİZ, Tahsin, İlkokullarda Seviye Grupları Kurma Ve Uygulamaları Yeni Eğitim Yayınları, Özkardeşler Matbaası, Bursa, 1968.

KARAGÖZ, Süleyman, Köy İlkokullarında Eğitim ve Öğretim, MEB. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosu Yayınları, Ankara, 1966.

KARASAR, Niyazi, Bilimsel Araştırma Yöntemi, Bilim Yayınları, Ankara, 1986

KOCAOLUK, M. Şükrü, ve Fatma KOCAOLUK, İlköğretimde Temel Mevzuat, Kocaoluk Yayınevi, İstanbul, 1997.

KOCAOLUK, M. Şükrü, ve Fatma KOCAOLUK, İlköğretim Okulu Programı 2000, Kocaoluk Yayıncılık, İstanbul, 2000.

KUZGUN, Yıldız (Editör), İlköğretimde Rehberlik, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, İlkokul Programı, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul, 1968.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, İlkokul Programı, Milli Eğitim Yayınları, Ankara, 1995.

OAKES, Jeannie, Keeping Track: How Schools Structure Inequality, Yale University Pres, New Haven, CT., 1985.

OZANKAYA, Ö. Toplum Bilime Giriş, A.Ü. Siyasal Bilgilere Fakültesi Yayınları, Ankara, 1979.

ÖZSOY, Yahya, Eğitimde Gruplama ve Grupla Çalışma Teknikleri, Temel Eğitim Kitapları, Öğretmen serisi:3, Ayyıldız Matbaası A.Ş. Ankara, 1969.

TAŞDEMİR, Mehmet, Birleştirilmiş Sınıflarla Öğretim, Ocak Yayınları, Ankara, 2000.

TEZCAN, Mahmut, Eğitim Sosyolojisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1997.

ULUĞ, Feyzi, Eğitimde Grup Süreçleri, Todaie Yayınları, Ankara, 1999

YILDIRIM, H. İbrahim, Seviye Grupları, Yayl. Yayınları, Tarsus, 1988.

MAKALELER

ALLAN, S. "Ability Grouping Research Reviews: What do they say about grouping and the Gifted." Educational Leadership, sayı: 48 s. 60-65. 1991

BARR, R. ve R. DREBEEN, "How Schools Work", Univ. of Chicago Press, Chicago, IL. 1983

BRADDOCK, J. Ve D. MARVIN "Ability Grouping, Aspiration and Attainments", The Journal of Negro Education. Sayı: 62, 3 (Summer, 1993) s. 324-336, 1993.

BRADDOCK, J. Ve R. E. SLAVIN, "Why Ability Grouping Must End: Achieving Excellence and Equity in American Education", ERIC Abstract, 1992.

FEMLEE D. Ve D. EDER, " Contextual Effects in the Classroom: The Impacts of Ability Groups on Student Interaction", Sociology of Education, sayı 56, s. 77-87, 1983.

FROMAN, M. K., "Ability Grouping as a Self-Fulfilling Prophecy: A Microanalysis of teacher Student Interaction", Sociology of Education. Sayı 54 s. 151-161 1981.

GAMORAN, Adam, “Instruction and Institutional Effects of Ability Grouping”,
Sociology of Education. sayı:59 s. 185-198 1986.

GAMORAN, Adam, “The Stratification of High School Learning Opportunities”,
Sociology of Education. Sayı: 60 s. 135-155 1987.

GAMORAN, Adam, “Is Ability Grouping Equitable”, in Arrum M. R. Ve I. Beattie
(eds.) Structure of Schooling: Readings in Sociology of Education. Mayfield publi.
Comp., Mountain View, CA., 2000.

HALLINAN, Maureen, “Tracking: From Theory to Practice”, Sociology of Education,
sayı: 67, 1994.

KULLİK, J. A. ve C.L.C. KULLİK “Ability Grouping and Gifted Students”, in N.
Colangelo and G. A. Davis (Eds.), Handbook of Gifted Education. Allyn &
Bacon, Boston, M.A., 1991.

KULLİK, James, A. “PDE-Analysis Research on Ability Grouping”, ERIC Abstract,
2000.

OAKES, Jeannie, “Two Cities Tracking and Within-School Segregation” Teachers
College Record. Sayı: 96, 4 s. 681-690 1995.

SLAVIN, R. E “Ability Grouping and Achievement in Elementary Schools”, Review
of Educational Research, Sayı: 57 s. 293-336 1987.

SLAVIN, R. E, “Achievement Effects of Ability Grouping in Elementary Schools:
A Best-Evidence Synthesis”, Review of Educational Research. Sayı: 60 s. 471-499,
1990

STEERS, R., "Introductin to Organization Behavior", Santa Monica: Goodyear Pub.Co, 1981.

TEZLER

ARSLAN, Aysu, İlkokul Öğrencilerinde Gözlenen Bilimsel Beceriler, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1995.

ESKİCUMALI, Ahmet, Türkiye’de Lise Gerçeği: Adapazarı Merkez Liseleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doçentlik çalışması, 1998.

GÜRKAYNAK, S, İpek, Ekonomik Düzey ve Çocuk, A.Ü.E. Fakültesi Psikoloji Bölümü Doçentlik Tezi, Kelaynak Yayınevi, Ankara, 1979.

ÖZTUNÇ, Mustafa, Ailenin Çocuğun YaratıcıDüşünce Üzerindeki Etkisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 1999.

GENELGELER

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, İlköğretim Genel Müdürlüğü, "Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi", Genelge No:2001/27, Sayı:B.08.0.İGM.0.08.04.02.%10/3695, Ankara, 09,04,2001.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, İlköğretim Genel Müdürlüğü, "İlköğretim okullarında Durumları Şube Öğretmenler Kurulu’nda Görüşülecek Öğrenciler", Genelge No: 2001/28, Sayı:B.08.0.İGM.0.08.04.02.%10/3696, Ankara, 09,04,2001.

SÖZLÜK

OĞUZKAN, A. Ferhan, Eğitim Terimleri Sözlüğü, T.D.K. Yayınları, Ankara, 1981.

YÖNETMELİKLER

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Milli Eğitim
Basımevi, İstanbul, 1997

YAYINLANMAMIŞ ÇALIŞMALAR

ESICUMALI, Ahmet, “Okul Bilgisinin Dağıtılması ve Eğitimde Gruplama”,
Yayınlanmamış Doçentlik Çalışması, 2001

ÖZGEÇMİŞ

24 Nisan 1970 yılında Aydın İli Söke İlçesinde doğdu. İlkokulu aynı ilçenin Yuvaca Köyünde bitirdi. Ortaöğrenimini Söke Lisesi'nde 1987 yılında tamamladı. 1988 yılında Trakya Üniversitesi Çanakkale Eğitim Yüksek Okulu'nun Sınıf Öğretmenliği Bölümünü kazandı. 1992 yılında bu okuldan iyi bir derece ile mezun oldu. 1993 Yılında da Zonguldak ili merkez ilçeye bağlı Hacıali Köyünde sınıf öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Bir buçuk yıla yakın bir süre bu köyde çalıştıktan sonra 1994 yılının Nisan ayında askerlik görevini yapmak için silah altına alındı. Üç ay temel eğitimini Tuzla Piyade Okulu'nda tamamladıktan sonra, askerliğinin geri kalan kısmını Kars ilinde 1995 yılında yedek subay olarak tamamladı.

Askerliğini bitirdikten sonra Zonguldak'ta bulunan aynı köydeki görevime yeniden başladı. 1996 yılında Sakarya iline tayin oldu. 1996 Ekim ayından itibaren Aralık 1999 tarihine kadar Arifiye Arifbey Bekir Sıtkı Durgun İlköğretim Okulu'nda Sınıf Öğretmenliği ve İdarecilik görevlerinde bulundu.

1999 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin açmış olduğu Araştırma Görevliliği sınavlarına katıldı. Bu sınavlarda başarılı olarak 30 Aralık 1999 tarihinde Sakarya Üniversitesinde Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. Halen bu Üniversitede görev yapmaktadır.

Arş. Gör. Kerim KARABACAK
SAÜ. Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

EK 1. Anket Formu

ANKET

Değerli öğretmenim, bu ankette sizlere ilköğretim okullarında kullanılan seviye grupları hakkında 66 adet soru yöneltilmiştir. Bu soruların amacı sizleri değerlendirmek olmayıp, sizlerin seviye grupları ve bu gruplardaki öğrencilerin özellikleri hakkında görüşlerinizi almaktır. Bu nedenle sorulara kendi görüşlerinizi doğru bir şekilde cevap vermeniz, bir araştırma sonucu olarak ortaya konacağından, çalışmamız açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu sorulara zaman aydığınız için şimdiden teşekkür eder çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Arş Gör. Kerim KARABACAK

Çalıştığınız okul:.....

1. Cinsiyetiniz

- a. Kız b. Erkek

2. Meslekteki kıdeminiz

- a. 0-5 yıl b. 6-10 yıl c. 11-15 yıl d. 16-20 yıl e. 20 yıl üzeri

3. Durumunuz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

- a. Sınıf Öğretmenliği mezunu, sınıf öğretmenliği yapıyor.
b. Öğretmen yetiştiren bir fakülte mezunu, sınıf öğretmenliği yapıyor.
c. Öğretmen yetiştiren fakültelerin dışında bir fakülte mezunu, sınıf öğretmenliği yapıyor.

4. Okulunuzdaki öğrenci sayısı ne kadardır?

- a. 150'den az b. 150-600 arası c. 600-1200 arası d. 1200'den çok

5. Bu yıl kaçınıcı sınıfları okutuyorsunuz?

- a. 1 b. 2 c. 3 d. 4 e. 5

6. Sınıfınızdaki öğrenci sayısı nedir?

- a. 20'den az b. 20-30 arası c. 30-40 arası d. 40-50 arası e. 50'den fazla

7. Daha önce hiç birleştirilmiş sınıf okuttunuz mu?

Evet

Hayır

8. Sınıfınızda bu eğitim-öğretim yılında seviye grubu oluşturduunuz mu?

- a) Evet b) Hayır

9. Geçmiş yıllarda hiç seviye grupları oluşturarak, çalışmalarınızı yürüttünüz mü?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

10. Sizce, seviye grupları ile çalışma öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre eğitim alma imkanı sağlar mı?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

11. Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarılı öğrencilere olumlu etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

12. Seviye grupları ile çalışmanın akademik yönden başarısız öğrencilere olumsuz etkisinin olacağını düşünüyor musunuz?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

13. Görünürde seviye gruplaması yapmasanız dahi, zihninizde böyle bir gruplamaya gidiyor musunuz?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

14. İlköğretim müfettişleri, seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
15. Okul idarecileri seviye grupları oluşturmanıza yönelik önerilerde bulunuyor mu?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
16. İlköğretim programı seviye grupları ile çalışmaya yeteri kadar yer veriyor mu?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
17. Seviye gruplarının oluşturulmasında kendinizde yetersizlikler görüyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
18. Seviye grupları ile çalışmada karşılaştığınız veya karşılaşılabileceğiniz güçlükler olduğunu düşünüyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
19. Bu güçlükler programın yoğunluğundan kaynaklanan güçlükler mi?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
20. Bu güçlükler sınıfın kalabalık olmasından kaynaklanan güçlükler mi?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
21. Bu güçlükler zamanın yetersizliğinden kaynaklanan güçlükler mi?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
22. Bu güçlükler fiziksel ortamdan kaynaklanan güçlükler mi?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
23. Bu güçlükler öğretmenin bu konudaki bilgisinden kaynaklanan güçlükler mi?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
24. Seviye grubunu öğrencilerinizin akademik başarılarına göre mi oluşturuyorsunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
25. Öğrencileri seviye gruplarına ayırırken ailelerinin sosyo-ekonomik durumunun bir etkisi oluyor mu?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
26. Seviye grupları ile yaptığınız veya yapacağınız çalışmaları planlarınızda da belirtiyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
27. Oluşturmuş olduğunuz bir seviye grubunu oturma düzeninde de bir araya getiriyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
28. Seviye gruplarını oluştururken öğrencilerin her dersten farklı bir seviyede olacağına dikkat ediyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
29. Farklı derslerde farklı seviye grupları oluşturuyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
30. Mihver dersler için seviye grubu oluşturuyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
31. Matematik dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

32. Türkçe dersi için seviye grubu oluşturuyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
33. Resim-iş, Müzik, Beden Eğitimi, vb. dersler için seviye grubu oluşturuyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
34. Seviye grupları ile çalışma süresi belirliyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
35. Oluşturmuş olduğunuz seviye gruplarında öğrenci alt gruptan bir üst gruba geçiş yapabilmekte midir?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
36. Bu geçişlerde öğrencilerinizin sadece akademik başarılarına mı dikkat ediyorsunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
37. Öğrencilerinizin başka hangi özelliklerini dikkate alıyorsunuz?
.....
.....
.....
38. Sınıfınızda hangi düzeydeki öğrenciler ile ders işlemekten zevk alıyorsunuz?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
39. Üst öğrenimlere devam edeceğine inandığınız öğrenciler daha çok hangi seviyedeki öğrencilerdir?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
40. Bu öğrenciler için özel tedbirler alıyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
41. Üst öğrenime devam edemeyeceğini düşündüğünüz öğrenciler daha çok hangi seviyedeki öğrencilerdir?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
42. Bu öğrenciler için özel tedbirler alıyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
43. Seviye gruplarında yer alan öğrencilerin akademik başarılarında bir artış olduğunu düşünüyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
44. Seviye gruplarında yer alan öğrencilerin diğer özelliklerinde (öz güven, kendini ifade becerisi, motivasyon. Vb.) bir artış olduğunu düşünüyor musunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
45. Düşük seviye grubunda yer alan öğrencilerin aileleri bu durumu nasıl karşılamaktadır?
a) Çok Olumlu karşılamaktadır b) Olumlu karşılamaktadırlar c) Kayıtsız kalmaktadır
d) karşı çıkmaktadırlar e) Şiddetle karşı çıkmaktadır
46. Sınıf içerisinde zamanınızın çoğunu hangi düzeydeki öğrencilere ayırıyorsunuz?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
Başka:.....
47. Sınıfta derse katılım yönünden aktif olan öğrenciler hangi seviyedeki öğrencilerdir?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
48. Sınıfınızda liderlik özelliğine sahip olan öğrenciler hangi seviyedeki öğrencilerdir?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız

49. Sınıfınızda popüler olan öğrenciler hangi seviyedeki öğrencilerdir?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
50. Sınıfınızda derse katılım yönünden pasif durumda bulunan öğrenciler hangi seviyedeki öğrencilerdir?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
51. Sınıfça alınacak bir kararda fikir bildirmek yerine sadece bu karara uyma eğilimi gösteren öğrenciler hangi seviyede bulunan öğrencilerdir.
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
52. Sosyal etkinliklerde daha çok hangi seviyedeki öğrenciler görev almaya çalışmaktadır?
a) Çok başarılı b) Başarılı c) Orta d) Başarısız e) Çok başarısız
53. Sınıfınızda akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi nasıldır?
a) Çok yüksek b) Yüksek c) Orta d) Düşük e) Çok Düşük
54. Sınıfınızda akademik yönden orta düzeyde bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi nasıldır?
a) Çok yüksek b) Yüksek c) Orta d) Düşük e) Çok Düşük
55. Sınıfınızda akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyi nasıldır?
a) Çok yüksek b) Yüksek c) Orta d) Düşük e) Çok Düşük
56. Sınıfınızda akademik yönden başarılı durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumunuz nasıldır?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
57. Sınıfınızda akademik yönden orta düzeyde bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumunuz nasıldır?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
58. Sınıfınızda akademik yönden başarısız durumda bulunan öğrencilerin aileleri ile görüşme durumunuz nasıldır?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
59. Aileleri yurdumuzun doğu illerinden gelmiş olan öğrenciler daha çok hangi seviye grubunda yer almaktadır?
a) Çok yüksek b) Yüksek c) Orta d) Düşük e) Çok Düşük
60. Sizce seviye gruplarının oluşturulması öğrencilerin aldıkları eğitim-öğretimin niteliğinde farklılıklar yaratıyor mu?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
61. “Öğrencileri akademik seviyelerine yerine göre gruplama yerine karışık seviyede bulunan öğrencilerin bir araya geldiği küme çalışmalarına yer verilmelidir” fikrine ne derece katılıyorsunuz?
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
62. Sizce, sosyo-ekonomik durumu yüksek olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı? (A Öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum onun sınıfında olsun gibi)
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç
63. Sizce, sosyo-ekonomik durumu düşük olan aileler çocuklarını okutacak öğretmenleri tercih etme yoluna gidiyorlar mı? (A Öğretmen çok başarılıymış benim çocuğum onun sınıfında olsun gibi)
a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

64. “Başarılı öğretmenlerin sınıfları daha çok başarılı öğrencilerin yerleştirildiği homojen sınıflardır” fikrine ne derece katılıyorsunuz?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

65. Sizce seviye gruplaması eğitimde fırsat eşitsizliği yaratmakta mıdır?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

66. Sizce seviye gruplaması eğitimde fırsat eşitliğini desteklemekte midir?

- a) Her zaman b) Hemen her zaman c) Bazen d) Hemen hiç e) Hiç

